

Rekordna 18. sjednica Hrvatskog sabora

Intenzitet rada Hrvatskog sabora se tijekom 2001. udvostručio u odnosu na prethodnu godinu, a 18. sjednica Sabora je po više stvari iznimna, pa čak i rekordna. Trajala je punih pet tjedana, dnevni red je obuhvatio čak 102 točke u kojima su se našle i tako važne kao Državni proračun, Sporazum o pridruživanju i stabilizaciji, zakoni o zdravstvu i školstvu, pitanje povjerenja dvojici ministara i jednom novom ministru, a jedan novi zastupnik je položio prisegu pred Hrvatskim saborom.

Učinak zadivljuje, ali omogućava li takav silan tempo temeljit i kvalitetan rad, tim više što je puno zakona doneseno hitnim postupkom? Više klubova zastupnika prigovorilo je nametnutoj silini rada, a primjedbi je bilo i u medijima.

Na pitanje o načinu rada Sabora premijer Ivica Račan je na konferenciji za novinare 10. prosinca 2001. izjavio da se previše zakona donosi hitnim postupkom, a da to proizlazi iz zastoja u radu ministarstava. Istaknuo je kako to nameće potrebu preispitivanja rada Vlade, radi podizanja učinkovitosti i odgovornosti.

To je doista potrebno jer zastupnici ne mogu raditi pod pritiskom i teretom goleme množine zakonskih prijedloga i snositi odgovornost u situaciji kad ih zbog žurbe nisu u mogućnosti temeljito razmatrati. O tome valja voditi računa jer u 2002. godini prijeti lavina novih zakonskih prijedloga u svezi s usklađivanjem hrvatskih zakona sa zakonodavstvom zemalja članica Europske unije.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Dopune dnevnog reda	3
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica	4
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju privremenog Sporazuma o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i Europske zajednice	27
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica te privremenog Sporazuma o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i Europske zajednice	32
- Prijedlog zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica	35
- Prijedlog zakona o javnoj nabavi	49
- Konačni prijedlog zakona o suzbijanju zloporabe opojnih droga; Izvješće o provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zloporabe droga u Republici Hrvatskoj u 2000-2001. godini	52
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o rudarstvu	68
- Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva	76
- Izbori - imenovanja - razrješenja	76
- Odgovori na zastupnička pitanja	78

PRIKAZ RADA :

- 18. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 14, 15, 16, 21, 22, 23, 27, 28, 29. I 30. STUDENOGA TE 4, 5, 6, 7, 11, 12, 13. I 14. PROSINCA 2001.

Dopune dnevnog reda

Nastavak 18. sjednice Hrvatskog sabora donio je još jednu dopunu dnevnog reda. Radi se o pet zakona od kojih bi se četiri trebala donijeti hitnim postupkom. Upravo na taj prijedlog primjedbe su imali Klub zastupnika HDZ-a i Klub zastupnika IDS-a.

Vladimir Šeks (HDZ) iznio je stav svog Kluba o tome kako nema poslovnih razloga da se hitnim postupkom donesu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija i Zakon o prestanku važenja Zakona o igrama na sreću i zabavnim igrama.

Prijedlogu da bi se Zakon o prestanku važenja Zakona o igrama na sreću i zabavnim igrama trebao donijeti redovnim postupkom pridružio se u ime Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin (IDS)**.

Glasovanje je pokazalo da će navedeni zakonski prijedlozi biti raspravljani na način kako je prvotno predloženo.

Dnevni red 18. sjednice Hrvatskog sabora dopunjen je još jednom točkom. Nitko nije imao prigovor da novom točkom postane **Izješće Mandatno - imunitetnog povjerenstva** o početku mirovanja zastupničkog mandata zastupnika **Andre Vlahušića (HSL)** i početku zastupničkog mandata njegovog zamjenika **Željka Dragovića (HSL)**.

Dopuna dnevnog reda

- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstva i državnih upravnih organizacija;*

- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o prestanku važenja Zakona o igrama na sreću, zabavnim igrama;*

- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o pravima prognanika i izbjeglica (predlagatelj: Klub zastupnika HDZ-a);*

- *Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o vatrogastvu (predlagatelj: zastupnik Valter Drandić);*

- *Prijedlog odluke o dodjeli pomoći gradovima i općinama za djelomično ublažavanje posljedica štete od elementarnih nepogoda nastalih od travnja do studenoga 2001. godine (predlagatelj: Državno povjerenstvo za procjenu šteta od elementarnih nepogoda);*

- *Konačni prijedlog zakona o Nacionalnoj zakladi za znanost, visoko školstvo i tehnološki razvoj Republike Hrvatske;*

- *Izješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva o početku mirovanja zastupničkog mandata zastupnika mr. Andre Vlahušića i početku zastupničkog mandata njegovog zamjenika Željka Dragovića*

Nakon dvije godine

10. prosinca navršene su dvije godine od smrti prvog predsjednika slobodne i neovisne Hrvatske dr. Franje Tuđmana, rekao je prije početka još jednog radnog dana u Hrvatskom saboru njegov predsjednik Zlatko Tomčić. Naglasio je kako je dr. Tuđman bio čovjek koji je uz nadahnuće i želju naroda za slobodom realizirao višestoljetni san brojnih generacija naših predaka te će ostati u povijesti hrvatskog naroda zapisan kao prvi predsjednik neovisne nam države. Tu slobodu i neovisnost potvrđenu brojnim žrtvama i patnjama u Domovinskom ratu danas svi skupa uživamo, dodao je gospodin Tomčić. Pozvao je potom sve prisutne da u tišini odaju dužnu počast prvom predsjedniku Hrvatske dr. Franji Tuđmanu.

M.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKIH ZAJEDNICA I NJIHOVIH DRŽAVA ČLANICA

Doprinos gospodarskoj i političkoj stabilizaciji

Hrvatski je sabor 23. studenoga donio Zakon o potvrđivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica. Taj Sporazum predstavlja novu generaciju sporazuma o pridruženom članstvu za države obuhvaćene procesom stabilizacije i pridruživanja i to je povlašten sporazum, koji bi trebao pridonijeti gospodarskoj i političkoj stabilizaciji RH i regije u cjelini, te uspostavi bliskih i dugoročnih veza među ugovornim strankama, navodi predlagatelj ovog zakona Vlada RH.

Uz ovaj zakon Hrvatski je sabor donio zaključak da se obvezuje Vlada RH da svakih šest mjeseci Hrvatskom saboru podnosi izvješće o tijeku procesa stabilizacije i pridruživanja.

O PRIJEDLOGU

Europska zajednica priznala je Republiku Hrvatsku u siječnju 1992. godine. Ugovorni odnosi između Republike Hrvatske i Europske zajednice nisu uspostavljeni od priznanja pa do danas. Nakon što je u studenome 1991. godine Vijeće ministara Europske zajednice otkazalo Sporazum o suradnji sklopljen 1980. godine s bivšom SFRJ kao i Sporazum o prometu sklopljen 1991. godine, odlučeno je da se pristupi uređivanju dvostranih ugovornih odnosa s Republikom Hrvatskom. Sklapanje dvostranih ugovora bilo je uvjetovano poštivanjem ljudskih prava, prava manjina i načela vladavine prava u Republici Hrvatskoj. Tek u ožujku 1995. godine Europska zajednica je odlučila otpočeti pregovore s Republikom Hrvatskom za sklapanje Sporazuma o trgovini i suradnji te Sporazuma o prometu. Pregovori su, jednostranom odlukom Europske

unije, suspendirani 4. kolovoza 1995. godine, nakon otpočinjanja vojno-redarstvene operacije "Oluja" te nisu više nastavljeni.

Od 1996. do 1999. godine odnosi između Republike Hrvatske i Europske unije razvijali su se u sklopu tzv. politike regionalnog pristupa državama Jugoistočne Europe, razrađenog Zaključcima Vijeća ministara o politici uvjetovanosti usvojenim u travnju 1997. godine. Redovita izvješća Europske komisije o ispunjavanju politike uvjetovanosti zaključivala su kako je ostvareni napredak u Republici Hrvatskoj nedovoljan za ostvarivanje višeg stupnja dvostranih odnosa. Posebno se to odnosilo na poštivanje ljudskih prava, uključujući i prava manjina, demokratizaciju medija, ispunjavanje obveza prema Daytonskom i Erdutskom mirovnom sporazumu, pitanje procesa povratka izbjeglica, suradnju s Međunarodnim sudom za ratne zločine počinjene na području bivše SFRJ i razvijanje regionalne suradnje.

Dodatni uvjet - regionalna suradnja

Od lipnja 1999. godine politika Europske unije prema Jugoistočnoj Europi temelji se na procesu stabilizacije i pridruživanja. Značaj procesa stabilizacije i pridruživanja jest u tome da se njime obuhvaćenim državama (Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Makedonija i SR Jugoslavija) daje perspektiva punog uključivanja u europske strukture s članstvom u Europskoj uniji kao konačnim ciljem. Preduvjet njihova članstva jest ispunjavanje političkih, gospodarskih i pravnih uvjeta za članstvo u Europskoj uniji, tzv. kopenhagenskih i amsterdamskih kriterija, kao i dodatnog uvjeta, regionalne suradnje. Temeljno

načelo procesa jest individualni pristup svake pojedine države u približavanju Europskoj uniji, ali uz naglašavanje regionalne suradnje kao preduvjeta za daljnji napredak odnosa pojedine države s Europskom unijom.

Proces uključuje nekoliko elemenata: sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, kao novu vrstu ugovornih odnosa; razvoj postojećih

Temeljno načelo procesa jest individualni pristup svake pojedine države u približavanju Europskoj uniji, ali uz naglašavanje regionalne suradnje kao preduvjeta za daljnji napredak odnosa pojedine države s Europskom unijom.

gospodarskih i trgovinskih odnosa s regijom i unutar regije (Uredbe Vijeća ministara) razvoj, odnosno djelomičnu prenamjenu postojeće gospodarske i financijske pomoći, povećanu pomoć za demokratizaciju, razvoj civilnog društva, obrazovanje i povećavanje sposobnosti institucija; korištenje mogućnosti za suradnju u raznim područjima, uključujući pravosuđe i unutarnje poslove te razvoj regionalne suradnje (sporazumima o stabilizaciji i pridruživanju predviđaju se tri razine regionalne suradnje: s drugim državama potpisnicama sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, s ostalim državama sudionicama procesa stabilizacije i pridruživanja te s državama kandidatkinjama za članstvo u Europskoj uniji).

Perspektivu članstva državama obuhvaćenim procesom stabilizacije i pridruživanja potvrđuju i Zaključci sastanka Europskog vijeća u Santa Maria da Feira iz lipnja 2000. godine

u kojima se te države prvi put u jednom službenom dokumentu naziva potencijalnim kandidatima za članstvo u Europskoj uniji.

Nakon siječanjkih izbora 2000. godine otpočelo je novo razdoblje odnosa između Republike Hrvatske i Europske unije. Intenziviran je politički (predsjednik Republike Hrvatske, predsjednik Vlade Republike Hrvatske, ministar vanjskih poslova, ministar za europske integracije) i stručni dijalog (formaliziran 15. veljače 2000. godine osnivanjem Zajedničke konzultativne radne skupine Europska unija/Republika Hrvatska, održana su četiri sastanka Zajedničke konzultativne radne skupine: 15. veljače, 12. travnja, 14. lipnja i 7. studenog 2000. godine). Rezultat toga dijaloga je Izvješće o izvedivosti otpočinjanja pregovora za sklapanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s Republikom Hrvatskom kojeg je Europska komisija usvojila na svojoj sjednici u Bruxellesu 24. svibnja 2000. godine.

U Izvješću Europske komisije navodi se kako je Vlada Republike Hrvatske ispunila političke uvjete koji su bili postavljani za otpočinjanje pregovora, no upozorava na ozbiljnost gospodarske situacije i stanje u pravosuđu. Zaključak Izvješća jest pozitivan i preporuča Vijeću ministara otpočinjanje pregovora s Republikom Hrvatskom. Vijeće ministara je na svojoj sjednici 13. lipnja u Luksemburgu prihvatilo Izvješće te pozvalo Europsku komisiju da izradi nacrt smjernica za vođenje pregovora, navodi predlagatelj u Ocjeni stanja uz predloženi zakon.

Europska komisija usvojila je 19. srpnja 2000. godine Preporuku za Odluku Vijeća ministara kojom se Europska komisija ovlašćuje da pristupi pregovorima o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju s Republikom Hrvatskom i formalni pregovori o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju započeli su na margini Zagrebačkog sastanka na vrhu 24. studenoga 2000.

Hrvatska je za manje od šest mjeseci završila pregovore za sklapanje Sporazuma, što ukazuje na visok stupanj pripremljenosti i stručnosti pregovaračkog tima Republike Hrvatske.

Sporazum je parafiran 14. svibnja 2001. godine u Bruxellesu (ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske Tonino Picula i povjerenik Europske komisije za vanjske odnose

Christopher Patten), a 29. listopada u Luksemburgu potpisan (predsjednik Vlade Republike Hrvatske Ivica Račan, zamjenik predsjednika Vlade i ministar vanjskih poslova Kraljevine Belgije predsjedavajući Vijeća Europske unije - Louis Michel, povjerenik Europske komisije za vanjske odnose Christopher Patten, te ministri vanjskih poslova petnaest država članica Europske unije, tijekom belgijskog predsjedanja Europskom unijom), a slijedi postupak potvrđivanja u Hrvatskom saboru, Europskom parlamentu i nacionalnim parlamentima država članica koji uobičajeno traje 18-24 mjeseca.

Sklapanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju prvi put će se uspostaviti ugovorni odnosi između Republike Hrvatske i Europske unije. Sporazum će predstavljati pravni temelj i sadržajni okvir odnosa Republike Hrvatske i Europske unije. Sporazum je stoga prvi korak ka institucionaliziranju odnosa s Europskom unijom i treba omogućiti postupne pripreme Republike Hrvatske za ostvarenje punopravnog članstva u Europskoj uniji, navodi predlagatelj u Ocjeni stanja.

Sporazum prilagođen specifičnostima pojedine države

Vlada Republike Hrvatske je približavanje europskim integracijama odredila kao jedan od prioriteta programa svoga rada u razdoblju 2000-2004. godine i strateški je cilj Republike Hrvatske što prije uspostaviti ugovorne odnose s Europskom unijom kroz Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Sklapanje

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju predstavlja novu generaciju sporazuma o pridruženom članstvu za države obuhvaćene procesom stabilizacije i pridruživanja. To je povlašteni sporazum, koji bi trebao pridonijeti gospodarskoj i političkoj stabilizaciji Republike Hrvatske i regije u cjelini, te uspostavi bliskih i dugoročnih veza među ugovornim strankama.

njem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i njegovim stupanjem na snagu Republika Hrvatska kroz prijelazno razdoblje od šest godina postaje pridružena članica Europske unije.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju predstavlja novu generaciju sporazuma o pridruženom članstvu za države obuhvaćene procesom stabilizacije i pridruživanja. To je povlašteni sporazum, koji bi trebao pridonijeti gospodarskoj i političkoj stabilizaciji Republike Hrvatske i regije u cjelini, te uspostavi bliskih i dugoročnih veza među ugovornim strankama. Sporazum će regulirati političke, gospodarske i trgovinske odnose između Europske unije i Republike Hrvatske. Obvezivat će na usklađivanje zakonodavstva u pojedinim područjima, odrediti područja suradnje i pomoći, te uspostaviti institucije za provedbu Sporazuma. Njegova bitna značajka jest da je riječ o sporazumu koji je prilagođen specifičnostima pojedine države (*tailor-made*). Time se omogućava svakoj državi da se približava Europskoj uniji tempom koji je primjeren njenim mogućnostima i postignućima.

Zakonom o potvrđivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica, potvrđuje se predmetni Sporazum.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju zahtijeva donošenje novih i izmjenu postojećih zakona. Zakonodavna područja u kojima će biti potrebno donijeti nove i izmijeniti postojeće zakone radi usklađivanja s pravnom stečevinom Zajednice, tzv. *acquis communautaire*, određena su samim Sporazumom. Prvenstveno se radi o temeljnim područjima tzv. unutarnjeg tržišta (tržišno natjecanje i državne potpore, intelektualno vlasništvo, javne nabavke, tehničko zakonodavstvo, zaštita potrošača, pravo društava, računovodstveno pravo, financijske usluge, zaštita podataka, kopneni promet, zdravlje i sigurnost na radu, jednake mogućnosti za žene i muškarce), no usklađivanje će obuhvatiti i područje trgovine i s njom povezanih pitanja (carinski sustav) kao i neka druga područja (statistika, zaštita okoliša, zračni promet itd.).

Interes je Republike Hrvatske da Sporazum bude instrument koji će joj

omogućiti da se priključi aktualnom procesu proširenja Europske unije na države koje sada imaju status kandidata. Sadašnje države, kandidati za članstvo u Europskoj uniji (države srednje i istočne Europe) sklopile su s Europskom unijom sporazume o pridruživanju (tzv. Europske sporazume). Glavne razlike između Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Europskih sporazuma, načelno gledajući, su u sadržaju evolutivne klauzule te u odredbama o regionalnoj suradnji.

Sklapanjem ovoga Sporazuma Hrvatskoj se u evolutivnoj klauzuli potvrđuje status potencijalnog kandidata za članstvo u Europskoj uniji. To je samo po sebi viši stupanj odnosa nego što su ga u svojim sporazumima o pridruživanju uspostavile današnje države kandidati za članstvo u Europskoj uniji. Naime, Europski sporazumi nisu određivali status država u pogledu mogućnosti i postupka ulaska u proces proširenja Europske unije, već se status kandidata za članstvo stjecao naknadno tijekom uspješne provedbe obveza iz pridruženog članstva. U svom političkom dijelu Sporazum znatno više nego Europski sporazumi naglašava potrebu regionalne suradnje radi stabiliziranja područja jugoistočne Europe. Jasno se određuje da se spremnost na regionalnu suradnju ogleda u sklapanju dvostраниh ugovora o regionalnoj suradnji među državama koje su sklopile SSP, te između njih i država kandidatkinja, bez stvaranja bilo kakvih novih multilateralnih državnih ili drugih struktura.

Područja suradnje predviđena Sporazumom u nadležnosti su Europske unije i/ili država članica, pa se tako, prema pravu EU, radi o tzv. sporazumu mješovitog karaktera koji će na odgovarajući način urediti i odrediti odnose Republike Hrvatske s Europskom unijom u sva tri temeljna stupa Europske unije (Europske zajednice, Zajednička vanjska i sigurnosna politika, Suradnja u području pravosuđa i unutarnjih poslova). Sporazum se sklapa na neodređeno vrijeme.

Sporazum se sastoji od preambule, deset glava, osam dodataka, šest protokola i deset zajedničkih izjava.

Predlagatelj je zatražio donošenje ovog Zakona hitnim postupkom zbog osobito opravdanih državnih razloga, kao i objektivnih okolnosti s obzirom na to da je riječ o međunarodnom ugovoru.

Osobito opravdani državni razlozi ogledaju se u tome što bi potvrđivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica ubrzo po njegovu potpisivanju ojačalo međunarodni položaj Republike Hrvatske i potvrdilo odlučnost intenzivnog približavanja EU s ciljem ostvarivanja punopravnog članstva, kaže se, među ostalim u obrazloženju ovog zahtjeva.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog zakona a jednim amandmanom predlaže nomotehničko uređivanje (članci 2. i 4.).

Odbor za vanjsku politiku također podupire donošenje ovog zakona a na tekst Konačnog prijedloga nije imao primjedbi.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu predložio je Hrvatskom saboru donošenje ovog zakona. U raspravi je konstatirano da se Sporazumom otvara tržište i pristup fondovima Europske unije, što je od osobitog značaja za hrvatsko gospodarstvo, međutim, da će provedba Sporazuma iziskivati značajna proračunska sredstva, te da veliku pozornost treba posvetiti zaštitnim mehanizmima i povećanju konkurentnosti hrvatskog gospodarstva. U raspravi je izneseno mišljenje prema kojem je hrvatska javnost trebala biti bolje informirana i o pozitivnim i negativnim posljedicama potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, te da je o ovom pitanju trebalo provesti referendum.

Odbor za europske integracije podržao je donošenje ovog zakona o potvrđivanju sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (kao i o potvrđivanju Privremenog sporazuma o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i EU). Sporazum o pridruživanju (kao i Privremeni sporazum) predstavlja prvi institucionalni korak povezivanja RH s EU i u tome je njegovo veliko značenje. Odbor je svjestan da Sporazum ima nedorečenosti, poglavito u dijelovima koji se odnose na regionalnu suradnju, na okvir suradnje sa zemljama obuhvaćenim procesom stabilizacije i pridruživanja, politiku suradnje te ovlasti Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje. Činjenica je, rečeno je, da ovim Sporazumom

Republika Hrvatska postaje samo potencijalni kandidat za punopravno članstvo čime se razlikuje od drugih tranzicijskih zemalja koje su u tom smislu bile u povoljnijem položaju.

Unatoč navedenim primjedbama Odbor za europske integracije smatra da ovaj Sporazum treba svakako potvrditi jer se njime Hrvatskoj otvaraju mogućnosti da brzim reformama i učinkovitom prilagodbom zakonodavstva kao i aktivnom regionalnom, bilateralnom suradnjom postane ne samo potencijalni kandidat već i stvarni kandidat za člana EU.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskog sabora uz ovu točku dnevnog reda najprije se raspravljalo o proceduralnom pitanju kako voditi ovu raspravu. Naime, predsjednik Hrvatskog sabora i predsjedatelj **Zlatko Tomčić** predložio je objedinjenu raspravu o ovoj točki dnevnog reda i o zakonu o potvrđivanju Privremenog sporazuma o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između RH i EU. **Drago Krpina (HDZ)** je rekao da treba glasovati o tome pa je i zatraženo mišljenje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav postoje li uvjeti za vođenje takve rasprave. Predsjednik Odbora **mr. Mato Arlović** prenio je stajalište tog radnog tijela da odluku o tome treba donijeti Sabor te da se predlaže da predsjedavajući povuče svoj prijedlog i da se vodi pojedinačna rasprava. Uz to Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav naglašava, kazao je, da se radi očigledno o pokušaju opstrukcije glavne opozicijske stranke koja pokušava zapravo onemogućiti funkcioniranje Parlamenta i raspravu o ovim pitanjima, ili, bolje rečeno, o otežavanju rada na ovoj sjednici. **Vladimir Šeks (HDZ)** ispravljajući taj navod rekao je da HDZ jednostavno želi poštivanje Poslovnika a to što predlaže da se vodi odvojena rasprava, s obzirom na ozbiljnost teme, ne znači nikakvu opstrukciju. S dodatnim ispravcima ovih navoda sudjelovali su **mr. Mato Arlović, Marin Jurjević (SDP), Vladimir Šeks, Tonči Žuveša (SDP) i Luka Bebić (HDZ)** nakon čega je predsjednik Hrvatskog sabora i predsjedatelj **Zlatko Tomčić** povukao svoj prijedlog o objedinjavanju rasprave.

Potvrđivanje Sporazuma-jasna poruka Hrvatske

Zatim je obrazloženje predloženog zakona dao je ministar europskih integracija, **mr. Neven Mimica**. Naglasio je da u tekstu ovog zakonskog prijedloga nema pravnih ni nomenklaturnih razlika u odnosu na zakonske prijedloge o potvrđivanju bilo kojeg drugog međunarodnog ugovora. U slučaju ovog međunarodnog ugovora, bez obzira na njegov nesumnjivi politički, razvojni značaj kojim se diferencira od većine drugih međunarodnih ugovora, nismo pronašli ni jedan pravni temelj za ustvrditi da se njime prenose ustavne ovlasti na međunarodne organizacije ili savez, stoga i njegovo potvrđivanje spada pod odredbe članka 139. stavka 2. Ustava RH i predlažemo da se ovaj zakon prihvati natpolovičnom a ne dvotrećinskom većinom, rekao je ministar.

A predlaganje ratifikacije dvotrećinskom većinom radi toga što se na međunarodni savez prenose ustavne ovlasti, obvezni referendum radi omogućavanja udruživanja u taj savez pa i ustavne promjene radi omogućavanja prenošenja dijela suvereniteta na međunarodni savez doći će na dnevni red Sabora kad Hrvatski sabor bude odlučivao o punopravnom članstvu Republike Hrvatske u EU a nikako sada kod prihvaćanja pridruženog članstva, kazao je ministar. No ono što već sada mora prihvatiti svatko podupire konačni cilj ulaska Hrvatske u članstvo EU jest činjenica da toga članstva ne može biti bez konačnog pristanka na prenošenje dijela suvereniteta na EU, naglasio je ministar Mimica.

Ostvarivanje pridruženog članstva po odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju ne zahtijeva da se bilo koja odluka zajedničkih tijela koja se uspostavljaju s tim Sporazumom ili tijela koja već postoje u EU, pa ma koliko ona bila obvezujuća za EU, sada izravno primijeni i provede u Republici Hrvatskoj. A svaka odluka Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje, Privremenog odbora Europskog parlamenta, Europske komisije ili bilo kojeg drugog nadnacionalnog tijela, koja bi zahtijevala promjenu ili donošenje zakona, bit će provedena u redovitom zakonodavnom postupku u Hrvatskom saboru.

Potvrđivanjem ovog Sporazuma Hrvatski će sabor odaslati jasnu poruku o razini odlučnosti s kojom Hrvatska ulazi u velik proces reformi koje nas vode prema EU, kazao je, među ostalim ministar za europske integracije.

Potvrđivanjem ovog Sporazuma Hrvatski će sabor odaslati jasnu poruku o razini odlučnosti s kojom Hrvatska ulazi u velik proces reformi koje nas vode prema EU.

Nakon što su predstavnici radnih tijela prenijeli stajališta: akad. **Ivo Šlaus (SDP)** Odbora za vanjsku politiku, **Dragica Zgrebec (SDP)** (predsjednica) Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu te **Vesna Podlipec (SDP)** Odbora za europske integracije otvorena je rasprava.

Sporazum je budućnost

Damir Kajin (IDS) govorio je u ime Kluba zastupnika IDS-a. IDS je apsolutno za ovaj Sporazum iako žali da do njega nije došlo ranije, možda 1995, kad je na dan početka "Oluje" EU jednostrano objavila da odustaje od Sporazuma, jer bi gospodarska zbilja Hrvatske bila puno drugačija. Ovako je Republika Hrvatska od kolovoza 1995, zapravo od tragedije rušenja starog mosta u Mostaru pa sve do siječanjskih izbora 2000. bila u svojevrsnoj političkoj izolaciji. Apsolutno je razumljivo da je "Oluja" bila legitimna, bilo je vidljivo da nema političkog dogovora s ljudima u Kninu i bez nje se ne bi dogodila mirna reintegracija Istočne Slavonije, pa stoga EU nije trebala stopirati Hrvatsku u procesu približavanju EU, rekao je, među ostalim.

Ovaj Sporazum je prije svega budućnost i zato ga IDS apsolutno pozdravlja. Ne vjerujemo u mogućnost obnove bilo kojih balkanskih ili jugoslavenskih saveza (možda će se netko na to pozvati u vezi sa člancima 3, 4, itd. ovog Sporazuma), ali da u nužnost gospodarske suradnje pa i između država koje su do jučer bile u ratu, kazao je zastupnik te naveo brojke i o (neprirodnom) stanju u robnoj razmjeni sa SRJ koje se treba, smatra, promijeniti a najprije promijeniti vizni režim zbog kojeg gubimo na stotine milijuna dolara.

Nadalje, Sporazumom se liberalizira izvoz što valja pozdraviti no zbog većeg uvoza nego izvoza dio hrvatske prerađivačke industrije mogao bi se naći u ozbiljnim problemima. Za potpuno otvaranje svog tržišta Hrvatska još uvijek nije spremna (osim možda Istarske županije koja jedino više izvozi nego uvozi) i država će morati spašavati dio gospodarstva a i trebat će redefinirati politiku subvencija, a sve će se to odraziti i na državni proračun, kazao je, među ostalim zastupnik.

Bez pune suradnje sa susjedima Hrvatska sa svojih 4,3 milijuna stanovnika neće biti u mogućnosti privući strani kapital i neće imati veći razvoj. Jasno da nitko u Hrvatskoj ne može i ne smije zaboraviti jedan Vukovar, jednu Škabrnju ali i u Hrvatskoj i u SRJ (nema više Miloševića) došlo je do političkih promjena, rekao je napominjući i da Slovenija 2003. godine postaje punopravna članica EU te da će Hrvatska na zapadnim granicama imati režim Šengena (ubuduće prioritet vanjske politike odnosi sa susjedima).

Potpisivanjem ovog Sporazuma završen je lakši dio odnosa između RH i EU. Prvu fazu je morala odraditi politika (uspješno) a drugu bi trebali odraditi naši gospodarstvenici, što će biti teži dio posla i neizvjesniji i bez stranog kapitala i stranih ulagača Hrvatska u tome neće uspjeti (npr, samo sa svojom akumulacijom Irska ne bi izašla iz problema). Jasno da ćemo morati zatomiti dio nacionalnog ponosa pred ovom gospodarskom perspektivom (kako sve moraju posjedovati Hrvati, kako sve mora biti hrvatsko, a za četiri godine stranci će biti u istom položaju kao i domicilno stanovništvo za kupnju nekretnina), kazao je, među ostalim zastupnik.

Što se tiče referenduma Klub zastupnika IDS-a drži da u ovoj fazi ratificiranja Sporazuma Hrvatskoj nije potreban referendum ali u trenutku pridruživanja, gdje će se dio suvereniteta nesumnjivo prenijeti na Bruxelles referendum bi dobro došao a to su i prolazile sve zemlje pa treba i Hrvatska, kazao je na kraju dodajući da se Klub zastupnika IDS-a zalaže za usvajanje ovog Sporazuma kvalificiranom većinom i da se barem oko ovog bitnog pitanja od nacionalnog interesa postigne parlamentarni konsenzus.

Anto Kovačević (HKDU) javio se s ispravkom navoda predgovornika

(“vidjelo se da političkog dogovora nema s ljudima u Kninu”) rekavši da to nisu bili ljudi već zvijeri koje su razarale Hrvatsku kao instrument velikosrpske Miloševićeve politike, a da su bili ljudi moglo bi se s njima sporazumjeti, kazao je zastupnik dodajući da se boji da će se sve zaboraviti.

Vesna Škare-Ožbolt (DC) u ime Kluba zastupnika DC-a rekla je da je ovaj Sporazum u svakom pogledu jedan do najvažnijih i najznačajnijih međunarodnih dokumenata koje je Hrvatska potpisala nakon stjecanja nezavisnosti. Njime se određuje budućnost svakog građanina kao i države u cjelini možda za sljedećih 30 godina, tj. za čitavu jednu generaciju. To ponajprije jer se njegovim prihvaćanjem Hrvatska obvezuje na radikalne reforme na gotovo svakom području života. Plan provedbe Sporazuma sadrži 338 mjera koje Hrvatska mora poduzeti kroz pet godina i ispunjenjem tih brojnih obveza Hrvatska bi bila spremna za dobivanje statusa službenog kandidata za primitak u punopravno članstvo EU (ali joj se to ne jamči) i provedbom Sporazuma Hrvatska će postati moderna država, rekla je, među ostalim zastupnica govoreći o Sporazumu i njegovoj provedbi.

Ipak nedoumice i strahovi

Nesporno je kako će Hrvatska najvećim dijelom imati koristi od Sporazuma no oko njegovog političkog dijela ipak se javljaju mnoge nedoumice i strahovi, nastavila je zastupnica **Škare-Ožbolt**.

No isto se tako izričito kaže da će daljnja suradnja između Hrvatske i EU biti uvjetovana spremnošću Hrvatske na sklapanje bilateralnih ugovora.

Naime, to je razumljivo jer je on u svojoj biti instrument procesa stabilizacije i pridruživanja i za Albaniju i BiH i Hrvatsku i Makedoniju i SRJ, kaže, unatoč tvrdnji (članak 3.) da se njegova provedba temelji na individualnom postignuću Hrvatske.

No isto se tako izričito kaže da će daljnja suradnja između Hrvatske i EU biti uvjetovana spremnošću Hrvatske na sklapanje bilateralnih

ugovora. Nužno je zapitati se ne krije li se u tome zametak mogućeg uvjetovanja približavanja Hrvatske EU, rekla je, među ostalim, navodeći da je s obzirom na negativna iskustva iz bliske prošlosti razumljiv i opravdan strah velikog dijela građana Hrvatske od nekakvih novih institucionalnih zajednica na ovim prostorima. U vezi s tim treba reći, smatra, da nitko ozbiljan u ovoj zemlji ne može pozivati i prihvaćati obnovu nečega zbog čega je život od velike srpske agresije na ovim prostorima izgubilo više od 200.000 ljudi te da isto tako valja naglasiti kako Hrvatskoj nitko ne može nametati ništa što ne žele njezini građani.

Uz naglasak da Sporazum nudi Hrvatskoj, njezinim građanima, iznimne mogućnosti za svekoliko unapređenje ukupnosti i gospodarskoga i društvenog života zastupnica je upozorila i na neke nepoznanice u vezi s primjenom Sporazuma, primjerice, do kuda se došlo u usklađivanju našega zakonodavstva (bankarstvo, devizni sustav itd.) te da nije poznato je li Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva izradilo i odobrilo popis i oznake vina.

Klub zastupnika DC-a smatra da ovaj Sporazum treba prihvatiti ali da ga je potrebno ratificirati dvotrećinskom većinom, rekla je na kraju.

Hrvatska je oduvijek dio Europe

Po riječima **mr. Marina Jurjevića**, glasnogovornika Kluba zastupnika SDP-a ovo je povijesni trenutak u Hrvatskom saboru jer se otvara rasprava o potvrđivanju Sporazuma koji bi u perspektivi trebao omogućiti primanje Hrvatske u punopravno članstvo EU. O tome da je Hrvatska oduvijek bila dio Europe najbolje svjedoči činjenica da smo mediteranska zemlja a poznato je da je Mediteran kolijevka europske civilizacije. Danas samo iluzionisti i osobe koje su izvan vremena i prostora misle da se može živjeti izolirano od globalnih kretanja, kaže zastupnik. U prilog tome spomenuo je da od 500 milijuna stanovnika zapadne Europe, 370 milijuna živi u državama koje su već članice EU. U ovom trenutku EU pregovara s državama u kojima živi preostalih 100 milijuna stanovnika, a svega 30

milijuna Europljana zasad nije zainteresirano da uđe u vlak koji vozi prema Europi. Po riječima zastupnika u ovaj proces se ne ulazi pod prisilom. Doduše, postoje uvjeti koji moraju biti ispunjeni ako se neka zemlja želi priključiti porodici tih država, ali

Politički uvjeti su već ostvareni (demokracija, pluralizam, parlamentarizam), ali predstoji ogroman posao na usklađivanju zakonodavne regulative (oko 50 tisuća propisa) te sudbonosna bitka na gospodarskom planu, gdje su već postignuti dobri rezultati.

svaka od njih posebno pregovara (to je i stav hrvatske Vlade i naših pregovarača). Međutim, ako ne krenemo tim putem možemo definitivno ostatu među onima koji se neće priključiti Europi, upozorava zastupnik.

Prema rezultatima istraživanja koja redovito provodi Ministarstvo za europske integracije većina hrvatskih građana podržava pristupanje Hrvatske EU (pod uvjetima otvaranja tržišta, reforme pravnog i gospodarskog sustava, itd.) što znači da je javno mnjenje u nas čak sklonije tome nego što je to slučaj s nekim drugim zemljama koje su već kandidati za primanje u punopravno članstvo EU. Međutim, ne treba smetnuti s uma da u slučaju ratifikacije ovog Sporazuma tek trebamo osposobiti hrvatsko društvo za članstvo u EU.

Po mišljenju zastupnika SDP-a politički uvjeti su već ostvareni (demokracija, pluralizam, parlamentarizam), ali predstoji ogroman posao na usklađivanju zakonodavne regulative (oko 50 tisuća propisa) te sudbonosna bitka na gospodarskom planu, gdje su već postignuti dobri rezultati. Naime, u protekle dvije godine ove koalicijske vlasti ostvareni su pozitivni trendovi koji se ogledaju u rastu BDP-a, investicija, oživljavanju poduzetništva i zapošljavanju, poboljšanju likvidnosti, povećanju deviznih rezervi, stabiliziranju javnih financija, itd, a samim time poboljšanje i međunarodni kreditni rejting države.

Nema razloga strahovati od balkanskog zajedništva

Po riječima zastupnika u Sporazumu nema nikakvog pravnog temelja da bismo strahovali od balkanskog zajedništva, niti je to dio politike koju je Europska komisija

Proces stabilizacije i pridruživanja treba odvojiti od rješavanja problema koji postoje na jugoistoku Europe, a Hrvatska, na svu sreću, nije dio njih.

zastupala tijekom pregovora. A za slučaj da takve ideje nekome padnu na pamet, Ustav predviđa da građani o tome odlučuju referendumom. U pregovorima je zaključeno da se regionalna stabilnost i suradnja postižu bilateralnim ugovorima, ali neslužbeno su se mogle čuti i ideje o raznim grupiranjima na Balkanu, prvenstveno gospodarskim, kao podlozi za rješenje političkih problema. Zastupnici SDP-a su mišljenja da proces stabilizacije i pridruživanja treba odvojiti od rješavanja problema koji postoje na jugoistoku Europe, a Hrvatska, na svu sreću, nije dio njih. U tom kontekstu podsjetio je i na ministre riječi kako ne treba očekivati da se kriza u jugoistočnoj Europi može riješiti drugačijim mehanizmima od onih dogovorenih u Sporazumu i zato inicijative o stvaranju nekakvih balkanskih ekonomskih zajednica, monetarnih carinskih unija i dr. nemaju izgleda na uspjeh..

U nastavku je spomenuo da bi Hrvatska najkasnije početkom iduće godine mogla ući i u Membership activity plan i steći status kandidata za ulazak u NATO savez. Zbog svega navedenog njegovi stranački kolege inzistiraju na individualnim kriterijima i zaslugama koje ima Hrvatska, odnosno na individualnom pristupu svake zemlje. Smatraju da ovaj Sporazum to osigurava jer se ne pripremaju multilateralni mehanizmi za regionalno povezivanje. Budući da većina građana podržava proces približavanja EU, Jurjević je izrazio uvjerenje da će političku potporu tom procesu dati i zastupnici.

Nije točno da ovaj Sporazum u perspektivi jamči Hrvatskoj članstvo u EU, primijetio je **Drago Krpina**

Građanima je najprije trebalo predočiti očekivane posljedice ovog Sporazuma i upoznati ih s njegovim sadržajem, a potom ih upitati jesu li za njegovu primjenu.

(**HDZ**). Čak štoviše, glatko je odbijen prijedlog naših pregovarača da se u njegovoj preambuli izrazi nada Hrvatske da će primjenom tog dokumenta postati punopravni član te organizacije.

Upozorio je, nadalje, da je pozivanje na mišljenje hrvatskih građana glede njegova prihvaćanja tipična balkanska prijevarena. Naime, njihov stav o ovom Sporazumu ni na koji način ne implicira stav o članstvu Hrvatske u EU. Po mišljenju zastupnika građanima je najprije trebalo predočiti očekivane posljedice ovog Sporazuma i upoznati ih s njegovim sadržajem, a potom ih upitati jesu li za njegovu primjenu (a ne za članstvo u EU koje apsolutno podržavaju).

Sporazum omogućava efikasan dolazak na cilj

Ne radi se ni o kakvoj prijevari, već o kretanju na put koji bi trebao rezultirati primanjem Hrvatske u punopravno članstvo EU, napomenuo je **mr. Marin Jurjević**. Istina je, kaže, da se dvije trećine anketiranih građana izjasnilo za priključenje Hrvatske EU, pod spomenutim uvjetima, a mišljenje je Kluba zastupnika SDP-a da ovaj Sporazum omogućava efikasan dolazak na cilj. Dakako, to će uvelike ovisiti i o nama ovdje u Saboru, odnosno o tome hoćemo li se odlučiti da krenemo na taj put, pa i uz uvjet da poboljšamo sve što možemo.

Po riječima **Drage Krpine** ovaj Sporazum u cjelini, a osobito u njegovu političkom dijelu, nije put prema Alpama već prema Vardaru i Prokletijama. **Miroslav Rožić (HSP)** je ustvrdio da primjena ovog Sporazuma nema nikakve veze s anketiranjem građana o tome jesu li za pridruživanje EU. Dakako da smo za priključenje europskim integracijama, ali ovaj Sporazum to ne jamči, niti ne osigurava. On jednako tako približava Hrvatsku EU, kao što jamči da će ona uskoro stići na Mars, primijetio je zastupnik. U svom ponovnom javljanju **mr. Jurjević** je ustvrdio da se u prošlom sazivu Sabora u više navrata raspravljalo o

nekim dokumentima koji su se odnosili na međunarodne ugovore i vanjskopoličku aktivnost prijašnje Vlade. Ni u sredstvima javnog informiranja nikada nije bilo toliko riječi o nekom dokumentu kao o ovom Sporazumu (bio je i na internetu). A oni koji ne žele čitati, gledati TV ili koristiti Internet možda niti ne trebaju u Europu, zaključio je. **Miroslav Rožić** mu je zamjerio da svoje replike i ispravke krivih navoda uvijek temelji na onome kako je bilo ranije. U vrijeme kad je prijašnja vlast potpisivala raznorazne međunarodne i međudržavne ugovore HSP je, kaže, tvrdio da gospodinu Mati Graniću, kao ministru vanjskih poslova, treba oduzeti nalivpero. Njegovi stranački kolege sada misle da to treba učiniti i gospodinu Nevenu Mimici, ministru europskih integracija.

O predloženom je trebalo provesti referendum

Tonči Tadić je rekao da Klub zastupnika HSP-HKDU-a i dalje stoji na stajalištu da je o ponuđenom sporazumu trebao biti proveden referendum, budući da sadrži brojne dvojbene odredbe te da je odluku o

O ponuđenom sporazumu trebao je biti proveden referendum, budući da sadrži brojne dvojbene odredbe.

njegovu (ne)prihvaćanju trebao donijeti narod. Dakako, narodu je trebalo predočiti prednosti i nedostatke ovog dokumenta, budući da većina ljudi ne zna koje su posljedice europskih integracija na njihov svakodnevni život. Dok se ovdje uporno ponavlja da je ulazak u EU ulazak u Eden, zastupnici HSP-HKDU-a se pitaju mogu li građani Hrvatske podnijeti teret koji se nameće ovim Sporazumom i procesima koji se njime predviđaju (primjerice, obveze regionalne suradnje). Ključno je pitanje, kaže, koliko se ovaj sporazum poklapa s hrvatskim nacionalnim interesima.

Prije svega, u njemu se uporno govori o regiji, pa nije jasno misli li

Ključno je pitanje, kaže, koliko se ovaj sporazum poklapa s hrvatskim nacionalnim interesima.

se pod time na srednju Europu, gdje bi Hrvatska trebala biti, ili na zapadni Balkan. Nadalje, Hrvatsku se člancima 12. i 13. tog dokumenta obvezuje na suradnju unutar regije, iako bi bila dovoljna samo odredba članka 14. koja nas obvezuje na visok stupanj suradnje s kandidatima za EU. U članku 110. se, pak, govori o Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje koje, zapravo, djeluje kao arbitraža i nameće nam smjer i tempo integracije. Zbog svega toga Klub zastupnika će, kaže, ustrajati na prijedlogu da Hrvatski sabor odlučuje o usvajanju ovog Sporazuma dvotrećinskom većinom (zatražili su već da se o tome očituje Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav).

Ulazak u EU jamči rast BDP-a

Tadić je u nastavku napomenuo da ulazak Hrvatske u EU ne jamči ovaj sporazum već rast bruto nacionalnog dohotka. Međutim, njegovi stranački kolege su mišljenja da ovakav sporazum neće donijeti rast bruto nacionalnog dohotka i povećanje standarda. Što se, pak, tiče gospodarskih učinaka, Hrvatska može imati koristi od pristupanja EU.

Ulazak Hrvatske u EU ne jamči ovaj sporazum već rast bruto nacionalnog dohotka.

U prvom redu od liberalizacije pristupa tržištu Unije kroz smanjenje carina i ukidanje izvoznih kvota, ali to je vrlo dvojbeno jer još uvijek postoji niz kvota. S druge strane, kohezione fondove EU za poticanje ravnomjernog razvoja moći ćemo koristiti tek kad postanemo članicom Unije. Doduše, Sporazumom se predviđa financijska suradnja kroz zajmove Europske investicijske banke i kroz nekakve nejasne potpore, ali zastupnici drže da će financiranje provedbe ovog sporazuma ići uglavnom na teret proračuna Republike Hrvatske. Predviđaju, također, da će nastati brojni financijski problemi zbog potrebne prilagodbe institucija hrvatske države, ali i zbog poteškoća u gospodarstvu, posebno u poljoprivredi.

Podsjetio je, među ostalim, i na obveze koje je Hrvatska preuzela ulaskom u Svjetsku trgovinsku organizaciju (snižavanje carina, posebno u poljoprivredi te smanjenje subvencija) te primijetio da se ovim Sporazumom carine spuštaju čak

ispod razine koju jamči WTO. Osim toga, predviđa se i ukidanje svih pristojbi s jednakim učinkom kao uvozne carine. Rezultat - domaća industrija ostat će bez zaštite, ali time proizvodi neće pojeftiniti jer će manjak prihoda po toj osnovi država kompenzirati povećanjem trošarina (na samu najavu da će carine u idućoj godini pasti na 60 posto povećane su trošarine na automobile). Doduše, Sporazum predviđa i određene zaštitne mjere, ali odluke o zaštiti gospodarstva u Hrvatskoj donosilo bi, de facto, Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje, a ne Vlada RH i Hrvatski sabor.

Pružene mogućnosti Hrvatska nikad neće moći iskoristiti

Dobro je, kaže Tadić, da se najavljuje ukidanje svih državnih monopola (npr. HT-a) ali pitanje je što će biti s nekim drugim javnim poduzećima (primjerice, u željezničkom prijevozu). Najavljuje se i liberalizacija zapošljavanja radnika u zemljama EU, ali to će ovisiti o uvjetima koje odrede pojedine države članice. S druge strane, Hrvatska je potpuno liberalizirala svoje tržište radne snage, a budući da smo obvezni sklopiti slične sporazume i sa zemljama regije, liberalizacija će za naše tržište radne snage biti dramatična, upozorava zastupnik. Prema članku 49. Sporazuma firme iz EU imale bi ista prava glede raspolaganja nekretninama i korištenja javnog dobra na području Hrvatske kao i domaće firme (osim eksploatacije prirodnih bogatstava, poljoprivrednog zemljišta i šuma). Po mišljenju zastupnika HSP-HKDU-a među iznimkama je trebalo navesti i pomorsko dobro, odnosno otoke, obalu i luke. Pitaju se i što će biti kad se potpore i subvencije pojedinim firmama ili proizvodima u Hrvatskoj budu određivale ili ukidale prema kriterijima i interesima EU.

Po njihovu mišljenju najapsurdniji je članak 72. (govori o javnim nabavama) kojim se teoretski izjednačuju firme iz EU i Hrvatske (ukida se nacionalna povlastica pri nabavi za državu ili javna poduzeća). Naime, potpuno je jasno da jedan "Đuro Đaković" nikada neće doista moći konkurirati "Siemensu" u nabavi za njemačku državu. To je jedan od primjera tzv. mogućnosti koje Hrvatska ima a koje zapravo

nikad neće moći iskoristiti, kao ni ovako veliko otvaranje europskog tržišta, konstatira zastupnik. Spomenuo je, među ostalim, i zajedničke deklaracije navedene u članku 91. (o uspostavi slobodne trgovine u regiji (pod time se opet podrazumijeva

Sporazum predviđa i određene zaštitne mjere, ali odluke o zaštiti gospodarstva u Hrvatskoj donosilo bi, de facto, Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje, a ne Vlada RH i Hrvatski sabor.

zapadni Balkan), liberalizaciji tržišta nekretnina u Hrvatskoj i EU, itd. Ovom posljednjom se našim građanima, primjerice, omogućava kupnja vile u Provansi, ali u praksi će strancima biti puno lakše pokupovati nekretnine na našim otocima. U svakom slučaju, ovaj Sporazum ima brojne dvojbene odredbe koje će po sudu zastupnika HSP-HKDU-a biti pogubne za hrvatsko gospodarstvo i za standard hrvatskih građana i zbog toga ga oni ne mogu prihvatiti.

Zapošljavanje stranaca regulirat će se nacionalnim zakonodavstvom

Uključivši se u raspravu **Neven Mimica**, ministar europskih integracija, ispravio je tvrdnju zastupnika Tadića da se ovim Sporazumom u potpunosti liberalizira tržište rada u Hrvatskoj, odnosno da se uvodi potpuno slobodna mogućnost zapo-

U ovoj fazi pridruženog članstva zapošljavanje stranaca regulirat će se nacionalnim zakonodavstvom, i za državljane EU u Hrvatskoj i za hrvatske državljane u EU.

šljavanja stranih državljana u Republici Hrvatskoj. Naime, iz odredaba tog dokumenta to ne proizlazi ni za radnu snagu iz EU, niti postoji naša obveza da se takva mogućnost uvede za državljane zemalja s kojima ćemo sklapati bilateralne sporazume o regionalnoj suradnji. U ovoj fazi pridruženog članstva zapošljavanje stranaca regulirat će se nacionalnim zakonodavstvom, i za državljane EU u

Hrvatskoj i za hrvatske državljane u EU. Napomenuo je, također, da je pomorsko dobro izvan vlasništva, što znači da se na njemu ne mogu uspostavljati vlasnički odnosi. Samim time ono je izuzeto od mogućnosti stjecanja vlasništva, kako za strance, tako i za domaće osobe. Prema ovom Sporazumu o tržištu radne snage u Hrvatskoj neće odlučivati ni Hrvatski sabor niti Vlada, nego Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje, primijetio je **Tonči Tadić**. A što se tiče zaštite pomorskog dobra ona ne može biti hipotetska već mora biti regulirana ovim Sporazumom. **Mr. Mato Arlović** je napomenuo da treba razlikovati pojam javnog dobra i dobra u općoj upotrebi u koje spada i pomorsko dobro. Prema tome, ono ne podliježe tretmanu o kojem je govorio zastupnik Tadić. Kolega **Tadić** je možda pogriješio u terminologiji, ali jasno je rekao da smo građanima članica EU praktički omogućili da kupe, primjerice, cijeli otok Vis, pojasnio je **Miroslav Rožić**. To znači da nije mislio na nekoliko metara obale ili na tzv. pomorsko javno dobro nego na onaj dio koji spada u trgovinu nekretninama.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju odlučni je preliminarni korak prema uključivanju Hrvatske u zajednicu europskih naroda demokratskog usmjerenja.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju odlučni je preliminarni korak prema uključivanju Hrvatske u zajednicu europskih naroda demokratskog usmjerenja, naglasio je **Josip Torbar**, glasnogovornik Kluba zastupnika HSS-a. Ovaj nas dokument uvodi u novu eru u kojoj bi trebale biti spriječene razne forme dominacije sile koja nam je onemogućavala da bude-mo sastavni dio slobodnog europskog društva. Njime se stvaraju preduvjeti za život u slobodi, korištenje ekonomskog i tehnološkog napretka za poboljšanje standarda i ostvarivanje demokratskih ideala za kojima težimo. Po riječima zastupnika ekonomija i politika ostaju globalni interes i već samim time Europa mora postići političko jedinstvo. U tu svrhu treba platiti cijenu veće produktivnosti i prilagodbe zajedničkim interesima koji se više neće zasnivati samo na problemima nego na njho-

vim rješenjima. Moderna demokracija za nas mora biti narodni dom koji ćemo svi zajedno graditi političkom voljom građana, naglašava zastupnik. Sada smo svi svjesni toga da se naša budućnost odvija u Europi i da će naše uloge ovisiti o sposobnosti da naučimo misliti i ponašati se na europski način. Ma koliko je teško i naporno bilo ostvariti ono što smo dosad postigli, ubrzo ćemo postati svjesni toga da je dugačak put do novih dostignuća koje su mnogi drugi, koji su se počeli ranije pripremati za ulazak u Europu, već postigli. Međutim, trošak i rizik ove borbe za veći napredak treba uspoređivati s gubitkom koji bi nastao kada tu borbu ne bismo vodili. Nema sumnje da je politika odnos sila, ali i mali narodi žive bolje ako su u stanju u svijetu naći svoje pravo mjesto. Stoga se moramo požuriti da u promijenjenim prilikama postupno uhvatimo priključak na europsku stvarnost, ističe zastupnik. Na kraju je najavio da će Hrvatska seljačka stranka po svojoj političkoj odgovornosti glasovati za ovaj zakon.

Regionalni pristup neprihvatljiv

Nema dvojbe da je ulazak Hrvatske i njeno integriranje u Europsku zajednicu naroda, a time i u Europsku uniju, vitalni interes Republike Hrvatske, konstatirao je **Vladimir Šeks (HDZ)**, glasnogovornik Kluba zastupnika HDZ-a. S tim u svezi podsjetio je na činjenicu da se Hrvatska

I dalje ostaje dvojba predstavlja li ratifikacija ovog Sporazuma početne korake pridruživanja i ulaska Hrvatske u EU ili je to put prema jednoj balkanskoj asocijaciji.

demokratska zajednica još od 1989. godine zauzimala za to da Hrvatska bude u Europskom domu, kao dijelu slobodnog europskog svijeta, te da je tu svoju politiku ustrajno promicala i dok je bila na vlasti. Naime, na putu približavanja EU, ranije Europskoj zajednici, Hrvatska se prethodno uključila u različite oblike integriranja i povezivanja s Europom i svijetom, od članstva u UN, Europskoj organizaciji za sigurnost i suradnju, Srednjoeuropskoj inicijativi, Vijeću Europe, do zaključno Svjetskoj trgo-

vačkoj organizaciji. Po riječima zastupnika 1995. je već bio napravljen bitni korak ka njenom pridruživanju EU, na temeljima kakve su dogovarale i sve ostale srednjoeuropske i zemlje jugoistoka Europe koje su bile kandidati za punopravno članstvo u toj asocijaciji. Međutim, nakon vojno-redarstvenih operacija "Bljesak" i "Oluja" Vijeće ministara je jednostavno zamrzlo Ugovor o pridruživanju i na taj način nepravedno kaznilo Hrvatsku zbog toga što je vlastitim snagama oslobodila svoj vlastiti državni teritorij. Uslijedila je faza u kojoj prevladavaju snage o jasnom regionalnom pristupu, što hrvatska Vlada, parlamentarna većina i HDZ nisu prihvaćali. Krajem 1999. godine, kaže, EU definira svoju dugoročnu politiku prema jugoistoku Europe, odnosno prema zemljama koje naziva zapadnim Balkanom (Hrvatska, Jugoslavija, BiH, Makedonija) i prema njima određuje posebnu strategiju nazvanu proces stabilizacije i pridruživanja. Glavne sastavnice tog procesa su nova vrsta ugovornih odnosa zemalja zapadnog Balkana s EU, sadržanim u sporazumima o pridruživanju, kojima države potpisnice postaju tek eventualni potencijalni kandidati za buduće članstvo u EU. Ključni uvjet za to je stabilizacija regije, osobito kroz bilateralnu suradnju između država zapadnog Balkana, koja uključuje u sebi i razrješavanje neuralgičnih točaka odnosa u Srbiji, između Srbije i Crne Gore, Kosova, Makedonije i BiH. Time se, kaže, bitno umanjuje značenje načela individualnog pristupa koji Republika Hrvatska permanentno zagovara kroz ovaj Sporazum. Po mišljenju zastupnika HDZ-a i dalje ostaje dvojba predstavlja li ratifikacija ovog Sporazuma početne korake pridruživanja i ulaska Hrvatske u EU ili je to put prema jednoj balkanskoj asocijaciji (takve dvojbe dolaze i iz redova vladajuće koalicije).

Brzina individualnog puta Hrvatske u EU isključivo će ovisiti o uspješnosti bilateralne suradnje sa zemljama tzv. zapadnog Balkana.

Po ocjeni hadezeovaca niti potpuna provedba Sporazuma neće nužno osigurati Hrvatskoj put prema punopravnom članstvu u EU, posebice stoga što se u tom dokumentu uopće

ne spominje njeno buduće članstvo. Osim toga, Sporazum potvrđuje da regionalna suradnja zemalja zapadnog Balkana, kao neizbježni dio procesa stabilizacije, definitivno veže Hrvatsku sa sudbinom država koje čine zapadni Balkan. Na osnovi toga se može zaključiti da će brzina individualnog puta Hrvatske u EU isključivo ovisiti o uspješnosti bilateralne suradnje sa zemljama tzv. zapadnog Balkana, čime se u bitnome umanjuje značaj individualnog pristupa i procjene Hrvatske i njenih postignuća u približavanju EU. Njegovi stranački kolege smatraju i da Vijeće za stabilizaciju ima vrlo značajne nadležnosti i ovlasti.

Primijetio je, među ostalim, da jedna imperativna norma Sporazuma upućuje na to da će spomenuti bilateralni ugovori sadržavati i odredbe o stvaranju nužnih institucionalnih mehanizama. Zastupnici HDZ-a izražavaju bojazan da bi iz te mreže različitih bilateralnih ugovora, s institucionalnim mehanizmima, jednostavno mogla izrasti jedna multilateralna balkanska asocijacija zemalja zapadnog Balkana. U svjetlu ovih prigovora i opravdanih dvojbi i bojazni te, ovisno o njihovoj konačnoj procjeni o tome kamo nas vodi ovaj Sporazum, Klub zastupnika HDZ-a izreći će svoj konačni sud o ratifikaciji ovog dokumenta, kaže Šeks.

Sporazum nužan, ali ne i dovoljan uvjet

Dr. Vesna Pusić najavila je da će Klub zastupnika HNS- PGS - SBHS podržati zakon o potvrđivanju ovog Sporazuma jer je to jedna stepenica na putu ulaska Hrvatske u EU, što je bio jedan od glavnih ciljeva predizbornog projekta stranaka Koalicije. Točno je, kaže, da nam ovim dokumentom nije

Točno je da nam ovim dokumentom nije zajamčen ulazak u EU, ali je zato zajamčeno uvođenje europskih standarda u institucionalnom uređenju države i u zakonodavstvu.

zajamčen ulazak u EU, ali je zato zajamčeno uvođenje europskih standarda u institucionalnom uređenju države i u zakonodavstvu. Drugim riječima, ovaj je Sporazum nužan, ali

ne i dovoljan uvjet za naš ulazak u EU. To će, očito, ovisiti i o uspješnosti njegove realizacije, ali i o daljnjim gospodarskim i političkim promjenama i razvoju u Hrvatskoj. Po riječima zastupnice sve rasprave o tome je li za odlučivanje o ovom pitanju potreban referendum ili ne, zapravo se svode na to zalažemo li se za neposrednu ili predstavničku demokraciju. Ako je vladajuća koalicija pobijedila na izborima s jasnim stavom da želi Hrvatsku uvesti u EU, onda ona ima mandat da to realizira, a metode i način realizacije tih ciljeva su odgovornost ove Vlade i parlamentarne većine. Nema sumnje, kaže zastupnica, da pred Hrvatskom stoji dugotrajni i mukotrni put provedbe ovog Sporazuma i njene kvalifikacije za članstvo u EU. Osim toga otvara joj se mogućnost da postane liderom i ključnim faktorom stabilnosti u regiji, što je njena prirodna pozicija. U odlučivanju i determiniranju politike u ovoj regiji ona može biti ravnopravni partner i EU i svim velikim silama, odnosno zemljama koje imaju odlučujuću ulogu u kreiranju svjetske politike.

Hrvatskoj se otvara mogućnost da postane ključnim faktorom stabilnosti u regiji, što je njena prirodna pozicija.

Po riječima zastupnice uključivanje u EU podrazumijeva i moderno tumačenje suvereniteta. Jasno je, naime, da u slučaju njena punopravnog članstva apsolutni suverenitet neće biti moguć, ali treba imati na umu da su ljudske slobode i prava univerzalni te da prelaze granice i nadležnosti pojedinih vlada i vlasti. To je suverenitet tipa onog koji su prihvatile sve moderne europske države, a i sve članice EU. A što je dobro za njih dobro je i za Hrvatsku, zaključuje zastupnica. Nema sumnje, kaže, da će na tom putu prema EU, a u realizaciji Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, trebati uvesti i neke mehanizme koji će nam olakšati i ubrzati procedure u samoj zemlji. Čak i ako se u ovom Parlamentu dade prioritet harmonizaciji hrvatskog sa zakonodavstvom EU to će biti dugačak i mukotrni proces, ali u tom slučaju Hrvatska ima šanse da u zadanom roku ostvari taj cilj za koji se odlučila ovim Sporazumom. Stoga

će Klub zastupnika HNS-PGS-SBHS podržati i ovaj korak na putu prema Europskoj uniji.

Dvojbe oko ratifikacije Sporazuma

Za riječ se zatim javila zastupnica dr. **Ijjerka Mintas-Hodak (HDZ)** iznoseći nekoliko replika na izlaganje zastupnice dr. Pusić. Istaknula je da predloženi zakonski tekst ima pet, a ne dva članka kako je rečeno. Oспорila je zatim i tezu kako za ratifikaciju Sporazuma nije potrebna dvotrećinska većina. Ocijenila je ujedno da je predloženi tekst trebalo prihvatiti samo kao informaciju Vlade Republike Hrvatske, a nikako u ovakvom obliku.

Volja naroda oko temeljnih političkih pitanja uvijek se može provjeriti na referendumu.

I zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** javio se zbog replike, analizirajući segmente izlaganja zastupnice dr. Pusić, a posebice termina "direktna demokracija". Pretpostavljajući da je time mislila na mogućnost raspisivanja referenduma o pojedinim pitanjima koja su predviđena Ustavom, zastupnik je zamjerio da rečene inicijative dolaze od političke stranke koja ima samo dva zastupnika u Saboru. Podsjetio je ujedno na referendum kojim je testirana volja hrvatskog naroda oko istupanja iz Jugoslavije 1991. godine, što je i bilo obećanje HDZ-a. Ova inicijativa dobila je potporu 93% hrvatskih građana. "Ako Vi smatrate da je sadržaj ovog Sporazuma izvršavanje predizbornih obećanja, zašto se bojite referenduma?", zaključio je zastupnik Krpina.

Za ispravak se javila zastupnica Pusić navodeći da pojmovi direktne demokracije i referenduma predstavljaju dvije različite stvari, obrazlažući tu tvrdnju pojedinim primjerima iz prošlosti. Smatra da je referendum moguće organizirati samo prema odredbama iz Ustava, što u ovome slučaju nije moguće ni potrebno. S posljednjom iznijetom tvrdnjom nije se složio zastupnik Krpina, citirajući odredbe Ustava u kojima se govori o raspisivanju referenduma. Zastupnica Pusić javila se za riječ kako bi ispravila izneseni

navod, te ponovila da za prihvaćanje Sporazuma nije potrebno provođenje referendumu. Zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)** ponovno se vratio na analizu pojedinih segmenata oko pitanja referendumu, ocjenjujući da stranke vladajuće koalicije nisu dosljedne kako bi provjerile političko očitovanje i volju naroda. Naveo je primjer Švicarske koja je nedavno ovakvim načinom provjerila stav svojih državljana oko pitanja koja se odnose na njihovu vojsku.

Zastupnica Pusić odgovorila je i na iznijetu repliku ponavljajući temeljne stavove koalicijskih partnera na izborima oko uključivanja u Europsku uniju, ne isključujući mogućnost da se i putem referendumu testira stav hrvatskog političkog tijela. Zastupnik Šeks istaknuo je da su i ostale stranke, uključivši HDZ, u svom predizbornom programu imale europsku komponentu, ponavljajući ocjenu da stranka koja raspolaže s dva zastupnička mandata ne bi trebala govoriti o plebiscitarnoj podršci.

Ovakav pristup i ocjene nije prihvatila zastupnica, podsjećajući da su stranke vladajuće koalicije na izborima dobile čak 95 mandata, pa u tom svjetlu treba sagledavati iznijete ocjene.

Ispravkom navoda uključio se i zastupnik dr. **Đuro Njavro (nezavisni)** ocjenjujući da nije sporna europska dimenzija u programima svih hrvatskih parlamentarnih stranaka. Smatra da je problematičan konkretan predloženi zakonski tekst, odnosno vodi li se time Republika Hrvatska izravno u Europsku uniju.

Zastupnik Šeks je zatim naveo da je i zastupnica Pusić utvrdila: "da ovaj Sporazum ne jamči ulazak Hrvatske u EU, a u isto vrijeme osporava i potrebu raspisivanja referendumu".

Sporazum predstavlja prvi korak prema cilju

U nastavku rada u ime Kluba zastupnika LS-a govorio je zastupnik dr. **Tibor Santo (zastupnik pripadnika mađ. nacionalne manjine)**. Smatra da

Republika Hrvatska treba poticati stabilnost čitave regije i vlastitog okružja jer to predstavlja i njen interes.

se treba pozabaviti suštinskim pitanjima oko ulaska Hrvatske kao

ravnopravne članice ove europske asocijacije, ocjenjujući da Sporazum predstavlja prvi korak prema cilju. Spomenuo je i pitanje referendumu, ističući primjere država koje su se različito očitovale oko ulaska u Uniju. Hrvatska osjeća potrebu za europskim integracijama, ali zbog specifičnih razloga ovaj proces kasni desetak godina. Ukoliko želi osigurati perspektivu i razvoj svojim građanima u budućnosti, mora se proći pripremni period usprkos pojedinim teškim iskustvima oko nekih vitalnih pitanja. Naveo je primjer susjedne Mađarske koja provodi pripremne poslove oko integracija iako se u posljednjih nekoliko godina na vlasti izmijenilo nekoliko garnitura političara. Liberalna stranka će poduzeti Zakon o potvrđivanju Sporazuma, prepoznajući u njemu i vlastiti stranački program, a posebice potrebu restrukturiranja gospodarstva. Smatra da će se Sporazumom ujedno ohrabrivati ravnjermi gospodarski razvoj svih regija, ali i brža transformacija na pravosudnom i socijalnom području. Ocijenio je ujedno da Hrvatska ima interesa poticati i određenu stabilnost vlastitog okružja, kao i težnju da stvori stabilnu političku konfiguraciju u odnosu na susjede. Smatra da će predstojeći put biti težak i prožet odricanjima, ali nema izlaska iz recesije bez žrtava. Hrvatski sabor i Vlada trebaju odrediti uvjete u kojima će se poticati oporavak gospodarstva, vodeći pri tome računa o svim manama i prednostima potpuno otvorenog tržišta koje postupno postaje realnom činjenicom.

Ocijenio je da pregovaračka ekipa na čelu s resornim ministrom Nevenom Mimicom, predstavlja snažan i kompetentan tim koji vodi brigu o zaštiti državnih interesa, imajući u vidu svu složenost i očekivanja partnera.

Zastupnik dr. **Đuro Njavro (nezavisni)** bio je prvi govornik u pojedinačnoj raspravi koja je zatim uslijedila. Naveo je da Sporazum stvara određene dvojbe, jer se njime ne jamči da će naša zemlja u dogleđno, razumno vrijeme, postati kandidat za ulazak u Europsku uniju. Podsjetio je i na pojedine izjave ministra Mimice koji je ocijenio da realan ulazak Hrvatske u navedenu asocijaciju, treba očekivati tek za desetak godina. Smatra da se kritički tonovi oko predloženoga dokumenta ne bi trebali definirati kao protivljenje

europskim nastojanjima, jer nitko ne osporava eurointegracijske procese. Naveo je zatim i stav da je Republika Hrvatska u kulturnom, gospodar-

Hrvatski agrar uskoro će se suočiti s konkurencijom zapadnoeuropskih država, ali i proizvođača iz jugoistočne Europe.

skom i svakom drugom pogledu, nesumnjivo sastavni dio Europe. Republika Hrvatska ima otvoreno gospodarstvo, a svojim potencijalima i veličinom ne može biti izolirani otok u nadolazećoj perspektivi ujedinjenja. Međutim, Hrvatska ima pravo očekivati da će postati europskom sastavnicom kao samostalna država, a ne preko "čekaonice koju tvore zemlje koje ulaze s trećom brzinom". Naveo je zatim pozitivne primjere sredozemnih država koje su samostalnim ulaskom u EU vrlo brzo revitalizirale svoje gospodarstvo. Smatra da se mogao i trebao postići povoljniji tekst sporazuma jer ne treba zaboraviti da postoji i europski interes i potreba za našom zemljom kao budućom članicom.

Ocijenio je zatim da je trebalo snažnije uključiti našu javnost pa bi i tekst sporazuma bio povoljniji za Hrvatsku. Upozorio je zatim da će se slijedeće godine ukazati i značajne negativne posljedice u gospodarstvu zbog izmjena carinskih propisa i smanjenja državnih prihoda iz tog izvora. Ove će se mjere osobito isticati u agraru, koje će se suočiti s konkurentnijim prehrambenim proizvodima koji su ujedno i marketinški bolje predstavljeni. Naš će se poljoprivrednik ujedno suočiti i s konkurencijom zemalja europskog jugoistoka, a navedene mjere mogu izazvati i određene monetarne poteškoće.

Zbog navedenih elemenata, Vlada Republike Hrvatske trebala bi prepoznati moguće probleme, te dijalogom potražiti zajedničke izlaze iz predstojećih poteškoća. Na kraju izlaganja podsjetio je i na podnesak kojega je 5. listopada podnio, tražeći saborsku raspravu o ovoj temi. Smatra da je pri tome iznio veliki broj argumenata koje Vlada do sada nije osporila.

Zastupnik **Ivan Kolar (HSS)** javio se zbog replike, slažući se s tezom da je uvozna hrana visoko subvencionirana, ali se usprotivio ocjeni da je

kvalitetnija od domaće. Smatra ujedno da nema zdravije hrane od one koju nudi naš proizvođač. Zatražio je da se pristupi stvaranju zakonskih i gospodarskih preduvjeta, kako bi se naša hrana ponudila i na europskom tržištu.

Značajni potencijali domaće poljoprivrede

U svom odgovoru na repliku, zastupnik dr. Đuro Njavro sa zdravstvene točke motrišta složio se kako naša hrana predstavlja zdrav i ekološki pouzdan proizvod. Probleme međutim prepoznaje u činjenici da naši proizvođači nemaju odgovarajuću marketinšku pratnju i potporu. Na kraju izlaganja citirao je i statističke pokazatelje koji nedvojbeno ukazuju na daljnji rast izvoznog trgovačkog deficita na štetu domaćih proizvođača.

Zastupnik **Ivo Lončar (nezavisni)** složio se s konstatacijama da Hrvatska može ponuditi ekološki zdrav proizvod, te od uvoznika postati zapažen izvoznik prehrambenih proizvoda. Smatra da se u izostanku ovakve politike zrcale najveći promašaji sadašnjih vlasti, u posljednje dvije godine. Za ispravak netočnog navoda javila se zastupnica **Diana Čizmađija (SDP)** ukazujući na nedovoljnu i usporenu primjenu zakonskih odredbi o ekološkoj poljoprivredi koje su usvojene odgovarajućim saborskim odlukama.

Nakon što je predsjedavajući ukazao da zastupnik Kolar nije govorio o tom pitanju, za riječ se javio zastupnik dr. Santo, tražeći ispravak pojedinih netočnih tvrdnji koje je prepoznao u izlaganju dr. Njavre. Ukazao je na opasnost da se zbog niske cijene herbicida i pesticida, ugrozi postojeća ekološka razina gotovog poljoprivrednog proizvoda. I zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)** javila se za riječ kako bi upozorila da kada se navode najnoviji statistički pokazatelji, treba voditi računa da se sada iskazuje i uvoz pojedinaca koji se do sada nije navodio.

Zastupnik Njavro naveo je da je iznio službeno objavljene podatke od Hrvatske narodne banke za listopad 2001. godine u kojima se ukazuje da je uvoz porastao 21,3% u prvih šest mjeseci, a da je deficit robne razmjene dosegao 2,8 mlrd USA dolara. Ponovio je ocjenu da bi slijedeća godina mogla rezultirati i s lošijim podacima

ukoliko se krene s primjenom Sporazuma.

Nastavilo se s ispravicima netočnih navoda, a zastupnik Lončar ovaj puta je korigirao vlastite navode. Smatra da se ne može govoriti o zdravoj ili nezdravoj, već ekološki više ili manje, onečišćenju hrani. Nakon zaključenih ispravaka zastupnika, riječ je dobio ministar za europske integracije, mr. **Neven Mimica** koji je korigirao pojedine ocjene zastupnika Njavre i podsjetio na uvodno izlaganje 24. listopada u kojemu su demantirane teze iz rečenog podneska. Smatra da je tom prilikom iznio argumentirane tvrdnje koje svatko može uzvati. Zastupnik Njavro istaknuo je kako je tom prilikom pratio opsežno uvodno izlaganje, ali nije zamijetio da su osporeni iznijeti argumenti. Pozvao je zainteresirane da uvidom na internet stranicama provjere iznesene ocjene i tvrdnje.

Ukazati na dobre, ali i lošije strane Sporazuma

U nastavku rasprave zastupnica **Ljerka Mintas-Hodak** osvrnula se na pitanje potrebne većine za ratifikaciju ovog Sporazuma, zalažući se za dvotrećinsku većinu, sukladno ustavnim odredbama sadržanim u članku 130. Ovaj prijedlog ocijenila je utemeljenim, jer je i ministar ukazao da se određeni dio suvereniteta prenosi na Europsku uniju, a ocijenila je da bi njome i Vlada mogla dobiti povećane ovlasti. Smatra dakle, da je posrijedi do sada najvažnija etapa međunarodnog ugovora kojim se određuje i buduća pozicija svakog hrvatskog građanina. Postavila je zatim i dvojbu koju je ocijenila temeljnom dilemom, a na koju valja potražiti primjeren odgovor. Smatra da temeljno pitanje integracija predstavlja postizanje ravnoteže, između naših ambicija i realnosti.

Treba istaknuti sve prednosti koje donose procesi eurointegracija, ali mora se upozoriti i na sve nedostatke i predstojeća iskušenja za hrvatsko gospodarstvo.

Iako Hrvatska iskazuje naglašenu želju pristupanju eurointegracijama, često se puta sukobljava s rasprostranjenom europskom percepcijom koja

Hrvatsku definira i doživljava kao određenu periferiju. Integracijske ambicije najvećim su dijelom potaknute očekivanjima ljudi da ćemo time postati prosperitetno društvo zapadno-europskog standarda. Te ambicije su legitimne, ali je pitanje koliko su stvarne i realne, jer se Hrvatska uporno nastoji vezati s regijom Zapadnog balkana. Takvim se planovima protivio i prvi hrvatski predsjednik, dr. Franjo Tuđman koji zbog toga nije bio omiljen od pojedinih političara Europe.

Smatra da je regionalni pristup integracijama nepovoljan za Hrvatsku, a to potvrđuje i tekst Sporazuma koji ne govori o tempu ulaska Hrvatske u Europsku uniju. Rezimirala je navedene probleme, ocjenjujući kako približavanje Hrvatske u punopravno članstvo EU neće ovisiti o našim individualnim postignućima, već o našoj uspješnosti u stabiliziranju svih država i cijele regije Zapadnog balkana.

Zbog tih razloga nije mogla prihvatiti i podijeliti optimizam predlagatelja, koji je pokušavao uvjeriti kako pojedini dijelovi Sporazuma jamče Hrvatskoj potpuno individualni pristup Europskoj uniji. Ocijenila je da Hrvatska postaje presudna, ali ipak šahovska figura u balkanskoj partiji šaha koji igra Europska unija. Pored toga, upitan je i optimizam predlagatelja da rok od četiri, odnosno šest godina predstavlja razuman period potreban za prilagodbu svim standardima Europske unije. Smatra da je taj rok nedovoljan za hrvatsko gospodarstvo koje se mora nositi s europskom konkurencijom, pa traži da se ambicije uravnoteže s realnim pokazateljima. Treba isticati sve prednosti tog procesa, ali javnost mora biti upoznata i s manje lijepim posljedicama koje slijede na političkoj i gospodarskoj strani života svakog građanina. Zbog svojih skromnih gospodarskih potencijala, Hrvatska ne može ugroziti drugu stranu, pa ne začuđuje otvorenost Europske unije prema uvoznim gospodarskim pitanjima. S druge strane hrvatska ekonomija, a pogotovo poljoprivreda, može očekivati nesmiljenu konkurenciju proizvoda iz Europske unije što će dovesti do gašenja brojnih tvrtki, pa i cijelih gospodarskih cjelina. To će dovesti do daljnjeg rasta nezaposlenosti, pada životnog standarda, većeg trgovačkog deficita i stupnja zaduženosti u Republici

Hrvatskoj. Istovremeno je Europska unija smjestila našu zemlju u područje Zapadnog balkana, a ta činjenica predstavlja realnost kojoj se ne možemo radovati, zaključila je zastupnica Mintas-Hodak. Uslijedile su dvije replike.

U prvoj je zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)** objasnila razloge zbog kojih Hrvatska mora na takav način započeti hod prema Europskoj uniji. Zemljopisni položaj predstavlja realnu činjenicu, a određeni utjecaj imala je i ratna situacija koju smo imali u Hrvatskoj. Podsjetila je i na činjenicu da se sintagma "Zapadni balkan" počela rabiti prilikom prihvaćanja Pakta o stabilnosti, kojega je pak prihvatila Vlada čiji je član bila i sadašnja zastupnica, dr. Ljerka Mintas-Hodak.

Zastupnica Mintas-Hodak odgovorila je na repliku i podsjetila tom prilikom na stav predsjednika Tuđmana koji se dosljedno protivio ideji da se Hrvatsku uključi u regiju Zapadnog balkana. Da je tadašnja Vlada prihvatila tu opciju, Sporazum bi vjerojatno odavno bio potpisan. Ocijenila je ujedno da se Pakt o stabilnosti odnosio na jugoistočnu Europu, a ne na zemlje Zapadnog balkana. To je vrlo jasno definirana regija o kojoj se upravo govori o ovom Sporazumu o pridruživanju i stabilizaciji.

Drugu repliku uputio je zastupnik **Damir Jurić (SBHS)** koji nije prihvatio ocjenu zastupnice Ljerke Mintas-Hodak o vremenskim relacijama potrebnim da se Hrvatska uključi u Europsku uniju. Naveo je da baltičke zemlje koje su pedeset godina bile u sastavu Sovjetskog Saveza, namjeravaju zaključiti integracije do 2004. godine. Smatra da se Hrvatska po stanju gospodarstva nalazi ispred ovih država, a možda i ispred Rumunjske i Bugarske. Osim toga i Balkan predstavlja dio Europe koji je ujedno i kolijevka europske civilizacije.

Odgovorila je zastupnica Mintas-Hodak analizirajući dio izlaganja u kojemu je govorila o vremenu potrebnom da Hrvatska prijede put reforme gospodarstva i ostalih važnih segmenata ukupnog života. Smatra da će se Hrvatska kandidirati za punopravno članstvo 2006. godine, što predstavlja vrlo kratak rok s obzirom na ozbiljne strukturne reforme kroz kojih moramo proći. Nije to samo preuzimanje europskih smjernica i usuglašavanje zakonodavstva, nego

priprema cjelokupnog gospodarstva koje bi se trebalo nositi s gospodarstvima drugih zemalja članica. Smatra ujedno da ne treba dodatno objašnjavati činjenicu da je Republika Hrvatska smještena i povezana u regiju Zapadnog balkana.

Zapadni Balkan nije "fobija"

Ivan Milas (HDZ) je uzvratilo gospodi Zgrebec da "zapadni Balkan" nije fobija nego realnost, bezbroj puta objavljena u raznim političkim manifestima i programima prema kojima EU završava na slovenskoj granici.

U ispravku navoda zastupnice Hodak, **Snježana Biga-Friganović** je rekla da su predsjednik Tuđman i bivša Vlada olako potpisivali ugovore, sporazume i obveze, držeći fige u džepu nadajući se da ih nikada neće morati ispoštivati. U to je vrijeme bilo upravo tragično, rekla je, predstavljati Hrvatsku u institucijama Europe jer je istovremeno ministar vanjskih poslova govorio kako je EU hrvatski strateški interes.

Zastupnica **Ljerka Mintas-Hodak** je uzvratila pojašnjenjem - predsjednik Tuđman se protivio uključivanju Hrvatske u regiju zapadnog Balkana, i kao tehničkog rješenja, a zapravo se sada vidi da se radi o regionalnom pristupu.

Snježana Biga-Friganović je odgovorila da se ne može reći niti da smo bili na Balkanu, već u poluizolaciji ili izolaciji koja je omogućila velikom broju ratnih profitera i kriminalaca da rade što hoće.

Dr. Ljerka Mintas-Hodak je odgovorila da vrijedanjem i nabacivanjem netočnosti na račun HDZ-a, u nedostatku boljih argumenata, zastupnica neće uvjeriti hrvatsku javnost u istinitost rečenoga.

Osporila je i točnost navoda da je Hrvatska bila u izolaciji, jer to negiraju činjenice - ulazak u mnoge institucije, dobivanje međunarodnih kredita te i činjenica da se bivša vlast ponašala mnogo slobodnije nego ova.

Vladimir Šeks se usprotivio stalnom provlačenju floskule o potpisivanju sporazuma s figom u džepu, zatraživši da se već jedanput navedu ti ugovori.

Snježana Biga-Friganović je ponovila da je s lakoćom potpisana 21 obveza prema Vijeću Europe a onda se zbog neispunjavanja tih obveza godinama čekalo na punopravno članstvo Vijeća Europe.

Ivan Milas ne smatra da je Hrvatska bila u izolaciji i rečenom se stavu usprotivio. Naglasio je da je Hrvatska nastala i postala priznata upravo u vrijeme HDZ-a te da je tada ušla u europske tokove. Prigovorio je - iz "vaših redova" u vrijeme kada se Hrvatska htjela osamostaliti smatrano je da će izgubiti ugled u svijetu.

U javljanju za ispravak netočnog navoda **Vladimir Šeks** se opet usprotivio rečenome da je potpisan 21 sporazum s figom u džepu. Tvrdi, naime, da ih je Hrvatska ispunila, ali da su u pojedinim segmentima postojale različite interpretacije obveza Republike Hrvatske koja nije prihvaćala diktat i uvjete europskih činovnika.

Nema diktata

Mirjana Ferić-Vac je uzvratila da je diktat jedno a potpisana konvencija nešto sasvim drugo. Samim time što je potpisana nije diktat nego način funkcioniranja ostalog svijeta.

Vladimir Šeks je međutim pojasnio da pojedinci u ime tijela Vijeća Europe pokušavaju diktirati određena rješenja a to gospoda Vac i sama znade. Konkretno, gospodin Jankovski je u starogradskoj vijećnici rekao da inzistira na tome da Hrvatska uvede određen bolja rješenja koja nema nitko u Europi.

Što se tiče prigovora da obveze nisu ispunjavane, volio bi da se one navedu.

Mirjana Ferić-Vac je rekla da ne bi stigla pročitati, ali je ipak neke izdvojila. U svemu je ključno, rekla je, da je nešto potpisano a nije provedeno, odbacivši da se radilo o diktatu. Ako na tom putu u demokraciju, nije nađen vlastiti interes nije trebalo potpisivati, smatra zastupnica Vac.

Zdravka Bušić (HDZ) je uzvratila da ni sada nisu ispunjeni svi uvjeti jer to traži vremena. Osim toga, rekla je, Hrvatska nije jedina država koja ima određene uvjete.

Snježana Biga-Friganović (SDP) je odgovorila - nesporno je da sve države imaju opće uvjete a svaka specifičan, no stoji činjenica, da su predsjednik države i predsjednik Sabora potpisivali određene obveze a nisu ih ispunjavali. Upravo je to bio razlog što smo bili jedna od rijetkih država koja je pred vratima Vijeća Europe čekala dugi niz godina.

Ni ova vlast nije ispunila sve uvjete

Ljerka Mintas-Hodak (HDZ) je prigovorila zastupnici Bigi da nastoji stvoriti privid kako nije ispunjen nijedan uvjet Vijeća Europe, a zapravo treba imati u vidu, da ih nije bilo moguće ispuniti preko noći, a radilo se na tome, te da je i uspješnost ocjenjivalo Vijeće Europe.

Ova je vlast doduše uspjela u tome da se ukine moritoring ali se nije oslobodila misije OES-a koji ostaje u Hrvatskoj još godinu dana zbog njezine loše politike prema manjinama. I to je jedan od uvjeta Vijeća Europe, dodala je.

Ivan Milas (HDZ) je protumačio riječi zastupnice Vac da diktat nije opravdanje za nepotpisivanje i utvrdio da Vijeće Europe služi tome da bi nametnulo svim istočnim zemljama uvjete koji se istovremeno ne tiču starih članica. Dodao je da predsjednik Sabora nije Sabor, te da predsjednik države ne može u ime Sabora dati obezvu.

I ova vlast, rekao je ima sličan problem jer joj ne odlazi misija kako su očekivali, a ostaje jer ovdje dobro zarađuje.

Što se diktata tiče, on je već u tome što oni koji određuju uvjete donose ocjene o tome jesu li ispunjeni. Takvu praksu će i ova vlast uskoro osjetiti, upozorio je.

Mirjana Ferić-Vac je odgovorila kako ona nije upotrijebila riječ diktat, nego da ona dolazi od njihove strane i obećala navesti koje su to bile preuzete obveze. Podržala je međutim stav da bi trebalo raspraviti o oblicima demokracije, ali bez žestine u raspravi. Što se tiče OESS-a to pitanje ne spada u ovu temu.

Nakon ove rasprave riječ je zatražio predstavnik predlagatelja, ministar za europske integracije **Neven Mimica**. Osvrnuo se na netočan navod gospođe Hodak, odnosno, kaže da se zalaganje za dvotrećinsku većinu pri ratifikaciji ovog sporazuma ne može temeljiti na navodnoj njegovoj izjavi u uvodnom izlaganju da se ovim sporazumom dio ustavnih ovlasti prenosi na nadnacionalna tijela. Takvo nešto nije rekao, naglasio je ministar Mimica. Ustvrdio je dakle, da se Vlada ne boji dvotrećinske većine pri ratifikaciji. Međutim, tumačenjem Ustava, budući da ovakav Sporazum ne prenosi ustavne ovlasti nad nacionalno tijelo, ne zahtijeva dvotrećinsku nego samo

natpolovičnu većinu. Uzimajući u obzir takvo tumačenje svako drugo traženje može biti temeljeno samo na političkim razlozima, rekao je ministar Mimica.

Vladimir Šeks je uzvratilo da je u ingerenciji Sabora kako donositi neki zakon, dok Ustav propisuje kada se određeni zakon, ratifikacije ili odluke donose određenom većinom. Druga pitanja regulira Poslovnik, pa nije potrebno da to sugerira Vlada, rekao je.

I **Ivan Milas** je predložio prihvaćanje Sporazuma dvotrećinskom većinom, ocjenjujući da "se uvodi neko treće tijelo iznad Hrvatskog sabora".

Slijede promjene nabolje

Ministar **Neven Mimica** je rekao da prihvaća navode zastupnika Šeksa, pojasnivši svoj ispravak navoda gospođe Hodak - u njegovim se riječima ne mogu tražiti razlozi za oblik donošenja ratifikacije. Sugestiju ne može davati ni Vlada pa je smatrao najboljim rješenjem za izlaz iz ove situacije, da se zatraži mišljenje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav.

Dr. Ljerka Mintas-Hodak se opravdala time da je možda krivo razumjela ali je ustrajala kako je ministar Mimica sigurno rekao kako se radi o politički razvojnom i jednom od, do sada, najvažnijem međunarodnom ugovoru, te da bi ratifikacija donesena dvotrećinskom većinom ojačala zakonodavne ovlasti Vlade.

Milanka Opačić je konstatala - nakon potpisivanja ovog Sporazuma, u Hrvatskoj više ništa neće biti kao do sada. Naime, njime se prihvaća dio standarda, pravila i kriterija koji vrijede u europskim zemljama, a time ujedno slijede promjene nabolje.

Pojasnila je - preduvjet za članstvo u EU je ispunjavanje političkih, gospodarskih i pravnih uvjeta, te uspostavljanje regionalne suradnje. Smatra kako EU ne želi zemlju koja ima konfliktne odnose sa svojim susjedima.

Potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji predstavlja potvrdu politike novog smjera, te tvrdi da o nama ovisi kada će Hrvatska postati punopravnom članicom EU.

Prihvaćanjem njezinih standarda i kriterija, Hrvatska prihvaća bolju kvalitetu života. Osim toga, ovaj Sporazum, osim političke, ima i gospodarsku dimenziju, jer se ulaskom u WTO, ali i neke druge

europske institucije, otvara ogromno tržište, a to je najviše što jedna politika može napraviti. Ujedno je podsjetila da je u studenome 2000. godine EU odlučila jednostrano liberalizirati tržište za proizvode koji dolaze iz Republike Hrvatske.

Naglasila je - punopravno članstvo dugotrajan je proces, u kojim će se paralelno provoditi i edukacija stanovništva. To znači, rekla je, da će Hrvatska mnogo više nego do sada ulagati u znanje. Nimalo jednostavan put, rekla je, jedino je rješenje da se Hrvatska što prije uključi među zemlje koje čine Europsku uniju. I na kraju napomena - referendum će biti potreban tek kada Hrvatska bude kandidat za ućlanjenje u EU.

Ulazak ne ovisi isključivo o Hrvatskoj

Dr. Đuro Njavro se usprotivio konstataciji zastupnice Opačić da isključivo o Hrvatskoj ovisi približavanje i ulazak u EU, jer u članku 12. Sporazuma stoji da je uvjet daljnjeg razvoja odnosa između Hrvatske i EU, sklapanje mreže bilateralnih ugovora između zemalja koje EU definira kao zapadni Balkan. Riječ je o prostoru koji je u gospodarskom smislu jednako dalek od nas kao mi od europskog prostora.

Milanka Opačić tvrdi da isključivo o nama ovisi hoćemo li ući u EU, a to znači da treba postići određene vrijednosti koje imaju članice EU, pa ćemo tek tada biti prihvatljiv član. Što se tiče citiranog članka smatra kako nam je u interesu imati dobrosusjedske odnose.

Dr. Đuro Njavro smatra idealnim rješenje da ulazak u EU ovisi samo o nama, ali ga ne vidi. Međutim, slaže se s kolegicom, da je dužnost Vlade da stvori preduvjete za ulazak u EU, ali drži da ih neće stvoriti s takvim vođenjem gospodarske politike. S tempom kakav imamo, trebat će više od 20 godina da dosegne razinu BDP-a potreban za ulazak u Uniju, rekao je.

Jadranka Kosor je upitala zastupnicu Opačić kako gleda na smanjenje proračunskih troškova za knjige i časopise, s obzirom na to da je rekla kako treba ulagati u obrazovanje.

Ako o nama ovisi ulazak u EU zanima je zašto to ne učinimo odmah, te podsjeća na procjenu Pera Wintera da to neće biti moguće prije 2010. godine.

Milanka Opačić misli ne edukaciju najširih slojeva društva, rekla je, a ne na proračunska izdvajanja, no i što se proračuna tiče - prema podacima o izdvajaju za znanost Hrvatska ima velik postotak, a mali broj istraživačkih radova, rekla je.

Ulazak u EU ovisi o nama samima, naglasila je, što znači da će se zbiti onda kada za to budemo sposobni po svim parametrima.

Jadranka Kosor joj je uzvratila da je i za širu edukaciju potreban novac, a što se tiče izdvajanja za znanost, zanima je s kime se to mi uspo-ređujemo.

Milanka Opačić je odgovorila da na usporednim istraživanjima radi dr. Dubravko Mihaljek, i rad će joj pribaviti.

Ivan Milas je odvratio - ako bi do nas stajao ulazak u EU, odmah bi donijeli odluku, ali ulazak ne stoji samo do nas nego o tome odlučuju sve članice.

Za ulazak u članstvo treba podizati standard stanovništva, dok su kriteriji MMF-a upravo suprotni tom traženju. Prema tome, zemlja koja svakim danom ima veću nezaposlenost, manjak u platnoj bilanci i veću bijedu ne može ući među bogate.

Ulazak ovisi o individualnim postignućima

Ljerka Mintas-Hodak (HDZ) je rekla da svakto pametan zna da treba imati dobrosusjedske odnose, ali to ne znači da treba prihvatiti da naše približavanje ovisi o razvoju cijele regije zapadnog Balkana.

Milanka Opačić je uzvratila da naša sudbina nije vezana uz susjedne zemlje jer i odredba sporazuma kaže da se ulazak u EU temelji na individualnim postignućima Hrvatske.

Dragica Zgrebec (SDP) je to potvrdila citatom stavka 1. članka 12. prema kojem nakon potpisivanja Sporazuma Hrvatska započinje pregovore s državama koje su ga već sklopile a to je do sada učinila jedino Makedonija.

Ljerka Mintas-Hodak je spomenula zaključke Vijeća Europe prema kojima je Sporazum individualan ali uvjetovan regionalnim pristupom.

Regija se zove zapadni Balkan i u njoj su, treba znati - Hrvatska, BiH, Jugoslavija, Makedonija i Albanija. Za sada je isti Sporazum koji nam se nudi potpisala Makedonija, a nudi se Jugoslaviji, BiH i Albaniji.

Mladen Godek je rekao da se u rješenju članka 12. Sporazuma vidi da nema straha od "fantoma" zapadnog Balkana, s kojim operiraju predstavnici HDZ-a.

Dr. Đuro Njavro je ukazao na isti članak u kojem piše da se zahtijeva od Hrvatske da u kretanju radne snage, nastanjanju, pružanju usluga platnog prometa i kretanja kapitala treba ostvariti olakšice spram ostalih država regije kakve su dogovorene između RH i EU, pa upozorava da je naša nezaposlenost 22 posto, BiH 48 posto, SRJ 38 posto, Makedonije 42 posto i Albanija 30 posto (podaci Svjetske banke).

Mr. Zdravka Bušić ne misli da je zapadni Balkan "fantomski" pojam HDZ-a. I na internetu je Hrvatska uvrštena pod tim pojmom, a osim toga, koristi se na mnogim sastancima kada se spominje Hrvatska.

Mladena Godeka ne zanima, rekao je, naziv nego rezultat koji proizlazi iz pojma, kazao je, a to su dobri odnosi sa susjedima i gospodarska korist od tih odnosa.

Mr. Zdravka Bušić je pozvala zastupnika Godeka da dođe u neku delegaciju pa da vidi da HDZ nije izmislilo pojam zapadni Balkan.

Ante Beljo je izrazio bojazan da će Hrvatska slijedom potpisanih odredbi Sporazuma morati plaćati račune drugih. Naime, od nje se traži da Hrvatska pomogne drugima da ostvare određene standarde, o čemu će onda ovisiti razvoj daljnjih odnosa između Hrvatske i EU. To će razmatrati Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje koje samo može donijeti bilo kakvu odluku da otkloni teškoće. To rješenje pokazuje koliko će zapravo odlučivati Hrvatska, rekao je.

Nadalje, zastupnik ukazuje na rješenje kojim se omogućava trgovačkim društvima iz zajednice da stječu vlasništvo nad nekretninama koja će, uz to, imati ista prava kao hrvatska trgovačka društva. Isto tako Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje može odrediti prioritete među politikama suradnje, a kaže se da će posebnu pozornost pridavati prekograničnoj i međuregionalnoj suradnji. Ono će zapravo donositi svoja pravila postupanja i donositi odluke o doseg u sporazuma.

Mladen Godek je zaključio kako iz svake riječi zastupnika Belje proizlazi da se protivi ulasku u Europu i za razliku od svojih kolega on je iskren. Dodao je - oni koji žele ulazak u Europu nisu u situaciji da postavljaju

uvjete, a budući da su oni za nas korisni, time su i prihvatljivi, rekao je, osim eventualno gospodarskih o kojima će govoriti pozvaniji.

Ante Beljo (HDZ) je odgovorio na repliku gospodina Godeka. Rekao je da se HDZ ne protivi ulasku u Europu, ali se protivi da to bude putem Zapadnog Balkana. Argumentirao je to zaključcima i završnom deklaracijom Zagrebačkog summita u kojima, kaže, stoji da će približavanje Hrvatske Europskoj uniji biti ukorak s procesima razvitka regionalne suradnje.

Netočni navod tada je ispravila **Dragica Zgrebec (SDP)**. Osvrnula se na dio izlaganja gospodina Belje u kojem spominje feude i kmetove. Smatra kako bi moglo ispasti da neka feudalna Europa ulazi u Hrvatsku što nije točno.

Netočni navod ispravila je i **Mirjana Ferić-Vac (SDP)**. Ukazala je na članak 14. koji govori o suradnji Hrvatske s drugim državama kandidatima za pridruživanje Europskoj uniji. Što se tiče Zapadnog Balkana, konstatirala je da te države nisu spomenuti kandidati te time niti predmet ovog Sporazuma.

Gospodin Godek je rekao da se raspravlja o prijemu Hrvatske u Europsku uniju, što nije točno, smatra **Ivan Milas (HDZ)**. Istaknuo je kako ovaj Sporazum ne predstavlja put u Europsku uniju, nego je to tipični kolonijalni ugovor.

Nije baš sve ružičasto kako se čini jer 47 posto stanovnika Europske unije protivi se ulasku Republike Hrvatske u tu asocijaciju, nadovezala se **Jadranka Kosor (HDZ)**.

Netočni navod gospodina Godeka ispravila je potom **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**. Rekla je da se gospodin Beljo ne protivi ulasku Hrvatske u Europsku uniju, samo želi da to ne bude na štetu svih nas.

Za riječ se ponovno javio **Ante Beljo** ispravivši netočni navod gospode Zgrebec. Smatra da se današnja globalizacija ne može shvatiti drugačije nego čisti feudalni sistem zbog kojeg bi Hrvatska mogla postati samo geografski pojam.

Mladen Godek (HSL) ispravio je također netočni navod. Ratifikacija ovog Sporazuma nije ulazak u Europsku uniju, ali to je uvjet bez kojeg ne bismo mogli jednog dana ratificirati Sporazum o ulasku u Europsku uniju.

Dragica Zgrebec je odgovorila gospodinu Belji kako je prije rekla da

Europa nije feudalna država i da se tako neće ponašati prema Hrvatskoj. Naglasila je da stav gospodina Belje govori o fobičnosti od Europe i fobičnosti od otvaranja Hrvatske.

Kada bi ovaj Sporazum bio put prema Europskoj uniji u njemu bi bili nabrojani određeni uvjeti spram te Europske unije a ne prema nekim trećim zemljama, konstatirao je **Ivan Milas**. Dodao je kako nije točno da u zemljama Europske unije nema rasprava oko ulaska jedne države u tu asocijaciju, nego ima protivnika i skeptika.

Ante Beljo ispravio je navod gospođe Ferić-Vac. Rekao je da HDZ-u ne smeta ako Hrvatska sklapa sporazume s državama koje su kandidati za ulazak u Europsku uniju, nego nas smeta što se to zemljama Zapadnog Balkana postavlja kao uvjet pridruživanju Uniji.

Uvjeti koje postavlja Europska unija u cilju su mira na ovom području, naglasio je **Mladen Godek**.

Namjera ovoliko ispravaka netočnih navoda je da se "razvodni" rasprava, smatra **Mirjana Ferić-Vac**. Istaknula je kako se radi o temi koja se tiče svih nas, to više što se donosi odluka za neke druge generacije koje su daleko odgovornije nego ova koja tu odluku donosi. Zamolila je stoga zastupnike da se vrate temi o kojoj se ovdje raspravlja.

Nisam iznio ništa što bi "razvodnilo" raspravu, nego sam navodio podatke iz Sporazuma i zaključaka "Balkanskog summita" koje bi trebala znati hrvatska javnost, objasnio je **Ante Beljo**.

U svom izlaganju nisam nikoga poimence spomenuo, rekla je **Mirjana Ferić-Vac**.

Uvjet Europske unije nisu samo dobrosusjedski odnosi država u regiji, nego institucionalno povezivanje, naglasio je **Ivan Milas**.

Ovo nije europski način ponašanja

Svaka odluka koju donese Hrvatski sabor trebala bi se ocjenjivati kroz pitanja hoće li to građanima Hrvatske donijeti bolji život a Hrvatskoj više sigurnosti, stabilnosti i blagostanja, drži **Drago Krpina (HDZ)**. Mišljenja je dalje da je predlagatelj ovom prevažnom pitanju na specifičan način opstruirao demokratsku raspravu tako što su svi kritičari i neistomišljenici etiketirani kao

antieuropejci i protivnici članstva Hrvatske u Europskoj uniji što je, kaže, kleveta, izmišljotina i laž. Dodao je kako je zaprepašujuća brzina kojom Vlada inzistira na potvrdi ovog

Zaprepašujuća je brzina kojom Vlada inzistira na potvrdi ovog Sporazuma koji je od goleme važnosti s neizbježnim posljedicama za međunarodni položaj te gospodarsko i socijalno stanje Republike Hrvatske.

Sporazuma koji je od goleme važnosti s neizbježnim posljedicama za međunarodni položaj te gospodarsko i socijalno stanje Republike Hrvatske. Smatra da to nije europski način ponašanja jer u Europi ovakve rasprave traju godinama i građani se itekako informiraju o sadržaju dokumenata kao što je ovaj. Mišljenja je da Vlada treba temeljitije informirati hrvatsku javnost o sadržaju Sporazuma te napraviti simulaciju o mogućim posljedicama na vanjskopolitičkom, gospodarskom i socijalnom planu. Upitao je potom, može li se Hrvatskoj glede ovog Sporazuma dogoditi daljnji manjak novca za socijalne programe, daljnji porast uvoza, još veća nezaposlenost te prelazak najdragocjenijih hrvatskih prirodnih bogatstava u ruke stranaca. Zaključio je, da dugoročno to znači "guranje" Hrvatske u regiju u kojoj je bila 70 godina protiv svoje volje. Drži da bi korektno od Vlade bilo da se bavi gospodarskim razvitkom i izgradnjom zakonodavne infrastrukture kako bi Hrvatska za deset godina bila ozbiljan partner, a ne siročić i prosjak koji nekoga nešto moljaka pred vratima Europske unije.

Razmišljanja o tome što nam Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica donosi u budućnosti ne dolaze samo od zastupnika oporbe, nego o tome razmišljaju i drugi građani Hrvatske, naglasila je **Jadranka Kosor (HDZ)**, argumentirajući to jednim komentarom iz dnevnih novina. Osvrnula se na prijašnja izlaganja iz kojih su, kaže, vidljive konstatacije kako je Sporazum zbog boljeg života svih nas, a balkanizam je ako netko želi djelovati samostalno. Podsjetila je zastupnike na raspravu

oko iste problematike iz listopada ove godine na kojoj je dr. Tomac rekao da je sav ovaj koncept nametnut od Europske unije. Smatra da nas taj koncept "gura" u nešto što se zove Zapadni Balkan uistinu više nego što bismo to zaista htjeli. Tvrdi da 78 posto građana Hrvatske ne zna o čemu se tu ustvari radi, ali svim srcem su za ulazak u Europsku uniju te očekuju odgovor na pitanje, hoću li živjeti bolje i lakše, hoću li se odmaknuti od praga bijede te krenuti prema lakšem zapošljavanju i većim zaradama? Ukazala je i na nužnost financijskih sredstava oko provedbe ovog Sporazuma. Zamjerila je stoga Vladi što nije predočila ni približnu projekciju o nečemu s čime bi trebali biti upoznati svi poverni obveznici ove države. Istaknula je kao neosporno da je naša budućnost u Europi, ali, kaže, neki misle da je na tom putu dobro biti pod ruku s Albanijom, BiH, Makedonijom i Jugoslavijom. Zaključila je da ovaj Sporazum ne jamči Hrvatskoj članstvo u Europskoj uniji i zbog toga bi trebalo ukloniti sve dvojbe oko raspleta i događaja koji bi mogli uslijediti.

Za repliku se javila **Milanka Opačić (SDP)** rekavši da potpisivanje ovog Sporazuma kao ni pridruživanje Europskoj uniji ne znači da će se u Hrvatskoj bolje živjeti. To ovisi isključivo o nama, dodala je zastupnica.

Rekla sam da 78 posto građana podupire ulazak Hrvatske u EU i postavljaju pitanje hoće li tada živjeti bolje, odgovorila je **Jadranka Kosor**. Konstatirala je da se svi slažemo oko toga da bi trebalo živjeti bolje, ali se razilazimo u pitanju hoće li to zaista tako i biti.

Najvažnije je što će Sporazum značiti za građane Hrvatske

Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica jedan je od najvažnijih međunarodnih ugovora koji se nalaze pred Hrvatskom od njenog međunarodnog priznanja, smatra **Marija Bajt (HDZ)**. Mišljenja je da taj Sporazum ne jamči pridruživanje Europskoj uniji nego nas samo svrstava u poziciju potencijalnog kandidata. Potpisom na taj Sporazum Hrvatska prihvaća regionalnu suradnju s BiH, Makedonijom, Jugoslavijom i Albanijom kao jedan od uvjeta

pristupanju Uniji, ali i ispunjenje tog uvjeta nije garancija da će se pristupanje zaista i zbiti, konstatira zastupnica. Drži kako cijeli niz odredbi iz predočenog materijala

Potpisom na taj Sporazum Hrvatska prihvaća regionalnu suradnju s BiH, Makedonijom, Jugoslavijom i Albanijom kao jedan od uvjeta pristupanju Europskoj uniji, ali i ispunjenje tog uvjeta nije garancija da će se pristupanje zaista i zbiti.

pokazuje prilično nedefiniranu politiku Europske unije, koja ustvari želi razriješiti političke odnose na Zapadnom Balkanu. Rekla je dalje da se zalaže za integraciju Republike Hrvatske u Uniju uz pažljivi odabir tog puta uz osiguranje kontrolnih mehanizama Hrvatskog sabora u zaštiti nacionalnih interesa. Stoga, kaže, ne smatra prevelikim uspjehom hrvatske vanjske politike prihvaćanje Sporazuma kakav je ponudila Europa. Dodala je da posebnu pažnju treba posvetiti zaštiti hrvatske proizvodnje, jer će ona biti izložena nemilosrdnoj konkurenciji zapadnog gospodarstva s kojim će biti teško igrati tržišnu utakmicu. Hoće li Sporazum donijeti dobrobit i bolji standard ili će broj nezaposlenih u Republici Hrvatskoj biti još veći, pita zastupnica. Smatra da Europska unija nije cilj, nego sredstvo za postizanje konačnog cilja a to je jačanje gospodarstva i bolji život hrvatskih građana. Zakon koji je pred nama ne bi nas smio stranački podijeliti jer se on odnosi na međunarodni ugovor i najvažnije je što će on značiti u konačnici za stanovnike ove države, zaključila je gđa Bajt.

Mislim da više ne trebamo raspravljati o tome jesmo li ili ne za Hrvatsku u Europskoj uniji, rekao je **Luka Bebić (HDZ)**. Smatra da ukoliko se pođe od stajališta da je ovaj sporazum nametnut ne treba se čuditi dilemama koje se na ovoj raspravi iznose. Mišljenja je da je kao cilj Europske unije cijelo vrijeme isticano pokazivanje neizvjesne "mrkvice" Hrvatskoj time što će biti uzeta u obzir kao kandidat za članstvo u Europskoj uniji, dok je pravi cilj vraćanje Hrvatske na Balkan. Dodao je kako Hrvatska nema nikakva jamstva da se

to zaista i neće desiti i zato ne treba čuditi da neki ljudi s velikim rezervama prihvaćaju taj sporazum svjesni nedovoljne energičnosti oko zaštite naših gospodarskih i političkih interesa. Pri tome, kaže, ne treba dovoditi u pitanje potrebu održavanja dobrih susjedskih odnosa, uz svjesnost da će Međunarodna zajednica i dalje vršiti pritisak kako bi ta suradnja postala institucionalizirana, što je i osnovni cilj ovog Sporazuma.

Ovaj Sporazum oni optimističnijeg duha poistovjećuju s ulaskom Hrvatske u Europsku uniju, smatra **mr. Zdravka Bušić (HDZ)**, dok, dodaje, se drugi usuduju uputiti kritiku i izraziti dileme glede preispitivanja ove naše stvarnosti. Mišljenja je da se Sporazum donosi samo zbog, kako kaže, balasta u regiji. Obratila se potom ministru mr. Mimici rekavši kako slušajući ga dok govori o obećanoj zemlji i sama na moment u mislima u nju pobjegne. Međutim, brzo se vrati u stvarnost jer to je, kaže, samo san.

Hrvatska se ne treba bojati globalizacije

Zlatko Canjuga (HND) podupro je ovaj sporazum jer smatra da se njime Hrvatskoj prvi put u povijesti pruža realna šansa da krene u ujedinjenu Europu. Kako reče, ne slaže se s hrvatskim europskim skepticima koji dana ljubomorno kritiziraju ovaj dokument, samo zato što ga oni nisu uspjeli realizirati. Napomenuo je da Europa nisu samo poljoprivredni proizvodi, financije, itd. nego da se ona mora ujedinjavati radi duhovnih vrijednosti, da ne bi ogrezla u barbarluku i necivilizaciji (tako je govorio još blaženi Alojzije Stepinac). Zastupnik zamjera Vladi što je nepotrebno odustala od sporazuma sa Slovenijom odnosno što ga dosad nije prezentirala zastupnicima, jer nam upravo taj sporazum otvara prostor ulaska u Europu. To je bila prilika,

Ovim Sporazumom Hrvatskoj se prvi put u povijesti pruža realna šansa da krene u ujedinjenu Europu.

kaže, da se "začepe usta slovenskim nacionalistima".

Nakon napomene predsjedatelja da se u Saboru ne bi smjeli rabiti takvi

izrazi **Canjuga** je pojasnio da je, spominjući slovenske nacionaliste, mislio na pojedince ili one stranke koje u Sloveniji neprestano posežu za hrvatskim teritorijem ili imaju negativne stavove prema Hrvatskoj glede uređenja nekih naših odnosa.

Ne treba se čuditi, kaže, što Europa iskazuje interes prema Balkanu. Njen interes je na ovom području uvijek bio prisutan i ne treba računati na to da će ona, radi Hrvatske i njenih strahova od Balkana, zanemariti susjedne zemlje. U tom kontekstu izrazio je želju da Hrvatska, pa i njezini susjedi, što prije samostalno i bezuvjetno sklapaju međusobne sporazume kako bi se ovaj geopolitički prostor smirio te otvorenije i stabilnije krenuo u nekakav europski razvoj. Po njegovu uvjerenju Hrvatska može biti lokomotiva razvoja ovog dijela Europe, dakako, na individualnoj osnovi, budući da smo se stoljećima borili za to da imamo svoju samostalnu državu. Kakva bismo mi to bili država kad ne bismo vjerovali u svoje snage i kada, tobože u silnom strahu od Balkana, (zbog toga što smo u jednom povijesnom vremenu ratovali sa svojim susjedima), ne bismo mogli otvoreno sagledavati ovu situaciju i težiti mirnim prostorima, pita zastupnik. Bio bih vrlo ironičan, kaže, kada bio rekao da vi, koji danas pred nas iznosite ovaj Sporazum, ostvarujete i povijesnu misiju prvog hrvatskog predsjednika. Mnogo bi on dao za to da ga je mogao potpisati, ali to nije uspio do kraja realizirati zbog brojnih okolnosti koje su se nametnule tijekom godina.

Hrvatska se ne treba bojati globalizacije, kaže Canjuga. Dakako, treba biti oprezna i nastojati rješavati svoje interese na najbolji mogući način, ali ni u kom slučaju ne može biti zatvorena i ostavljena na pustopoljini a da ne krene u ujedinjenu Europu. Ne možemo opterećivati hrvatski narod i javnost procjenama o tome kako će u budućnosti izgledati EU (to nitko ne zna). Činjenica je, međutim, da se ona danas zalaže za mir, humanizam i stabilizaciju ovih prostora i to je ono što treba voditi Hrvatsku (u budućnosti bi se to moralo odraziti i na gospodarski prosperitet, financijske tokove, itd.) Zbog toga se nemojmo ponašati odbojno, kao da nećemo u Europu, ako ona, kolokvijalno, pa i službeno, ovo područje zove zapadni Balkan (umjesto toga sugerirajmo da to u

određenim situacijama nije prihvatljivo). To bi značilo da se Hrvatska odriče svake nade i želje da ide u budućnost, zaključio je Canjuga.

Replicirajući mu, **dr. Anto Kovačević (HKDU)** je pojasnio da među sudionicima u raspravi nema eruoskeptika, nego da su samo zabrinuti da ne bismo, tražeći Europu, EU, i Ameriku, na predloženi način pronašli Srbiju, odnosno zapadni Balkan. Ne potpišemo li sporazum mogli bismo završiti na istočnom Balkanu, a ako ga potpišemo zasigurno ostajemo na zapadnom Balkanu, konstatirao je zastupnik. Kako reče, kolega Canjuga je spomenuo da je Alojzije Štepinac govorio o globalizacijskim procesima u Europi, ali zasigurno ne u onoj u kojoj Hrvatska treba nestati, nego u Europi kao zajednici domovina.

Dr. Zlatko Mateša (HDZ) preporučio je zastupniku Kovačeviću da ne prosuđuje u ime 150 ljudi u ovoj sabornici. Bez obzira na to kako će tko glasovati o ovom Sporazumu, euroskepticizam u idejnom i političkom smislu je legitimna opcija, napominje zastupnik (o tome svjedoči referendum u Danskoj, politička scena u Velikoj Britaniji, itd.).

Vlada se trebala izboriti za individualni pristup

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) je podsjetila na to da su od početka same inicijative stvaranja EU vlade drugih zemalja, punopravnih pa i pridruženih članica, objasnile svojim narodima prednosti i nedostatke

Vlada nije uložila dovoljno truda da bi informirala građane o tome što nam donosi Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, koji je već i potpisan.

članstva u toj asocijaciji. Smatra da naša Vlada nije uložila dovoljno truda da bi informirala građane o tome što nam donosi Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, koji je već i potpisan. Doduše, pripremljen je CD s 500 stranica teksta na engleskom jeziku i publikacija u tisku, ali nedostaju informacije o pozitivnim i negativnim aspektima njegove primjene.

Po mišljenju zastupnice uopće nema smisla raspravljati o svemu tome kad

pobjednici na izborima 3. siječnja imaju apsolutno pravo na donošenje odluka u ime hrvatskog naroda. Da, gospodo, imate pravo na odluke, zakone i sporazume koji hrvatski narod vode boljoj budućnosti, ali ne i na nerealna obećanja, poput najave

Vlada će odgovarati, ne samo na izborima, za to što se nije izborila za individualni pristup Hrvatske EU, već se zadovoljila regionalnim pristupom, što je neoprostivo.

200 tisuća novih radnih mjesta, negodovala je.

U nastavku je spomenula da je ovom Sporazumu prethodila ideja Carla Bilta o nadržavi na zapadnom Balkanu koja je već stvorena, zatim Balkanski summit održan u studenome 2000. godine u Zagrebu, te teza njemačkog ministra vanjskih poslova Fischera, prema kojoj Europa gradi budućnost Hrvatske u regiji koja se proteže od Tirane, Skoplja do Zagreba. Poručila je ministru europskih integracija i Vladi da će odgovarati, ne samo na izborima, za to što se nisu izborili za individualni pristup Hrvatske EU, već su se zadovoljili regionalnim pristupom, što je neoprostivo. U prilog tome citirala je članak 11. Sporazuma u kojem stoji da će Hrvatska, sukladno svojoj opredijeljenosti za mir i stabilnost te za razvoj dobrosusjedskih odnosa djelatno promicati regionalnu suradnju te da će Zajednica svojim programima tehničke pomoći pružati potporu projektima regionalnog ili prekograničnog značaja.

Spomenula je, nadalje, da će prema članku 12. glavni elementi dvostranih ugovora o regionalnoj suradnji s drugim zemljama koje su potpisale Sporazum biti politički dijalog, uzajamne koncesije glede kretanja radnika, pružanja usluga, tekućih plaćanja i kretanja kapitala te drugih politika koje se odnose na kretanje osoba na razini predviđenoj ovim Sporazumom, itd. Osvrnula se i na članak 60. u kojem stoji da će po stupanju na snagu ovog Sporazuma Hrvatska dopustiti državljanima članica EU stjecanje nekretnina u našoj zemlji, uz potpunu i svrhovitu primjenu postojećih postupaka, osim za područja i pitanja navedena u dodatku VII. Nedavno smo od prvog čovjeka ove države čuli da ćemo

Sloveniji dati dio mora, a sada ovim Sporazumom strancima dajemo nekretnine, znači, hrvatsku zemlju negodovala je zastupnica. Primijetila je i da u članku 110. nije utvrđena struktura Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje, itd. U nastavku je izrazila nadu da joj se zbog ovog njenog skepticizma, koji je posljedica naših teških povijesnih iskustava, neće pripisati da nije za ulazak Hrvatske u EU (zalaže se samo za to da se ide putem kojega će graditi hrvatski narod). Kako reče, i mali narodi imaju pravo na velike ideje a mi smo svoje ostvarili uspostavom suverene, nezavisne i demokratske države Hrvatske koja je plaćena krvlju hrvatskog naroda. Nadam se da se neće dogoditi da je ta žrtva bila uzaludna, izjavila je zastupnica. Na kraju je naglasila da povratak ili put u Europu imamo pravo zajednički stvarati, ali da ovaj Sporazum ne

Povratak ili put u Europu imamo pravo zajednički stvarati, ali ovaj Sporazum ne jamči Hrvatskoj ni da će doći na periferiju EU.

jamči Hrvatskoj ni da će doći na periferiju EU.

Potaknut njenim navodima da je povijest učiteljica života **dr. Anto Kovačević** je dopunio posluživši se citatom iz Matvejevićevih "Razgovora s Miroslavom Krležom": "Povijest je učiteljica života, ali nažalost u Hrvatskoj iz nje nitko ništa nije naučio". Predsjednik mu je spočitnuo da je uvrijedio mnoge u Hrvatskoj koji su ipak nešto naučili na povijesnim iskustvima, na što se zastupnik ogradio da je citirao Krležu.

Euroatlantske integracije su bile i ostale naš interes

Od vremena kad se u nas počelo govoriti o tome da idemo u Europu postojale su barem dvije opcije,

Stajališta koja iznose neki oporbeni zastupnici protiv se interesima hrvatskih građana i udaljuju nas od EU.

Podsjeća **Mirjana Ferić-Vac (SDP)**. Naime, jedni su doista nekuda htjeli ići, dok su drugi smatrali da Hrvatska

jeste u Europi, ali da se treba oblikovati prema demokratskim standardima koji vladaju u europskim državama koje počivaju na vladavini prava, demokraciji i poštivanju ljudskih prava. U svakom slučaju, naš je interes bio i ostao - članstvo u EU i NATO-u, odnosno euroatlanske integracije. U međuvremenu se poboljšao međunarodni rejting Hrvatske tako da je mogla potpisati Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Po mišljenju zastupnice stajališta koja iznose neki operbeni zastupnici protiv se interesima hrvatskih građana i udaljuju nas od EU.

S tim u vezi spomenula je da su gotovo sve tranzicijske zemlje na putu članstva u EU, te da Ujedinjena Europa ne može i neće ostaviti zemlje nečlanice kao moguće izvore nestabilnosti. Stoga na ovaj cjelokupni proces treba gledati kao na proces koji je od obostranog interesa i za EU i za Republiku Hrvatsku. Međutim, put do punopravnog članstva je itekako dug i mukotrpan. Sama harmonizacija zakonodavstva s europskim pravnim standardima zahtijeva vrijeme koje ne smijemo gubiti.

Kako reče, glasovat će za ovaj Sporazum jer smatra da se njime, među ostalim, Hrvatskoj otvara mogućnost da postane faktor stabilnosti u regiji. Naime, ona može sklopiti ugovore o regionalnoj suradnji s bilo kojom zemljom kandidatkinjom za pristup EU, a ni Mađarska ni Slovenija nisu izvan naše regije.

Ako je Republika Hrvatska određena svojim srednjeeuropskim, mediteranskim, balkanskim i podunavskim elementima svog geografskog položaja, onda je i naša regionalna suradnja usmjerena prema tim regijama, što nam je ogromna komparativna prednost. Logično je, kaže, da smo zbog neugodnih povijesnih iskustava s pravom opterećeni pojmom regije, i to političke formacije u regiji, ali niti jedan ozbiljan političar ne zagovara političke regionalne formacije. Svjesni smo, međutim, da će uvijek biti onih koji će to područje promatrati kao područje egzercira, ali ne trebamo preuveličavati stvari (riječi gospodina Fischera treba citirati u potpunosti a ne djelomično).

U nastavku je konstatala da su rasprave za i kontra ulaska u EU

vođene i u drugim zemljama kandidatkinjama i da to nije ništa novo.

Ne može se govoriti da ulazak u EU treba uskladiti s hrvatskim nacionalnim interesima kad to jeste naš nacionalni interes.

Međutim, ne može se govoriti da ulazak u EU treba uskladiti s hrvatskim nacionalnim interesima kad to jeste naš nacionalni interes. Primjenom ovog Sporazuma Hrvatska doista ima šansu ostvariti svoje težnje u tom pravcu, a oni koji usporavaju taj proces, jednako kao i oni koji ga ubrzavaju, jednoga dana će snositi posljedice (i to je dio naše parlamentarne borbe).

Sami bismo trebali odrediti nivo suradnje

Kada bi stvari stajale ovako kako ih prezentira gospoda Ferić-Vac to bi značilo da smo negdje na tom putu za EU, primijetio je **Ivan Milas (HDZ)**. Po njegovom mišljenju, međutim, nema govora o našoj prilagodbi za EU. U prvom redu morali bismo biti konkurentni u gospodarstvu, imati prosječni nivo plaća poput zemalja članica, državni dug nam ne bi smio prelaziti 60 posto BDP-a, a ne socijalnog proizvoda, itd. Nitko nije protiv boljeg života i socijalne države, napominje zastupnik. Izjavio je da nema ništa ni protiv susjeda, ali da bismo mi, kao suverena država, sami trebali odrediti nivo suradnje.

Spomenuti ciljevi su neupitni, ali ne znam kako ćemo ih i sami izolirani i ostvariti, izjavila je zastupnica. Uvijek se ravnamo prema boljim i višim standardima i ako to ne budemo uključili u ova naša nastojanja onda ćemo izgubiti na tempu, upozorila je.

Ivan Milas je primijetio da niti jedan naš potez dosad nije bio usmjeren jačanju gospodarstva, da ništa ne izvozimo a i da prema svakoj zemlji imamo negativnu vanjskotrgovinsku bilancu. Mi već dugo srljamo u propast i, umjesto da se okrenemo sebi, čekamo kad će nam netko nešto dati. Po riječima zastupnika nema ulaska u EU dok ne ispunimo spomenute kriterije, ali "ući ćemo tamo gdje nismo ni mislili da ćemo ući".

Prevladava strah od regionalne suradnje a ne od Europe

Nije točno, kaže **dr. Ljerka Mintas-Hodak**, da se stajališta nekih stranaka protive interesu Hrvatske i da se sve želi prikazati u negativnom svjetlu. Zastupnici imaju pravo i dužnost na kritički osvrt na ovaj Sporazum i to

Prikazuje se kao da je ovaj dokument ponuda Hrvatskoj za članstvo u EU, iako nam on niti jednim svojim slovom u konačnici ne jamči to članstvo.

ne treba generalizirati. U prilog tome spomenula je ministrovu tvrdnju u jednom intervjuu, kako kod kritičara ovog Sporazuma u Saboru prevladava strah od regionalne suradnje, a ne od Europe.

Drago Krpina konstatirao je da je zastupnica Ferić-Vac potkrijepila njegovu tezu da se radi afirmacije sadržaja ovog Sporazuma koristi optička varka. Naime, prikazuje ga se kao da je to ponuda Hrvatskoj za članstvo u EU, iako nam on niti jednim svojim slovom u konačnici ne jamči to članstvo. Osim toga, zastupnica je veći dio rasprave posvetila opravdavanju puta Hrvatske ka EU, iako u tom pogledu nema razlike u našim stajalištima. Jedina je razlika u tome što zastupnici HDZ-a smatraju da je Vlada mogla postići bolji sporazum i da je bila dužna detaljnije informirati hrvatske građane o njegovu sadržaju nego što je to učinila (tim se dokumentom Hrvatsku, među ostalim, sili na to da institucionalizira svoje odnose i sa Srbijom).

Odgovarajući na replike **Mirjana Ferić-Vac** je naglasila da Hrvatska nema alternative nego put u Europu, a ovaj Sporazum je samo jedna stepenica na tom putu. Kako reče, svatko ima pravo na svoje mišljenje. Ponovila je da će i oni koji su za ratifikaciju ovog sporazuma isto tako snositi konzekvence pred hrvatskim građanima kao i oni koji se tome protive.

Nije istina da mi, kao suverena samostalna demokratska država u pogledu ovog Sporazuma nemamo drugog izbora - primijetio je Drago Krpina. Naš je izbor, da se Vlada ustrajnije i odlučnije zalaže za

postizanje jednog za Hrvatsku prihvatljivijeg sporazuma i da bolje informira našu javnost o njegovu sadržaju.

Nije točno da su oni koji kritiziraju pojedine dijelove ovog dokumenta i ukazuju na određene nedorečenosti protiv integracije Hrvatske u EU, ustvrdila je **dr. Ljerka Mintas-Hodak** (to ne znači da će oni nužno glasovati protiv). Uostalom, i predsjednik Odbora za vanjsku politiku, inače član SDP-a, na okruglom stolu što ga je organizirao Odbor za europske integracije govorio je vrlo kritički o onome što se u ovom dokumentu nudi, što ne znači da je protiv interesa Hrvatske ili protiv ratifikacije ovog sporazuma.

Po riječima **Mirjane Ferić-Vac** razlike u mišljenju između članova

Snosit će konzekvence i oni koji žure, kao i oni koji usporavaju proces približavanja Europi.

pojedinih stranaka legitimni je dio parlamentarnog pluralizma. Ustrajala je na stanovištu da će podnijeti konzekvence i oni koji žure, kao i oni koji usporavaju proces približavanja Europi.

Milan Kovač (HDZ) je prigovorio da se cijeli dan raspravlja o pristupanju Hrvatske EU, iako to uopće nije tema rasprave (niti jedan članak ovog Sporazuma ne govori o tome). Kao što se može zaključiti iz naziva ovog dokumenta trebalo bi se raspravljati o stabilizaciji i pridruživanju, a članak 12. jasno govori o čemu je riječ. Na tom putu prema EU ima puno koraka, dodao je **Josip Leko (SDP)**. Svi sudionici u raspravi pozivaju se u svojim istupima na to da su načelno za pristupanje u EU, no pojedini od njih su protiv ovakvog sporazuma.

Ovaj Sporazum ne jamči naš put prema EU

U svom ponovnom javljanju **Ivan Milas** je ponovio da ovaj Sporazum zasigurno ne jamči naš put prema EU jer o tome hoćemo li ući u tu asocijaciju odlučuje netko treći (svaka pojedina članica može zadržati naš ulazak).

Uključivši se u raspravu **Neven Mimica**, ministar za europske integracije, pojasnio je da su uvjeti koje je nabrojio zastupnik Milas,

dijelom i netočno, mahistrihtski uvjeti konvergencije po kojima neka zemlja postaje članica Europske monetarne unije i može uvesti euro. Za članstvo u EU vrijede samo kopenhaski kriteriji u gospodarskom dijelu koji su vrlo općeniti. Prema tome, ne postoje kvantificirani makroekonomski pokazatelji kao uvjet za ulazak u EU.

Po riječima ministra nije točna ni zastupnikova tvrdnja da Hrvatska niti s jednom zemljom nema pozitivnu platnu, odnosno trgovinsku bilancu (u prvom redu je ima sa zemljama jugoistočne Europe). **Milas** je napomenuo da je spomenute podatke povadio iz Fischerovog leksikona te da za onoga tko želi biti primljen u članstvo EU vrijede daleko stroži uvjeti nego za članice. Ujedno je prigovorio ministru da je trebao objektivno izvijestiti Sabor o teškoćama u koje smo upali.

Konačnu odluku trebali bi donijeti građani

Nema sumnje da je ulazak Hrvatske u EU i NATO jedan od naših strateških ciljeva, ali konačnu odluku o tome bi trebali donijeti građani ove zemlje neposrednim izjašnjanjem, naglasio je **Joško Kontić (HSLŠ)**. No, taj cilj se ne smije gledati izdvojeno od ostalih nacionalnih ciljeva kao što je,

Nema sumnje da je ulazak Hrvatske u EU i NATO jedan od naših strateških ciljeva, ali konačnu odluku o tome bi trebali donijeti građani ove zemlje neposrednim izjašnjanjem.

primjerice, državni suverenitet i cjelovitost Republike Hrvatske ili niti u suprotnosti s njima. Po riječima zastupnika Hrvatska je danas, unatoč početnim pozitivnim odjecima 3. siječnja 2000. u međunarodnim krugovima, gotovo u teškoj poziciji nego što je bila u ljeto 1995. kada je Vijeće ministara EU, neposredno nakon početka oslobodilačke akcije "Oluja", suspendiralo pregovore o Sporazumu o suradnji. Unatoč tome što smo u međuvremenu ušli u Vijeće Europe i WTO, činjenica je da nam je proljeće

1997. godine donijelo tzv. regionalni pristup. Tako je sporazum o suradnji, nažalost, postao Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, što je bitno nepovoljniji i nepravedniji okvir za pristupanje Hrvatske euroatlantskim integracijama, a u politički rječnik uveden je pojam zapadni Balkan koji u pojedinim situacijama izaziva opravdani strah i skepsu. No, to nije razlog da Hrvatska danas odbaci ovaj Sporazum kojim tek postajemo potencijalni kandidat za ulazak u EU.

Odustajanju Hrvatske od ovog Sporazuma zasigurno bi se najviše veselili oni koji nam ne žele dobro.

Kontić se, inače, slaže s mišljenjem da nedorečenosti u člancima 12, 13, 81, 110-112. ovog dokumenta nose u sebi određene opasnosti, ali smatra da čak i u najgorem slučaju u konačnici ne mogu biti pogubne. Taj svoj stav, kako reče, temelji na povjerenju u hrvatski narod koji bi na referendumu zasigurno odbio svaku eventualnu ideju o nekakvoj novoj neojugoslavenskoj ili neobalkanskoj asocijaciji. Spomenuo je i to da potpuno razumije osjetljivost s kojom neki oporbeni zastupnici prilaze ovoj temi jer smo svi više-manje osjetljivi na određene nekorektnosti u tretmanu naše zemlje od strane dijela međunarodne zajednice. Međutim, to što nas opravdano iritira ne bi nam smjelo pomutiti razum jer bi se odustajanju Hrvatske od ovog Sporazuma zasigurno najviše veselili oni koji nam ne žele dobro. Kontić ne smatra da će ovaj Sporazum imati negativne posljedice za Hrvatsku. Mišljenja je da ga valja podržati, kao prvi značajniji korak na putu prema EU koji će biti itekako težak, prepun iskušenja i nelojalnih političkih utakmica. Naš je zadatak da krenemo tim putem, s punim oprezom, iako u krajnjoj liniji mi ne odlučujemo hoće li Hrvatska ući u EU. Međutim, moramo napraviti sve da jednim mukotrpnim procesom Hrvatsku dovedemo u takvu situaciju da nam EU napokon uputi pozivnicu, s tim da konačnu odluku o tome hoćemo li postati članica te asocijacije donese hrvatski narod na referendumu.

Hrvatski narod je već dvaput bio u tvorevinama za koje ga nitko nije pitao

Replicirajući, **Ante Beljo (HDZ)** rekao je da je hrvatski narod već dvaput bio u tvorevinama koje nije

Točno je da su sve zemlje prilikom priključenja Uniji raspisale referendum, ali su neke i pet referenduma (po jedan u svakoj fazi pridruživanja). Niti jedna, međutim, nije da bi ušla u rad Europske unije prvo morala u čistilište regionalne suradnje.

želio i za koje ga nitko nije pitao. Neka, dakle, ovaj put on odlučuje. Odgovarajući na repliku, **Joško Kontić** je upozorio na posve drugačiji "politički okvir" ranije i sada i rekao da stoga osobno ne strahuje te predložio da se referendum održi u trenutku donošenja konačne odluke. Još je dometnuo da nijedna zemlja koja je ušla u Europsku uniju nije zbog toga nazadovala.

Prvi put u povijesti Europske unije traži se za jednu zemlju ulazak preko regionalnog pristupa - rekao je **Ante Beljo**, javivši se za ispravak krivog navoda. Što se tiče referenduma i pitanja naroda, imali smo priliku na glasovanju u ovome Saboru o referendumu, o 400 tisuća skupljenih potpisa, vidjeti kako je to prošlo, a kako će tek biti ako iza tih stavova bude stajala Europska unija.

Joško Kontić uzvratilo je da ispravak nije bio ni nalik ispravku netočnog navoda te da bi se svi skupa više trebali držati Poslovnika.

Radi ispravka Kontićeva navoda za riječ se javio **Miroslav Rožić (HSP)**. Točno je da su sve zemlje prilikom priključenja Uniji raspisale referendum, ali su neke i pet referenduma (po jedan u svakoj fazi pridruživanja). Niti jedna, međutim, nije da bi ušla u rad Europske unije prvo morala u čistilište regionalne suradnje - rekao je zastupnik. Nakon napomene da Rožić "vjerojatno razgovara sam sa sobom", **Joško Kontić** je pojasnio kako nije rekao da to Danska nije učinila, niti da druge nisu referendum raspisale i u ovoj fazi, već samo obrazložio za što se on osobno zalaže,

a Rožiću pravo na njegovo mišljenje ne uskraćuje.

Replicirajući, **Miroslav Rožić** je upitao što će biti i ako se dogodi "tamnosiva" (ne najcrnja) varijanta - monetarne ili carinske Balkanske unije, odnosno unije na razini obrane, unutarnjih poslova, slobodne trgovine i na drugim planovima (sve osim himne, zastave i imena). Tko će nas onda spasiti iz te varijante, jer nas hrvatski narod svojom političkom i drugom zrelošću neće moći spasiti od te varijante, jer referendum neće ni biti (neće ga Vlada raspisati).

Naglasivši kako osobno misli da suverenitet Hrvatske neće biti ugrožen ovim sporazumom, **Joško Kontić** odgovorio je da je bolje boriti se za neke interese Hrvatske kroz jedan projekt nego ostati mimo njega te da bi se tome najviše veselili oni koji ovoj zemlji ne žele dobro.

Veliki ustupci

Dr. **Ivić Pašalić (HDZ)** rekao je da je predloženi dokument tek dio cjeline vanjske politike koju on ocjenjuje negativnom ocjenom. Obrazlažući to, izjavio je da ova tema zavređuje nadstranačku raspravu (u svim ozbiljnim državama je tako s međunarodnom politikom) te da bi i rasprava i odluke bile znatno drugačije da se projektu pristupilo metodološki, politički na drugačiji način.

Zastupnik je rekao da je posao na sporazumu vjerojatno odraden stručno i savjesno, te da su oni koji su ga obavili tek izvršitelji političke volje - odluke donesene na drugom mjestu. Oni bi, kako reče, da su isključene kamere bili mnogo realniji u ocjeni stanja.

Po riječima zastupnika, politika je odlučila da se dokument brzo prihvati zato što je propao ekonomski program Vlade i što se na ekonomskom području nije ništa bitno promijenilo (nezaposlenih je više od pedesetak tisuća nego prije i socijalno stanje je sve teže).

Po ocjeni zastupnika Pašalića, vlast je u ovom dokumentu učinila velike ustupke po tri ključna pitanja - odnosa prema manjinama, prema Haagu (kako reče, nekritičko prihvaćanje bezuvjetne suradnje, a zauzvrat se nije dobilo ništa osim tapšanja po ramenima uz - "vi ste dobri dečki, za razliku od onih HDZ-ovaca, koji su bili grozni, nedemokratski i antieuropljani") i prema BiH (radikalna promjena politike uz

ocjenu da je riječ o "hrpi kamenjara" koja strateški ne znači ništa za Hrvatsku - tek se sada pomalo shvaća koje su dalekosežne posljedice te promašene politike), a tu je i, ne manje važno, pitanje slobode medija.

Nije napravljena objektivna analiza što dokument gospodarski znači za Hrvatsku - umjesto argumenata mogu se samo čuti političke fraze bez ikakva sadržaja rekao je zastupnik HDZ-a, dometnuvši još kako na političkoj strani zapravo nitko živ ne zna što dokument znači u konačnici. On može značiti da ćemo u nekakvu Europu (nitko ne zna kad, kojom dinamikom), a isto tako može značiti definitivno uklapanje Hrvatske u Balkan.

Uz napomenu kako je vlast mogla postići bolje, ali je promašila "tajming", **Ivić Pašalić** je ustvrdio kako nije riječ o (ne)uspješnosti pregovarača već o tome da je izgubljeno dragocjeno vrijeme prije pada Miloševića - tada se moglo trgovati i tražiti bolji položaj za sebe, ali vlast je bila opijena pobjedom, misleći kako imaju beskonačno mnogo vremena. Nakon Miloševićeva pada Hrvatska je postala zemlja od trećerazrednog interesa, osobito kad je nova vlast promijenila politiku prema manjinama, Haagu i Bosni - I predstavnici Europske zajednice rekli su da problem nije u Tuđmanu i HDZ-u nego u politici koju su provodili, rekao je zastupnik Pašalić dometnuvši da je, nova vlast tu politiku radikalno promijenila, a zauzvrat se u Hrvatskoj nije promijenilo ništa. Manje se investira u Hrvatskoj, umjesto 850 milijuna dolara izvoza u BiH izvozi se manje od 600 milijuna (tamo je umjesto hrvatske slovenska roba).

Kritike narazumljive

Uvodno ustvrdivši kako se pokazalo da je ostao politički naivan (unatoč silnim godinama u politici) kad je vjerovao da će sporazum naići na gotovo jednodušnu podršku, **Mladen Godek (HSS)** rekao je da je Sporazum po njegovu duboku uvjerenju početak jednog lijepog sna koji se počinje pretakati u stvarnost. Kritike su mu nerazumljive, strah od zapadnog Balkana paranoičan.

Ustvrdivši da je austrougarski nostalgičar, zastupnik je rekao da crnim datumom u povijesti svog naroda smatra prekidanje državno-pravne sveze s Austrougarskom - to

je, kako reče, dovelo do toga da se 1. prosinca 1918. direktno iz Europe iskočilo u srpske opanke.

Komentirajući "famozni članak 12. koji nas tobože vodi u zapadni Balkan", zastupnik Godek je upitao nije li hrvatski interes - i politički dijalog sa susjedima (ne valjda rat) i uspostava područja slobodne trgovine i suradnja na drugim područjima.

Umjesto tumačenja zašto smatra da je referendum suvišan, nelogičan i neprihvatljiv a glasanje dvotrećinskom većinom nepotrebno, zastupnik

Politika je odlučila da se dokument brzo prihvati zato što je propao ekonomski program Vlade i što se na ekonomskom području nije ništa bitno promijenilo (nezaposlenih je više od pedesetak tisuća nego prije i socijalno stanje je sve teže).

Godek na kraju je ustvrdio da će glasati za Sporazum jer je to jedan od rijetkih trenutaka u kojima diže ruku emocionalno sretan zbog sebe i generacija koje dolaze, koje će zbog toga biti sretne u ujedinjenoj Europi".

Ivan Milas javio se za repliku pa odustao, napomenuvši da ne može jer je nakon ovog izlaganja "jako tužan".

Ante Beljo je, pak, replicirajući Godeku, rekao da se on i neki drugi u Hrvatskom saboru boje upravo toga - da ponovo netko ne odluči u ime hrvatskog naroda "odvesti nas tamo gdje nikad nismo htjeli doći". Svoj odgovor završio je upozorenjem kako je engleski naziv završne Deklaracije sa Zagrebačkog sastanka na vrhu - Balkan summit, Deklaracija o Balkanskom summitu u Zagrebu.

U ime predlagatelja

Odgovarajući na primjedbe iz rasprave, ministar za europske integracije, **Neven Mimica** uvodno je napomenuo da bi bilo produktivnije da se raspravljalo objedinjeno o sva tri zakona te upozorio da bi odluka da se sporazum ne ratificira, što je legitimna mogućnost izbora - odgodila ponovne razgovore o mogućnosti hrvatskog uključivanja u proces proširenja Europske unije. Iz njegova izlaganja još izdvajamo (skraćene) sljedeće ocjene i objašnjenja.

* Zakonom kojim Vlada predlaže uspostavljanje nadzora nad postupkom provedbe sporazuma predviđeno je da Sabor može spriječiti neželjeni razvoj događaja u odnosima s EU.

* Uz dva zakonom predviđena osigurača postoji i osigurač koji se zove hrvatski narod, za kojeg se zbilja, u najnepovoljnijem tijeku događaja, ne može ipak pretpostaviti da bi završno na referendumu prihvatilo udruživanje Hrvatske u neustavne balkanske asocijacije.

* Točno je da se ovim sporazumom ne daje jamstvo za članstvo Hrvatske u Europskoj uniji, ali je isto tako točno da nijedan europski ugovor po kojem su status pridruženog člana Europske unije stjecali današnji kandidati za članstvo nikome nije dao nikakvo jamstvo(...) Jamstvo moramo dati sami sebi u uspješnoj provedbi onoga što smo zacrtali kao obvezu i put prema Europskoj uniji i dogovorili s Europskom unijom.

* Za članstvo u Europskoj uniji potrebne su barem tri stvari: da imamo potpisan ugovor o pridruženom članstvu i da ga uspješno izvršavamo; da smo sposobni zakonodavstvo Europske unije prenijeti u hrvatsko zakonodavstvo; da smo sposobni ispuniti kriterije - političke, gospodarske i demokratske, koji se zahtijevaju u kriterijima iz Kopenhagena.

* Neprihvaćanjem ovih sporazuma i neratificiranjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju zasigurno bismo ostali na zapadnom Balkanu i zadugo bismo si zatvorili perspektivu ulaska u članstvo Europske unije.

* Sve priče o Balkanu i Europi možda su u ovom trenutku legitimne i opravdane, i svaka bojazan da bi nas ovaj sporazum mogao ostaviti na Balkanu zasigurno proizlazi iz političkih promišljanja i političkog iskustva koje je hrvatski narod prošao u svojoj povijesti. Maksimalno do kraja 2004. godine sposobni smo ostvariti kandidaturu za članstvo Europskoj uniji.

* Traženje kratkoročnih pozitivnih učinaka (sporazuma) zasigurno je nerealno (...), a dugoročna korist je zasigurno nedvojbeno. Na to upućuje i analiza Instituta za međunarodne odnose, za desetogodišnje razdoblje, varijanti (ne)ulaska u članstvo EU. Rast izvoza, rast bruto domaćeg proizvoda i rast prihoda od turizma bio bi moguć po dvostruko višim stopama u varijanti ulaska u

Europsku uniju od one da Hrvatska u tom razdoblju ne uđe u članstvo.

* Ne prihvaćam tvrdnje da se u ispitivanju javnog mnjenja išlo s pitanjima koja unaprijed sugeriraju pozitivne odgovore. Pitanje je šire od upita prihvaća li se da Hrvatska postane članica EU i u dovoljnoj mjeri ispitanicima sugerira da se ne radi o idealnom procesu i čiji bi ishod mogao biti isključivo pozitivan. Oni su, usprkos tome u velikoj većini (više od 75 posto) dali potporu procesu.

* Mi ćemo sasvim sigurno do trenutka odlučivanja biti u mogućnosti svakom hrvatskom građaninu omogućiti da stvori vlastitu procjenu koristi i nedostataka te problema koje za njega osobno, za njegovu obitelj, za njegovo radno

Sporazum je početak jednog lijepog sna koji se počinje pretakati u stvarnost.

mjesto, donosi uključivanje Hrvatske u članstvo Europske unije.

Radi ispravka ministrova navoda za riječ se javio **Ivan Milas**. Nije točno da je javnost bila dovoljno upoznata s negativnim aspektima, rekao je, naglasivši kako ni zastupnici ne znaju posljedice toga. Nema nijednog elaborata koji bi govorio o stanju pojedinih grana i što im donosi uključivanje u EU. Otvaranje gospodarstva bez ikakve ograde, bez pripremljenog gospodarstva zasigurno znači da se dijete baca u ring s odraslim boksačem, rekao je zastupnik. Zaključivši na kraju da će se Hrvatska otvoriti prema Uniji, a za

Od Hrvatske se traži da unutar mreže bilateralnih sporazuma institucionalizira buduće odnose u regiji.

to neće dobiti ništa. "Ali ćemo se izjednačiti s onima koji su ispod nas i onda se definitivno diskvalificirati za kakav ulazak u veći rang" - zaključio je Ivan Milas.

Ovime je rasprava bila okončana.

Opasnost zbog regionalnog pristupa

O predloženom zakonskom tekstu, u ime Kluba zastupnika HDZ-a, govorio je zastupnik dr. **Ivo Sanader**. Ponovio je ocjenu da je riječ o važnom

dokumentu koji, međutim, ima ozbiljne nedostatke zbog kojih ga ova stranka nikako ne može podržati. Kao prvu slabost istaknuo je da se ugovorni odnos smješta unutar regionalnog pristupa tzv. zapadnom Balkanu. Istovremeno se od Hrvatske traži da u dvogodišnjem periodu unutar mreže bilateralnih sporazuma institucionalizira odnose u regiji. Kao treći nedostatak, naveo je da su predstavnici Europske unije otklonili traženje ministra Nevena Mimice. Naime, on je predložio da Republika Hrvatska stekne punopravno članstvo u Europskoj uniji, temeljem ovih pregovaračkih procesa. Klub zastupnika HDZ-a potiče nastavak europskih integracija, ali upozorava da taj pristup mora biti individualan za svaku od zemalja regije.

Zatim je ocijenio da izneseni argumenti ujedno osnažuju i prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a da se ustraje na izglasavanju dvotrećinskom većinom. Smatra da je to potrebno jer se na posredan način ustavne ovlasti prenose na Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje. Još je jednom podvukao ocjenu da je predloženim Sporazumom propuštena prilika o izravnom navođenju da se između ostalih ciljeva zatraži i osigura punopravno članstvo u Europskoj uniji.

Za riječ se zbog poslovničke primjedbe javio zastupnik **Stjepan Henezi (SDP)** podsjećajući na činjenicu da je rasprava okončana prethodnog dana.

Zatim je u ime Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav govorio njegov predsjednik mr. **Mato Arlović**, ističući da nije utemeljena iznijeta tvrdnja o prenošenju ustavnih ovlasti na drugo tijelo. Smatra da Republika Hrvatska treba ispuniti postignuti sporazum s Europskom unijom kako bi stekla punopravno članstvo. Podsjetio je da čak ni zajedničko Vijeće nema zakonske ovlasti koje su i nadalje u rukama Vlade Republike Hrvatske i Hrvatskog sabora. Svaka članica, odnosno kandidatkinja za članstvo, samostalno odlučuje o prihvaćanju pravila igre, a odluka o uključivanju u Uniju donosi se dvotrećinskom većinom svih zastupnika u Saboru. Konačna odluka pripada pak hrvatskom narodu koji će se očitovati na referendumu o tom pitanju.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)** koji je citirajući pojedine zakonske odre-

dbe iz Sporazuma utvrdio da su pojedine donesene odluke obvezujuće, a slijedom takvih odredbi Hrvatski sabor, "ne formalno, nego via facti, prenosi ovlasti na Vijeće za pridruživanje i stabilizaciju".

Javljaajući se za ispravak iznijetog navoda, zastupnik Arlović je upozorio da dosljedno citiranje iznijetih odredbi vodi prema zaključku kako se nikakve ovlasti ne prenose na druga politička tijela. Ocijenio je da se partneri mogu međusobno savjetovati i informirati, imajući na umu zajedničku težnju oko članstva u Europskoj uniji. Iznijete bojazni ocijenio je neutemeljenima, podsjećajući kako je ranija vlast morala prihvaćati sve što im se nalagalo.

Sada je ispravak zatražio zastupnik Šeks ocjenjujući da bivša vlast nije bila u takvom položaju. Ponovno je citirao odredbe sadržane u članku 112, ustvrdivši da su zajednički donijete odluke obvezatne, pa se predloženi zakonski tekst mora ratificirati dvotrećinskom većinom. I zastupnik dr. Sanader javio se za riječ, ocjenjujući da je i predloženi sporazum oko utvrđivanja granice sa susjednom Slovenijom bio opterećen brojnim slabostima, koje su zastupnici SDP-a prešutjeli zbog političkih razloga. Smatra da hrvatska javnost ima pravo na sve obavijesti kako bi stekla potpunu sliku o svim elementima Sporazuma.

Hrvatska se postupno približava Europi

Odgovarajući na repliku, zastupnik Arlović je upozorio prethodnog govornika da već dvije godine unaprijed optužuje ovu vlast kako vodi Republiku Hrvatsku u novu Jugoslaviju. Stvarnost je obrnuta, jer se naša zemlja postupno sve više približava zapadu, što prijašnja vlast nije bila u stanju realizirati. Zastupnik Sanader konstatirao je zatim, da je Republici Hrvatskoj 1995. godine ponuđen puno bolji dokument, čija je provedba nažalost nakon akcije "Oluja" zamrznuta u realizaciji, a zastupnik Arlović kratko je zapitao zastupnika Sanadera: "Da li se Vi možda pozivate na plan Z4"?

Zastupnik dr. **Luka Trconić** zatim je prenio razmišljanja Kluba zastupnika HSS-a, navodeći da prihvaćaju mišljenje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Ocijenio je da su sve predložene odredbe ujedno i priprema

za konačno pristupanje Republike Hrvatske u Europsku uniju. Zbog tih okolnosti, ocijenio je da nije nužna primjena članka 139. Ustava

Predloženi Sporazum nije idealan, ali u ovom trenutku predstavlja političku realnost.

Republike Hrvatske, već je dovoljno izjašnjavanje natpolovične većine svih prisutnih. Zatim je u ime Kluba zastupnika DC-a govorio zastupnik dr. **Mate Granić**, ocjenjujući da predloženi dokument nije idealan, ali predstavlja sadašnju realnost. Smatra da bi za Republiku Hrvatsku bilo katastrofalno ukoliko ne bi ratificirala ovaj sporazum jer bi izgubila vjerodostojnost u očima međunarodne zajednice. Podržao je ocjenu nadležnog Odbora da se ratifikacija obavi natpolovičnom većinom.

Zastupnik **Tonči Tadić** iznio je stavove Kluba zastupnika HSP-HKDU-a. Podsjetio je da su još ranije predlagali provođenje referenduma nakon što se provede temeljita javna rasprava. Smatra da građani Republike Hrvatske trebaju biti obaviješteni o svim pozitivnim i negativnim aspektima ovog Sporazuma. Ocijenio je ujedno da većina građana ne poznaje sve zakonske implikacije, kao ni opasnosti za hrvatsko gospodarstvo. Klub je apsolutno protiv usvajanja privremenog trgovinskog sporazuma, ocjenjujući da se nepotrebno ubrzava zakonska procedura. Ujedno traže odlučivanje dvotrećinskom većinom jer se ozakonjuje činjenica o utemeljenju Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje, dakle postojanju tijela koje je izvan nadležnosti Hrvatskog sabora i Vlade Republike Hrvatske.

U ime Kluba zastupnika HSLS-a govorila je zastupnica dr. **Zrinjka Glovacki-Bernardi**. Ona je navela da je Klub zastupnika ove stranke razmotrio mišljenje dvaju navedenih saborskih odbora, te većinom glasova prihvatio njihovu preporuku da se o rečenim zakonima glasa natpolovičnom većinom svih zastupnika. Zastupnica **Milanka Opačić** koja je govorila u ime Kluba zastupnika SDP-a, prenijela je jednoglasni stav kojim se podupire iznijeto mišljenje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav te Odbora za zakonodavstvo o dostatnosti prihvaćanja predloženoga Sporazuma, natpolovičnom većinom zastupnika.

I zastupnik **Damir Kajin** koji je govorio u ime Kluba zastupnika IDS-a naglasio je da već punih 10 godina čekaju na početak procesa kojim se započinje pridruživanje Europskoj uniji. Smatra da predloženi zakonski tekst predstavlja tek prvi korak prema stjecanju punopravnog članstva, iako su svjesni svih iskušenja koje treba proći u pripremnom periodu. Iz navedenih razloga IDS podržava ratifikaciju, ocjenjujući ujedno da provođenje referenduma u ovoj fazi nije potrebno. Ocijenili su da se ne prenosi državni suverenitet, a nema niti govora o uspostavljanju "jugo ili balkanskih asocijacija". Smatra da bi bilo idealno kada bi se ratifikacija obavila dvotrećinskom većinom, ali u ovom trenutku moguće je prihvaćanje i kvalificiranom većinom.

Potrebno je razmotriti sve aspekte predloženih dokumenata

Za ispravak navoda javio se zastupnik **Milan Kovač (HDZ)**, zatraživši od prethodnog govornika da pročita one dijelove u Sporazumu koji govore o približavanju Hrvatske Europskoj uniji. Smatra da su s tim u svezi, iznijeti netočni navodi. I zastupnik Tonči Tadić javio se potaknut pojedinim segmentima iz izlaganja zastupnika Kajina. Podsjetio je da je bilo vremena za provođenje referenduma, dodajući da druge zemlje, izuzev Republike Hrvatske i Republike Makedonije nisu prolazile ovu etapu. Ocijenio je ujedno da hrvatski narod ima pravo na cjelovitu informaciju o svim aspektima i posljedicama predloženog Sporazuma.

Zastupnica dr. **Vesna Pusić** govorila je u ime Klubova zastupnika HNS-a,

Nisu utemeljene bojazni da će se sklapanjem međusobnih sporazuma unutar postojeće regije, narušiti suverenitet Republike Hrvatske.

PGS-a i SBHS-a, te ocijenila da je za ratifikaciju dovoljna obična većina prisutnog kvoruma zastupnika jer se ne radi o prenošenju suvereniteta. Predloženim se tekstom tek otvara prostor za sklapanje eventualnih međunarodnih sporazuma. Prihvaćene su međutim sugestije dvaju

saborskih odbora koje se odnose na odlučivanje natpolovičnom većinom, ocjenjujući da se time daje težina podršci rečenim dokumentima. Ocjenjujući da je stav prema predloženim dokumentima temeljni preduvjet za budući ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju, zastupnica Pusić je u ime navedenih klubova predložila da se pristupi pojedinačnom glasovanju o navedenim zakonskim dokumentima.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik dr. Ivo Sanader, upozoravajući da se odnos prema Europi ne može mjeriti stavom pojedine političke stranke prema predloženom dokumentom. Podsjetio je na iznijete argumente koji su ukazali na njegove slabosti, te na ranije netočne ocjene da je Republika Hrvatska bila u ulozi agresora tijekom rata u Bosni i Hercegovini. Napominjući da o ovom posljednjem pitanju uopće nije bilo riječi tijekom dosadašnje rasprave, predsjedavajući je riječ dao dr. **Zlatku Kramariću**, koji je govorio u ime Kluba zastupnika LS-a. On je istaknuo da su jednoglasno prihvatili preporuku dvaju saborskih odbora da se glasa kvalificiranom većinom.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav te Odbor za zakonodavstvo: nije potrebna dvotrećinska većina

Na zahtjev **Kluba zastupnika HSP-HKDU** da se Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav izjasni je li za donošenje triju zakona potrebna dvotrećinska većina sastao se ovaj Odbor za zakonodavstvo te zastupnicima uputio sljedeće mišljenje, s kojima ih je upoznao mr. **Mato Arlović**, predsjednik Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav.

Člankom 233. Poslovnika Hrvatskog sabora propisano je, sukladno članku 139. Ustava Republike Hrvatske, da se dvotrećinskom većinom svih zastupnika u Hrvatskom saboru potvrđuju međunarodni ugovori kojima se međunarodnim organizacijama ili savezima daju ovlasti izvedene iz Ustava Republike Hrvatske.

Prihvaćanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Republika Hrvatska ne postoje ravnopravni član europske zajednice niti prenosi svoje ovlasti na neku međunarodnu

organizaciju ili savez. Na temelju tog sporazuma Republika Hrvatska tek pristaje na obveze radi stvaranja uvjeta za uključivanje u Europsku uniju.

Zbog toga je za izglasavanje sporazuma dovoljna većina nazočnih zastupnika, pod uvjetom da je na sjednici nazočna većina ukupnog broja zastupnika.

Ako Hrvatski sabor smatra da sporazume zbog njihova značaja treba donijeti natpolovičnom većinom glasova svih zastupnika, takva odluka Hrvatskog sabora ne bi bila u suprotnosti s odredbama Poslovnika, odnosno Ustava, ali to je onda posebna odluka - Sabor o tome treba posebice odlučiti.

Odbori preporučuju Hrvatskom saboru da postupi na takav način - kao poticaj drugim potpisnicima na što bržu ratifikaciju sporazuma.

Odbori ujedno naglašavaju da će o konačnom pridruživanju Republike Hrvatske Europskoj uniji, sukladno članku 141. Ustava Republike Hrvatske, Hrvatski sabor prethodno odlučiti dvotrećinskom većinom glasova svih zastupnika, nakon čega će odluka biti donesena referendumom.

Nakon napomene predsjednika Hrvatskog sabora, **Zlatka Tomčića** da se, prema Poslovniku, o ovome glasa bez rasprave, **Vladimir Šeks** je, u ime Kluba zastupnika HDZ-a zatražio stanku. Na odgovor predsjednika da će se prije toga glasovati o Izvješću **Vladimir Šeks** je pojasnio da njegov klub želi stanku upravo prije raspravljanja i donošenja odluke povodom mišljenja Odbora. Mr. **Mato Arlović**, upozorio je da se o mišljenju Odbora ne raspravlja već samo glasuje, a drugo je pitanje - dogovor unutar klubova o glasovanju. Predsjednik **Tomčić** zatražio je od predsjednika klubova da se u stanci dogovore kako će postupiti nakon eventualnog prihvaćanja mišljenja odbora, s obzirom na dvije ponuđene varijante.

Nakon toga predsjedavajući je na glasovanje dao mišljenje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav i Odbora za zakonodavstvo. Nakon brojanja glasova utvrdio je da su zastupnici većinom glasova (80 "za", 28 "protiv" i 4 "suzdržana", prihvatili iznijeto mišljenje.

Zastupnici su nakon konstatacije da se odlučuje natpolovičnom većinom svih zastupnika, glasovali o prihvaćanju Konačnog prijedloga zakona o

potvrđivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica, Konačnog prijedloga zakona o potvrđivanju Privremenog sporazuma o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i Europske zajednice i Konačnog prijedloga zakona o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica i Privremenog sporazuma o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i Europske zajednice. Nakon brojanja glasova utvrdio je da su ova tri zakona usvojena natpolovičnom većinom, dakle 76 zastupnika, jer je za predloženi zakonski tekst glasovalo

80 zastupnika, dok su 4 bila suzdržana. Budući da je Klub zastupnika DC-a predložio da se o navedenim prijedlozima glasuje pojedinačno, predsjedavajući je zamolio ministra za europske integracije, mr. **Nevena Mimicu** da se očituje o amandmanu Odbora za zakonodavstvo. Nakon njegovog pozitivnog očitovanja zaključio je raspravu i pozvao zastupnike da se sukladno poslovničkim odredbama i pojedinačno izjasne o predloženom zakonskom tekstu. Zamjenica tajnice Hrvatskog sabora, gospođa **Jadranka Blažević** pročitala je zatim u dva navrata imena svih zastupnika abecednim redom, dodajući napomenu "za", prilikom svakog pozitivnog očitovanja zastupnika predloženim zakonskim tekstom.

Nakon što su prebrojeni glasovi predsjedavajući je utvrdio da su zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno, a s potrebnom većinom od 87 glasova, donijeli Zakon o potvrđivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanom.

Sukladno Prijedlogu Kluba zastupnika DC-a zastupnici su većinom glasova prihvatili i zaključak kojim se obvezuje Ministarstvo za europske integracije, odnosno Vlada Republike Hrvatske, da svakih šest mjeseci podnosi Hrvatskom saboru izvješće o tijeku procesa stabilizacije i pridruživanja. Ovaj zaključak donesen je većinom glasova (84 "za" i 1 "suzdržan").

Đ.K.; M.Ko; M.P.; M.S.; J.R.; V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU PRIVREMENOG SPORAZUMA O TRGOVINSKIM I S NJIMA POVEZANIM PITANJIMA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE ZAJEDNICE

Prednosti bescarinskog izvoza

Hrvatski je sabor hitnim postupkom donio Zakon o potvrđivanju ovog Privremenog sporazuma kojim se stvara pravna sigurnost i predvidivost potvrđena u dvostranom međunarodnom ugovornom odnosu po kojoj će naši izvoznici moći nesmetano koristiti prednosti potpuno bescarinskog izvoza na područje EU, navodi predlagatelj Zakona Vlada RH kao jednu od bitnih pogodnosti sklapanja ovog Privremenog sporazuma.

O PRIJEDLOGU

Jedan je od glavnih ciljeva Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica uspostava područja slobodne trgovine između Republike Hrvatske i Europske unije. Područje slobodne trgovine uspostaviti će se ukidanjem svih carina i količinskih ograničenja, s izuzetkom pojedinih poljoprivrednih i ribljih proizvoda, te drugih mjera s

jednakim učinkom, u međusobnoj trgovini proizvodima podrijetlom iz Republike Hrvatske i Europske unije.

Područje slobodne trgovine uspostaviti će se ukidanjem svih carina i količinskih ograničenja, s izuzetkom pojedinih poljoprivrednih i ribljih proizvoda, te drugih mjera s jednakim učinkom, u međusobnoj trgovini proizvodima podrijetlom iz Republike Hrvatske i Europske unije.

Do sklapanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica, odnosno Privremenog sporazuma o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i Europske zajednice koji preuzima jedan dio njegovih odredaba, trgo-

vinski odnosi između Republike Hrvatske i Europske zajednice bili su uređeni sustavom autonomnih trgovinskih povlastica koji se produžavao svake godine uredbama Vijeća ministara. Uredbom Vijeća ministara o iznimnim trgovinskim mjerama i njezinom dopunom do kraja 2005. godine uvoz gotovo svih proizvoda iz zemalja obuhvaćenih Procesom oslobađa se carinskih davanja.

Članak 130. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica predviđa mogućnost da pojedine njegove odredbe (odredbe o slobodnom kretanju roba, odredbe o usklađivanju hrvatskog zakonodavstva u području tržišnog natjecanja i zaštite prava intelektualnog, industrijskog i trgovačkog vlasništva, odredbe o carinskoj suradnji i cestovnom tranzitnom prometu) mogu stupiti na snagu i prije okončanja postupaka potrebnih za stupanje na snagu samog Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju ukoliko se sklopi

Privremeni sporazum koji će ih sadržavati.

Sporazum je 10. srpnja 2001. godine u Bruxellesu parafiran (glavni pregovarač Republike Hrvatske mr. Neven Mimica i direktor za Zapadni Balkan u Općoj upravi Europske komisije za vanjske odnose Reinhard Priebe), a 29. listopada u Luksemburgu potpisan (ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske Tonino Picula i zamjenik predsjednika Vlade i ministar vanjskih poslova Belgije - predsjedavajući Vijeća Europske unije - Lemiš Michael i povjerenik Europske komisije za vanjske odnose Christopher Patten).

U skladu s člankom 10. stavkom 1. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora Vlada Republike Hrvatske je točkom IX. Odluke o pokretanju postupka za sklapanje Privremenog sporazuma o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima od 18. listopada 2001. godine dala pristanak da se Privremeni sporazum primjenjuje od 1. siječnja 2002. ukoliko do tada ne stupi na snagu u skladu s odredbama Privremenog sporazuma.

Ugovaranjem privremene primjene omogućava se brzi početak primjene Privremenog sporazuma (i prije njegova stupanja na snagu), a njeno je ugovaranje bez utjecaja na kasnije provođenje postupka potvrđivanja tog međunarodnog ugovora od Hrvatskog sabora.

Privremenim bi se sporazumom tako od 1. siječnja 2002. godine aktivirale navedene odredbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica te se na taj način izbjegava neizvjesnost i sprječava odlaganje u pogledu početka primjene dogovora o međusobnim trgovinskim povlasticama. Naime, Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica, kojim će se te povlastice urediti na trajnoj, dvostranoj i ugovornoj osnovi, stupit će na snagu predvidivo tek za otprilike dvije godine, nakon što se završi postupak njegova potvrđivanja u Hrvatskom saboru, Europskom parlamentu i parlamentima država članica Europske unije.

Važan proces prilagodbi

Sklapanje Privremenog sporazuma označava i potvrđuje daljnji napredak

u odnosima Republike Hrvatske s Europskom unijom. Primjenom Privremenog sporazuma za Republiku Hrvatsku otpočinje važan proces prilagodbi vezano uz uspostavu zone slobodne trgovine robama s Europskom unijom, te uz početak pravne prilagodbe hrvatskog zakonodavstva u području tržišnog natjecanja i zaštite prava intelektualnog, industrijskog i trgovačkog vlasništva, odredbe o carinskoj suradnji i cestovnom tranzitnom prometu. Na ovaj se način stvara osnova za ubrzanu i postupnu integraciju Republike Hrvatske u strukturu Europske unije na temelju individualnih postignuća koje će ona pokazati u tom procesu.

Zakonom o potvrđivanju Privremenog sporazuma o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i Europske zajednice, potvrđuje se ovaj Privremeni sporazum koji za hrvatsko gospodarstvo donosi sljedeće bitne pogodnosti. Naime, njime se stvara pravna sigurnost i predvidivost potvrđena u dvostranom međunarodnom ugovornom odnosu, po kojoj će naši izvoznici moći nesmetano koristiti prednosti potpuno bescarinskog izvoza na područje Europske unije. Do sada se ta mogućnost temeljila na jednostranoj odluci Europske komisije, a od 1. siječnja 2002. godine bit će primjenjivana kao dvostrano ugovoreni odnos, koji se

neće moći mijenjati ili ukidati jednostranom odlukom Europske komisije. Zatim, u odnosu na jednostrani autonomni povlašteni trgovinski režim Europske unije za hrvatske robe pri izvozu u Europsku uniju Privremeni sporazum uvodi i dodatne pogodnosti, koje nisu sadržane u autonomnom režimu. To se u prvom redu odnosi na nova pojednostavljena carinske procedure pri izvoznom i uvoznom carinjenju roba, kojima će se izbjeći zadržavanje roba na carinarnicama, bitno ubrzati postupak carinjenja i time smanjiti troškovi otpreme roba pri izvozu i uvozu. Usklađivanjem zakonodavstva u području tržišnog natjecanja i zaštite prava intelektualnog, industrijskog i trgovačkog vlasništva u Republici Hrvatskoj se stvara prepoznatljiv pravni okvir za strana ulaganja.

Europska je unija gotovo u cijelosti, bez prijelaznoga razdoblja, ukinula carine i druga ograničenja na uvoz hrvatskih proizvoda. Zadržana su samo ograničenja na izvoz mlade govedine i određenih ribljih proizvoda, te vina i alkoholnih i aromatiziranih pića (Dodatni protokol).

Smanjivanje carina od 1. siječnja 2002.

Republika Hrvatska će, privremenom primjenom Privremenoga sporazuma od 1. siječnja 2002, početi smanjivati carine na uvoz iz država članica Europske unije radi njihova potpuna ukidanja istekom prijelaznoga razdoblja, 1. siječnja 2008. godine.

Za većinu industrijskih proizvoda podrijetlom iz Europske unije već 1. siječnja 2002. ukinut će se sve carine i količinska ograničenja, te druge mjere s jednakim učinkom.

Za tzv. osjetljive proizvode, za koje je nužna postupna prilagodba novim uvjetima na tržištu, carine na uvoz bit će ukinute tijekom 2 godine (popis proizvoda u Dodatku I), odnosno 5 godina (Dodatak II.). Također, ukidanje carina na tekstil i određene proizvode od čelika riješeno je posebnim prijelaznim razdobljima u sklopu odredaba Protokola 1. i 2.

Ukidanje carina za poljoprivredne proizvode, ribe i riblje proizvode bit će postupno, tijekom prijelaznoga razdoblja od šest godina, uz zadržavanje carinske zaštite za pojedine

U odnosu na jednostrani autonomni povlašteni trgovinski režim Europske unije za hrvatske robe pri izvozu u Europsku uniju Privremeni sporazum uvodi i dodatne pogodnosti, koje nisu sadržane u autonomnom režimu. To se u prvom redu odnosi na nova pojednostavljena carinske procedure pri izvoznom i uvoznom carinjenju roba, kojima će se izbjeći zadržavanje roba na carinarnicama, bitno ubrzati postupak carinjenja i time smanjiti troškovi otpreme roba pri izvozu i uvozu.

proizvode i nakon prijelaznoga razdoblja (Dodaci Sporazuma IV. b), IV. d), IV. e), IV. I), V. b) te tablice 2. i 3. Protokola 3.).

S obzirom na to da će provedba Sporazuma imati velik utjecaj na hrvatsko gospodarstvo, predviđena je mogućnost primjene zaštitnih mjera u slučaju opasnosti od ozbiljne štete domaćoj industriji zbog velikoga porasta uvoza konkurentnih proizvoda, te znatnih teškoća u pojedinim djelatnostima ili regijama.

Privremeni sporazum zahtijeva donošenje novih i izmjenu postojećih zakona. Zakonodavna područja u kojima će biti potrebno donijeti nove i izmijeniti postojeće zakone radi usklađivanja s pravnom stečevinom Zajednice, tzv. *acquis communautaire*, određena su samim Privremenim sporazumom. Prvenstveno se radi o temeljnim područjima tzv. unutarnjeg tržišta (tržišno natjecanje i državne potpore, zaštita prava intelektualnog, industrijskog i trgovačkog vlasništva, odredbe o carinskoj suradnji i cestovnom tranzitnom prometu).

Sporazum se sastoji od preambule, četiri glave, šest dodataka, šest protokola i sedam zajedničkih izjava. I za donošenje zakona kojim se taj Sporazum potvrđuje, predlagatelj je zatražio hitan postupak.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog zakona te ujedno podnio amandman (članci 2. i 4.) radi motehničkog uređivanja izričaja.

I **Odbor za vanjsku politiku** podupire donošenje ovog zakona a i **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu** predlaže njegovo donošenje. U raspravi je konstatirano da primjenom Privremenog sporazuma za RH počinje proces prilagodbi vezanih uz uspostavu zone slobodne trgovine robama s EU te pravne prilagodbe hrvatskoga zakonodavstva. Razmatrana su pitanja utjecaja postupnog smanjenja carine na uvoz iz zemalja članica EU na hrvatsko gospodarstvo, posebice u pogledu poljoprivrednih proizvoda. S tim u vezi ukazano je na važnost izgradnje zaštitnih mehanizama u okviru mogućnosti koje pruža Sporazum.

RASPRAVA

Ministar za europske integracije **Neven Mimica** ukratko je rekao da i za ovaj zakonski prijedlog vrijedi sve ono što je uvodno naveo uz Zakon o potvrđivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i zatim je otvorena rasprava.

Hrvatsko gospodarstvo nije pripremljeno za nemilosrdnu utakmicu

Drago Krpina (HDZ) javljajući se u ime Kluba zastupnika HDZ-a najprije je pitao je li riječ o poslovnim opravdanim razlozima za hitnost postupka u donošenju ovog zakona. Citirajući predložene odredbe ovog Privremenog sporazuma (članak 53.) zaključio je da ne postoji ni jedan jedini razlog za hitnost postupka jer kad ga i Hrvatski sabor ne bi potvrdio on bi (privremeno) stupio na snagu 1. siječnja 2002. godine.

Što se tiče samog Sporazuma on dakle i bez volje Hrvatskog sabora od 1. siječnja 2002. godine stavlja na snagu glavninu gospodarskoga odnosno trgovačkog dijela trajnog Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, odnosno od 130 članaka trajnog Sporazuma on čini pravomoćnima, od 1.1.2002. neovisno o tome hoće li biti potvrđen u Hrvatskom saboru, 49 članaka.

Time se hrvatsko tržište potpuno otvara i liberalizira za uvoz roba iz zemalja EU a recipročno samo djelomično pa je u vezi s tim temeljno pitanje, upozorava zastupnik, je li hrvatska Vlada učinila sve što je bilo potrebno i što je mogla u protekle dvije godine svog mandata da pripremi hrvatsko gospodarstvo za ovu nemilosrdnu tržišnu utakmicu. To pitanje osobito vrijedi kad je u pitanju hrvatska poljoprivreda a zastupniku nije, kaže, poznat ni jedan ozbiljan zaštitni mehanizam premda je Vlada to obećala. Obećavalo se da će doći do pada cijena s članstvom Hrvatske u WTO i da će koristiti imati hrvatski potrošači no pada cijena nema a razlika od ukidanja carina završila je u džepovima uvoznika, nakupaca (švercera).

Od 1. siječnja 2002. godine prema ovog Sporazumu smanjit će se carina za uvozne proizvode u Hrvatsku i u 2002. iznositi će za 60 posto, u 2003. godini 30 posto a od 1. siječnja 2004. bit će potpuno ukinuta, naglasio je

zastupnik te u nastavku nabrojio neke od tih proizvoda poput građevinskih proizvoda, željeznih cijevi, šupljih profila, čavala, vijaka, aluminijskih konstrukcija, jahti itd. Što će to značiti za hrvatske gospodarske proizvođače koje se bave ovom proizvodnjom i jesu li spremne za tu nemilosrdnu utakmicu s tehnološki puno razvijenim takmacima, pitao je zastupnik. Naveo je i da će na proizvode poput raznih vrsta mesa, jaja, jestivih proizvoda, stočne repe itd. od 1. siječnja 2002. godine, neovisno o tome hoće li Hrvatski sabor potvrditi ovaj Privremeni sporazum stopa carine biti nula posto. To znači, ponovio je zastupnik, naše proizvođače tih proizvoda izložiti nemilosrdnoj konkurenciji poljoprivrednih proizvođača iz zemalja EU koji uz izdašne subvencije iz njihovih državnih proračuna imaju i dodatne tzv. izvozne subvencije iz proračuna EU. Ozbiljni analitičari upozoravaju da će uvoz hrane u Hrvatsku 2003. porasti za najmanje 30 posto u odnosu na 2002. kada se predviđa uvoz od milijardu dolara. Pitanje je što će biti s hrvatskim gospodarstvom koje nije pripremljeno za tu nemilosrdnu konkurenciju, rekao je, među ostalim zastupnik.

Zbog svega rečenog Klub zastupnika HDZ-a smatra da bi zbog digniteta Hrvatskog sabora trebalo barem (ako ne i povući iz procedure ovaj dokument) promijeniti spomenuti članak 53. Privremenog sporazuma tako da taj Privremeni sporazum ne može stupiti na snagu prije nego bude potvrđen u Hrvatskom saboru.

Proizvodi neće pojeftiniti

Predgovornik je postavio ključno pitanje - kuda se nama žuri, ocijenio je **Miroslav Rožić (HSP)** govoreći u ime Kluba zastupnika HSP/HKDU-a. Odgovorno tvrdi da kada se ukinu carine proizvodi neće pojeftiniti (primjer s trošarinama na auto-

Hrana će i dalje ostati jednako skupa a uništavat ćemo vlastitu proizvodnju jer sami ne možemo određivati visinu subvencije već će to određivati Vijeće koje će nadgledati Sporazum o stabilizaciji i suradnji.

mobile). Do kraja ove godine vrijednost uvezene hrane bit će oko milijardu dolara a da li je hrana pojeftinila, pita. Hrana neće pojeftiniti jer ćemo našom proizvodnjom hrane morati konkurirati onim državama, Francuskoj, Engleskoj itd., koje proizvode hranu uz goleme subvencije.

A dobit ćemo to da će hrana i dalje ostati jednako skupa a uništavat ćemo vlastitu proizvodnju jer sami ne možemo određivati visinu subvencije već će to određivati Vijeće koje će nadgledati Sporazum o stabilizaciji i suradnji. Na taj način ćemo apsolutno uništiti vlastitu proizvodnju, čak potvrđivanjem ovog Sporazuma uništiti ćemo onu proizvodnju koja bi bila konkurentna na europskom tržištu jer su njime utvrđene kvote koje se mogu izvoziti (npr. 180 tona papalina i srdela), rekao je, među ostalim, zastupnik tvrdeći da ovim Sporazumom ne dobivamo ništa osim možda izvjesne simpatije u EU ili široj međunarodnoj zajednici, a od simpatija se ne živi.

Neravnopravna utakmica

Drago Krpina javio se s dopunom rekavši da bi hrvatska Vlada imala pravo tražiti od hrvatskih seljaka da se natječu sa seljacima zemalja EU da je u proračunu za 2002. godinu predložila 4 milijarde kuna za subvencije, a ovako je to beskrajno nepravedno prema hrvatskim seljacima tražiti od njih da goli i bosi igraju nogomet protiv Europljana u dobrim kopačkama, dresovima. No ima izlaz - hrvatski će seljaci propasti a prema ovom Sporazumu za četiri godine njihovu će zemlju moći kupiti stranci, kazao je. **Josip Leko (SDP)** je rekao da bi bilo lijepo ali da je neizvedivo tražiti od Europe da pričekaju dok se naša privreda osposobi i bude konkurentna te da nije realno kazati idemo stimulirati sve što konkurira iz Europe. Moramo ući i otvoriti tu konkurenciju uz uvjete koje imamo, kazao je. Miroslav Rožić, dodavši da ratificiranjem ovog Trgovinskog sporazuma potpuno bespredmetan postaje čitav set donesenih zakona o poljoprivredi (poticaji, subvencije pa i o veterinarstvu) i pitanje je zašto su se svi toliko trudili oko njih. Zastupniku Leki je odgovorio da nije točno da mi ne možemo postaviti određene uvjete a za to postoje primjeri baltičkih zemalja koje su u prvom krugu pridruživanja

Europi a mi smo od tog kruga još uvijek udaljeni. Možemo brzinu ukidanja carina usuglasiti s brzinom pridruživanja u EU, smatra. Josip Leko objasnio je da je govorio o načelnom odnosu hrvatske privrede i društva prema pridruživanju te da nije protiv postizanja pojedinih beneficija odnosno zaštitnih mjera za hrvatsku privredu. **Ante Beljo (HDZ)** je rekao da mi danas nismo spremni za jednu ravnopravnu utakmicu s momčadi koja ima 330 milijuna stanovnika i nismo konkurentni a dat ćemo našu zemlju na rasprodaju njima bez ikakvog ograničenja. I Norveška i Danska i Švicarska išle su na referendum i nisu pristale ući u EU i nitko ih nije smatrao manje Europejcima, kazao je u ispravku navoda zastupnika Leke. Josip Leko je rekao da nije govorio o Švicarskoj ("daj Bože da Hrvatska postane Švicarska i da može uvjetovati iste kriterije"). Ali mi smo Hrvatska i imamo svoje prilike i odnos prema EU, dodao je. Tonči Tadić objasnio je da HSP nije protiv ulaska u EU ali da je ovaj Sporazum (i onaj o pridruživanju) loše napravljen i loš za Hrvatsku zastupnici HSP-a o tome govore a Josip Leko ponovio da govori načelno a neka oporba da konkretne primjedbe. Ante Beljo smatra da možemo jednostavno reći da (određeno vrijeme) naša momčad nije spremna stupiti u takvu utakmicu za koju smo sigurni da ćemo izgubiti i nitko nam to neće zamjeriti nego će reći da smo realni ljudi. Miroslav Rožić je pak objasnio da se ne raspravlja ovdje o boljim rješenjima već samo o ratificiranju potpisanog Sporazuma a da smo u situaciji da možemo davati amandmane onda bi to izgledalo drukčije. Nismo sudjelovali u procesu pregovaranja kod donošenja Sporazuma, rekao je. Josip Leko je odgovorio da ne prihvaća ocjenu da se ne mogu kritizirati pojedinih Sporazuma.

Nedostaje prosudba učinaka ovog Sporazuma

Mr. Zlatko Mateša (HDZ) smatra, a i to je njegova glavna zamjerka u vezi s ovim sporazumima s EU, da je propuštena prilika u političkom smislu da se pokuša doći do konsenzusa. Kada jedna zemlja čini prijepornim prihvaćanje jedne ovakve strateške i sudbonosne odluke, kojom se predodređuje daljnji razvitak

Hrvatske i budućnost, onda se ne može biti velik optimist oko budućnosti i onoga što želimo svi postići.

Što se tiče ocjene da kratkoročno gledano ovi sporazumi nose probleme i negativnosti u gospodarskom smislu a da dugoročno imaju pozitivne učinke zastupnik je zamjerio (Vladi) što se nitko ne bavi ovim kratkoročnim dijelom i što nije bilo gotovo ni jedne riječi o tome što će se dogoditi u vremenu dok ne uđemo u EU. Vlada je morala dati prosudbu tih učinaka na hrvatsko gospodarstvo (što to znači na carinski sustav, dati određene simulacije) i poljoprivredu, upozorio je. Bez toga se ne može voditi hladna, racionalna rasprava, dodao je te naglasio da ni kroz proračun za 2002. godinu nije naglašena takva politika. Trgovački će deficit biti znatno veći u predstojećim godinama, a to su i iskustva Češke i drugih zemalja prvog kruga, i moramo razviti mjere i mehanizme koji mogu neutralizirati te procese. Sve drugo je u domeni čiste političke fikcije, zaključio je zatraživši da Hrvatski sabor donese zaključak kojim se obvezuje Vlada RH da Saboru dostavi procjene učinaka provedbe ovih sporazuma i mjere kojima se namjeravaju neutralizirati evidentni kratkoročni učinci.

Tonči Tadić (HSP) se javio za repliku u vezi s ovim potonjim prijedlogom predgovornika rekavši da je teško očekivati da se to ostvari jer da je Hrvatski sabor zadužio Ministarstvo poljoprivrede da Saboru dostavi studiju učinaka na hrvatsku poljoprivredu vezanih uz ulazak u WTO a Sabor to još uvijek nije dobio. Hrvatski sabor nije dobio ni studiju učinaka tog ulaska u WTO na cjelokupno hrvatsko gospodarstvo a to je trebala biti obveza Ministarstva gospodarstva, kazao je.

Zatim je riječ zatražio Drago Krpina ime Kluba zastupnika HDZ-a (petminutna rasprava) naglasivši ponovno da je riječ o dokumentu koji će se početi primjenjivati od 1. siječnja 2002. i koji će hrvatske seljake staviti u neravnopravan položaj prema tehnološki razvijenijim poljoprivredama. Hrvatski su seljaci apsolutno nespremni za ovu utakmicu i to ne svojom krivnjom a niti zbog toga što bi bili manje pametni ili poduzetni od francuskih, talijanskih i drugih seljaka. Nažalost, Vlada nije učinila ništa bitno čime bi im pomogla u tome, kazao je.

Ravnodušnost zastupnika

Sa žaljenjem je u nastavku zastupnik **Drago Krpina** konstatirao da potvrđivanje jednog ovako važnog dokumenta ostavlja začuđujuće ravnodušnim golemu većinu zastupnika Hrvatskog sabora, cijele parlamentarne stranke pa čak i cijeli HSS i dodao da mu je to potpuno nejasno. Očitovanjem takve ravnodušnosti većine zastupnika prema ovom Sporazumu očitovana je i njihova nezainteresiranost i spremnost da ostave hrvatske seljake na cjedilu. Zbog svih navedenih razloga Klub zastupnika HDZ-a još jednom apelira da se odbije ovaj Privremeni sporazum i njegova primjena predviđena članom 53. (neovisno o volji Hrvatskoga sabora), kazao je zastupnik Krpina.

Navode o ravnodušnosti zastupnika opovrgnula je u svojoj replici **Ljubica Lalić (HSS)**. To što HSS ne predlaže odbijanje ovih zakona o potvrđivanju ne znači da smo ravnodušni a svoje smo promišljanje o agraru i seljacima u Hrvatskoj izrekli u raspravi o proračunu za 2002. godine. Čudno je da kolega Krpina ovako lije suze nad hrvatskim seljacima. Dvije godine zaista nisu dovoljne da se u poljoprivredi stvore uvjeti za konkurentnost i sposobnost ulaska u WTO i EU, kazala je zastupnica podsjećajući da je Sabor u ovom novom sazivu donio Zakon o poljoprivredi i Zakon o poljoprivrednom zemljištu te da je ova Vlada izdvojila u 2000. godini dvije milijarde kuna za poljoprivredu pa stoga izražavamo čuđenje nad prozivanjem HSS-a, kazala je.

Drago Krpina je odgovorio da svoj žal neće zadržati za sebe jer u Hrvatskom saboru nije zbog sebe i privatno već kao zastupnik (nastoji izražavati zahtjeve svojih birača). Zaključio je da je HSS ravnodušan jer se nitko u ime Kluba zastupnika te stranke nije prijavio za ovu raspravu. U vezi s pozivanjem predgovornice na raspravu o proračunu naveo je da je zastupnik HSS-a Kolar na sastancima u Slavoniji izražavao nezadovoljstvo te upozoravao da će Hrvatski seljački savez poduzeti i neke druge korake ako u državnom proračunu za 2002. ne budu prihvaćeni dodatni zahtjevi HSS-a za financiranje hrvatske poljoprivrede.

Ljubica Lalić je rekla da se čini s obzirom na raspravu predgovornika da u Saboru zastupa seljački segment hrvatskoga naroda a to, drži

zastupnica, nije točno. Jer, tada bi od 1990. godine do danas ovakve rasprave bile zabilježene i vjerojatno bi urodile plodom pa agrar ne bi bio u ovakvoj situaciji. Drago Krpina je odgovorio da je svih ovih 12 godina u Hrvatskom saboru zastupnik upravo izabran u izbornim jedinicama u kojima dominantan broj ljudi živi na selu i od poljoprivrede. Njegove rasprave o poljoprivredi se mogu naći u saborskim zapisnicima pa kad ih zastupnica pročita onda može spočitnuti da li se ili nije zalagao za poljoprivredu. Ljubica Lalić je rekla da je činjenica da je Slavonija poljoprivredno područje a da zastupnika Krpinu tamo nije vidjela kao kandidata za Sabor jer u Slavoniji i ne bi prošao. Drago Krpina je rekao da se ne bi ponovno javljao (što je i obećao) da zastupnica Lalić nije pokušala poreći činjenicu da u južnoj Hrvatskoj postoje deseci vrijednih vinogradara, maslinara, povrtlara, ribara. **Dr. Tibor Santo (LS)** upozorio je na povredu Poslovnika (zastupnik Krpina - obraćanje i ton) a Dragica Zgrebec (SDP), u vezi s "velikom tugaljkom" o prvoj godini primjene Sporazuma pročitala je nazive roba koje će se postupno uvesti iz EU bez carine (ljudska kosa, sirova, oprana, neoprana, otpatci ljudske kose, čekinje pitome ili divlje svinje, konjska dlaka itd.). Drago Krpina je pak dodao da se radi o raznim vrstama mesa, brašnu, stočnoj repi, sijenu, lucerni, ovčjem i kozjem mlijeku itd.

Zalagati se za poticaje

Završnu je riječ zatim dao ministar europskih integracija Neven Mimica. Objasnio je da Vlada RH drži da postoje opravdani državni razlozi za ratificiranje ovog Privremenog sporazuma hitnim postupkom kao i za Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju te da bi odgađanje ratifikacije jednog od njih značilo praktički unošenje (istih) problema u odnosu s EU ali i razvojnih problema u Hrvatskoj.

Činjenica je da će kratkoročni problemi u provedbi ovih sporazuma biti najveći u poljoprivrednoj proizvodnji u okviru hrvatskoga gospodarstva no situacija u 2002. godini za hrvatsku poljoprivredu (previše se dramtizira) neće biti teža nego u 2001, drži ministar.

Ne vjeruje da se inzistiranje na zadržavanju carinske zaštite ti problemi mogu prevladati a to ne odgovara ni ukupnom opredjeljenju za liberalizaciju trgovine i stvaranju konkurentnih uvjeta u Hrvatskoj koji će omogućiti da se ukupno hrvatsko gospodarstvo može nositi s konkurentnim pritiscima EU.

U prijelaznoj fazi učinkovitije je zalagati se za veće poticaje u domaćoj poljoprivrednoj proizvodnji i za promjenu strukture tih poticaja prema proizvodima koji mogu ostvariti konkurentnost.

U prijelaznoj fazi učinkovitije je zalagati se za veće poticaje u domaćoj poljoprivrednoj proizvodnji i promjenu strukture tih poticaja prema proizvodima koji mogu ostvariti konkurentnost, kazao je, među ostalim ministar Mimica. Opovrgnuo je kao netočno da će poljoprivredno zemljište u Hrvatskoj moći stjecati državljanima zemalja EU nakon četiri godine od stupanja na snagu ovog Sporazuma. Naime, Sporazum govori o tome da će nakon šest godina Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje ispitati načine proširenja ovakvih prava i na pravo kupnje poljoprivrednog zemljišta a hrvatski predstavnici u Vijeću će to moći prihvatiti samo ako dobiju suglasnost Hrvatskoga sabora. Prihvaćajući primjedbe da nedostaje procjena učinka primjene ovog Sporazuma ministar je ukazao da Program njegove provedbe utvrđuje i obvezu nadležnim ministarstvima (u ovom slučaju Ministarstvu poljoprivrede) da do travnja 2002. godine načine procjenu tih učinaka i načine neutralizacije takve liberalizacije.

Ante Beljo javio se za ispravak navoda ministra da su viši državni interesi za usvajanje ovih sporazuma hitnim postupkom. Ako je ovo država hrvatskog naroda i ako taj narod ima interese u ovoj državi onda bi interesi naroda trebali biti interesi države, kazao je. Pitao je ujedno kome treba legalitet ako taj Sporazum stupa na snagu 1. siječnja 2002. bez obzira na ratificiranje. Drago Krpina je rekao da je netočan navod ministra da su predviđena sredstava u proračunu za 2002. dostatna za ono što se može očekivati primjenom Sporazuma a s obzirom na podatke o rastu uvoza

poljoprivrednih proizvoda. Što se tiče kupnje poljoprivrednog zemljišta rekao je da će se ono moći kupovati nakon četiri godine ako u Saboru bude većina slična današnjoj (nada se da neće biti).

Rasprava je zatim bila zaključena, a prije glasovanja o ovom zakonskom prijedlogu (donesena odluka da je

potrebna većina glasova svih zastupnika, najmanje 76 glasova) ministar europskih integracija Neven Mimica prihvatio je u ime predlagatelja amandman Odbora za zakonodavstvo.

Hrvatski je sabor jednoglasno sa 86 glasova "za" (poimenično glasovanje)

donio Zakon o potvrđivanju Privremenog sporazuma o trgovinskim i s njime povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i Europske zajednice u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanom.

D.K.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PROVEDBI SPORAZUMA O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKIH ZAJEDNICA I NJIHOVIH DRŽAVA ČLANICA I PRIVREMENOG SPORAZUMA O TRGOVINSKIM I S NJIMA POVEZANIM PITANJIMA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE ZAJEDNICE

Značajnija uloga Hrvatskog sabora

Hrvatski sabor je jednoglasno donio predloženi Zakon. Usvajanjem ovako predloženog Zakona Hrvatski sabor se priključio nizu europskih parlamenata koji imaju na isti način reguliran odnos s izvršnom vlasti u pogledu rada, djelovanja i zauzimanja stavova na sjednicama zajedničkih tijela Europske unije. Konkretno, Sabor bi se uključio u prethodno odlučivanje o sadržaju pregovaračkog mandata hrvatskih predstavnika u radu zajedničkog tijela pri odlučivanju o sadržaju obvezujućih odluka o provedbi Sporazuma i sudjelovao bi u pregovorima o sklapanju bilateralnih ugovora o regionalnoj suradnji.

O PRIJEDLOGU

U prikazu predloženog Zakona poslužili smo se uvodnim izlaganjem ministra za europske integracije, **mr. Nevena Mimice**.

Držeći se zaključaka Hrvatskog sabora od 25. listopada ove godine Vlada je predložila zakon koji će osigurati potpuni saborski nadzor nad provedbom Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica. Traženi saborski nadzor proširen je i na privremeni Sporazum o trgovinskim i s njima povezanim

pitanjima s Europskom unijom, te se predloženim Zakonom uspostavlja nadzor nad cjelinom provedbe oba navedena međunarodna ugovora. Time se u praksi otklanjaju dvije najveće zamjerke koje su iznošene u odnosu na ove sporazume. To je eventualna mogućnost da se ograniči ustavna i zakonodavna suverenost Sabora zbog obvezujućih odluka Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje te eventualna mogućnost da bilateralni ugovori o regionalnoj suradnji prerastu u novu multilateralnu balkansku državnu asocijaciju. Kako bi se izbjeglo dovođenje Sabora u situaciju da bira između prihvaćanja međunarodne obveze i vlastite procjene neprihvatljivosti, Vlada je predložila da se Sabor uključi u prethodno odlučivanje o sadržaju pregovaračkog mandata hrvatskih predstavnika u radu zajedničkog tijela pri odlučivanju o sadržaju obvezujućih odluka o provedbi Sporazuma. Time bi Sabor bio u stanju unaprijed definirati granice prihvatljivosti međunarodnih obveza za koje je onda moguće pretpostaviti da bi se bez provedbenih problema mogle prihvatiti i u zakonodavnom postupku. Zakonom se ujedno regulira i način sudjelovanja Sabora tijekom pregovora o sklapanju bilateralnih ugovora o regionalnoj suradnji. Time zakonodavna vlast dobiva mogućnost presudnog utjecaja na sadržaj rješenja u tim

međunarodnim ugovorima koji će se sklapati sa zemljama obuhvaćenih procesom stabilizacije i pridruživanja i sa zemljama kandidatima za članstvo u EU.

RADNA TIJELA

Odbori Hrvatskog sabora za zakonodavstvo, za gospodarstvo, razvoj i obnovu, za vanjsku politiku i za europske integracije podržali su donošenje predloženog Zakona.

AMANDMANI

Odbor za europske integracije podnio je dva amandmana. Njima bi se promijenili članci 4. i 8. na način da je Hrvatski sabor jedino relevantno tijelo koje će trenutkom zaprimanja prijedloga odluka, stajališta ili dvostranih ugovora o regionalnoj suradnji, sukladno svom Poslovniku, dostaviti iste na razmatranje pojedinim matičnim i zainteresiranim radnim tijelima ili neposredno raspravljati o tome na plenarnoj sjednici.

Dva amandmana podnio je i **Klub zastupnika HDZ-a**. Prvi se odnosi na članak 4, a drugi na članak 8. U oba članka iza riječi "davanja" dodala bi se riječ "obvezujućeg". Time bi se

odredilo da mišljenje Hrvatskog sabora glede Sporazuma s Europskom unijom bude obvezatno i da treba vezivati Vladu prilikom utvrđivanja stajališta. Samo na taj način može se osigurati da Vlada ne dobije veće zakonodavne ovlasti nego što ih po Ustavu ima, stoji u obrazloženju.

RASPRAVA

Uvodno je, kao što smo rekli govorio ministar za europske integracije **mr. Neven Mimica**, upoznavši zastupnike s predloženim Zakonom. Istaknuo je da je Vlada podnijela i tri amandmana kojima je uvažila primjedbe i prijedloge iznesene na sjednicama saborskih odbora za zakonodavstvo i europske integracije. Kao prvo, kaže, pokušava se izbjeći dilema mora li o mišljenju Sabora raspravljati parlament u cjelini ili je dovoljno mišljenje nadležnog radnog tijela, na način da će se svi prijedlozi Vlade dostavljati Saboru, koji će tada sukladno Poslovniku odrediti način davanja svog mišljenja. Drugim amandmanom određeno je da se odluke Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje objavljuju u "Narodnim novinama", ali se provode sukladno članku 6. samoga Zakona koji propisuje zakonodavnu proceduru ili proceduru na razini Vlade, dok je treći amandman tehničkog karaktera a obuhvaća promjene koje donosi i prvi, zaključio je ministar mr. Mimica.

Gospodin Mimica je govorio o amandmanima koji nisu podijeljeni zastupnicima, rekla je **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)**. Upitala je jesu li uopće ti amandmani stigli u Hrvatski sabor te ako jesu, smatra da bi ih zastupnici trebali dobiti.

Predsjedatelj **Baltazar Jalšovec** odgovorio je kako će Vladini amandmani biti podijeljeni zastupnicima do završetka rasprave i glasovanja.

Stavove i amandmane Odbora za europske integracije iznijela je potom u ime Odbora **Vesna Podlipec**. Kao nejasno je istaknula određenje pojma davanja mišljenja na prijedloge Vlade glede Sporazuma s Europskim zajednicama Hrvatskog sabora jer iz toga nije razvidna bilo kakva obveza Vlade s obzirom na to mišljenje. Ukazala je i na stav Odbora kako bi dostavljanje svih prijedloga trebalo biti usmjereno na Sabor a daljnja

procedura bit će određena Poslovnikom.

Velika je potreba za ovim Zakonom

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorila je **dr. Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)**. Smatra kako doista postoji velika potreba da se donese ovakav zakon zbog uspostavljanja privremenog Odbora za stabilizaciju i pridruživanje a potom i Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje koji će imati velike ovlasti kod nadzora u provedbi ovih sporazuma s Europskom unijom. Pozdravila je Vladin amandman koji govori o davanju mišljenja Sabora glede Sporazuma, istaknuvši kako je dobro da mišljenje bude u obliku zaključka. Dodala je da je Klub zastupnika HDZ-a imao dojam da Vlada želi dati mogućnost odgovarajućem radnom tijelu da

U cilju kvalitetnije provedbe ovog Sporazuma potrebno je da Vlada prilikom upućivanja svakog zakona u saborsku proceduru zbog usklađivanja sa zakonodavstvom Europske unije dostavi i hrvatski prijevod propisa Europske unije s kojim se naš zakon usklađuje.

donosi to mišljenje te se stoga Klub zalagao za koncepciju da mišljenje donosi ipak samo Sabor, a radno tijelo samo u iznimnim situacijama zbog tajnosti podataka i uz uvjet da su na sjednici radnog tijela prisutni zastupnici svih parlamentarnih stranaka. Drži kako bi u cilju kvalitetnije provedbe ovog Sporazuma bilo potrebno da Vlada prilikom upućivanja svakog zakona u saborsku proceduru zbog usklađivanja sa zakonodavstvom Europske unije dostavi i hrvatski prijevod propisa Europske unije s kojim se naš zakon usklađuje. Na kraju izlaganja je zaključila kako bi Sabor trebao donijeti zaključak kojim će zastupnici sami sebe obvezati na davanje prednosti u postupku donošenja tih zakona uz obvezu redovnog postupka.

Mislim da ovaj Prijedlog zakona nema nekog osobitog smisla, naglasio je **Drago Krpina (HDZ)**. Mišljenje je argumentirao time što će Vijeće za

stabilizaciju i pridruživanje samostalno donositi pravila o postupanju čime će biti određeno na koji način će se donositi odluke. U kakvom će odnosu biti ta pravila na Zakon o kojem se sada raspravlja potpuno je nejasno. Dodao je kako u predloženom zakonu ne stoji niti da su odluke, stajališta i mišljenje Hrvatskog sabora obvezatni za hrvatske predstavnike u Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje. Nejasnim je ocijenio i prema kojim kriterijima će Vlada odlučiti kad neki prijedlog treba dostaviti saborskom radnom tijelu, a kad Saboru. Zaključio je da će predloženi Zakon biti donesen samo kao jedan pokušaj amortizacije nezadovoljstva samim Sporazumom, a da se zaista može na neki učinkovit način utjecati na Sporazum ili njegovu provedbu.

Mislim da prava svrha ovog Zakona nije utjecaj hrvatskog sabora na predstavnike Republike Hrvatske u Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje, jer da je to tako stajalište Hrvatskog sabora bilo bi za njih obvezujuće, naglasila je **Jadranka Kosor (HDZ)**. Iznijela je potom mnoge zaključke i mišljenja koje je iskazao Hrvatski sabor, a nisu imali nikakav utjecaj na tijek zbivanja oko ovih Sporazuma. Smatra stoga da će uloga Sabora u nadzoru Vijeća biti i ostati samo simbolična.

Za riječ se ponovno javila **dr. Ljerka Mintas-Hodak**. Predložila je da se u Vladinim amandmanima doda kako su zaključci Sabora obvezni za Vladu odnosno njene predstavnike koji sudjeluju u Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje jer bi u protivnom Vijeće imalo nadležnosti suprotne Ustavu.

Ovaj sporazum zadire u našu suverenost

Europsko usmjerenje Hrvatske nikada nije bilo upitno, jer hrvatska povijest svjedoči o pripadnosti europskom civilizacijskom krugu, smatra **Mario Kovač (HSL)**. Istaknuo je potom kako u samom Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju postoje određene nedorečenosti koje bi mogle dovesti do komplikacija u njegovoj provedbi. To je, kaže, u glavi tri "Regionalna suradnja" gdje se Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje daje ovlast određivanja prioriteta među politikama suradnje. Isto se odnosi i na glavu deset - "Institucionalne opće i završne odredbe" u kojem se uređuju

pitanja vezana uz organiziranje mreže institucija koje će pratiti primjenu i provedbu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju kao i određivanje ovlasti tih institucija. Osvrnuo se tada na predloženi Zakon u kojem, kaže, stoji da Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje može donositi i odluke čijim se sadržajem mijenja ili dopunjuje Sporazum. Tu je spomenuo i odredbu zakona da Vijeće može donositi odluke unutar dosega Sporazuma. Smatra da se tu radi o evidentnoj kontradiktornosti. Mišljenje je da bi trebalo jasno razgraničiti krug pitanja o kojima će zaključak donositi Hrvatski sabor od kruga pitanja o kojima će zaključke donositi pojedino radno tijelo. Što se načina na koji bi Zakon trebao biti donesen tiče, smatra da bi to trebalo biti dvotrećinskom većinom. Iskazao je i stav da treba posebno posvetiti pažnju svim onim međunarodnim sporazumima i ugovorima koji tangiraju hrvatsku suverenost, a osobno misli da se upravo o tome radi glede Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s Europskom unijom.

Za raspravu od pet minuta javio se i **mr. Miroslav Rožić (HSP)**. Istaknuo je da je samim Sporazumom definirano kako Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje nadzire provedbu Sporazuma čime je prihvaćeno da to ne mogu raditi isključivo Sabor i Vlada. To Vijeće je sastavljeno paritetno, djeluje kao arbitraža i ovlašteno je donositi odluke, pojašnjava dalje zastupnik. Smatra da iz Sporazuma i Prijedloga zakona o njegovoj provedbi nije jasno vidljivo koja su prava i obveze parlamentarnog Odbora za stabilizaciju i pridruživanje. Konstatirao je, a ako je to međunarodni ugovor onda je iznad ovog zakona i posve je, kaže, jasno tko će imati glavnu i zadnju riječ. Time se praktično izravno zadire u Ustav RH

jer isključivo Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje diktira tijek približavanja Europi. Zaključio je da je Vlada svjesna kako sam Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju ne valja i svrha predloženog Zakona je samo mogućnost promjena odluka Vijeća od Vlade i Sabora. Ovaj Zakon je ustvari "aspirin" koji ublažava glavobolju, ali ne liječi njezin uzrok, dodao je gospodin Rožić.

Sabor će procijeniti hoće li zaključak biti obvezujući ili ne

Usvajanjem ovako predloženog zakona Hrvatski sabor bi se priključio nizu europskih parlamenata koji imaju na isti način reguliran odnos s izvršnom vlasti u pogledu rada, djelovanja i zauzimanja stavova na sjednicama zajedničkih tijela Europske unije, objasnio je ministar za europske integracije, **mr. Neven Mimica**. Rekao je potom kako Vlada

Vlada je svjesna kako Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju ne valja i svrha predloženog Zakona je samo mogućnost promjena odluka Vijeća od strane Vlade i Sabora. Ovaj Zakon je ustvari "aspirin" koji ublažava glavobolju, ali ne liječi njezin uzrok.

predlaže da mandat hrvatskih predstavnika u Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje bude što čvršći i jači, da ga odobrava Hrvatski sabor kako bi se na sjednicama Vijeća donosile odluke za koje se kasnije može pretpostaviti da će biti prihvatljive. Drži da formulacija o donošenju zaključka Sabora daje dovoljnu razinu

fleksibilnosti da u svakom konkretnom slučaju Sabor procijeni hoće li zaključak biti obvezujući ili ne za Vladu i predstavnike u Vijeću za stabilnost i pridruživanje. Zaključio je da ta fleksibilnost odražava i narav odluka koje Vijeće samo donosi.

Netočni navod ispravio je **mr. Miroslav Rožić**. Smatra da je ministar mr. Mimica rekao kako je dnevni red Sabora poznat, ispravivši kako taj dnevni red nikada nije poznat.

Nisam siguran što sam točno rekao, ali znam što sam htio reći, a to je da se dnevni red Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje poznaje i o njemu se može unaprijed donositi odluka, odgovorio je ministar za europske integracije **mr. Neven Mimica**. Potom se ministar u ime Vlade izjasnio glede amandmana. Nije prihvatio amandmane Odbora za europske integracije s objašnjenjem da je problematika riješena amandmanima Vlade. Uz isto pojašnjenje odbijeni su i amandmani Kluba zastupnika HDZ-a. O potonjim amandmanima se glasovalo, ali su odbijeni.

Zastupnici su jednoglasno (86 "za") donijeli Zakon o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica i privremenog Sporazuma o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i Europske zajednice. Prijedlog zaključaka Kluba zastupnika HDZ-a koji bi obvezao Vladu da svaki put kada uputi u postupak prvog čitanja neki zakonski prijedlog koji predstavlja usklađenje sa zakonodavstvom Europske unije uz takav prijedlog zakona dostavi Hrvatskom saboru i hrvatski prijevod odnosnog propisa ili drugog akta Europske unije, nije prihvaćen (10 "za", 49 "protiv" i 21 "suzdržan").

M.S.

PRIJEDLOG ZAKONA O PRAVNOM POLOŽAJU VJERSKIH ZAJEDNICA

Prava na načelima moderne države i ustavnih opredjeljenja

Nakon rasprave zastupnici Hrvatskog sabora prihvatili su većinom glasova Prijedlog zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica. Obvezuje se predlagatelj da do drugog čitanja Zakona na temelju primjedbi, prijedloga i sugestija iznesenih na sjednici Hrvatskog sabora i njegovim radnim tijelima u raspravi o Prijedlogu zakona, uskladi tekst Konačnog prijedloga zakona s Ustavom, međunarodnim konvencijama, uključujući ugovore između Republike Hrvatske i Svete Stolice.

O PRIJEDLOGU

Za prikaz Prijedloga zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica poslužit ćemo se uvodnim izlaganjem ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, gospođe **Ingrid Antičević-Marinović** kao predstavnika predlagatelja na sjednici Hrvatskog sabora. Ministrica je rekla da je ovaj prijedlog zakona izraz težnje za što zrelijim odnosom katoličke crkve i svake druge vjerske zajednice i države, a sve kako bi se u što većoj mjeri otvorio prostor vjerskih sloboda

Poštovani su principi moderne države kao što su jednakost pojedinca i vjerskih zajednica pred zakonom, ustavno načelo odvajanja crkve i svih vjerskih zajednica od države.

s jedne strane, a s druge strane, da bi se država lišila svake sakralnosti. U svakom slučaju da se ne bi dogodilo da imamo crkvenu religijsku državu i državnu crkvu religiju, što bi bilo još pogubnije. Poštovani su principi moderne države kao što su jednakost pojedinca i vjerskih zajednica pred zakonom, ustavno načelo odvajanja crkve i svih vjerskih zajednica od

države, naravno, sve to ne samo radi principa i načela nego poštujući i samu bit vjere. Ovaj prijedlog zakona anticipirao je i činjenicu da je kod nas već na snazi zakon o potvrđivanju ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske na području odgoja i kulture i drugim područjima te da je riječ o međunarodnom ugovoru koji prema Ustavu RH ima nadzакonsku snagu i neposredno se primjenjuje kao unutarnje pravo RH. S tim u svezi vodilo se računa i o stavu Ustava RH o jednakosti vjerskih zajednica pred zakonom, da bi se otklonio niz ozbiljnih do sada otvorenih pitanja o ustavnosti i zakonitosti, u svjetlu načela jednakosti svijui, prava na slobodu vjeroispovijedi i zabranu vjerske i svake druge diskriminacije. Pitanje slobode vjeroispovijesti zajamčeno je Ustavom i to u odredbi članka 14. stavka 1. Sloboda vjeroispovijesti, slobodno i javno očitovanje vjere, obavljanje vjerskih obreda od vjerskih zajednica i pravo vjerskih zajednica da u skladu sa zakonom osnivaju škole, učilišta, socijalne i dobrotvorne ustanove i upravljaju njima, i da u svojoj djelatnosti uživaju zaštitu i pomoć države, te neka druga pitanja od značaja za vjerske zajednice utvrđena su u Hrvatskoj velikim brojem zakona. Do sada je bio na snazi zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica još iz 1978. godine koji je ponešto mijenjan 1988. godine. Međutim, još uvijek nije bio usklađen s Ustavom i možemo slobodno reći da je na ovom području bilo dosta pravnih praznina, naročito kada su u pitanju kriteriji osnivanja registracije i uvjeta djelovanja novih vjerskih zajednica. Prema dosadašnjem zakonu o vjerskim zajednicama i njihovim određenim organizacijama automatski pripada svojstvo građanske pravne osobe, a da pri tome nisu obvezne upisati se ili prijaviti u odgovarajući registar. Shodno tome, postojećim zakonom nisu bili

propisani ni uvjeti po kojima vjerske zajednice stječu pravnu osobnost. Taj nedostatak cjelovite normative regulative osobito se osjetio kada je u posljednjih desetak godina doneseno niz novih zakona kojima su definirana prava i obveze svih pravnih osoba, tako i samih vjerskih zajednica, kao i određene djelatnosti koje vjerske zajednice mogu obavljati, uključujući i uvjete pod kojima ih mogu obavljati. Nesporno je da su vjerske zajednice ipak društvene tvorevine sui generis. Posebnost vjerskih zajednica ogleda se u činjenici da se ni postojećim zakonom, a jednako se predlaže i ovim prijedlogom ne propisuje ustrojstvo organizacija vjerskih zajednica, njihova tijela upravljanja i njihove nadležnosti, a osobito ne vjersko djelovanje vjerskih zajednica, dakle organiziranje samog vjerskog života, očitovanje vjere, obavljanje vjerskih obreda, dušebrižništvo, i drugi vjerski poslovi. Posebnost vjerskih zajednica ogleda se i u činjenici da pravnu osobnost imaju, a predloženim zakonom moći će i dalje stjecati ustrojstveni oblici koji prema unutarnjem pravu vjerske zajednice i njezinim aktima imaju pravnu osobnost.

Predloženim zakonom propisano je da vjerske zajednice jesu pravne osobe, da pravnu osobnost stječu upisom u Evidenciju koju vodi Ministarstvo nadležno za opću upravu.

Predloženim zakonom propisano je da vjerske zajednice jesu pravne osobe, da pravnu osobnost stječu upisom u Evidenciju koju vodi Ministarstvo nadležno za opću upravu. Predviđene su pri tome osobine koje označavaju svaku vjersku zajednicu i čine je različitom od drugih pravnih

osoba što je posve u skladu s Ustavom i člankom 9. Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda. Ovim prijedlogom postavljaju se kriteriji razlikovanja vjerske zajednice i obične građanske ili profitne udruge. Moguće su naravno i zloupotrebe, da se netko motiviran sasvim drugim motivima, koji su svake druge naravi prije nego duhovne, registriira kao vjerska zajednica prvenstveno radi izbjegavanja plaćanja poreza ili carinskih obveza. Prema ovom zakonskom prijedlogu vjerske bi zajednice bile oslobođene poreza na darove, na milodare vjernika i drugih građana i pravnih osoba, te primale pomoć iz proračuna. Ono bitno što ovaj prijedlog zakona nudi je i način registriranja vjerskih zajednica pa je otvorena mogućnost i zabrane registracije. Kaznenih odredbi nema za prekršitelje zakona, no predviđena je mogućnost brisanja iz evidencije. Naravno da postoji odgovornost sukladno općim propisima i drugim zakonima, za one koji ne poštuju zakon i temeljna ustavna načela, te šire vjersku, rasnu, etničku netrpeljivost i djeluju protivno pravnom poretku i javnom moralu. Vjerske zajednice su oblik udruživanja građana, ali se ne mogu, kao što smo istakli, izjednačiti s udrugama u koje se slobodno i dobrovoljno udružuju građani radi ostvarivanja nekih svojih zajedničkih uvjerenja ili ciljeva. To nesporno pokazuje i Ustav RH koji u različitim odredbama uređuje vjerske zajednice. Postavlja se pitanje zašto donosimo Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica, a ne Zakon o vjerskim zajednicama. Predloženi zakon, kao što je rečeno, uređivat će samo stjecanje i prestanak pravne osobnosti vjerskih zajednica i druga pitanja u svezi s propisivanjem da vjerske zajednice jesu pravne osobe. Predloženi zakon ne uređuje organizacijsko ustrojstvo vjerskih zajednica, njihova tijela upravljanja i njihovu nadležnost, niti način organiziranja vjerskog života, očitovanje vjere. I ovime se vjerske zajednice potpuno razlikuju od svih drugih pravnih osoba, jer za sve druge pravne osobe i osobe javnog prava, trgovačka društva, ustanove, udruge, političke stranke, zaklade, fundacije itd. Zakon uređuje određena pitanja njihovog ustrojstva, njihovih tijela, njihovih unutarnjih akata i njihovih djelatnosti.

Kako već postoje vjerske zajednice koje imaju pravnu osobnost ili se za neke od njih može utvrditi da imaju pravnu osobnost, osnovni pokazatelj je u tome da li imaju svoju imovinu, osobito nekretnine, da li su u zemljišnim knjigama upisani kao vlasnici nekretnine. Zakon će propisivati da se ovakve vjerske zajednice upisuju u registar, samo prijavom određenih podataka o nazivu i sjedištu, osobama ovlaštenim za predstavljanje i zastupanje, te pečatu i štambilju koji će rabiti u javnoj djelatnosti. Vjerske zajednice koje će se osnivati nakon stupanja na snagu predloženog zakona podnositi će

Vjerske zajednice mogu stjecati vlasništvo nad nekretninama i drugim stvarima, mogu osnivati trgovačka društva, mogu osnivati ustanove, osim onih ustanova koje prema posebnom zakonu mogu osnivati samo neke vrste pravnih osoba.

zahtjev kome će uz prijavu ovih podataka trebati priložiti odgovarajuće dokumente, primjerice akt o osnivanju. Ustav RH u odredbi članka 16. propisuje da se slobode i prava utvrđeni Ustavom, među njima i sloboda i pravo vjeroispovijesti i javnog očitovanja vjere, mogu ograničiti samo zakonom, da bi se zaštitila sloboda i prava drugih te pravni poredak, javni moral i zdravlje. U prijedlogu zakona dano je ovlaštenje ministarstvu nadležnom za poslove uprave da odbije upis u registar ili da briše iz registra vjersku zajednicu iz čijeg očitovanja vjerovanja, sadržaja i načina vjerskog obreda, ili drugog djelovanja proizlaze povrede vrijednosti prikazane u Ustavu i konvenciji. Konačnu naravno riječ u ovome imat će ipak sudbena vlast, tj. Upravni sud kod kojeg vjerska zajednica može tražiti sudsku zaštitu. Vjerske zajednice kao pravne osobe imaju prava koja prema posebnim zakonima RH imaju i sve druge pravne osobe, osim ako su neka od tih prava zakonima rezervirana samo za neke vrste pravnih osoba, među kojima nisu vjerske zajednice. Tako vjerske zajednice mogu stjecati vlasništvo nad nekretninama i drugim stvarima, mogu osnivati

trgovačka društva, mogu osnivati ustanove, osim onih ustanova koje prema posebnom zakonu mogu osnivati samo neke vrste pravnih osoba. Takav slučaj imamo primjerice u Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, prema kojem vjerske zajednice mogu osnivati ustanove za zdravstvenu njegu u kući, poliklinike, opće bolnice, specijalne bolnice, ljekarne, lječilišta, ali ne mogu osnivati klinike, kliničke bolnice, domove zdravlja i još neke vrste zdravstvenih ustanova. Predloženi zakon ne intervenira u pitanja određena ovim posebnim zakonima, ali pored odredbi u svezi s pravnim položajem vjerskih zajednica uređuju još neka značajna pitanja, kao što su odredbe o prostorima u kojima se mogu obavljati vjerski obredi, vjeronauk i vjerska poduka, mogućnost da vjerske škole i vjerska učilišta steknu pravo javnosti, vjeronauk i vjerska poduka u školama i predškolskim ustanovama, dušebrižništvo i vjerski obredi u zatvorima, socijalnim i zdravstvenim ustanovama, za pripadnike Hrvatske vojske i Hrvatske policije, a osobito značajne su odredbe o stalnoj godišnjoj pomoći vjerskim zajednicama sredstvima iz državnog proračuna RH, zatim odredbe kojima se vjerske zajednice oslobađaju plaćanja poreza, te oslobađanje od plaćanja carina. U prijedlogu zakona predloženi su kriteriji prema kojima će se iz evidencije brisati ili odbiti upis u evidenciju zajednice upitnog djelovanja i sadržaja. Presudnu ulogu u toj prosudbi imat će savjetodavno tijelo od 9 članova, iz reda osoba koje će predložiti same vjerske zajednice. Kriteriji nisu propisani zakonom, njih će dati, pretpostavlja se, upravo to savjetodavno tijelo. Svugdje u svijetu ima bojazni da se pod imenom vjerske zajednice, naročito za one koje još nemaju svoju tradiciju, ne bi mogle skrivati razne manipulacije. Po prijedlogu predlagača, komisiju bi činili stručnjaci iz priznatih svjetskih religija. "Želim još skrenuti pozornost na nešto što ovaj zakon predviđa, a to je potpuno i na tragu Zakona o potvrđivanju Ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području obrazovanja i kulture. Članak 1. tog Zakona kaže da Hrvatska, u svjetlu načela o vjerskoj slobodi, poštuje temeljno pravo roditelja na vjerski odgoj djece, te se obvezuje da će u sklopu školskog plana i programa i u skladu s voljom roditelja ili skrbnika jamčiti nastavu

katoličkog vjeronauka u svim javnim osnovnim i srednjim školama i u predškolskim ustanovama, kao obveznog predmeta za one koji ga izaberu, pod istim uvjetima pod kojima se izvodi nastava ostalih obveznih predmeta, te članak 2, kaže da se poštuje sloboda savjesti i odgovornost roditelja za odgoj svoje djece, na to obvezuje i vjera, religija takvih roditelja. Što se tiče prigovora podjele djece na vjernike i one koji to nisu, može se reći da ima djece koja pohađaju jednako tako i u vrtiću neke satove glazbenog odgoja, neki pohađaju satove jezika, i očito je da to djecu uopće ne frustrira. Međutim, ima podjela o kojima se šuti od najranije dobi, a protiv kojih nikada nitko nije ustao, bar ne tako revnosno i glasno, da ima podjela, i da to djeca osjećaju od najranije dobi, na one koji imaju i na one koji nemaju. To djeca itekako osjećaju, i djeca se s tim nikada neće složiti, iako su toliko mala i slabašna da nikad i ne kažu glasno nešto o tome, rekla je ministrica. Može se staviti i jedan prigovor u smislu da i vjerske zajednice koje imaju svoje vrtiće, da te konfesionalne zajednice nisu osigurale vjerski odgoj, odnosno vjeronauk za predškolski uzrast. "Ali, mi kao legalisti, ne možemo ignorirati spomenute ugovore", rekla je ministrica. Naglasila je da je predlagatelj namjerno izostavio definiciju vjerske zajednice, između ostalog i zbog toga što crkva kao i svaka druga vjerska zajednica živi od vjere, a ne od definicija.

RADNA TIJELA

Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav na svojoj je sjednici raspravio Prijedlog zakona kao matično radno tijelo. Odbor je u raspravi utvrdio da su pitanja u Prijedlogu zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica u odnosu na ustavne odredbe, međunarodne konvencije koje je RH ratificirala i međunarodne ugovore između RH i Svete Stolice uređene na različit, a ponekad i proturječan način. To su primjerice pitanja uporabe naziva vjerske zajednice na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, konstitutivnog, odnosno deklaratornog karaktera upisa vjerske zajednice u evidenciju, načina ostvarivanja prava roditelja na odlučivanje o vjerskom odgoju dje-

teta, te načina održavanja vjeronauka, odnosno utvrđivanja plana i programa vjeronauka u sustavu obrazovanja. S obzirom na to da rješenja iz Prijedloga zakona zahtijevaju osiguranje određenih financijskih sredstava, Odbor je predložio da se prigodom provođenja ovog zakona razmisli o eventualnom uvođenju vjerskog poreza kojim bi građani koji su izabrali pripadnost pojedinoj vjerskoj zajednici financirali one djelatnosti te zajednice koje graniče između vjerskog i svjetovnog područja. U raspravi su na Prijedlog zakona članovi Odbora podnijeli slijedeće konkretne primjedbe. Potrebno je pojasniti pojam "javne pravne osobnosti" iz stavaka 2. i 3. članka 1, te da li se taj pojam razlikuje od pojma pravne osobe iz stavka 3. članka 2. Također se postavlja upitnim da li "javnu pravnu osobnost" mogu steći ustrojstveni oblici koji su po propisima vjerske zajednice pravne osobe.

Razmisliti o eventualnom uvođenju vjerskog poreza kojim bi građani koji su izabrali pripadnost pojedinoj vjerskoj zajednici financirali one djelatnosti te zajednice koje graniče između vjerskog i svjetovnog područja.

U članku 2. stavku 1. propisano je da vjerske zajednice djeluju pod uvjetom da njihovo vjersko djelovanje nije protivno Ustavu, pa se ukazuje da je jedna od temeljnih vrijednosti ustavnog poretka i ravnopravnost spolova, što nije u skladu s tradicionalnim djelovanjem nekih vjerskih zajednica. Predloženo je da se umjesto, predložene formulacije u članku 3. da Vlada RH osniva komisiju za odnose s vjerskim zajednicama, propiše osnivanje rečene komisije zakonom. Odredba članka 4. nije neophodna, jer za njeno kršenje nije propisana sankcija osim brisanje iz evidencije. Na odredbu članka 8. o vjerskom odgoju i nastavi vjeronauka u sustavu obrazovanja izražena su različita stajališta uz primjedbe da program predškolskog odgoja ne treba sadržavati vjerski odgoj, da samo skupina roditelja ili skrbnika učenika mladih od 15 godina, a ne pojedini roditelji može predložiti nastavu vjeronauka, te da učenici koji su se s početkom školske godine

opredijelili za vjeronauk mogu tijekom godine odustati od tog opredjeljenja.

Prigovoreno je odredbi članka 10. stavak 1. da će se pravo na dušebrižništvo u kaznionicama i zatvorima urediti sporazumom s vjerskim zajednicama zbog poteškoća provedbe takve odredbe.

Odredba članka 11. o pravu vjerske zajednice na dušebrižništvo pripadnika oružanih snaga i policije u prostorijama ovih tijela uz mogućnost sudjelovanja članova obitelji je protivna Ustavu RH.

U odnosu na odredbu članka 12. o sredstvima i oslobođenju od poreza istaknuto je da se zakonom treba urediti za koju djelatnost vjerske zajednice ili do kojeg iznosa je vjerska zajednica oslobođena plaćanja poreza.

Također je upozoreno da je u stavku 4. istog članka neodgovarajuća stipulacija da vjerske zajednice stječu vjerske objekte umjesto da stječu nekretnine koje će koristiti kao vjerske objekte.

U članku 17. potrebno je navesti broj osnivača vjernika za osnivanje vjerske zajednice.

S obzirom na to da je u stavku 2. članka 18. propisano da se upis u evidenciju odbija na temelju diskrecijske ocjene Ministarstva ukazuje se da se u pokrenutom upravnom sporu protiv rješenja o upisu ili odbijanju upisa u evidenciju može odlučivati samo o zakonitosti donesenog akta, a ne i o sadržaju diskrecijske ocjene.

Ista primjedba odnosi se i na članak 20. kojim je propisano brisanje vjerske zajednice iz evidencije.

U člancima 20. i 21. potrebno je objasniti odnos pojmova "prestanak vjerske zajednice" i "brisanje vjerske zajednice iz evidencije".

U članku 21. stavak 2. treba precizirati postupak odlučivanja o preostaloj imovini vjerske zajednice nakon podmirenja dugova.

Upitna je odredba članka 24. stavak 2. kojim je propisano da vjerske zajednice ne mogu steći i obavljati prava ukoliko ne podnesu prijavu za upis u evidenciju u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona jer su ova pitanja već uređena nekim međunarodnim ugovorima.

S obzirom da je člankom 25. propisano da će podzakonske propise kojima će se urediti i način upisa vjerskih zajednica u evidenciju donijeti nadležni ministri u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, neodgovarajuća je

odredba članka 24. stavak 1. da u istom roku postojeće vjerske zajednice moraju podnijeti prijavu za upis u evidenciju. Rok za podnošenje prijave vjerskih zajednica za upis u evidenciju trebao bi biti 30 dana ili 3 mjeseca od dana donošenja podzakonskog propisa.

Na osnovi iznesenog Odbor je u raspravi podržao donošenje ovog Zakona, ali je istaknuto da odredbe zakona moraju biti u skladu s ustavnim odredbama te odredbama međunarodnih konvencija koje je RH ratificirala uključujući i ugovore sa Svetom Stolicom.

Nakon rasprave Odbor je većinom glasova (za prvi zaključak jednoglasno "za", a za drugi zaključak četiri glasa "za", dva glasa "protiv", te jedan "suzdržan") predložio Hrvatskom saboru da donese slijedeće zaključke kojima se prihvaća Prijedlog zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica te, drugo, obvezuje predlagatelj da do drugog čitanja zakona na temelju primjedbi, prijedloga i sugestija iznesenih na sjednici Hrvatskog sabora i njegovim radnim tijelima u raspravi o Prijedlogu zakonu, uskladi tekst Konačnog prijedloga zakona s Ustavom, međunarodnim konvencijama, uključujući i ugovore između RH i Svete Stolice.

Pitanje održavanja vjeronauka u predškolskim ustanovama od posebnog je značaja s obzirom na stupanj razvijenosti svijesti djeteta.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina razmotrio je Prijedlog zakona kao zainteresirano radno tijelo. Prethodno je raspravu o Prijedlogu zakona proveo Pododbor za ljudska prava. Odbor je raspravu proveo prije svega u kontekstu jamstava koja u ostvarivanju ljudskih prava i sloboda u oblasti izražavanja vjerske pripadnosti i izražavanja vjerskih sloboda daje Ustav RH, te Opća deklaracija o ljudskim pravima, Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Deklaracija o pravima djeteta, Konvencija o pravu djeteta i drugi akti kojima se jamči sloboda čovjeka i građanina. Odbor je imao u vidu i ugovore koje je Republika Hrvatska zaključila sa Svetom Stolicom, a koji su od osobitog značaja u pravnim, gospodarskim pitanjima, te pitanjima koja se odnose na dušebrižništvo i područje odgoja i

kulture. Odbor podržava donošenje zakona.

U raspravi je upozoreno na nesklad između odredbi Prijedloga zakona i posljedica do kojih će dovesti njegova primjena s obzirom na već zaključene ugovore sa Svetom Stolicom, ali i vrijednosti koje je ugradbom u svoj pravni sustav već preuzela RH s obzirom na međunarodne akte o ljudskim pravima i slobodama te pravima djeteta.

Nesumnjivo je da je RH dužna i da će poštovati zaključene ugovore. Činjenica je međutim da na ovom prostoru postoje druge vjerske zajednice te da određeni broj građana, državljana RH ne prakticira ni jednu vjeru, da postoje ateisti i agnostici.

S obzirom na to Odbor smatra da uređivanju materije o pravnom položaju vjerskih zajednica treba prići i s mnogo senzibiliteta, te imati u vidu niz specifičnosti s obzirom na vjerske zajednice koje već egzistiraju. Pri svemu tome treba imati u vidu i zaštitu temeljnih ljudskih prava čovjeka i građanina te prava djeteta. S obzirom na to da je pravnim sustavom zemlje već uređen niz privilegija i povlastica koje uživaju vjerske zajednice, a neke od njih predlažu se i ovim Prijedlogom zakona, poput oslobođenja od carine, poreza i slično, pitanje je ne radi li se ovdje o nejednakom tretmanu građana, jer se stvaraju kategorije jednakih i jednakijih. Davanje privilegija bilo kojoj vjerskoj zajednici imat će za posljedicu posizanje za istim ili sličnim privilegijama i od drugih odnosno rezultirat će voljom za pojavom niza novih različitih profila, djelatnost kojih će biti upitna. Odbor ocjenjuje potrebnim odrediti što se smatra vjerskom zajednicom, te odrediti uvjete, možda i vremenske, da bi ona mogla steći legitimaciju za svoje djelovanje, a time i pravo uživati povlastice. U protivnom zloraba položaja istih neće se moći spriječiti. Osobitu pažnju Odbor je posvetio vjerskom odgoju i nastavi vjeronauka u odgojnim i obrazovnim ustanovama. Odbor ocjenjuje da se radi o vrlo osjetljivim pitanjima s obzirom na temeljno ljudsko pravo, slobodno pravo vjeroispovjesti, i slobodno očitovanje vjere. Nitko nema pravo dijeliti djecu temeljem pripadnosti bilo kojoj vjerskoj zajednici ili nekoj drugoj skupini. Pitanje je i praktične naravi, na koji će se način rješavati održavanje vjeronauka u ovim ustanovama bude li to u isto vrijeme

tražilo i više vjerskih zajednica. Pitanje održavanja vjeronauka u predškolskim ustanovama od posebnog je značaja s obzirom na stupanj razvijenosti svijesti djeteta. Nejasno je na koji način će funkcionirati odnos vjeroučitelj i ravnatelj škole s obzirom na činjenicu da će vjeroučitelja određivati vjerska zajednica te da ravnatelj pri tome nema nikakvih ingerencija. Zbog ovih ideja Odbor smatra potrebnim temeljito preispitati odredbe članka 8. te ponuditi eventualno prihvatljiva rješenja, a sadašnju odredbu brisati. Alimentiranje potreba vjerskih zajednica iz sredstava državnog proračuna, posebno je pitanje, ovo osobito s obzirom na nejasnoće u pogledu pojma vjerske zajednice i njene legitimnosti na sredstva iz državnog proračuna odnosno mogućnosti glede proračuna jedinice lokalne samouprave. Nejasan je kriterij "vjernik" temeljem kojeg bi se određivao udjel u proračunu, jer se temelji na slobodnom opredjeljenju čovjeka u izražavanju njegove vjerske pripadnosti. Pri tome se ne može zanemariti ni pitanje karaktera evidencije i objektiviziranja naravi podataka koji iz evidencije proizlaze. Pravo alimentiranja iz državnog proračuna principijelne je naravi, te ga treba dobro razmotriti pri čemu ne smije biti favorizirana ni jedna vjerska zajednica i ne smije se dopustiti stimuliranje stvaranja novih vjerskih zajednica. Upozoreno je na opasnost favoriziranja i davanja većih prava samo jednoj, najbrojnijoj vjerskoj zajednici, jer bi se time moglo narušiti prava ostalih, brojčano manje zastupljenih vjerskih zajednica. Osobito je skrenuta pažnja na vjerske zajednice manjinskog stanovništva kojima bi mogla biti uskraćena određena ljudska prava na izražavanje slobode vjere, temeljem kriterija broja vjernika. Postavljeno je pitanje potrebe organiziranja vjerskih zajednica u posebnim strukturama poput vojske, policije i drugih. Odbor smatra da pri uređivanju te materije treba voditi računa o prirodi posla, te da slijedom toga u policiji ne bi trebalo organizirati vjerske zajednice. Glede sklapanja braka, ocijenjeno je da treba uvažavati različitosti s obzirom na pripadnost pojedinoj konfesiji. S obzirom na to da je u praksi primijećeno niz zloraba glede uporabe jezika i pisma vjerskih zajednica Odbor ističe da je RH svojim cjelokupnim pravnim sustavom, ne samo Ustavom već i posebnim zakonima

koji uređuju prava manjina, uredila ta pitanja što je potrebno respektirati. S obzirom na niz pitanja koja zaslužuju osobitu pažnju, i s obzirom na proklamirane principe slobode vjere i vjeroispovijesti kao i jednakost građana pred zakonom, ovoj materiji potrebno je prići vrlo ozbiljno, uz puno poštovanje prava čovjeka i sloboda građana, ocjenjuje Odbor. Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno podržao donošenje Zakona.

U Odboru za obrazovanje, znanost i kulturu u diskusiji je istaknuto da su mnoge vjerske zajednice aktivno sudjelovale u pripremanju ovoga zakonskog materijala, te da se ovim prijedlogom zakona bitno doprinosi kvalitetnom položaju vjerskih zajednica u RH. Članovi Odbora, predstavnici vjerskih zajednica i ostali nazočni iskazali su potrebu za ovim zakonom. Iznijeli su i sugestije da treba dodatno pojasniti neke teme, primjerice, definirati što su to vjerske zajednice, razmotriti situaciju u zemljama Europske unije o raznim aspektima pravnog položaja vjerskih zajednica, analizirati aktualno stanje u ovom području u RH itd. Stoga zaključuju da Odbor treba održati tematsku sjednicu posvećenu ovoj temi, prije drugog čitanja prijedloga Zakona. Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno donio zaključak kojim predlaže Hrvatskom saboru da prihvati Prijedlog zakona.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona, a na tekst prijedloga daje slijedeće primjedbe i prijedloge: U cijelom tekstu treba urediti izričaj tako da se radi o pravnoj osobnosti, a ne javnopravne osobnosti. U Prijedlogu zakona koji poznaje razliku između pojma vjerski odgoj i vjeronauk treba definirati pojmove kako bi bio jasan odnos zakonodavca prema tom sadržaju. Preispitati rješenja prema kojima će se vjerskim zajednicama davati sredstva iz državnog proračuna ovisno o broju vjernika jer nije razvidno vode li se i kako evidencije o broju vjernika. Predlaže se preispitati mogućnost upisa postojećih vjerskih zajednica u novu evidenciju po službenoj dužnosti. Preispitati opstojnost rješenja iz članka 22. prema kojemu bi se mišljenje Komisije za odnose s vjerskim zajednicama preispitalo na posebnom savjetodavnom tijelu od 9 članova.

RASPRAVA

Nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagatelja, ministrice uprave, pravosuđa i lokalne samouprave, gospođe **Ingrid Antičević - Marinović**, i izvjestitelja radnih tijela, gospodina **Josipa Leke (SDP)** u ime Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, gospođe **Jadranke Reihl-Kir (SDP)**, u ime Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, gospodina **Ante Simonića (HSS)**, u ime Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu, te gospodina **Josipa Leke (SDP)**, u ime Odbora za zakonodavstvo, otvorena je rasprava i riječ su dobili predstavnici klubova zastupnika.

Puna ravnopravnost vjerskih zajednica

Dr. Jure Radić (HDZ), u ime Kluba zastupnika HDZ-a rekao je da HDZ čvrsto stoji na načelima koja proizlaze i jasno su upisana u hrvatskom Ustavu i u našim drugim važećim aktima i zakonima o slobodi vjere i punoj ravnopravnosti vjerskih zajednica u našoj državi. Smatraju važnim da vjerske zajednice svoje zadaće rade u punoj odvojenosti od države. Hrvatska nije i ne može biti katolička država premda je većina hrvatskih građana katoličke vjere. Hrvatska ne može biti država ove ili one vjere ili religije, nego mora biti u punom smislu otvorena za punu ravnopravnost i punu slobodu ispovijedanja vjere svakog svojeg građanina. Stoga podržavaju i potiču donošenje Zakona o vjerskim zajednicama i tih načela u kojima neće netko tko je manje brojan biti doveden zbog toga u situaciju da bude manje vrijedan. "Smatramo da je zakon potreban, da je zadnji čas da se on donese", rekao je zastupnik. Gospodin Jure Radić iznio je i primjedbe na određene odredbe ovog zakona u ime Kluba zastupnika HDZ-a. "I baš zato što zakon ne samo da registrira i prepoznaje vjerske zajednice, nego zbog toga što ih potpomaže, smatramo temeljnim da u zakonu bude jasno raščišćeno što je to vjerska zajednica, da zakon ne ostavljaćući bilo kojem povjerenstvu, bilo kojem ministru, bilo kojem pojedincu ili bilo kojoj grupi diskrecijsko pravo da donosi odluke o tome što je vjerska zajednica, da zakon razradi određene kriterije koje grupa ljudi mora ispuniti da bi

bila prepoznata kao vjerska zajednica. O tome u ovom tekstu koji je pred nama nema ništa ili nema gotovo ništa", rekao je zastupnik. Zakon ovako kako je napisan ne razlikuje sekte od vjerskih zajednica. "Ako bismo prihvatili ovakav tekst zakona on bi omogućivao da se i sekte registriraju kao vjerske zajednice, a to bi bilo pogubno. HDZ neće i ne može stati iza zakona koji neće precizno formulirati i definirati što određena grupa ljudi mora ispuniti da bi program, posao koji rade bio od države prepoznat, pa onda i došao uopće u mogućnost da bude registriran kao vjerska zajednica", naglasio je zastupnik. "Inzistiramo i tražimo da već u osnovnim odredbama Zakona u početnim člancima bude jasno rečeno što određena skupina ljudi mora ispuniti da bi uopće podnijela prijavu i da bi bila prihvaćena kao vjerska zajednica", rekao je zastupnik. Zastupnici HDZ-a predlažu da umjesto Vlade Sabor osniva povjerenstvo ili Komisiju za odnose s vjerskim zajednicama. Klub zastupnika HDZ-a ne podržava ovakav tekst Zakona.

Protiv uvođenja vjeronauka u vrtiće

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je zastupnica **Jadranka Reihl-Kir (SDP)**. Zastupnici SDP-a podržavaju zakon i smatraju ga dobrom inicijativom u reguliranju pravnog položaja vjerskih zajednica. Zastupnica se osvrnula na Ustav RH, te članke 40. i 41. kojima se jamči sloboda savjesti i vjeroispovijedi i

Predlagatelj mora precizirati što su to vjerske zajednice, kriterije kada se može osnovati vjerska zajednica, koliki je broj vjernika potreban.

slobodno javno očitovanje vjere, te se određuje da su vjerske zajednice jednake pred zakonom i odvojene od države, te slobodne u obavljanju različitih aktivnosti u kojima uživaju zaštitu i pomoć države. Intencija ovog zakona je ravnopravnost vjerskih zajednica, te reguliranje njihovog pravnog i društvenog statusa na istoj razini, rekla je zastupnica. Prijedlog zakona je vrlo liberalan i privilegirajući, što je vidljivo iz članka 12. Zakona, smatra zastupnica. Klub

zastupnika SDP-a smatra potrebnim preispitati članak 8. koji govori o vjerskom odgoju i nastavi vjeronauka u odgojnim i obrazovnim ustanovama. Naime, upražnjavanje vjeronauka u školama već dovodi do podjele među djecom, jer znamo da u školu idu djeca različitih vjeroispovijesti pa i ateisti, pa se time stavljaju u diskriminirani položaj ne samo djeca, već i same male vjerske zajednice koje su u manjini. Klub zastupnika SDP-a protivi se uvođenju vjeronauka u vrtiće. Raslojavanje među djecom, i to već u vrtiću smatraju nedopustivim, a i suprotan je Konvenciji o pravima djeteta. Klub zastupnika SDP-a smatra da predlagatelj mora precizirati što su to vjerske zajednice, kriterije kada se može osnovati vjerska zajednica, koliki je broj vjernika potreban a što je vezano i uz samo financiranje iz proračuna. Na kraju izlaganja zastupnica je rekla da Klub zastupnika SDP-a podržava prijedlog zakona u prvom čitanju.

Zastupnica **Marija Bajt (HDZ)** replicirala je na izlaganje zastupnice Reihl-Kir. Replika se odnosi na vjeronauk u vrtićima. "Ne radi se o tome je li nešto dopustivo, ili ne, već o tome da je potpisan ugovor između Svete Stolice i RH o suradnji na području odgoja i kulture gdje točno stoji da se RH obvezuje da će u sklopu školskog programa u skladu s voljom roditelja ili skrbnika jamčiti nastavu katoličkog vjeronauka u svim javnim osnovnim i srednjim školama, u predškolskim ustanovama itd, i to za one koji ga izaberu", rekla je gospođa Bajt.

Ugovori obvezuju

Zastupnica Kir odgovorila je na repliku. Rekla je da članak 8. ne spominje nikakve ugovore, već kaže da će na traženje roditelja ili skrbnika u javnim ustanovama za predškolski odgoj, program predškolskog odgoja sadržavati i vjerski odgoj. Dakle, roditelji odlučuju hoće li djeca učiti vjeronauk u predškolskom odgoju.

Replicirala je zastupnica **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**, osvrnuvši se na mišljenje zastupnice Kir da će se uvođenjem vjeronauka u vrtiće diskriminirati djeca. Upitala je zastupnicu Kir je li diskriminacija i kada neka djeca u vrtićima uče engleski, a druga ne. Vjera u predškola ne odgaja djecu na taj način da se oni dijele od drugih ili da su manje vrijedni ili više vrijedni od

drugih, vjera u predškoli je dobrodošla, no o tome odlučuju roditelji, a roditeljima je to pravo dao Ustav Republike Hrvatske.

Zastupnica **Kir (SDP)** odgovorila je na repliku. Rekla je da ona i dalje tvrdi da se djeca stavljaju u neravnomjeran položaj u školama. "Probajte se staviti u položaj djece koja imaju 6 ili 7 godina, čiji su roditelji ateisti i ne dozvoljavaju djeci da uče vjeronauk, pa se pitajte kako je toj djeci koja taj sat moraju negdje šetati školom i ne mogu biti na nastavi sa svojim vršnjacima. Još teže će biti ako se to uvede u predškolski odgoj i to je moje mišljenje i Kluba zastupnika SDP-a", rekla je zastupnica.

Zastupnica Bajt (HDZ) javila se za ispravak netočnog navoda. Osvrnula se na navode kolegice da je vjeronauk nedopustiv u vrtićima, te spomenula da ugovori koji su potpisani između Svete Stolice i Republike Hrvatske, kao i ugovori između Vlade i Biskupske konferencije obvezuju dok su na snazi.

Zastupnik **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** javio se za ispravak netočnog navoda. Postavio je pitanje bi li trebalo ukinuti vjeronauk u školi radi onih pojedinaca koji na njega ne idu.

Zastupnica **Reihl-Kir (SDP)** javila se za ispravak netočnog navoda iz izlaganja zastupnice Bajt. Rekla je da nije rekla da zastupnici SDP-a smatraju da je nešto nedopustivo već da ne bi bilo dobro, a da li će biti dopustivo ili ne, to će se vidjeti kada zakon bude izglasan.

Rimokatolička crkva će se sama morati založiti da i druge vjerske zajednice imaju isti status kojega ona uživa, ako ne želi uživati status vladajuće crkve.

Zastupnik **Damir Kajin (IDS)** govorio je u ime Kluba zastupnika IDS-a. Rekao je da crkva temeljem Ustava mora biti odvojena od vlasti, ali s druge strane nitko, pa ni vlast ne može tražiti da crkva bude odvojena od društva. Utoliko jasno crkva i u nas ima pravo komentirati prilike u društvu, pa i one koje proizlaze temeljem socijalne zbilje, a vlast bi takvo ponašanje u najmanju ruku trebala tolerirati a ne upuštati se u polemiku koja će prije dovesti do promjena unutar vlasti nego unutar crkve.

Rimokatolička crkva će se sama morati založiti da i druge vjerske zajednice imaju isti status kojega ona uživa, ako ne želi uživati status vladajuće crkve. S druge strane, ako vlast ne želi da jedna crkva ima povlašteni status, onda će morati i drugim crkvama u RH, barem onim većima, priznati status kojeg je svojedobno priznala Rimokatoličkoj crkvi. Ukoliko se to ne dogodi, pa jedna crkva bude u "povlaštenijem" položaju, onda će druge crkve s pravom smatrati da se radi o vladajućoj crkvi, a to bi se zasigurno u ovom trenutku u našoj zemlji trebalo izbjeći", rekao je zastupnik Kajin. "Ova materija se mora dodatno regulirati, uskladiti s Ustavom, a još jednom treba naglasiti da ni jedna crkva ne smije biti u privilegiranom položaju u odnosu na druge vjerske zajednice ili kao što je gospodin Radić rekao, da Hrvatska nije i ne može biti katolička država iako su rimokatolici najbrojniji. Hrvatska mora biti država svih građana, svakog vjernika ponasob koji obitava na ovim prostorima", rekao je zastupnik. Najintrigantniji dio ovog zakona je pitanje vjeronauka, od kada i kako ga uvesti. Postavlja se pitanje da li ga uvesti u vrtić. Zastupnik smatra da nije potrebno djeci u vrtićima nametati obvezu pohađanja vjeronauka. "Tamo gdje vrtiće osniva crkva, znači u tzv. vjerskim vrtićima, to se podrazumijeva, ali u javnim vrtićima, u građanskim vrtićima uvođenje vjeronauka je apsurd, to su institucije civilnog društva i one moraju biti okrenute svima. Sve ostalo po mojem sudu vodi razdvajanju djece, a to mi moramo pokušati izbjeći", rekao je zastupnik.

Vrlo pažljivo treba regulirati i položaj tzv. novih vjerskih sljedbi ili novih religijskih pokreta, jer sekta nije vjerska zajednica, a vjerska zajednica nije sekta. I taj duh zakona treba pozdraviti.

Nije riječ o obvezi već o pravu

Zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** javio se za repliku. Rekao je da je gospodin Kajin govorio o neprihvatljivosti uvođenja vjerskog odgoja u predškolske ustanove. U članku 8. ovog prijedloga zakona ne govori se o obvezi, nego o mogućnosti da na traženje roditelja ili skrbnika u javnim ustanovama za predškolski odgoj, program sadržava i vjerski odgoj. Dakle, ovdje je riječ o

predviđenoj mogućnosti i pravu roditelja, ako oni to hoće i ako oni to traže, da se za njihovu djecu u vrtiću kojeg oni plaćaju osigura i vjerski odgoj. Dakle, nikako nije riječ o obvezi, nego o pravu roditelja.

Zastupnik **Damir Kajin (IDS)** odgovorio je na repliku. Nisu problem samo ateisti, već i druge nacionalnosti, i ne treba činiti dinstinkcije u tako ranoj dobi između djece koja se ni na koji način ne trebaju opredjeljivati, zapravo ni sami roditelji ih ne trebaju dovoditi u takvu situaciju.

Zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** javio se za ispravak netočnog navoda. Rekao je da nije govorio o nacionalnosti ili o nacionalnoj pripadnosti, jer nacionalna pripadnost nije istovjetna vjerskoj pripadnosti. Rekao je da ovaj zakon predviđa pravo na vjeronauk pripadnicima bilo koje vjerske zajednice i nema nikakve veze s nacionalnom pripadnošću, a jedno od vjerskih opredjeljenja je ateizam, pa ako ateistički roditelji žele ateistički vjeronauk, nema ništa protiv da im se to pravo omogući.

Zastupnica **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** javila se za ispravak netočnog navoda zastupnika Kajina.

Osvrnula se na članak 8. gdje se poštuje temeljno pravo svakog roditelja na vjerski odgoj djece. Prema tome, ako se to uskraćuje roditeljima, onda se krše i ugovori sa Svetom Stolicom i Ustav RH.

Ako nema definicije, temeljem čega će nadležno ministarstvo suditi da se radi o vjerskoj zajednici?

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorila je zastupnica **Ljubica Lalić (HSS)**. Rekla je da polazeći od članka 41. Ustava RH koji kaže da su sve vjerske zajednice jednake pred zakonom i odvojene od države, za zaključiti je da je zakonom nužno urediti njihov pravni položaj na način da se zadovolji načelo jednakosti pred zakonom i odvojenosti od države. Predlagatelj je ispravno konstatirao da su vjerske zajednice društvene tvorevine sui generis. Međutim, ni u Ustavu ni u zakonu ne daje se definicija vjerske zajednice. Kako prema stavku 2. članka 1. vjerske zajednice stječu javnu pravnu osobnost upisom u evidenciju vjerskih zajednica, nužno je zakonom definirati što je to vjerska zajednica. Na takvu potrebu ukazuju stavci 2,3. i 4.

članka 15. koji govore o tome da se i novoosnovane zajednice upisuju u evidenciju. Ako nema definicije temeljem čega će nadležno ministarstvo suditi da se radi o vjerskoj zajednici, pita se zastupnica. Potrebu definiranja ne umanjuje niti članak 17. koji kaže da će zajednice, koje će se osnovati, morati dostaviti akt iz kojeg je vidljivo da ju je osnovalo najmanje onoliko osnivača, vjernika koliko ih je prema aktima te zajednice potrebno za njeno osnivanje, te akt iz kojeg je vidljiv sadržaj i način očitovanja vjere i obavljanja vjerskih obreda, područje i načini djelovanja vjerske zajednice, te podaci o ustrojstvenim oblicima ako ih zajednica ima. "Uvažavajući i poštivajući ustavno pravo slobode udruživanja radi zaštite uvjerenja, mišljenja smo da zakon olako pristupa osnivanju novih vjerskih zajednica", rekla je zastupnica. Osvrnula se na članak 8. zakona koji omogućava da se predškolski i školski odgoj djece ostvaruje u skladu s vjerskim potrebama obitelji. Nastava vjeronauka dio je izbornog programa i ne obvezuje nikoga tko ne želi da mu dijete od vrtića do fakulteta kroz nastavni program bude poučavano o temeljnim vrijednostima vjere i moralnim načelima koja iz nje proizlaze. Odabir vjere i svjetonazora je privatna stvar ali izvršenim odabirom kod pojedinca nastaje potreba, a kada ta potreba postaje potrebom mase država je dužna stvoriti uvjete za njeno zadovoljavanje. U tom smislu promatramo odredbe oko vjeronauka koje poštujući slobodu čovjeka omogućavaju zadovoljavanje vjerskih potreba vjerujuće većine. Bilo koja obveznost baš kao i zabrana, nama u HSS-u bila bi neprihvatljiva", naglašava zastupnica. Na kraju je rekla da u Klubu zastupnika HSS-a Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica smatraju potrebnim, a predloženi Prijedlog uz izložene primjedbe dobrim i stoga mu daju potporu.

Zastupnik **Damir Jurić (SBHS)** javio se za repliku. Rekao je da je zastupnica Lalić donijela vrijednosni sud o vjerskim zajednicama polazeći od toga da li su sljedbenici mraka ili svjetla. "Mislim da mi taj sud ne možemo donijeti, jer sljedbenici sotonističkih kultova, dok ne povrijede zakon, načelno su ravnopravni sa svim drugima. Vrijednosne sudove ostavimo za druge instance, a na zakonodavcima je da uredi jednaka pravila za sve", rekao je zastupnik.

Zastupnica **Ljubica Lalić (HSS)** odgovorila je na repliku. Rekla je da joj se čini da nije izrekla vrijednosni sud, nego je izložila jedno promi-

Centralno mjesto trebaju imati vjerske zajednice koje potiču ljubav, dobrotu, moral, toleranciju.

šljanje u kojem centralno mjesto imaju vjerske zajednice koje potiču ljubav, dobrotu, moral, toleranciju. To je potrebno svakom društvu, a posebice društvu u Hrvatskoj koja je prošla vrijeme rata, a u ratu se sve moralne vrijednosti gube, i od toga nije ni Hrvatska izuzeta.

Odrediti kriterije za status vjerske zajednice

U ime **Kluba zastupnica DC-a** govorila je zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt (DC)**. Rekla je da zastupnici DC-a ocjenjuju pozitivnim nastojanje predlagatelja zakona da poboljša suradnju između države i vjerskih zajednica. "Ali treba jasno reći da sam zakon nije nužan uvjet da se takva

Unutar samog zakona treba postaviti neke zaštitne mehanizme od zlorabe položaja vjerskih zajednica.

suradnja u praksi i provede, i svakako neće biti dovoljan uvjet za njezino ostvarenje. Naime, mnoge države uopće nemaju takav zakon, a suradnja države s vjerskim zajednicama je izvrsna. S druge strane sve bivše komunističke države imale su i imaju takve zakone o vjerskim zajednicama, dok su u praksi suzbijale njihovu djelatnost, naglasila je zastupnica. Ključno pitanje koje se ovim zakonom treba regulirati je kriterij po kojem će se određivati kojim će se zajednicama odobriti status vjerske zajednice, odnosno na koji način će se razlikovati vjerske zajednice od različitih sektii, i od zajednica koje iako se bave vjerskim pitanjima ipak nisu vjerske zajednice. Najčešći korišteni kriterij za registriranje vjerskih zajednica koje koriste zakonodavstva raznih zemalja jesu svrha osnivanja takvih zajednica, minimalan broj vjernika koje moraju imati vjerske zajednice, i organizirano

djelovanje takvih zajednica u skladu s pravnim poretom i javnim moralom. "Ne postoje zakonske definicije što je to vjera, kako se ona očituje, te kako izgleda vjerski obred iz jednostavnog razloga jer se to ne može i ne smije zakonski propisivati. Ono što se međutim može propisati jest da se naznače područja djelovanja i značenje vjerskih zajednica u društvu", rekla je zastupnica. Klub zastupnika DC-a smatra da je potrebno odmah u početku, dakle u 1. članku Zakona istaknuti ulogu vjerskih zajednica na području očuvanja vrijednosti, identiteta, promicanja solidarnosti, te njihov značaj na području socijalne skrbi, obrazovanja, odgoja i kulture. Na taj način bi se jasno u zakonu priznala važnost uloge koju vjerske zajednice u RH vrše kroz svoju dugu tradiciju, dakle osim očuvanja vjere koja je glavni kriterij kod priznavanja statusa vjerske zajednice naznačili bi se i mogući pravci društveno korisnog djelovanja te zajednice. "Što se tiče broja vjernika, članak 17. Zakona koji traži da vjersku zajednicu osnuje najmanje onoliko vjernika koliko ih je prema aktima takve zajednice potrebno za osnivanje, nije prepreka da takvu zajednicu osnuje npr. prema ovakvoj formulaciji zakona i 3 vjernika". Klub zastupnika DC-a smatra da bi u našem zakonu po uzoru na druge zemlje trebalo odrediti broj vjernika koji je potreban da bi se vjerska zajednica osnovala. Smatraju da unutar samog zakona treba postaviti neke zaštitne mehanizme od zloporabe položaja vjerskih zajednica. Također bi se trebale uvesti određene kaznene odredbe za one zajednice i odgovorne osobe u njima koje zloupotrebljavaju položaj vjerske zajednice. Kao mehanizam zaštite kod registracije ili brisanja određene vjerske zajednice iz evidencije predlagatelj predviđa u članku 22. posebno savjetodavno tijelo od 9 članova koje će imenovati ministar, nakon pribavljenog mišljenja Komisije za odnose s vjerskim zajednicama. Zastupnici DC-a smatraju da je članak 22. jednim dijelom nedorečen, jer on samo određuje da se takvo savjetodavno tijelo osniva radi davanja mišljenja o činjenicama, ali ne i da je ministar dužan tražiti takvo mišljenje i što bi se dogodilo kada bi npr. ministar imao suprotno mišljenje od mišljenja toga tijela. "Smatramo da je to pitanje trebalo jasnije regulirati, na način da mišljenje savjetodavnog tijela mora prethoditi odluci ministra,

ili da npr. to tijelo ima pravo veta u slučaju da ministar ima drugačije mišljenje". Na kraju je zastupnica izrazila uvjerenje da će predlagatelj do drugog čitanja poboljšati zakon.

Nepotrebna Komisija za odnose s vjerskim zajednicama

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio je zastupnik **Anto Kovačević (HKDU)**. Pohvalio je zakon i rekao da je u njemu uvršteno niz prijedloga Biskupske konferencije. Osvrnulo se na Vladinu Komisiju za odnose s vjerskim zajednicama. "Sukladno cijelom tekstu prijedloga novog zakona ne vidi se potreba takve stalne komisije, jer zakonski evidentirane vjerske zajednice mogu kao i sve udruge građana sva pitanja rješavati preko odgovarajućih tijela državne uprave, pa predlažem da se stavak 2. članka 3. briše, a kontakte vjerske zajednice s Vladom RH da se održavaju preko tijela koje bi sačinjavali predstavnici Vlade bez stalne komisije", rekao je zastupnik.

Prema prijedlogu Ministarstvo donosi plan i program nastave vjeronauka, odobrava udžbenike i didaktička sredstva. Zastupnik smatra da bi bilo logično da vjerska zajednica svaka za učenike vlastite vjeroispovijesti određuje programe, udžbenike i didaktička sredstva, s time da ih nadležno ministarstvo potvrđuje, ukoliko su usklađeni s općim normama školskog sustava.

"Mislimo da bi se vjerske zajednice načelno morale same uzdržavati i pokrivati sve troškove vjerskog života. No, isto tako je na mjestu da država vrednuje i pomaže kulturnu, povijesnu, umjetničku, znanstvenu i socijalnu djelatnost vjerskih zajednica. U Prijedlogu zakona to bi trebalo glasiti otprilike da vjerske zajednice mogu iz državnog proračuna dobivati sredstva u skladu sa svojim doprinosom nacionalnoj kulturi, dobrotvornim znanstvenim i spomeničkim djelatnostima. A nipošto za svoje vlastito uzdržavanje", rekao je zastupnik.

Zastupnik **Branko Tušek (SDP)** javio se za ispravak netočnog navoda. Osvrnulo se na istup gospodina Kovačevića, koji je okarakterizirao dijalog Vlade i Crkve kao sukob države i Crkve. "Nije riječ o sukobu, naprosto je riječ o dijalogu koji se vodio putem medija, a ova Vlada je spremna na razgovor, dijalog, ponajmanje je riječ o sukobu".

Zastupnik **Kovačević (HKDU)** javio se za ispravak netočnog navoda. Rekao je da gospodin Tušek nije u pravu, jer ako se kaže da je crkva, odnosno da su biskupi instrumentalizirani od radikalnih desničarskih skupina, taj dijalog nije nimalo nježan.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Tušek (SDP)**. Rekao je da nije riječ o sukobu, nego o nekim stavovima, razmišljanjima na koje svatko ima pravo.

Spriječiti zloporabe vjerskih stajališta

U ime Kluba zastupnika HSLA-a govorio je gospodin **Vilim Herman (HSLA)**. Vrlo je važno da na svom početku, u temeljnim odredbama, zakon sadrži jasnu i u skladu s ustavnim odrednicama, definiciju pojma vjerske zajednice. Jako je dobro da se zakonom ustanovljava, iako je ona i prije postojala, ali je bila ustanovljena Vladinom odlukom, Komisija za odnose s vjerskim zajednicama, kao tijelo važno u uređivanju odnosa države i vjerskih zajednica i drugih važnih pitanja od značaja za položaj i djelatnost vjerskih zajednica.

Do drugog čitanja treba razmisliti o mogućnosti ugrađivanja u Zakon i onih odredbi kojima bi se spriječila zloporaba vjerskih stajališta u svrhu izravnog ili neizravnog stjecanja dobiti, odnosno psihološke ili bilo koje druge manipulacije.

U uređivanju postupka evidencije opravdano se pravi razlika između vjerskih zajednica koje već djeluju kao pravne osobe od onih koje će to tek zatražiti.

Klub zastupnika HSLA-a će podržati Prijedlog zakona, jer on uređuje jedno od temeljnih ljudskih prava, pravo na slobodno iskazivanje vjere, te osigurava provedbu obveza RH što proizlaze iz međunarodnih ugovora. Odredbe ovog zakona također jamče ravnopravnost različitim vjerskim zajednicama. No Klub zastupnika HSLA-a smatra da predlagatelj do drugog čitanja treba razmisliti o mogućnosti ugrađivanja u Zakon i

onih odredbi kojima bi se spriječila zloporaba vjerskih stajališta u svrhu izravnog ili neizravnog stjecanja dobiti, odnosno psihološke ili bilo koje druge manipulacije.

U ime **Kluba zastupnika PGS-SBHS-HNS-a** govorila je zastupnica **Vesna Pusić (HNS)**. Rekla je da navedeni klubovi pozdravljaju stavljanje zakona u proceduru. S obzirom na to da je to važno i osjetljivo područje koje u RH nije do sada bilo adekvatno regulirano, tj. nije bilo uopće regulirano autohtonim hrvatskim zakonom od promjene Ustava. Pozitivnim smatraju i činjenicu da su u izradi ovog prijedloga sudjelovale sve vjerske zajednice, odnosno velik broj, i da su njihove sugestije i prijedlozi ugrađeni u Prijedlog.

Klub zastupnika HNS-PGS-SBHS-a ima primjedbu na članak 8. kojim se regulira vjerski odgoj, odnosno na uvođenje vjeronauka u predškolske ustanove. "Problem je da djeca u dobi od 3-6 godina snose posljedice opredjeljenja vlastitih roditelja, da npr. sjede u drugoj sobi ili hodniku dok njihovi prijatelji iz istog vrtića pohađaju nešto u čemu oni ne sudjeluju". Postoji očiti problem majorizacije u zemlji koja dominantno pripada jednoj religiji, odnosno Rimokatoličkoj crkvi. U takvim uvjetima postoji opasnost da jedan broj djece, zato što im roditelji pripadaju nekoj drugoj religiji ili ne pripadaju niti jednoj religiji, budu stavljena u situaciju u kojoj su od najmanjih nogu isključeni iz svojih zajednica, prijatelja, prije nego što uopće mogu razumjeti o čemu se radi, smatra zastupnica. Ako treba nešto od toga uvesti u predškolske ustanove onda je možda pravilnije da se uvede neka vrsta upoznavanja djece u toj dobi sa svim glavnim svjetskim religijama, sa činjenicom da je to sastavni dio ljudske egzistencije i sastavni dio ljudske potrebe i kulture koji se iskazuje u različitim društvima na različite načine. Moguće je i da pojedine vjerske zajednice, kao što to čine i danas, osnivaju svoje vlastite predškolske ustanove i svoje vlastite vrtiće pa prema tome roditelji ako žele da njihova djeca slušaju vjeronauk mogu svoju djecu slati u vrtiće koje su vjerske zajednice osnovale. Najbolje je da se napravi analiza regulacije ove problematike u zemljama Europske unije, i po jednom najuobičajenijem modelu da se pristupi regulaciji i u Hrvatskoj, smatra zastupnica.

Klub zastupnika HNS-PGS-SBHS-a podržava Prijedlog zakona u prvom čitanju.

Za repliku se javila zastupnica **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)**. "Nejasno je da je gospođa Pusić s jedne strane protiv vjeronauka u vrtićima, jer djeca u toj dobi ne mogu sama odlučivati, a s druge strane zalaže se za vjerske vrtiće u istoj dobi. Mislim da se na taj način djeci podjednako ne daje mogućnost da sami odlučuju, i to ne može biti argumentacija za vjerski odgoj u vrtićima. Drugi razlog protiv vjeronauka u vrtićima je taj da djeca koja na vjeronauk ne idu, ostaju na ulici, šeću i čekaju dok vjeronauk ne završi. Mislim da je to više tehničko provedbeno pitanje, da li će tete u vrtićima tu djecu zabaviti drugim sadržajima za vrijeme dok traje vjeronauk za onu djecu koja na njega žele ići", rekla je zastupnica.

Zastupnica **Pusić (HNS)** odgovorila je na repliku. Rekla je da se ona ne zalaže za osnivanje vjerskih vrtića, nego samo za pravo vjerskih zajednica da osnivaju svoje predškolske ustanove, jer tada roditelji koji žele da djeca idu na vjeronauk imaju djecu u jednom vrtiću, a ta djeca se međusobno ne razlikuju po tome da li pohađaju vjeronauk ili ne.

Vjerski odgoj bitno različit od vjeronauka

Zastupnik **Ante Simonić (HSS)** javio se za ispravak netočnog navoda. Rekao je da se u predškolskoj dobi ne predviđa vjeronauk nego vjerski odgoj, što je bitno različito od vjeronauka. Vjerski odgoj provode odgajatelji, a vjeronauk vjeroučitelji. Mogućnost segregacije sigurno postoji, ali tome se može doskočiti na razne načine. Moraju se prvenstveno očitovati vjerske institucije o toj škakljivoj temi i ponuditi rješenja što oni još nisu dali, a tek nakon toga treba se očitovati resorno ministarstvo, rekao je zastupnik.

Zastupnica **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** javila se za repliku na izlaganje gospođe Pusić.

Rekla je da je zastupnica Pusić rekla da djeca između 3 i 6 godina snose posljedice odluke svojih roditelja. A članak 63. Ustava RH kaže da su roditelji dužni odgajati, uzdržavati i školovati djecu, te imaju pravo i slobodu da samostalno odlučuju o odgoju djece.

Nakon rasprave po klubovima, uslijedila je pojedinačna rasprava. Za riječ se javila zastupnica **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)**. Pozdravlja napor predlagatelja da konačno normativno uredi, i to na jednaki način pravni položaj svih vjerskih zajednica u Hrvatskoj. "Kada je riječ o vjerskom odgoju u predškolskoj dobi, pa i u osnovnoj i srednjoj školi, mislim da se ne radi ni na koji način o segregaciji, slažem se s argumentacijom koju je dala gospođa ministrica na početku, u obrazloženju ovog teksta zakona. U predškolskim ustanovama, pa i u osnovnoj te srednjoj školi djeca se razlikuju ne samo po spolu, nego i po raznim drugim aktivnostima, u kojima neki sudjeluju, drugi ne sudjeluju i to nikako i nužno ne treba značiti segregaciju, pitanje je samo načina na koji će se urediti održavanje vjeronauka ili vjerskog odgoja, da druga djeca za to vrijeme ne gube vrijeme ili ne moraju šetati ulicama", rekla je zastupnica.

Liberalan zakon

Osvrnula se i na financijske beneficije koje će sada vjerske zajednice u Hrvatskoj dobiti, a s obzirom na rastući trend osnivanja i djelovanja brojnih vjerskih zajednica, ili zajednica koje sebe smatraju vjerskim zajednicama, u praksi primjene ovog zakona nužno će se nametnuti pitanje koje se to sve

S obzirom na rastući trend osnivanja i djelovanja brojnih vjerskih zajednica, ili zajednica koje sebe smatraju vjerskim zajednicama, u praksi primjene ovog zakona nužno će se nametnuti pitanje koje se to sve zajednice smatraju vjerskim zajednicama i mogu koristiti beneficije financiranja predviđene u ovom zakonu.

zajednice smatraju vjerskim zajednicama i mogu koristiti beneficije financiranja predviđene u ovom zakonu. "Ovakav vrlo liberalan stav, koji je doduše sukladan našem Ustavu, mislim da će dovesti i može dovesti do velikog broja zloporaba. Meni je razumljivo da je predlagatelj

vješto izbjegao određenje u smislu definicije kada se neka zajednica može smatrati vjerskom, nažalost, mislim da je u slučaju ovog zakona to ključno pitanje i da će trebati utvrditi vrlo jasne kriterije po kojima će se moći i Ministarstvo, u primjeni članka 18. stavak 2, a naravno i Povjerenstvo, i svi ostali koji imaju određene obveze prema vjerskim zajednicama, odrediti, da li netko, odnosno da li neka udruga, grupacija jest doista vjerska zajednica ili nije", rekla je zastupnica. Dakle, manjkavost ovog prijedloga je činjenica da ne postoje kriteriji za utvrđivanje da li je neka zajednica vjerska ili ne.

Zakon treba donijeti konsenzusom

Za riječ se javila zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)**. Rekla je da Zakon mora imati jasne kriterije, po kojima se nedvojbeno može prepoznati tko čini vjersku zajednicu, a tko ne. Osvrnula se na članak 4. koji kaže da vjerske zajednice u promicanju vjere i drugom svom djelovanju ne smiju širiti netrpeljivost i predrasude prema drugim vjerskim zajednicama i njihovim vjernicima ili građanima bez vjerskog uvjerenja. Njen prijedlog je da se ovaj članak odnosno odredba ovog članka proširi i na druge oblike netrpeljivosti, mržnje prema bilo kome. To isto odnosi se i na članak 18. koji govori o upisu vjerske zajednice u evidenciju. "Mislim da također tu moraju biti ugrađeni sasvim čvrsti kriteriji kao i u članku 20. koji govori o brisanju iz evidencije. Sasvim je sigurno da zajednice koje propagiraju mržnju teško da mogu biti upisane u našu evidenciju". Osvrnula se na članak 3. koji govori o uređivanju odnosa države i vjerskih zajednica i osnivanju komisije za odnose s vjerskim zajednicama. "Držim da bi tu komisiju trebao osnovati Sabor i da bi Sabor trebao imati nadzor nad tom komisijom, a ne Vlada. Ja na kraju plediram da se učini dodatni napor kako bi ovo bio uistinu zakon koji ćemo donijeti konsenzusom", rekla je zastupnica.

Zastupnica **Ljerkica Mintas-Hodak (HDZ)** javila se za repliku na pitanje koje je postavila zastupnica Kosor, kako utvrditi broj vjernika prema kojemu će se određivati financijska sredstva iz proračuna kojima će se podržavati rad pojedinih vjerskih zajednica. "Mislim da bi jedan od

dobrih kriterija mogao biti izjašnjavaње za pojedine vjerske zajednice iz zadnjeg popisa stanovništva".

Zastupnica **Kosor (HDZ)** se javila za odgovor na repliku. Rekla je da je u izlaganju rekla da će broj vjernika biti katkada teško utvrditi s obzirom na male vjerske zajednice, nije govorila o velikim vjerskim zajednicama.

Više riječi o vjernicima

Zastupnik **Ante Simonić (HSS)** rekao je da apsolutno podržava donošenje ovog zakona. Podloga za izradu ovog zakona se temelji na slobodi vjeroispovijesti, na slobodi javnog iskazivanja svog religijskog stava, obvezi države da te principe štiti, te na principu ravnopravnosti svih vjernika, bez obzira koje vjerske pripadnosti oni bili. Pri tome valja definirati odnos države i vjere, prava, obveze i odgovornosti. "Povijest nas uči da su se ta dva principa međusobno sukobljavala oko područja dominacije, oko područja prava na istinu ili područja vlasti", rekao je zastupnik.

Ovaj Zakon je dominantno pripremljen da bi zaštitio prava vjernika, barem u preambuli, ili negdje drugdje trebalo bi više istaknuti značenje svega ovoga o čemu pričamo za vjernike.

Rekao je da bi u ovom zakonu trebalo biti više riječi o vjernicima. "Ovaj Zakon je dominantno pripremljen da bi zaštitio prava vjernika, barem u preambuli, ili negdje drugdje trebalo bi više istaknuti značenje svega ovoga o čemu pričamo za vjernike. Naime, vjera ima i religijski i svjetonazorni, kulturološki, politički, nacionalni i koji sve ne značaj", naglasio je zastupnik. Ulazak vjerskih institucija u odgojne procese i obrazovne, smatra naročito važnim u doba kada smo svjedoci zloporabe droge, nasilja u različitim oblicima, te srušenog sustava vrijednosti.

Zastupnica **Katica Sedmak (SDP)** rekla je da apsolutno podržava donošenje novog zakona.

Osvrnula se na raspravu, rekla je da su se čule različite definicije vjere, a da je jedna od njih između ostalog glasila da je osnovna svrha postojanja vjerske zajednice skrb o socijalnim prilikama stanovništva. Kada bi to

bilo istina, onda bi i vjerska zajednica bila humanitarna udruga, a ona to nije, rekla je zastupnica. Članak 8. otvara mogućnost vjeronauka u osnovnim i srednjim školama i u ustanovama predškolskog odgoja, dakle u vrtićima. "Mora se voditi računa o ravnopravnosti pripadnika svih vjerskih zajednica, ali se mora educirati i vjeroučitelje i mora se voditi računa o prilagođenosti programa dobi djeteta. Jako važno je i tko će taj vjeronauk, pogotovo u vrtićima provoditi. "Pitam se da li ćemo zaista povjeriti tetama, dakle odgajateljima da provode i vjerski odgoj u vrtićima? Mislim da to nije primjereno", rekla je zastupnica.

Za ispravak netočnog navoda javila se zastupnica **Karmela Caparin (HDZ)**. Htjela je ispraviti kolegicu Sedmak koja tvrdi da tete nisu sposobne provoditi vjerski odgoj. U vrtiću ne samo da postoji vjerski odgoj nego postoji sportski, likovni, glazbeni i eko program koje one provode, a što se tiče njihove sposobnosti Ministarstvo prosvjete i športa, Zavod za unapređenje školstva poslao je dopis svim vrtićima u kojima poziva zainteresirane odgajateljice da upišu seminar za teološko katehetsko doškolovanje ukoliko nisu to završile.

Javila se zastupnica **Katica Sedmak (SDP)**. Rekla je da ne smatra da tete nisu sposobne nego da tete nisu educirane za provođenje vjeronauka u vrtićima.

Zajedništvo katoličke crkve i hrvatskog naroda

Za riječ se javila zastupnica **Marija Bajt (HDZ)**. Rekla je da je u Ustavu RH utvrđeno pravo osobe na vjersku slobodu kao građansko pravo. Hrvatski Ustav u člancima 40. i 41. te Ustavnom zakonu o ljudskim pravima i slobodama također jamči slobodu vjeroispovijedi. Pitanja slobode vjeroispovijedi i javnog očitovanja vjere, obavljanja vjerskih obreda, te prava vjerskih zajednica da osnivaju obrazovne, socijalne i dobrotvorne ustanove i zavode, nalaze se u brojnim zakonima hrvatske države. Stoga bi prijedlog zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica trebao izrasti na potrebi suradnje crkve i države radi unapređenja općeg dobra građana, te hrvatske države i društva u cjelini, poštujući neovisnost i slobodu crkve kao zajednice vjernika. "Još uvijek u hrvatskoj javnosti možemo čuti

ateističku tezu da je vjera čovjekova privatna i osobna stvar i da nema potrebe za njezinim javnim iskazivanjem. Vjera uistinu intimno pripada pojedinoj osobi, ali predstavlja i duhovnu vezu s drugim ljudima, stoga traži javni iskaz. Vrednotama vjere vjernici jačaju moralnu snagu hrvatskog pluralnog društva oslanjajući se na kulturu, mentalitet i narodnu tradiciju stvaranu tijekom stoljeća. Poštujući Ustavom garantiranu vjersku jednakost, Prijedlog zakona o vjerskim zajednicama po mom mišljenju morao bi prepoznavati i 14-stoljetno nerazdvojno zajedništvo Katoličke crkve s hrvatskim narodom. I u posljednjem popisu stanovništva građani RH su iskazali svoju većinsku pripadnost Katoličkoj crkvi. Prema prijedlogu zakona u dijelu koji govori o evidenciji vjerskih zajednica u članku 17. vjerske zajednice koje će se osnovati nakon stupanja na snagu ovog zakona podnose zahtjev za upis u evidenciju podnoseći akt iz kojeg je vidljivo da je vjersku zajednicu osnovalo najmanje onoliko osnivača vjernika koliko ih je prema aktima te zajednice potrebno za njeno osnivanje. Smatram da je za osnivanje vjerske zajednice i upis u evidenciju potrebno navesti broj osnivača vjernika, ali i kriterije po kojima određena grupa postaje vjerska zajednica jer će se predloženom liberalizacijom upisa ubrzano stvoriti neočekivano veliki broj novih vjerskih zajednica osnovanih na različitim motivima”, rekla je zastupnica.

Osvrnula se i na pitanje vjerskog odgoja i nastave vjeronauka u odgojnim i obrazovnim ustanovama. Pravo na slobodu vjere u obrazovnom sustavu temelji se na nizu međunarodnih dokumenata, Općoj deklaraciji UN-a o pravima čovjeka, Međunarodnom ugovoru o građanskim i političkim pravima i završnom aktu Konferencije o sigurnosti i suradnji u Europi. U Hrvatskoj je u školskoj godini 1991/92. ponovno uveden vjeronauk u osnovne i srednje škole. U škole je uveden školski vjeronauk svih vjerskih zajednica koje su Ministarstvu prosvjete i športa na pismeni upit ministarstva predložile nastavne programe vjeronauka za učenike pripadnike pojedinih vjerskih zajednica, a dostavile su ga Katolička crkva, Reformirana Katolička crkva u Hrvatskoj, Savez baptističkih crkava u RH, Pravoslavna crkva u Hrvatskoj,

Kristova crkva, Evandeoska crkva, Židovska općina Zagreb i Islamska zajednica u Hrvatskoj. Proces postizanja zakonskih rješenja za katolički školski vjeronauk dobio je svoj prvi zakonski okvir sklapanjem ugovora između Svete Stolice i RH o suradnji na području odgoja i kulture 1996. godine. Postignut ugovor ratificiran je u Hrvatskom saboru 1997. godine. Ovim ugovorom ugovorne strane dogovorile su temeljna načela za provedbu prava roditelja da djeca u školi primaju odgoj usklađen s njihovim obiteljskim odgojem. Sklapanjem ovog ugovora očitivalo se da se hrvatsko društvo razvija na demokratskim načelima i da teži Ustavom utvrđenu vjersku slobodu utvrditi i zakonima. Takav ili sličan

Prisutnost vjeronauka u školi ne dovodi u pitanje laičnost države, već znači da država konačno postaje instrument društva, odnosno građanstva i služi građanstvu na način da je osigurala i zaštitila zakonima i propisala ostvarivanje temeljnog ljudskog prava na slobodu vjere i savjesti u javnoj školi koja je javno društveno dobro.

pravni temelj još uvijek nije postignut za druge vjerske zajednice u RH, stoga bi bilo neophodno da te vjerske zajednice s nadležnim državnim tijelom također sklope ugovore po uzoru na Katoličku crkvu. “Prisutnost vjeronauka u školi ne dovodi u pitanje laičnost države već znači da država konačno postaje instrument društva, odnosno građanstva i služi građanstvu na način da je osigurala i zaštitila zakonima i propisala ostvarivanje temeljnog ljudskog prava na slobodu vjere i savjesti u javnoj školi koja je javno društveno dobro”, rekla je zastupnica.

Analiza proteklih deset godina vjeronauka

Za riječ se javila zastupnica **Snežana Biga-Friganović (SDP)**. Podržava i pozdravlja što se napokon na saborskim klupama našao ovaj Prijedlog zakona koji regulira problematiku vezanu uz vjerske zajednice.

Osvrnula se na odredbu članka 8. gdje se regulira vjerski odgoj i nastava vjeronauka. “Osobno smatram da bi trebalo sada nakon 10 godina od uvođenja vjeronauka napraviti jednu zajedničku temeljitu analizu, trebali bi je obaviti svakako i predstavnici vjerskih zajednica, ali i predstavnici Ministarstva prosvjete, pa i predstavnici školskih odbora koji bi trebali vidjeti što se u proteklih 10 godina događalo, da li su djeca koja ne odlaze na određene satove vjeronauka zbrinuta, da li su za njih ponuđeni zamjenski sadržaji, što je svaka pojedina škola u tom segmentu napravila, kakva je kvaliteta vjeroučitelja i još mnogo toga bi trebalo zajednički analizirati sada nakon 10 godina da bi se moglo onda govoriti i o vjerskom odgoju u predškolskim ustanovama”, rekla je zastupnica.

Bit vjere nije naučiti i znati, nego vjerovati

Potom je govorila zastupnica **Lucija Debeljuh (SDP)**. Rekla je da je vjerski odgoj kao dio odgojno obrazovnog programa svakako prihvatljiv, pogotovo u sadašnjem stupnju morala u našem društvu, a shodno tome ga podržava onda kao takvog i u predškolskoj ustanovi. “Vjerski odgoj koji će djecu odgajati u duhu tolerancije, ljubavi prema bližnjem, poštivanju različitosti, takav vjerski odgoj zasigurno je dobrodošao. Međutim, na ovakav način na koji se zapravo on predlaže je neprihvatljiv, a to je da se on provodi po grupama po pojedinoj vjeroispovijesti, to za mene nije ništa drugo nego uvođenje vjeronauka u predškolskim ustanovama i ne slažem se tu s kolegom Simonićem koji je govorio da to zapravo nije uvođenje vjeronauka. Oni koji poznaju odgojno-obrazovni proces u predškolskim ustanovama, znaju da je to gotovo nemoguće. Djeca se u vrtićima dijele po dobnim skupinama, a to je popraćeno i odgovarajućim programom za te pojedine dobne skupine. Djeca takvog uzrasta ne mogu razumjeti bilo kakvu podjelu a ovako koncipiran prijedlog zasigurno će dovesti do takvih podjela. Vjeronauk u školama bi možda trebalo preispitati. A prihvatljivi vjerski odgoj ne samo u vrtićima nego i u školama podržava. Ako smo u RH stvorili uvjete za slobodno izražavanje vjere, ako postoje

mogućnosti da vjerske zajednice osnuju vrtiće i škole onda je upitno trebamo li dodatno djecu opterećivati vjeronaukom kao predmetom u školi. Bit svake vjere nije naučiti i znati nego vjerovati i u sakramente vjere”, rekla je zastupnica.

Za repliku se javila zastupnica **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**. Rekla je da vjerski odgoj ne dovodi do podjela, da treba poštivati pravo roditelja na vjerski odgoj svoje djece, a prema članku 63. Ustava RH roditelji imaju pravo samostalno odlučivati o odgoju njihove djece. “Katolički program je jedan od mnogih odobrenih programa za vrtić Ministarstva prosvjete i športa, ukoliko ima osposobljenih kadrova, te se nudi roditeljima, a oni biraju program za svoje dijete i na to imaju pravo”, rekla je zastupnica.

Zastupnica **Debeljuh (SDP)** odgovorila je na repliku. Rekla je da se zalaže za vjerski odgoj, ali ovakav način vjerskog odgoja po pojedinim vjerskim zajednicama dovest će do podjela.

Za repliku se javio zastupnik **Josip Sesar (HDZ)**. Replicirao je kolegici po pitanju vjeronauka. Vjeronauk je izborni predmet, nije obvezni, nije onaj koji opterećuje. Rekao je da bi zaista bilo potrebno da prigodom donošenja ovakvog važnog zakona imamo raščlambu stanja o provedbi nastave vjeronauka u školama i našim iskustvima u tome.

Za odgovor se javila zastupnica **Debeljuh (SDP)**. “Ja sam rekla da bit vjere nije znati i naučiti i za to dobiti ocjenu, nego je bit vjere vjerovati. Mislim da sadašnji način vjeronauka u školama ne doprinosi tome”.

Doškolovanje odgajateljica za katolički vjerski odgoj

Za repliku se javila i zastupnica **Marija Bajt (HDZ)**. Replicirala je glede stava zastupnice Debeljuh o katoličkom vjerskom odgoju u predškolskim ustanovama. Naime, Zavod za unapređenje školstva Ministarstva prosvjete već početkom ove godine uputio je svim predškolskim ustanovama obavijest o doškolovanju odgajateljica koje bi se željele posvetiti provođenju programa katoličkog vjerskog odgoja.

Za odgovor se javila zastupnica **Debeljuh (SDP)**. Rekla je da je upravo sada kolegica spomenula da se upit Ministarstva o doškolovanju i odnosi

samo na katolički vjerski odgoj, a ovdje se govori o svim vjerskim zajednicama, pa prema tome misli da je tu bit problema.

Zastupnica **Marija Bajt (HDZ)** javila se za ispravak netočnog navoda. Rekla je da je Katolička crkva potpisala sa hrvatskom državom ugovore koji obvezuju, a da su se svi u svojim raspravama pozivali da i ostale vjerske zajednice potpišu ugovore sukladno ovima.

Za ispravak netočnog navoda se javio zastupnik **Ante Simonić (HSS)**. Citirao je stav Povjerenstva za školski vjeronauk prosvjetnog vijeća Ministarstva prosvjete i športa, koji glasi: “Katolički vjerski odgoj nije sinonim za vjeronauk kao nastavni predmet. Treba dobro razlikovati vjeronauk u školi od vjeronauka u vjerskoj zajednici, vjeronauk u školi ima odgojnoobrazovnu funkciju, a vjeronauk u vjerskoj zajednici uvođenje u praktični život u vjeri”. Konfesionalni vjeronauk u svom programu sadrži ne samo program određene konfesije, nego i saznanja o drugim religijama, te ima opće obrazovni karakter i bitnu etičko moralnu ulogu.

Vjerski program - samo jedan od mnogih predškolskih programa

Za ispravak netočnog navoda javila se zastupnica **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**. Rekla je da je vjerski program samo jedan od programa koji ulazi zajedno sa svim ostalima u redovite, cjelodnevnne ili pak kraće programe predškolskog odgoja. Znači svi oni koji su odgovorni za vrtiće i rad vrtića pobrinut će se kako će se provoditi i vjerski odgoj, ne dijeleći i ne omalovažavajući drugu djecu koja su u vrtiću.

Zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)** rekao je da u Hrvatskoj uistinu treba donijeti zakon koji će pravno regulirati položaj vjerskih zajednica. Ali smatra da bi u ovom prijedlogu

U Zakonu valja osigurati djelotvorni mehanizam da se preventivno i brzo spriječe takvi oblici i pojavnosti takvih kvazi-vjerskih zajednica jer to nisu ni vjerske zajednice ni sljedbe, to su kultovi mraka, to su kultovi mržnje.

zakona trebala uvodno naći svoje mjesto razrada temeljnih ustavnih načela, poglavito odredbe članka 3, koje određuju koje su najviše vrednote ustavnog poretka i da se pravno reguliranje položaja vjerskih zajednica temelji na temeljnim vrednotama ustavnog poretka RH, na slobodi, jednakosti, nacionalnoj ravnopravnosti, ravnopravnosti spolova, mirotvorstvu, socijalnoj pravdi, poštivanju prava čovjeka. Također se zalaže da bude konkretizirana i odredba članka 39. Ustava, koja nalaže zabranu i kažnjivost svakog pozivanja ili poticanja na uporabu nasilja, na nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju ili bilo koji oblik nesnošljivosti. Rekao je da treba pronaći i u zakonu utvrditi djelotvorni i brzi mehanizam koji bi onemogućio nastajanje onih skupina koje se deklariraju kao vjerske zajednice, a nisu čak ni sljedbe, odnosno sekte, nego oni koji pod maskom vjerskih sloboda i osnivanja vjerske zajednice zapravo propagiraju upravo sve oprečne vrijednosti temeljnim ustavnim slobodama i pravima i temeljnim vrednotama ustavnog poretka. “Tu bi se morao osigurati u zakonu po mom mišljenju djelotvorni mehanizam da se preventivno i brzo spriječe takvi oblici i pojavnosti takvih kvazi-vjerskih zajednica jer to nisu ni vjerske zajednice ni sljedbe, to su kultovi mraka, to su kultovi mržnje”, rekao je zastupnik. Naveo je tada kao primjer “Deklaraciju o genocidu nad srpskim narodom” iz 1997. godine, objavljenu u srpskom časopisu “Vreme”, potpisano od 60-tak vrlo istaknutih pojedinaca, u kojoj se navodi da su u procesu razaranja SFR Jugoslavije Srbi podnijeli najviše patnje i progone sa svojih “istorijskih staništa u BiH i Hrvatskoj”. “U listu “Pravoslavlje” i ovih zadnjih mjeseci nastavlja se s tvrdnjama i iznošenjem ocjena koje ugrožavaju temeljne vrednote ustavnog poretka tvrdnjama o genocidnosti hrvatskog naroda, o tome da je izvršen od hrvatskog naroda i Hrvatske genocid nad Srbima u Hrvatskoj 1991.-1995. godine, s tvrdnjama da je tu bila legalna, legitimna srpska država u Hrvatskoj koju je Hrvatska napala i izvršen je genocid nad Srbima i to sve pod okriljem Srpske pravoslavne crkve”, rekao je zastupnik. Povodom svega toga zastupnik smatra da i u ovom Prijedlogu zakona trebaju naći izraza zabrana i osuda takvog djelovanja

vjerskih zajednica jer one šire međunacionalnu i međuvjersku mržnju, a ne samo netoleranciju i netrpeljivost.

Vjerski obredi i u bolnicama

Gospodin Šeks mišljenja je da nije dobro da vjerske zajednice ne mogu obavljati vjerske obrede i u nekim drugim prostorima, osim u svojim i na otvorenom uz prethodnu najavu, kako se sada tumači članak 5. Prijedloga zakona. Smatra da treba ostaviti mogućnost da se vjerski obredi obavljaju primjerice u bolnicama, da se obavljaju i u drugim određenim javnim objektima što je stvar jedne demokratske širine i otvorenosti i da ne treba to ograničavati isključivo na crkvene prostore.

Riječ je dobio zastupnik **Želimir Janjić (HLSL)**. Osvrnuo se na članak 8. Prijedloga zakona, i to stavak 1. koji govori o otvaranju mogućnosti vjerskog odgoja u predškolskim ustanovama. Rekao je da je važnost odgoja u najranijoj dobi neosporna i da težište nije na obrazovanju, nego na odgoju. Važna je uloga roditelja, ali i ustanova predškolskog odgoja. U ovom prijedlogu zakona, odnosno u obrazloženju navode se pravna uporišta za to, pa se kaže da je pravo roditelja na vjerski odgoj djece sastavni dio temeljnih ljudskih prava i zajamčeno je Općom deklaracijom o pravima čovjeka. Poveljom Svete Stolice o pravima obitelji, Ustavom RH i Ugovorom o suradnji na području odgoja i kulture između Svete Stolice i RH. Svjedoci smo brojnih napisa i iznošenja mišljenja koja su puno puta vrlo oprečna, od toga da se apsolutno podržava uvođenje vjerskog odgoja u predškolske ustanove do osporavanja. Primjerice, čak i nacionalni Katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije stavlja određene rezerve na dio odredbe stavka 1. članka 8. koja glasi: "Program vjerskog odgoja provodit će se u odgojnim skupinama". Zastupnik smatra da je primjedba vjerojatno na mjestu. Ova formulacija bi mogla biti različito interpretirana uz ostalo i kao da će se odgojne skupine stvarati prema vjeroispovijesti, a ne prema programima što bi značilo da se djeca dijele prema vjeroispovijesti, a što zapravo nitko ne želi. Zato umjesto takve formulacije crkva predlaže formulaciju, po kojoj bi se vjerski odgoj provodio u okviru onog programa koji u sebi sadrži i programske

sadržaje određene vjeroispovijesti sukladno Pravilniku koji donosi ministar nadležan za predškolski odgoj. Naime, u vrtićima postoje razni programi, kao npr. dramsko-scenski, likovni, glazbeni, rano usvajanje stranog jezika itd. To bi značilo da se tu sada u te programe uvrštava i vjerski program pojedine vjeroispovijesti.

Velika odgovornost katoličke crkve

Zastupnik **Ivo Škrabalo (HLSL)** rekao je da je Hrvatskoj potreban pravi, moderan, demokratski i tolerantan zakon o vjerskim zajednicama, da on treba polaziti od temeljnih ustavnih odrednica RH, koja je demokratska, socijalna, a ako je demokratska onda je ujedno i laička država, gdje je crkva odvojena od države.

Obveza je stvoriti zakon i poziciju za vjerske zajednice za proklamiranje pune slobode vjerske zajednice, pune slobode vjernika, jer ljudsko pravo je u prvom redu pravo pojedinca.

Odvojenost crkve od države znači da ne smije država kontrolirati crkvu, odnosno vjersku zajednicu, kao što vjerska zajednica ne smije zadirati u nadležnosti države, no to ne znači odvojenost crkve od društva jer svaka vjerska zajednica je zapravo dio društva. "U Hrvatskoj imamo specifičnost da, iako ne znamo rezultate posljednjeg popisa stanovništva, svakako jedna vjera, katolička čini barem 4/5 stanovništva. Ali to znači da država ima veću odgovornost u takvoj zemlji gdje je jedna crkva toliko dominantna po broju svojih vjernika, kao što to i znači odgovornost te najveće vjerske zajednice, u ovom slučaju katoličke crkve, da u društvu djelatno pokazuje svoje osnovne principe tolerantnosti, težnje za ekumenizmom i ravnopravnosti", rekao je zastupnik. "Obveza je stvoriti zakon i poziciju za vjerske zajednice za proklamiranje pune slobode vjerske zajednice, pune slobode vjernika, jer ljudsko pravo je u prvom redu pravo pojedinca, pravo građanina, pravo vjernika da ima mogućnost slobodno ispoljavati svoju

vjeroispovijed", rekao je zastupnik. Smatra da je ovaj prijedlog zakona prilično i uglavnom uravnotežen. Što se tiče pitanja vjerskog odgoja, rekao je da ovaj zakon samo ponavlja ono što je upisano u ugovor sa Svetom Stolicom, tako da je jako teško u ovom zakonu nešto mijenjati, ali misli da je najbolja škola vjerskog odgoja obitelj, da obitelj ima najveću odgovornost za odgoj svoje djece. A što se tiče vjeronauka u školama, smatra da je on sa stanovništa razvijanja vjere u djeteta manje efikasan nego vjeronauk u crkvi. Članak 8. koji govori o vjerskom odgoju u vrtićima treba bolje formulirati da bi se vidjelo da je to doista jedan fakultativni oblik dopunskog odgoja koji može biti primijenjen samo uz zahtjev, privolu roditelja.

Vjerski sadržaji bit će primjereni uzrastu djece

Zastupnik **Josip Sesar (HDZ)** smatra da je najvažnije da se poštuje ustavno načelo odvojenosti vjerske zajednice i države i ravnopravnosti, da ne bude jednakijih pred zakonom. Treba odrediti što je vjerska zajednica. Posebno je važno naznačiti zakonske kriterije za osnivanje vjerskih zajednica koji moraju biti stroži i restriktivniji prema onima koji zagovaraju mržnju, povredu sloboda i prava, ugrožavaju zdravlje, život i imovinu drugih građana.

Osvrnuo se i na odredbe o vjerskom odgoju u vrtićima. Pravo je roditelja da izaberu da li žele da im se djeca odgajaju u vjerskom duhu, što opet vrtići mogu prihvatiti, ako to imaju u svom programu. Vjerski sadržaj bit će primjeren uzrastu djece. "Kako će rad biti organiziran, pa to je stvar organizacije rada vrtića, rad se organizira uglavnom po skupinama, dok jedni budu imali zabavne igre, glumu, pjevanje, drugi će biti na vjeronauku, odnosno vjerskom odgoju, dakle ne bi trebalo biti govora o segregaciji u tom segmentu", smatra zastupnik. Založio se za razradu kriterija za osnivanje vjerskih zajednica, kao zakonskog osigurača, kojim bi izbjegli sve moguće manipulacije.

Zastupnik **Joško Kontić (HLSL)** smatra da ovaj zakon u prvom čitanju predstavlja solidnu osnovu i zato ga podržava, nadajući se da će predlagatelj do drugog čitanja ponuditi još kvalitetnije rješenje.

“Pitanje vjerskog odgoja u vrtićima je vrlo osjetljivo pitanje, o kojem treba oprezno razgovarati, kako se ne bi ugrozilo ničije pravo, niti pravo manjine, a niti pravo većine. Mišljenja sam da je pojam segregacija možda i pretežak, i da način na koji je normiran ovaj članak u ovom zakonu ne ukazuje da bi moglo doći do segregacije iz jednostavnog razloga, što kriteriji koji su ovdje uvedeni važe za sve i za većinu i za manjinu, omogućavaju isto pravo i velikim i malim vjerskim zajednicama, odnosno roditeljima koji žele da njihova djeca i u vrtićima imaju određeni vjerski odgoj. Prijedlog zakona pripadnike svih vjera tretira na isti način i čini mi se da pravo na vjerski odgoj imaju svi oni koji to žele za svoju djecu”, rekao je zastupnik.

Otvoren put potpunog relativizaciji

Zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** rekao je da nema definicije temeljnog pojma kojim se bavi ovaj zakon, pojma vjerske zajednice. “Definicije nema jer nažalost moramo se suočiti sa činjenicom da i u našem Ustavu u kojemu se govori o ljudskim pravima, o pravima čovjeka, a pravo na vjeroispovijed je jedno od Ustavom zajamčenih prava čovjeka, također nema definicije što je to čovjek. Ne samo da nema definicije čovjeka i ljudskog bića u hrvatskom Ustavu, nema ga ni u svim onim brojnim poveljama i deklaracijama, međunarodnim i nacionalnim koje se bave pitanjima ljudskih prava i pitanjima prava čovjeka. Pa da li se onda može zaista na vjerodostojan način urediti pitanje jednog od ljudskih prava, ako nema definicije samoga pojma čovjek? Mogli smo čuti danas ovdje u raspravama kako Sabor nije pozvan iznositi vrijednosne sudove. A tko je to onda pozvaniji u jednoj državi, u jednom narodu, u jednom društvu iznositi vrijednosne sudove o pojmovima koji se kane urediti zakonom ako ne zakonodavac? Kako mi možemo zakonom uređivati

određene pojmove, pojave, ako nismo pozvani dati vrijednosne sudove o tim pojmovima? Guramo glavu u pijesak kada izbjegavamo definirati što je to vjerska zajednica. Nažalost, u pitanju je, po mom sudu, jedna određena vrsta općeg relativizma koji izvire iz ovog Prijedloga zakona. U našem Ustavu stoji da su sve vjerske zajednice ravnopravne, i to je ustavna kategorija. Međutim, mi izbjegavamo pitanje recimo iz čega izvire vrijednosti naše europske civilizacije? Da li ono što se podrazumijeva pod europskom civilizacijom ima svoje izvore u svim vjerskim zajednicama? Ne! Europska kulture, hrvatska kultura nisu izrasle same po sebi, izrasle su iz etičkog sustava kršćanskih vrijednosti. U ovom zakonu nema ni traga činjenici da mi respektiramo tu činjenicu, da je europska civilizacija, europska kultura, a slijedom toga i hrvatska kultura, da svoje izvore imaju u kršćanskom etičkom sustavu vrijednosti. Ovim Prijedlogom zakona otvara se put potpunog relativizaciji, isto je Katolička crkva, kršćanska vjera iz koje izvire europska, pa i hrvatska kultura i isto je ako se desetak infantilnih tipova nađe i proglašuje sebe vjerskom zajednicom koji vjeruju u ne znam što. Zakonodavac Hrvatski sabor stavit će ih u isti položaj”, rekao je zastupnik. Zastupnik se osvrnuo na članak 8. Zakona i rekao da su se čuli vrlo ratoborni zahtjevi da bi trebalo isključiti mogućnost održavanja vjerskog odgoja u vrtićima, iako je to odredba koja je sastavni dio i Ugovora sa Svetom Stolicom. “Vrlo je zanimljiva logika onih roditelja koji ne žele i imaju pravo na to, da njihova djeca ne sudjeluju u programu vjerskog odgoja u vrtićima, ali imaju li oni pravo uskratiti zahtjeve i volju roditelja koji žele da njihova djeca sudjeluju u programu vjerskog odgoja u vrtićima? Ja mislim da nemaju. Protiv toga sam da oni zato jer ne žele da njihova djeca sudjeluju u vjerskom odgoju, ograničavaju pravo nas roditelja koji tako nešto želimo”, rekao je zastupnik.

U ime **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a** govorio je zastupnik **Miroslav Rožić (HSP)**. Rekao je da su ministrica i cijelo Ministarstvo pravosuđa ovdje odsjedili cijeli dan, slušajući zastupnike, a stavljeni su u jedan prilično neugodan položaj kao predlagatelji. Naime, pravi predlagatelj ovog zakona zapravo je Vladino Povjerenstvo za odnose s vjerskim zajednicama, na čelu s dopredsjednikom Vlade, dr. Goranom Granićem, koji nije slušao sve ove suštinske primjedbe koje su iznesene, nego je to prepustio ministrici pravosuđa i Ministarstvu pravosuđa iako su oni odradili samo tehnički dio posla, formulirali pojedine stavove vladinog povjerenstva, u jedan zakon. Dakle, drugim riječima, odradili su jedan nomotehnički posao. Rekao je da je usprkos svemu, ovaj prijedlog zakona znatan napredak u odnosu na važeći zakon, i da je solidna podloga za drugo čitanje, u kome će, nada se, biti još dosta popravljen.

Potom je predstavnik predlagatelja, ministrica **Ingrid Antičević-Marinović** dala završnu riječ. Ministrica je zahvalila u ime Vlade RH na iscrpnoj i konstruktivnoj raspravi koja je protekla u tolerantnoj atmosferi. Rekla je da će predlagač, Vlada RH, do konačnog čitanja razmotriti sve prijedloge i zaključke koji su dani pojedinačno ili kroz odbore, kako bi konačni tekst zaista bio na zadovoljstvo svih, a naročito građana, kojima i treba služiti.

Ovime je zaključena rasprava.

Hrvatski sabor je većinom glasova (69 glasova “za”, 23 “suzdržana” glasa) prihvatio Prijedlog zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica. Većinom glasova (69 glasova “za”, 25 “suzdržanih”) donesen je zaključak sukladno prijedlogu Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, a glasi: Obvezuje se predlagatelj da do drugog čitanja zakona na temelju primjedbi, prijedloga i sugestija uskladi tekst Konačnog prijedloga zakona s Ustavom i međunarodnim konvencijama uključujući ugovore između RH i Svete Stolice.

S.F.

PRIJEDLOG ZAKONA O JAVNOJ NABAVI

Djelotvorno korištenje proračunskih sredstava

Hrvatski je sabor prihvatio sa 69 glasova "za" i 17 "protiv" Prijedlog ovog zakona koji obuhvaća temeljitu reformu sustava javne nabave, određuje jasne postupke i pravila nabave. Svrha mu je, navodi predlagatelj Vlada RH, djelotvorno korištenje proračunskih sredstava i odabir najpovoljnije ponude za nabavu.

O PRIJEDLOGU

Predloženi zakon se odnosi na područje nabave na razini tijela državne uprave i drugih tijela državne vlasti RH, jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave i na područje nabave koju obavljaju subjekti u djelatnosti javnog sektora, vodoopskrbe, energetike, prijevoza i telekomunikacija. Tu je i područje zaštite prava sudionika u nabavi budući da postupak javne nabave zahtijeva transparentnost i nediskriminaciju. Da bi se to postiglo postupci nadzora ili pravni lijekovi moraju biti

Predloženi zakon se odnosi na područje nabave na razini tijela državne uprave i drugih tijela državne vlasti RH, jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave i na područje nabave koju obavljaju subjekti u djelatnosti javnog sektora, vodoopskrbe, energetike, prijevoza i telekomunikacija.

dostupni zainteresiranim stranama u slučaju kršenja prava. Nedostatak pravnih lijekova odvraća zainteresirane strane od natjecanja pa nadzorni postupak i postupak u povodu pravnih lijekova mora biti brz

kako bi se udovoljilo zahtjevima za učinkovitošću nabave.

Predlaže se cjelovito rješenje za sve nabave istovrsne robe, radova i usluga vrijednosti veće od 200.000 kuna u proračunskoj godini, a za manje vrijednosti nabave postupak bi se propisivao posebnom uredbom Vlade RH na prijedlog ministra financija.

Predloženi zakon sadrži zajednička jasna pravila, načine i postupke nabave a podzakonski akti, prema modelima zapadnoeuropskoga zakonodavstva odnosili bi se u pravilu na tipske obrasce dokumentacije za nadmetanje i na provedbene propise za specifične uvjete nabave roba i usluga te ustupanje radova. Usmjeren je na povećanje učinkovitosti, transparentnosti - oglašavanja sukladno smjericama EU, a uključuje standardizaciju terminologije i predviđa poboljšanje informatičko informacijskog sustava javne nabave te korištenje interneta. Proširena je odgovornost naručitelja. Uvodi se obveza izrade godišnjeg plana nabave za sve subjekte obuhvaćene ovim predloženim zakonom, povezanost nabave s riznicom i proračunom te potrošnja u okvirima osiguranih i planiranih sredstava kao i javno objavljivanje ("Narodne novine" i list EU) nadmetanja i sklapanja ugovora te objavljivanje svih podataka o nabavi na besplatnoj internet stranici "Narodnih novina" i Uprave za javnu nabavu. Ova potonja mora biti neovisno tijelo izvan Ministarstva, organizirana na kvalitetnijoj razini, kadrovski i tehnički opremljena s većim ovlastima (kao i takvi uredi u EU). Osim nadzora nabave zadatak te Uprave je priprema provedbenih propisa i edukacija korisnika, priprema i provedba programa izobrazbe te stvaranje okruženja za primjenu i promidžbu ovog zakona.

Revizija postupka nabave odnosno rješavanje žalbi na taj postupak treba biti područje rada posebnoga novosnovanoga neovisnog tijela i Državne komisije za reviziju postupka javne nabave što će se urediti

zakonom, navodi predlagatelj uz informaciju da su se pri izradi ovog zakona koristila saznanja dobivena usporedbom zakona SR Njemačke (članice EU) te Republike Poljske, Slovenije. U izradu ovog zakona bio je uključen i širok krug subjekata od stručnih udruga, komora i njihovih članica javnih poduzeća, a sukladan je zahtjevima EU (osim u navedenom dijelu revizije postupka nabave).

Za provedbu ovog zakona bit će potrebno u proračunu osigurati 500.000 kuna (na teret zaliha).

Dakle, predloženim se zakonom uređuju uvjeti i postupci javne nabave koji prethode sklapanju ugovora o nabavi roba i usluga te ustupanju radova, a u svrhu djelotvornog korištenja proračunskih i drugih sredstava te poticanja tržišnog nadmetanja. Obuhvaća temeljitu reformu sustava javne nabave i određuje jasne postupke i pravila nabave. Svrha je ovog zakona, obrazlaže predlagatelj, djelotvorno korištenje proračunskih sredstava i odabir najpovoljnije ponude za nabavu.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog zakona ali i ukazuje da je nužno doraditi sve odredbe Prijedloga zakona glede pravnog i nomotehničkog izričaja.

Zadržati nacionalnu povlasticu

Odbor za financije i Državni proračun predložio je Hrvatskom saboru da prihvati Prijedlog ovog zakona. U raspravi članovi Odbora svojim su primjedbama i mišljenjima ukazali na određene nejasnoće u predloženim rješenjima ali i na nejasan razlog zašto nije ugrađena nacionalna povlastica kod javnih nabava budući da Republiku Hrvatsku ni jedan zaključeni međunarodni sporazum ne obvezuje na izostavljanje tog instituta iz ovog zakona.

Nacionalnu povlasticu trebalo bi zadržati još neko vrijeme jer se nalazimo pred velikim državnim investicijama koje bi trebalo maksimalno iskoristiti za što veće uključivanje domaćeg gospodarstva u njihovu realizaciju. Istaknuto je, među ostalim, i stajalište da prilikom instituta izravne pogodbe pri nabavi roba i usluga nije trebalo isključiti obvezu pribavljanja prethodnog stručnog mišljenja Hrvatske gospodarske komore.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskog sabora o predloženom zakonu uvodno je govorio ministar financija **dr. Mato Crkvenac**. Naglasio je da je riječ o važnom zakonu (može se organizirati i posebna rasprava i individualni razgovori) u svakoj tržišnoj ekonomiji i da gotovo sve države tom zakonu pridaju posebnu pozornost. Obuhvat

Precizno se utvrđuju uvjeti za početak nabave što je u postupku nabave vrlo važno, jasno se određuju postupci nadmetanja i kompletno se organizacijski ustrojava postupak i procesi nabavke.

ovog zakona iznosi više od 100 milijardi kuna odnosno toliki je njegov utjecaj na tokove roba i novca i na ukupne procese nabavke. Podsjetio je da je sada važeći Zakon u nekim elementima nepotpun, u nekim odredbama kotradiktoran s drugim zakonima RH, posebno pojmovno sa Zakonom o trgovačkim društvima itd. i sve se to očitovale u primjeni. Nije, među ostalim, jasno uredio materiju nabave, način i uvjete i sve su to razlozi za novi zakon. Sukladno europskim standardima ovaj novi, predloženi zakon ne osigurava nacionalnu povlasticu ali su pripremljeni i postoje mehanizmi koji će omogućiti zaštitu domaćih proizvođača ali ne i ponuditelja. Precizno se utvrđuju uvjeti za početak nabave što je u postupku nabave vrlo važno, jasno se određuju postupci nadmetanja i kompletno se organizacijski ustrojava postupak i procesi nabavke, kazao je, među ostalim ministar naglašavajući da je ovaj zakon pripremljen i usklađen prema smjernicama EU. To

je prvi hrvatski zakon koji je na ovaj način rađen od početka sukladno smjernicama i pravilima koji vladaju u EU i važno je da primjena ovog, tako dobrog zakona počne 1. siječnja 2002, naglasio je ministar Crkvenac.

Protiv ukidanja nacionalne povlastice

Rasprava je zatim bila otvorena pa je **Vesna Škare-Ožbolt (DC)** prva zatražila riječ u ime Kluba zastupnika DC-a. Podsjetila je najprije da je djelomična i postupna primjena važećeg Zakona najvidljivija u izvješćima Državne revizije odnosno da su revizori u svim tijelima državne vlasti pronalazili postupanja u javnim nabavkama suprotno zakonskim odredbama.

Ovaj se Klub zalaže za uspostavu jasnijih pravila i postupaka evidencije i nadzora u javnim nabavkama kako bi se postigla potpuna jasnoća u nabavkama te konkurentnost i ravnopravnost u nadmetanjima svih ponuditelja. Upravo zbog postizanja ovog potonjeg Klub zastupnika DC-a nikako ne može prihvatiti ukidanje nacionalne povlastice. Naime, ne postoji međunarodno prihvaćena obveza da se Hrvatska već sada odrekne nacionalne povlastice u javnim nabavkama. Za potpunu liberalizaciju tržišnih i javnih nabava WTO je Hrvatskoj ostavila četiri godine a u pregovorima oko Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju je dogovoreno da će Hrvatska strancima otvoriti javne nabave u roku od tri godine nakon stupanja na snagu Sporazuma (oko pet godina za cjelokupno prijelazno razdoblje).

Zalaganje Vlade za potpunu transparentnost nabave ne opravdava posljedice koje će nastati za domaće ponuditelje, rekla je, među ostalim zastupnica. Klub zastupnika DC-a ocjenjuje ovaj zakonski prijedlog prihvatljivim a i korak naprijed na tržištu javnih nabavki, ako se dopuni nacionalnom povlasticom. Do drugog čitanja zastupnicima treba staviti na raspolaganje Smjernice EU o javnim nabavkama, zahtjev je ovog Kluba zastupnika.

Voditi računa o državnom novcu

Ivan Ninić (SDP) govorio je u ime Kluba zastupnika SDP-a koji podržava ovaj zakonski prijedlog u prvom

čitanju. Posebno podržava što predložene promjene iziskuju sveobuhvatnu i duboku reformu sustava javne nabave te donošenje novog zakona, umjesto prvobitno planiranih izmjena i dopuna, rekao je, među ostalim. Iskustvo zapadnoeuropskih zemalja govori da imaju dobro razrađen sustav javnih nabava (u Njemačkoj u četiri knjige) jer se vodi računa o državnom novcu. A po dosadašnjim nalazima naše Državne revizije pronađeno je gotovo u svim ministarstvima manjkavosti u pogledu nabava roba i usluga, podsjetio je zastupnik navodeći da se u 1999. radilo o vrijednosti roba i usluga u iznosu od 4,1 milijardu kuna a koje su se neposredno pogađale, bez primjene zakona (zapravo uz primjenu Zakona ali je do 400.000 bilo dopušteno bez javnog natječaja).

Jadranko Mijalić (HSL) podržao je predloženi zakon u ime Kluba zastupnika HSL-a koji smatra ovaj zakon izuzetno značajnim. Dobro je pripremljen i za svaku pohvalu no ipak treba voditi računa o tome da svaki zakon, pa i ovaj, provode ljudi i da treba imati što manje mogućnosti da ljudi nešto smisle mimo zakona, kazao je te poput predgovornika, podsjetio na nalaze Državne revizije koji se odnose na područje javne nabavke kao opravdanosti za donošenje novog zakona.

Neke zakone koji su u proceduri (primjerice, zakon o društvenom poticanju stanogradnje) treba korigirati i uskladiti s ovim zakonom, upozorava zastupnik. Naglašava da u HSL-a procjenjuju da će ovaj zakon imati protivnika jer treba uvesti red u sustav javne nabave a onda mogu stradati dvorski dobavljači a nije isključeno ni nezadovoljstvo samih tijela državne uprave. Ovaj tekst je dobra osnova da se urede zajednički uvjeti, pravila i postupci javne nabave i usluga te ustupanje radova u RH na načelima tržišne ekonomije, sve boljeg nadmetanja, ravnopravnosti sudionika, zaštite prava i potpune transparentnosti nabave, rekao je, među ostalim zastupnik. Klub zastupnika HSL-a predlaže predlagatelju da do drugog čitanja još jednom razmotri mogućnost uključivanja nacionalne klauzule u ovaj zakonski prijedlog (direktno ili indirektno).

Gdje su domaći građevinari

Marina Matulović-Dropulić (HDZ) u ime Kluba zastupnika HDZ-a najprije

je podsjetila na navode predlagatelja glede cilja ovog zakona ali i da je važeći Zakon uredio sustav nabave uspješno. Sigurno da je bilo onih koji se toga nisu pridržavali i zbog toga je dobro da ovaj Prijedlog zakona predviđa detaljnije odredbe. No Klub zastupnika HDZ-a misli da nije dobro što u predloženom zakonu nema utvrđivanja nacionalne povlastice iako to EU nije od nas tražila što znači da smo stroži iako se nalazimo u situaciji kad nam nezaposlenost raste a ni posla nema dovoljno. Pitanje je zašto zastupnici u raspravi ovako važnom zakonu nisu dobili na uvid zaštitne mehanizme o kojima je govorio ministar pa bi to trebalo učiniti do drugog čitanja, navela je zastupnica.

Postavlja se i pitanje gdje su ovdje građevinari koji imaju (bez uvoza) svoju radnu snagu odnosno što će se s njima dogoditi jer u predloženom zakonu se kaže da ne smije biti diskriminacije, neke su od primjedbi koje je iznijela zastupnica u ime Kluba zastupnika HDZ-a, koji neće glasovati za ovaj zakon, koliko god misli da je dobar, ako se ne prihvati nacionalna povlastica u prijelaznom razdoblju.

Nakon što je potpredsjednik Hrvatskog sabora i predsjedatelj Baltazar Jalšovec izvijestio zastupnike da su na galeriji sabornice nazočni novinari iz Međimurske županije riječ je zatražio Marijan Maršić (HSS) u ime Kluba zastupnika HSS-a.

S obzirom na to da su formulacije iz predloženog zakona rezultat primjene smjernica europskog zakonodavstva ovaj klub ocjenjuje da je potrebno uložiti više truda i odredbe ovog zakona prilagoditi domaćoj regulativi, rekao je zastupnik. Iznio je i konkretne primjedbe na pojedine odredbe (primjerice, kod nabave nadmetanjem smanjiti broj natjecanja sa pet na tri itd.) te naglasio da je za kvalitetnu provedbu ovog zakona nužno donošenje podzakonskih akata ali i pojednostaviti sam zakon. Stoga Klub zastupnika HSS-a, koji prihvaća ovaj Prijedlog zakona, ocjenjuje da je predviđen rok za njegovu primjenu, 1. siječnja 2002. nerealan.

Korak u modernizaciju

Valter Drandić u ime Kluba zastupnika IDS-a smatra da predloženi zakon čini korak naprijed prema modernizaciji hrvatskog zakonodavstva. Njime se, na kvalitetniji način definira postupak nabave i

određuju kriteriji za odabir najpovoljnije ponude.

Posebno je dobro, naglašava, što se sankcionira eventualna pojava prevare i korupcije pa čak i njezina namjera.

Ako zakon ne regulira pitanje nabave novca, trebao bi, jer se i novac nabavlja. Zakonom bi, a ne uredbom Vlade, rekao je, trebalo regulirati nabavu u vrijednosti do 200 tisuća kuna.

Što se tiče nacionalne povlastice Klub smatra da bi je trebalo dati samo domaćem proizvođaču, te je prigovorio što se u zakonskim rješenjima zapravo iskazuje nepovjerenje prema lokalnoj samoupravi, od koje se očekuju naj obveze.

U desetminutnoj raspravi koja je potom uslijedila, prvi je sudjelovao **Branislav Tušek (SDP)** pohvalivši vrijednosti zakona a prvenstveno njegov cilj da se zaustave dosadašnje negativne radnje. O njima se govori u javnosti tj. da su postojale grupe ljudi koje su birale podobne izvođače radova, da je dolazilo do neravnopravnosti sudionika u nadmetanju, odnosno da se odabiralo nepovoljnijeg izvođača radova a time stvarana nepravdnopravnost među sudionicima nadmetanja.

Takvih primjera ima u izvješćima Državne revizije, rekao je izdvojivši tvrtku "Alan", "fantomskog" poduzeća Ministarstva obrane. Određene grupe nabavljale su robu u vrijednosti 35 milijuna kuna bez objavljenog javnog natječaja, i povjerenstva za natječaja. U takvim slučajevima nedostajalo je nadzora koji sada uspostavlja novi zakon.

Spomenuti primjeri tek su djelić nezakonitih postupaka, radi kojih je Hrvatska, prema izvješću Državne revizije, oštećena za 150 milijuna kuna.

Sličan primjer takvog postupanja nađen je u Hrvatskim željeznicama gdje su kupovani betonski pragovi preko inozemnog, a ne domaćeg nabavljača roba koji je bio skuplji 55 posto. Nadalje, u Fondu za privatizaciju, pri nabavci klima uređaja odbačena je najniža ponuda, a odabrana najviša.

U pojavi takvih slučajeva Država revizija upozorava da se najčešće radilo o nabavama bez ugovora, a ako je i sklopljen često to nije bila najpovoljnija ponuda. Ima i slučajeva da se sklapao posao koji nije zadovoljavao nijedan natječajem propisani kriterij.

Stoga je, smatra zastupnik, pohvalno rješenje prema kojem je ništavan svaki onaj ugovor koji je sklopljen protivno zakonu o propisanim postupcima, radnjama i djelima. Njegova je izuzetna važnost u tome što poništava javno nadmetanje koje nije zadovoljilo kriterije, pa je za pretpostaviti da će eliminirati sve nezakonitosti, mito i korupciju.

Zastupnik smatra da bi, vezano uz podnošenje prigovora naručitelju i postupka rješavanja žalbe ukazivanjem na nepravilnosti, valjalo ugraditi europske standarde.

Također sugerira da predlagatelj razmisli o potrebi da se osnuje dodatni ured za reviziju koje bi bilo nezavisno Vladino tijelo, s obzirom na to da takav ured već imamo.

Izrazio je bojazan glede rješenja o izravnim pogodbama, u stavku 1. (podstavci 1. i 4.) članka 12. da će se lagano opet otvoriti vrata mitu i korupciji. No, dobrodošlim smatra rješenje u članku 45. koji govori o obveznoj uporabi hrvatskog jezika.

Sveobuhvatniji pristup

Dario Vukić (HDZ) je upozorio predlagatelja da razmisli o mogućnosti da ide na ruku onim poduzećima koja nemaju čist bon a dobro posluju, postavljajući pitanje opravdanja za jeftine a nevalitetno izvedene radove koji se stalno ponavljaju. Naime, smatra da kod utvrđivanja cijene valja uzeti u obzir kvalitetu pružene usluge, odnosno iznaći pravi omjer cijene i kvalitete.

Predloženi zakon bi trebao uzeti u obzir rokove plaćanja jer to dodatno opterećuje one koji ulazu u obradovanje i tehnologiju, što se polaganije vraća jer su u neravnopravnom položaju u odnosu na druge koji to nemaju.

Dr. Jure Radić (HDZ) je govorio, kako je napomenuo, s iskustvom ministra graditeljstva u čije je vrijeme izvršen najveći broj graditeljskih radova i provedeno najviše javnih nadmetanja.

Problem na koji upozorava sada upozoravao je i bivšu Vladu jest da se u isti zakon "trpaju" dvije stvari - nabava i investicije, radi čega u praksi dolazi do najvećih problema.

Kada bi se to dvoje odijelilo, zaštitilo bi se državu, smatra zastupnik. Ujedno je predložio da se smanji gornja granica sa 200 tisuća kuna na 20 tisuća kuna ispod koje ne treba provoditi javni natječaja. Primjerice, u

nekim europskim zemljama iznosi između 5 i 10 tisuća eura.

Nadalje, što se tiče prijedloga zakona, iako je otišao korak naprijed u odnosu na važeći, ne uvodi dostatnu preciznost oko uvjeta natječaja.

I gospodin Radić je, kao istomišljenici prije njega, glede javnih investicija, rekao da cijena ne može biti jedini kriterij u ocjeni je li ponuda povoljna, nego da treba voditi računa o ugovorenim rokovima završetka radova, te kvaliteti i estetici izvedenih radova.

U zakon valja ugraditi i preciznije definirati kakvu sposobnost treba očekivati od ponuditelja a također i reference ponuđača.

Na kraju je ukazao na rješenje o domaćim povlasticama upozoravajući na činjenicu da strani izvođači imaju od svojih država velike povlastice, te da će uz postojanje takve konkurencije naši izvođači gubiti poslove.

Mr. **Zlatko Mateša (HDZ)** je podržao stav dr. Radića o razdvajanju nabave i investicija, te upozorio da predloženo rješenje o nacionalnoj povlastici neće omogućiti hrvatskim kompanijama

da dođu do posla, odnosno smatra da domaća građevinska firma u tom slučaju neće biti konkurentna. Smatra, naime da je ova odredba, s obzirom na današnje stanje u gospodarstvu, prerano uvrštena u zakonske odredbe, te zastupa stav da ne treba olako pristajati na daljnji pad zaposlenosti. Također smatra da ne treba, uz postojeću osnivati novu reviziju.

Prisupilo se glasovanju. Prijedlog zakona o javnoj nabavi prihvaćen je sa 69 glasova "za" i 17 "protiv".

Đ.K.; M.P.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O SUZBIJANJU ZLOPORABE OPOJNIH DROGA; IZVJEŠĆE O PROVEDBI NACIONALNE STRATEGIJE SUZBIJANJA ZLOPORABE DROGA U REPUBLICI HRVATSKOJ U 2000-2001. GODINI

Što prije dovršiti ustroj centara za sprječavanje i liječenje ovisnosti

** Zaduženja Vladi RH: osigurati uvjete kako bi se što prije dovršio ustroj i počeo rad centara za sprječavanje i liječenje ovisnosti na cijelom području Republike Hrvatske; kontrolu granica te kontrolu prometa osoba i roba preko državnog teritorija podići na najvišu moguću razinu radi sprječavanja unosa i raspačavanja droga, kao posljedice američke vojne akcije u Afganistanu; u Državnom proračunu osigurati sredstva za preventivne programe i potporu nevladinim udrugama koje skrbe o ovisnicima i zbrinjavaju ih te osigurati sredstva za izradu programa resocijalizacije ovisnika u penalnim ustanovama; u roku šest mjeseci po stupanju zakona na snagu predložiti mrežu ustanova (udruga, terapijskih zajednica) za skrb i resocijalizaciju ovisnika.*

Izglasavši Zakon o suzbijanju zloporabe opojnih droga, Hrvatski sabor obvezao je Vladu da u roku šest mjeseci po stupanju zakona na snagu predloži mrežu ustanova (udruga, terapijskih zajednica) za skrb i resocijalizaciju ovisnika.

Parlament je prihvatio i Izvješće o provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zloporaba droga u Republici Hrvatskoj u 2000-2001, Zaduživši Vladu RH - da osigura uvjete kako bi se što prije dovršio ustroj i počeo rad centara za sprječavanje i liječenje ovisnosti na cijelom području Republike Hrvatske; da kontrolu granica te kontrolu prometa osoba i roba preko državnog teritorija podigne na

najvišu moguću razinu radi sprječavanja unosa i raspačavanja droga, kao posljedice američke vojne akcije u Afganistanu; da u Državnom proračunu osigura sredstva za preventivne programe i potporu nevladinim udrugama koje skrbe o ovisnicima i zbrinjavaju ih te osigura sredstva za izradu programa resocijalizacije ovisnika u penalnim ustanovama.

Podržani su provedbeni programi izvršenja Nacionalne strategije, koji bi se trebali realizirati preko Državnog zavoda za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, s posebnim naglaskom na organizaciju kvalitetnijeg provođenja slobodnog vremena.

O PRIJEDLOGU I NACIONALNOJ STRATEGIJI

Uvodno je, kratko, izlagao zamjenik ministra zdravstva, **Rajko Ostojić**. Podsjetio je da je prvo čitanje zakonskog prijedloga obavljeno u siječnju 2001. te rekao da je većina tadašnjih primjedbi ugrađena u Konačni prijedlog zakona koji je pravna osnova za provedbu Nacionalne strategije suzbijanja zloporabe droga te osnova za sve čvršću koordinaciju ministarstava i institucija na tom poslu, a i temelj za uspostavu sustava prevencije, liječenja ovisnosti i skrbi o ovisniku.

Na području Republike Hrvatske djeluje - bez definiranog pravnog statusa - 14 centara formiranih odlukom gradskih i županijskih skupština pripojenih domovima zdravlja, Hrvatskom Crvenom križu, bolnicama.

Zakonom se definira mogućnost osnivanja terapijskih zajednica, kao ustanova za skrb i resocijalizaciju ovisnika, uređuju pitanja uvjeta za uzgoj biljaka i tvari iz kojih se mogu izraditi opojne droge, odnosno uvodi nadzor nad uzgojem.

U 2000. godini je u tretmanu bilo 4179 ovisnika, od čega 1868 novopridošlih (od toga - 1034 opijatskih ovisnika). To nije konačna brojka, jer evidencija nije vođena sustavno, pa se broj registriranih ovisnika treba pomnožiti sa tri do pet puta, što daje alarmantnu brojku od najmanje 12 do 15 tisuća teških heroinskih ovisnika.

Zakonom se, nadalje, regulira način liječenja ovisnika - kako u sustavu postojećih zdravstvenih ustanova, tako i osnivanjem Hrvatskog zavoda za prevenciju ovisnosti. Zadaci su Zavoda: prikupljanje podataka iz područja bolesti ovisnosti, analiziranje epidemiološkog stanja, oblikovanje doktrine u liječenju bolesti ovisnosti i nadziranje primjene te doktrine, zdravstveni odgoj te stalno

Nađena su i neutrošena sredstva u Kliničkoj bolnici "Sestara milosrdnica", u iznosu od oko 600 tisuća kuna. Ta sredstva nisu prijavljena Vladi Republike Hrvatske već su pronađena u inspeksijskom nadzoru unutarnje kontrole Ministarstva zdravstva.

informiranje pučanstva o bolestima ovisnosti.

O provedbi Nacionalne strategije uvodno je govorio predsjednik Komisije za suzbijanje zlorabe droga, dr. **Ante Barbir**, koji je na ovu funkciju bio imenovan kao pomoćnik ministra zdravstva. Iz njegova izlaganja donosimo izvode.

Centri

Na području Republike Hrvatske djeluje; bez definiranog pravnog statusa 14 centara formiranih odlukom gradskih i županijskih skupština pripojenih domovima zdravlja, Hrvatskom Crvenom križu, bolnicama. Rijetko koji centar ima stalno uposlene djelatnike s punim radnim vremenom, većina ih je uposlena na temelju ugovora o djelu i rade tek nekoliko sati tjedno. Utvrđeno je da se u više od 50 posto centara ne vodi evidencija o broju ovisnika na adekvatan način. Financiranje centara provodi se iz proračuna županija i gradova i državnog proračuna, preko Komisije za suzbijanje zlorabe droga.

Broj ovisnika

U 2000. godini je u tretmanu bilo 4179 ovisnika, od toga 1868 novopridošlih (od toga 1034 opijatska novopridošla ovisnika). Međutim, ovo nije konačna brojka jer nije vođena sustavno evidencija, pa sada samo možemo zaključiti da broj registriranih ovisnika treba pomnožiti sa tri do pet puta što daje alarmantnu brojku od najmanje 12 do 15 tisuća teških heroinskih ovisnika. Najveći porast novopridošlih heroinskih ovisnika u 2000. godini bilježi se u Zadru, Puli, Rijeci i Zagrebu. Zabrinjavajući su podaci da mlade osobe već od 13 godina eksperimentiraju s tzv. lakim drogama, a u gradskim sredinama s gotovo više od 25 posto.

Financijsko izvješće za 2000.

U Republici Hrvatskoj za programe prevencije i suzbijanje zlorabe droga u 2000. godini utrošeno je ukupno 13 milijuna 150.924 kuna. Od toga su centri za prevenciju suzbijanja ovisnosti sufinanciranja u ukupnom iznosu od 8 milijuna 460 tisuća 180 kuna, s tim da su od Vlade Republike Hrvatske doznačena sredstva u iznosu 2 milijuna 314 tisuća kuna, Ministarstvo zdravstva u iznosu 839.600

tisuća kuna te gradovi i županije u iznosu od 5 milijuna 306 tisuća 580 kuna.

Nađena su i neutrošena sredstva u Kliničkoj bolnici "Sestara milosrdnica", u iznosu od oko 600 tisuća kuna. Ta sredstva nisu prijavljena Vladi Republike Hrvatske već su pronađena u inspeksijskom nadzoru unutarnje kontrole Ministarstva zdravstva.

Utvrđeno je da neka ministarstva nemaju fiksne pozicije za potrošnju sredstava namijenjenih suzbijanju zlorabe droga, već su sredstva prikazana na istoj stavci uz druge programe što otežava kontrolu financijskog poslovanja.

Stanje kriminaliteta

Ranijih godina, uz ratna zbivanja, značajno se povećala dostupnost i zlorabe droga, a danas se uz narkokriminal i terorizam reaktivirala i tzv. "balkanska ruta", od istočnih zemalja prema zapadu. Hrvatska je zemlja pogodna za krijumčarenje droga, poglavito preko susjedne Jugoslavije i Bosne i Hercegovine - koje nemaju nikakav razvijeni sustav suzbijanja zlorabe droga.

U 2000. godini bilježi se porast prijavljenih kaznenih djela za 13,45 posto u odnosu na 99. godinu. Uz kaznena djela porastao je broj zapljena - marihuane za 64 posto, heroina 8 posto, ekstazija 8 posto itd. Dobna struktura kazneno prijavljenih osoba je od 14 do 20 godina što je zabrinjavajuće jer je riječ o težim oblicima kaznenih djela.

Državno odvjetništvo bilježi kontinuirani trend porasta broja punoljetnih i maloljetnih osoba optuženih i osuđenih za kazneno djelo zlorabe droga. Podaci ukazuju na to da maloljetnici u dvostruko većem broju sudjeluju u kaznenim djelima neovlaštenog posjedovanja. U 2000. godini prijavljena su 834 kaznena djela, a posebno zabrinjava broj od 254 maloljetne osobe, koje su prijavljene za teže oblike kaznenog djela (iz članka 173. Kaznenog zakona) zlorabe droga.

Prijavljena je 5391, optužene 3144 i osuđene 2162 punoljetne osobe. Državno odvjetništvo obustavlja kazneni postupak prema maloljetnim osobama sukladno načelu oportuniteta (ako su pristupile i uspješno okončale program u centrima za prevenciju i za izvanbolničko liječenje ovisnosti).

Izješće o radu Vladine Komisije za suzbijanje i zloporabe droga

Jedini dostupni podaci o ranijem radu Komisije - zaključci sastanaka u prvih deset mjeseci 2000. godine pokazuju da su se održavali seminari, predavanja, sudjelovalo se na međunarodnoj razini i educiralo djelatnike u centrima.

* *Ministarstvo rada i socijalne skrbi* - Definirane su lokacije za buduće državne terapijske zajednice, pripremljen je program osnivanja socijalne ustanove za rehabilitaciju ovisnika zajednice "Susret" koja je otvorena početkom 2001. godine. Provedena je dodatna edukacija djelatnika za socijalnu skrb u cilju osposobljavanja djelatnika za rad s ovisnicima.

* *Ministarstvo prosvjete i športa* - Provođen je školski preventivni program uz edukaciju roditelja, učenika srednjih škola, nastavnika te posebno školski preventivni programi za učenike svih škola, s naglaskom na štetnost duhana, alkohola i droga.

* *Ministarstvo unutarnjih poslova* - Sustavno se provodilo suzbijanje svih oblika proizvodnje, krijumčarenja i preprodaje droga. Orga-nizirana je dodatna edukacija za djelatnike koji obnašaju poslove u svezi s krijumčarenjem i zloporabom droga. Uspostavljena je i dobra međunarodna suradnja u cilju suzbijanja narkokriminala.

* *Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave* - Definiran je postupak liječenja osoba u pritvoru te završena edukacija djelatnika koji sudjeluju u prevenciji i izvanbolničkom liječenju ovisnika u tijeku izdržavanja kazne.

* *Ministarstvo financija* provelo je dodatnu edukaciju za osposobljavanje carinskih djelatnika, djelatnika carinske uprave zajedno s djelatnicima MUP-a u otkrivanju krijumčarenja opojnih droga.

* *Ministarstvo vanjskih poslova s Ministarstvom zdravstva, pravosuđa, unutarnjih poslova* redovito je surađivalo na međunarodnoj razini, posebno s predstavnicima UNDCP-a, ANSB-a i Vijeća Europe.

* *Ministarstvo gospodarstva* uključeno je radi kontrole proizvodnje i prometa kemikalija od kojih se može izraditi opojna droga.

* *Ministarstvo obrane* - Uključeno je u rad od listopada 2000. godine te osnovano Povjerenstvo za prevenciju

ovisnosti unutar MORH-a i Oružanih snaga Republike Hrvatske, provedena je edukacija naraštaja ročnika, provedeno je testiranje za otkrivanje uporabe narkotika za potrebe vojne policije i donesen je prijedlog zakonskih akata koji se odnose na stegovne mjere.

Dr. Barbir još je izvijestio zastupnike da su u 2001. godini održani, prvi put, sastanci s terapijskim zajednicama i psihijatrima koji sudjeluju u bolničkom liječenju ovisnika. Pristupilo se otvaranju detoks-jedinica za ovisnike unutar psihijatrijskih odjela u kliničkim i nekim županijskim bolnicama. Izrađen je program kontrole i nadzora nad primjenom metadonske terapije, odobrene su lokacije za državne komune, odobrene lokacije za Hrvatski zavod za prevenciju bolesti ovisnosti i značajno unaprijeđena međunarodna suradnja s predstavnicima UNDCP-a i ANCB-a te dogovorena i edukacija djelatnika pravosuđa, MUP-a i carine te predstavljen projekt suzbijanja krijumčarenja morem.

Zakonom o zdravstvenom osiguranju regulirat će se i liječenje svih neosiguranih ovisnika. U tijeku je otvaranje katedre za bolest ovisnosti pri Medicinskom fakultetu. Sukladno zaključku Hrvatskog sabora izrađen je letak o prepoznavanju znakova ovisnosti namijenjen roditeljima i nastavnicima. I konačno, pripremljen je i Konačni prijedlog zakona o suzbijanju i zloporabi droga.

U cijelosti objavljujemo **Prijedloge - iz Izješća - poboljšanja provedbe Nacionalne strategije suzbijanja zloporabe droga:**

1. Donošenje Zakona o suzbijanju zloporabe droga.

2. Definiranje sredstava za suzbijanje zloporabe droga na jednoj proračunskoj stavci i dogovorom resornih ministarstava; preraspodjela istih prema izrađenim provedbenim programima.

3. Definiranje pravnog ustroja Državnog zavoda za prevenciju ovisnosti (županijskih i gradskih centara za prevenciju ovisnosti) i rješavanje prostornih uvjeta za rad.

4. Otvaranje detoks-jedinica u bolničkim ustanovama i povećanje krevetnih kapaciteta za liječenje ovisnika.

5. Intenziviranje aktivnosti policije na suzbijanju organiziranog kriminala uključenog u trgovinu i krijumčarenje ilegalnim drogama, uz rad na

smanjenju dostupnosti droga na ulicama.

6. Intenziviranje aktivnosti carinske službe na otkrivanju prometa ilegalnih droga, te presjecanju opskrbnih kanala na području Republike Hrvatske.

7. Intenziviranje rada Ministarstva pravosuđa u bržem rješavanju predmeta kaznenih djela zloporabe droge.

8. Izrada i provedba programa resocijalizacije u penalnim ustanovama.

9. Izrada programa postpenalnog prihvata ovisnika.

10. Izrada programa "out-reacha" (rad s ovisnicima na ulici) u cilju prevencije od širenja hepatitisa i HIV-a.

11. Otvaranje državne ustanove-terapijske zajednice za prihvata, smještaj i rehabilitaciju ovisnika.

12. Definiranje suradnje i sufinanciranja programa nevladinih udruga.

13. Definiranje suradnje s terapijskim zajednicama i komunama.

14. Osnivanje Katedre za ovisnosti pri Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

15. Edukacija djelatnika iz područja svih resornih ministarstava združenih za provedbu Nacionalne strategije suzbijanja zloporabe droga.

16. Izrada medijske kampanje poticanja prevencije ovisnosti.

RADNA TIJELA

O Nacionalnoj strategiji

Postrožiti kontrolu granica

Odbor za obitelj, mladež i šport podržao je Izješće i osnivanje Ureda za suzbijanje zloporabe opojnih droga, uz sugestiju da se Vladu RH zaduži za osiguranje uvjeta koji će omogućiti dovršenje ustroja i početak rada

Vladu RH zadužiti za osiguranje uvjeta koji će omogućiti dovršenje ustroja i početak rada centara za sprječavanje i liječenje ovisnosti - na cijelom području Republike.

centara za sprječavanje i liječenje ovisnosti - na cijelom području Republike. Tu su još tri, uvodno spomenute obveze Vladi: kontrolu granica RH i kontrolu prometa osoba

i roba preko državnog teritorija podići na najvišu moguću razinu radi sprječavanja unosa i raspačavanja droga, kao posljedice američke vojne akcije u Afganistanu; u Državnom proračunu osigurati sredstva za preventivne programe i potporu nevladinim udrugama koje skrbe o ovisnicima i zbrinjavaju ih te za izradu programa resocijalizacije ovisnika u penalnim ustanovama. Odbor je još predložio parlamentu da podrži provedbene programe izvršenja Nacionalne strategije, koje bi trebalo realizirati preko Državnog zavoda za zaštitu obitelji.

Predstavnik predlagatelja obećao je u ovom radnom tijelu da će biti prevladan problem nepostojanja suglasnosti psihijatrijskih stručnjaka o liječenju ovisnosti (to je jedan od problema na koje u radu nailazi Komisija Vlade RH za suzbijanje zlorabe droga).

U Odboru je upozoreno da ne postoje detoks-jedinice u županijskim bolnicama pa je bolničko liječenje koncentrirano u zagrebačkim bolnicama. Stoga su preopterećene ustanove koje provode bolničko i ambulantno liječenje, što umanjuje kvalitetu psihijatrijskog tretmana.

Odbor je ocijenio štetnim nepostojanje rehabilitacijskih programa u penalnom sustavu te istaknuo potrebu promjene ove situacije.

Donošenjem Zakona lakše će se, po ocjeni Odbora, riješiti pitanje lošeg rada postojećih centara za prevenciju i suzbijanje ovisnosti (neki ne rade puno radno vrijeme, polovica ih ne vodi evidenciju na propisan način), odnosno stvoriti preduvjeti za formiranje novih (u svim većim županijama i gradovima).

Članovi Odbora još su ukazali na potrebu intenzivnije suradnje s nevladinim udrugama i terapijskim zajednicama koje imaju razvijene resocijalizacijske programe i postižu zavidne rezultate te pohvalili aktivnost MUP-a (zapljenjena velikih količina droge) i Državnog odvjetništva (obustavljanje kaznenog postupka protiv osoba koje uspješno, dobrovoljno, završe program u centru za prevenciju ovisnosti ili u centru za dobrovoljni rad. Upozoreno je, nadalje, da treba spriječiti pojavu veće količine droge po nižim cijenama na tržištu zbog zbijanja u Afganistanu (koji je najveći proizvođač heroina, čijom se prodajom financira tamošnji režim).

U raspravi je još ukazano na zabrinjavajući trend eksperimentiranja i konzumiranja sredstava ovisnosti kod populacije u dobi od 15 godina. S marihuanom, naglašeno je, eksperimentira 15 posto djece - u urbanim sredinama čak do 25 posto.

Razriješena je dvojba stvarnog iznosa koji je KB "Sestara milosrdnica" dobila od Grada Zagreba. Sredstva su dobivena u visini navedenoj u Izvješću, ali ona nisu utrošena.

U ovom radnom tijelu razriješena je dvojba stvarnog iznosa koji je KB "Sestara milosrdnica" dobila od Grada Zagreba. Sredstva su dobivena u visini navedenoj u Izvješću, ali ona nisu utrošena.

Samo učinkovito provoditi

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost predložio je parlamentu da prihvati Izvješće, a raspravu je proveo sukladno poslovničkom djelokrugu - ukazujući na potrebu suzbijanja zlorabe droga bez ugrožavanja temeljnih društvenih vrijednosti i osobnih sloboda građana. U raspravi je rečeno da je osnovni problem u provedbi Strategije - nedostatak odgovarajućeg kadra, opreme i sredstava te naglašena potreba snažnijeg uključivanja svih društvenih struktura (od jedinica lokalne samouprave i uprave do ministarstava i drugih državnih tijela) radi učinkovitijeg i kvalitetnijeg ostvarivanja predviđenih mjera. Nacionalnu strategiju ne treba, rečeno je, zasad dopunjavati ni mijenjati već samo učinkovito provoditi - rečeno je.

U raspravi je, nadalje: izražena zabrinutost zbog porasta novo-registriranih ovisnika u 2000, posebno u Zadru, Puli, Zagrebu i Splitu (to ukazuje na neučinkovitost ili nedostatak preventive, a i na veliku dostupnost droge); zahtjevan jači nadzor granica i riječnih prijelaza te zrakoplovnih luka, odnosno svih "kanala" droge te dodatno osposobljavanje kadrova na poslovima otkrivanja organiziranih (i međunarodnih) kriminalnih skupina.

Upoznati s Izvješćem o radu Vladine Komisije (koje je podržano) i Izvješćem o Provedbenom programu,

članovi Odbora ocijenili su da se, objektivno, zbog trenutnog gospodarskog i socijalnog stanja, više i nije moglo učiniti.

Podržani su svi prijedlozi iz Izvješća za poboljšanje provedbe Nacionalne strategije, uz ocjenu da će se zahtjevana dobra koordinacija i suradnja postići osnivanjem tijela (Ureda) nadležnog za poslove suzbijanja zlorabe opojnih droga (koje predlaže Vlada svojim amandmanima).

Odbor je odlučio pratiti poboljšanja provedbe Nacionalne strategije temeljem povremenih izvješća, koja će zahtijevati od nadležnih tijela.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo razmotrio je Izvješće kao zainteresirano radno tijelo. Pohvalivši aktivnosti MUP-a i Državnog odvjetništva (velike zapljene opojnih droga), Odbor je, među ostalim: ukazao na potrebu pojačane kontrole granica, s upozorenjem da su zemljopisni položaj Hrvatske a i okruženje pogodni za trgovinu drogom; ocijenio da je potrebna intenzivnija suradnja s nevladinim udrugama i terapijskim zajednicama; zaključio da će donošenje novog zakona osigurati učinkovitiju borbu protiv droge.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina podržao je Izvješće o provedbi Nacionalne strategije, također kao zainteresirano radno tijelo. U njemu su se čule ocjene o zabrinjavajućoj situaciji, zatim o sada ozbiljnom pristupu problemu te o potrebi sustavnog uključivanja u akciju suzbijanja zlorabe droga na svim razinama. Članovi toga radnog tijela upozorili su da osobitu pažnju treba posvetiti preventivi. Od presudne važnosti, po mišljenju članova Odbora, jesu odnosi u obitelji, jer dijete najviše povjerenja iskazuje prema roditelju, a bitna je i uloga škole, kao što je bitan i odnos između nastavnika i učenika te roditelja.

U raspravi je osobito upozoreno na potrebu resocijalizacije liječenih ovisnika (po povratku iz ustanove u kojoj su liječeni). Društvo, međutim, nije osiguralo mehanizme kojima bi spriječilo njihov povratak upravo u sredine u kojima su postali ovisnici.

U Odboru je, nadalje, ukazano na to da nema dovoljno savjetovaštva za ovisnike. Predloženo je još da se posebnim zakonom za mlade uredi pitanja koja zadiru u razna područja - od školstva, ugostiteljstva, provođenja slobodnog vremena mladih i sl.

O KONAČNOM PRIJEDLOGU

Odbor za zakonodavstvo povukao je najprije svoje izvješće od 10. listopada o Konačnom prijedlogu, a zatim podupro tekst Konačnog prijedloga, podnesavši na njega 43 amandmana,

Predvidjeti da Hrvatski zavod za prevenciju bolesti ovisnosti može imati županijske centre i centre Grada Zagreba, kao svoje podružnice, a da već osnovani županijski i gradski centri (kao ustanove u području zdravstva) s danom početka rada Zavoda postaju njegove podružnice.

od kojih je većina pravno-jezične i nomotehničke naravi.

Kad je riječ o onima sadržajne naravi, Odbor je predložio: da se osnuje Ured Vlade RH za suzbijanje zlouporabe opojnih droga (za sustavno praćenje pojava, razmatranje pitanja i obavljanje poslova u svezi s primjenom Zakona); da Hrvatski zavod za prevenciju bolesti ovisnosti može imati županijske centre i centre Grada Zagreba, kao svoje podružnice; da već osnovani županijski i gradski centri (kao ustanove u području zdravstva) s danom početka rada Zavoda postanu njegove podružnice; da se rad Zavoda za prevenciju financira iz Državnog proračuna, a rad županijskih i gradskih centara, uz sudjelovanje županija i Grada Zagreba - sredstvima koja su za provedbu programa mjera za prevenciju ovisnosti i suzbijanje zlouporabe droga utvrđena njihovim proračunima.

Predloženim amandmanima se, stoji u obrazloženju amandmana, osiguravaju rješenja koja je Republika Hrvatska preuzela temeljem međunarodnih ugovora.

Propusti u radu županijskih centara i nekih ministarstava

Odbor za obitelj, mladež i šport podržao je Konačni prijedlog u tri navrata. Na prvoj sjednici, 13. rujna, utvrđeno je da su primjedbe iz prethodne i tematske rasprave Odbora (svibanj) u velikom broju ugrađene u Konačni prijedlog te naglašeno da je

zakon temelj za provedbu Nacionalne strategije. U raspravi je izraženo nezadovoljstvo zbog propusta u radu županijskih centara za sprječavanje ovisnosti (neki rade samo dva-tri sata dnevno i ne vode propisno evidenciju), a ima propusta i u financiranju centara (zakazala su neka ministarstva, koja nemaju posebnu stavku za suzbijanje zlouporabe droga).

Članovi Odbora izrazili su zadovoljstvo osnivanjem Povjerenstva ministara, koje bi uključivalo opće i posebne programe na prijedlog Ureda pri Vladi RH, uz stručno mišljenje Savjeta sastavljenog od stručnjaka s područja suzbijanja droga, predstavnika udruga, terapijskih zajednica i medija. Radi davanja još većeg značaja Povjerenstvu, Odbor je predložio da na čelu Povjerenstva bude predsjednik Vlade RH.

Članovi Odbora imali su i primjedbi, iz kojih izdvajamo sljedeće: jasnije definirati pojmove "zloporaba" i "uporaba" opojne droge i ne miješati pojmove "izrada" i "pripravljavanje" opojne droge; definiciju ovisnosti dopuniti na način da se navede da je to kronična recidivirajuća bolest te češće koristiti izraz "liječenje", jer uključuje niz intervencija u tretmanu ovisnika; Hrvatski zavod za prevenciju ovisnosti trebao bi biti samostalan u osmišljavanju i provođenju svog posla.

Na sjednici 9. listopada, Odbor je, zadovoljan sastavom Povjerenstva, sugerirao da se ono proširi ministrom pomorstva, prometa i veza i ministrom znanosti i tehnologije. Razmatrana je mogućnost amandmanske intervencije - prijedlogom da premijer bude na čelu Povjerenstva, ali se od toga odustalo nakon obrazloženja predlagatelja te ostavila mogućnost da se čelni čovjek Povjerenstva imenuje naknadno. Na ovoj sjednici Odbor je raspravljao o amandmanima Vlade, koje je ona naknadno povukla.

Vlastitih deset amandmana Odbor je utvrdio na sjednici 24. listopada. Tom prilikom predstavnik predlagatelja obrazložio je razloge povlačenja amandmana Vlade od 13. rujna te podnošenja njenih novih amandmana (od 12. listopada), koje je Odbor ocijenio neprihvatljivim.

Osnovati Ured Vlade RH za suzbijanje zloporabe opojnih droga.

Prvim amandmanom Odbor je predložio osnivanje Ureda za suzbijanje zlouporabe opojnih droga. U obrazloženju, među ostalim, stoji da je to potrebno učiniti radi usklađivanja s međunarodnim konvencijama te pravovremenog ispunjavanja međunarodnih obveza u suzbijanju zlouporabe opojnih droga.

Amandmanom na članak 7. predložene su izmjene u vezi s Povjerenstvom - da ima predsjednika, tajnika i četrnaest članova te da se u njega imenuju ministri (zdravstva, rada i socijalne skrbi, prosvjete i športa, unutarnjih poslova, vanjskih poslova, pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, financija, poljoprivrede i šumarstva, gospodarstva i obrane te glavni Državni odvjetnik RH, ravnatelj policije, ravnatelj Hrvatskog zavoda za prevenciju bolesti ovisnosti i ravnatelj Državnog zavoda za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži. Povjerenstvo bi, prema amandmanu, na prijedlog Ureda, uz prethodno pribavljeno mišljenje Stručnog savjeta donosilo opći program za suzbijanje zloporabe opojnih droga te, uz ova i mišljenje nadležnih ministarstava, odnosno državnih upravnih organizacija - posebne programe za suzbijanje zloporabe opojnih droga (za liječenje i odvikavanje od ovisnosti; za skrb o ovisnicima o opojnim drogama te povremenim konzumentima opojnih droga; za pripadnike Oružanih snaga RH, za osobe u pritvoru i osobe na izdržavanju kazni zatvora prema kojima se izvršava mjera liječenja od ovisnosti koju je izrekao sud te za osobe kojima je odgođen početak kaznenog progona ako se podvrgnu odvikavanju od droga; za djecu predškolske dobi, učenike osnovnih i srednjih škola, studente i članove sportskih udruga; za djecu i mladež koja ne pohađa školu.

Svrha je preostalih amandmana - usklađivanje drugih članaka sa člankom 7, odnosno 8.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo podržao je Konačni prijedlog (kao zainteresirano radno tijelo) uz ocjenu da su važeći propisi zastarjeli i necjeloviti te da nisu usklađeni s međunarodnim obvezama. Članovi Odbora izrazili su zadovoljstvo što je predlagatelj uvažio sugestije o pooštavanju kazni za sve osobe u lancu, od proizvodnje do nezakonitog posjedovanja droge i podržali osnivanje Ureda pri Vladi RH.

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost predložio je parlamentu da izglasa zakon, podržavši rješenja ponudena Konačnim prijedlogom, kao i prijedlog da Vlada RH putem svojih tijela osigura sustavno praćenje pojava, razmatranje pitanja i obavljanje drugih poslova u vezi s primjenom zakona.

Amandmani klubova i zastupnika

Dr. **Zrinjka Glovacki** podnijela je dva amandmana u ime **Kluba zastupnika HSLS-a**. Prvim je zatraženo da se uz zabranu promidžbe izrade, posjedovanja, uporabe i prometa opojnih droga zabrani i "promidžba opojnih droga na bilo koji drugi način". U obrazloženju amandmana na članak 44. stoji da liječnicima treba ostaviti liječenje ovisnika, a od drugih navedenih institucija zahtijevati da izvještavaju policiju o svakoj okolnosti važnoj za primjenu predloženog zakona. Ovaj klub zastupnika predložio je, uz to, da se Vladu RH obveže da u roku šest mjeseci po stupanju zakona na snagu Hrvatskom saboru predloži mrežu ustanova (udruga, terapijskih zajednica) za skrb i resocijalizaciju ovisnika.

Zabraniti izravnu i neizravnu promidžbu izrade, posjedovanja, uporabe i prometa opojnih droga te precizno definirati što je to ovisnost - teška, kronična, recidivirajuća bolest, koju treba liječiti iz humanih i medicinskih razloga.

Jadranka Kosor (HDZ) predložila je da se (članak 4) zabrani izravna i neizravna promidžba izrade, posjedovanja, uporabe i prometa opojnih droga te da se precizno definira što je to ovisnost (teška, kronična, recidivirajuća bolest koju treba liječiti iz humanih i medicinskih razloga).

Katica Sedmak i Lucija Debeljuh (SDP) amandmanom na članak 27. zatražile su da se obvezno bilježi i koja je službena osoba obrađivala koju pošiljku (kod carinjenja), kako bi se kod eventualnog propusta i prekršaja moglo obaviti sankcioniranje. Članom 39. trebalo bi, po njihovoj ocjeni,

predvidjeti da se stručna pomoć (Centar za socijalni rad i dr.) pruža i članovima obitelji ovisnika, a ne samo ovisniku. Ta teška i recidivirajuća bolest ostavlja, naime, duboke tragove na cijeloj obitelji, koja nerijetko gubi podršku prijatelja i rodaka i osjeća se manje radno sposobnom, zbog čega se posljedice multipliciraju.

Ovisnost definirati kao kroničnu recidivirajuću bolest

Dubravka Šuica (HDZ) podnijela je 11 amandmana. Prvim je zatražila promjenu naziva zakona u "Zakon o sprječavanju zloporabe opojnih droga". Obrazloženje - naziv iz Konačnog prijedloga ne koristi se ni u Konvenciji UN-a protiv nezakonitog prometa opojnim drogama iz 1998. I nije riječ o nomotehničkom već suštinskom pitanju.

Trećim amandmanom definira se ovisnost kao kronična recidivirajuća bolest, uz obrazloženje da bi se time lakše definiralo i ovisnike kao bolesnike kojima se moraju osigurati specifični oblici liječenja (inače se, upozorila je zastupnica, bezrazložno riječ "liječenje" zamjenjuje izrazima kao što su "skrb", "oslobađanje od ovisnosti" i sl.)

Zastupnica je, nadalje, predložila da Provedbeni plan, zbog značaja problematike, potvrđuje Hrvatski sabor; zatražila da se Hrvatski zavod za prevenciju bolesti ovisnosti preimenuje u Hrvatski zavod za sprječavanje i liječenje ovisnosti, upozorila da je detoksifikacija početni dio tretmana kod većine ovisnika bez obzira gdje se provodi pa da je logično da se svi slučajevi evidentiraju odmah po dolasku u ustanovu.

Uz upozorenje da se sastav sintetičkih droga mijenja nevjerojatnom brzinom te da zastarjele liste opojnih droga otežavaju rad MUP-u i Državnom odvjetništvu (nema temelja za postupanje), prof. Šuica predložila je da ministar zdravstva svakih šest mjeseci obnavlja popis opojnih droga, psihotropnih tvari i biljaka iz kojih se može dobiti opojna droga.

Pet amandmana podnio je **Branislav Tušek (SDP)**. Zatražio je da se člankom 20. utvrdi kako su roditelji, posvojitelji, skrbnici i dr. ne samo dužni već i "odgovorni" poduzimati potrebne mjere za suzbijanje posjedovanja droge kod djece i mladeži (isto je obrazloženje za treći amandman) te predložio da se u

članku 43. naglasi značaj edukacije i prosvjeđivanja navedenih subjekata. Iz obrazloženja drugog amandmana izdvajamo napomenu kako iskustva, svakodnevni život počesto demantiraju roditelje, posvojitelje i učitelje i ruše mit o njihovoj superiornosti ili predrasudu o poznavanju oblika i pojava zloporabe droga. Zastupnik je, nadalje, predložio da se (članak 44) i organizatore sportskih priredbi uvrsti među one koji su dužni i odgovorni pravovremeno izvjestiti nadležne organe o eventualnoj uporabi opojnih droga. Među ministarstva koja vode evidenciju uključiti i ministarstva prosvjete, sporta te znanosti i tehnologije - prijedlog je iz petog amandmana (članak 50).

Darijo Vasilčić (PGS) podnio je dva amandmana. Prvim je (na članak 7) predložio da Povjerenstvo ima organizacijske jedinice na razini županije, a drugim (članak 50) da se pojam "konsignacijska skladišta" (ukinuta su) zamijeni izrazom "carinska skladišta".

Amandmani Vlade RH

Vlada RH u dva je navrata podnosila amandmane. Pet amandmana koje je utvrdila 13. rujna, a koji su faktički istovjetni onima Odbora za obitelj, mladež i šport povukla je (njima je, među ostalim, bilo predviđeno osnivanje Ureda za suzbijanje zloporabe opojnih droga i Povjerenstva). Sa sjednice 12. listopada Vlada je parlamentu uputila devet amandmana. Prvi je podnesen

Razmatranje pitanja i obavljanje drugih poslova u vezi s primjenom Zakona Vlada Republike Hrvatske osigurati će "putem svojih tijela".

radi provedbe drugog, a drugim je utvrđeno da će sustavno praćenje, razmatranje pitanja i obavljanje drugih poslova u vezi s primjenom Zakona Vlada Republike Hrvatske osigurati "putem svojih tijela", a ne kroz Povjerenstvo, kako je bilo prvotno predviđeno. U obrazloženju stoji da je to sukladno obvezama iz međunarodnih konvencija na području suzbijanja zloporabe opojnih droga. Prvim se amandmanom samo usklađuje ovo rješenje u članku 5. Konačnog prijedloga. Radi provedbe drugog amandmana preostalim je

amandmanima osigurano brisanje članka 8. te izmjene u drugim člancima s tim u vezi (38, 39, 43, 49, 50. i 67).

RASPRAVA

Nakon zamjenika ministra zdravstva, **Rajka Ostojića** i predsjednika Komisije za suzbijanje zlorabe droga, dr. **Ante Barbira** (vidi - O Prijedlogu i Nacionalnoj strategiji), izlagali su predsjednici odnosno predstavnici radnih tijela - **Snježana Biga-Friganović** (Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo), **Velimir Pleša** (Odbor za obitelj, mladež i šport), **Josip Leko** (Odbor za zakonodavstvo) te **Ivan Ninić** (Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost).

Politički problem

Klub zastupnika HSS-a, čiji je stav obrazložio dr. **Ante Simonić**, podržao je i Izvješće, uz ocjenu da je riječ i o političkom problemu te da je dužnost i Vlade i Hrvatskog sabora da se ovom problemu posvete na najodgovorniji način. Valja, kako reče, postupiti hitno, stručno i utemeljeno. Hitno se i

Ovisnost je usko vezana uz socijalne probleme, a provociraju je ili produžuju - besperspektivnost, nezaposlenost, siromaštvo, srušen sustav vrijednosti i još niz problema koji hrvatsko društvo potresaju u cijelosti.

radi, napomenuo je, naglasivši da struka, međutim, mora definirati temeljne principe koji će pomoći da se dobije što kvalitetnija Strategija, a i pomoć u izradi zakona. Na prvom mjestu su, po njegovim riječima, tri temeljna principa - prevencija, prevencija i opet prevencija, te uz to - rehabilitacija i resocijalizacija, a i onemogućavanje - silom - kriminalnih radnji. Potrebno je da struka riješi problem metadonske terapije (potrebna je stručna rasprava na državnoj razini), preventivnog cijepljenja protiv hepatitisa (to se već počelo činiti), a valja razriješiti i što treba raditi u bolničkoj, a što u izvanbolničkoj mreži liječenja. Zastupnik osobno smatra da bi bilo

bolje da su detoks-jedinice izvan bolničkog sustava.

Treba, rekao je, nadalje, riješiti pitanje mreže centara za prevenciju i suzbijanje ovisnosti, pitanje komuna. Probleme treba rješavati multidisciplinarno, a posebnu brigu valja posvetiti zaštiti branitelja (o kojima se, iako su posebno izloženi, ne vodi dovoljno brige).

Zastupnik Kluba zastupnika HSS-a ustvrdio je da je ovisnost usko vezana uz socijalne probleme, da je provociraju ili produžuju - besperspektivnost, nezaposlenost, siromaštvo, srušen sustav vrijednosti i još niz problema koji hrvatsko društvo potresaju u cijelosti.

Iz dijela izlaganja o Nacionalnoj strategiji još izdvajamo sljedeće upite, primjedbe, prijedloge i upozorenja: što je na ovom planu činjeno kroz ministarstva prometa i poljoprivrede; crkva i sportske organizacije nisu prisutne u materijalima; zašto baš 11,8 milijuna za 2002. godinu; definirati ciljeve - za koliko se želi smanjiti broj ovisnika i koliko medicinskih sestara, liječnika, sudaca, carinika, psihologa, psihijataru treba odraditi posao; definirati rad institucija koje će raditi s ovisnicima i njihovu suradnju; otoci se ne spominju dovoljno; definirati specifične mjere za "žarišna" područja.

Da bi ilustrirao težinu problema zastupnik HSS-a među ostalim je napomenuo kako godišnji promet drogom u Hrvatskoj iznosi 200 milijuna DEM (usporedbe radi, Dalmacijacem cement prodan je za 166 milijuna DEM); kako u svijet droge godišnje u Hrvatskoj ulazi 1700 radno sposobnih osoba, da je 80 posto žena heroinskih ovisnika u reproduktivnom razdoblju, da je u 2000. godini rođeno 600 beba s apstinencijskom krizom.

Klub zastupnika HSS-a podržao je Konačni prijedlog, uz ocjenu da će zakon očito biti središnja jezgra, povezujuća struktura materijala, važna za svekolike druge propise, od kaznenog prava do socijalne skrbi i međunarodne policijske suradnje. Prigovorili su nazivu zakona - koji bi trebao, po njihovoj ocjeni, glasiti "Zakon o proizvodnji i prometu opojnih droga". Ova problematika je vrhunski nacionalni i politički prioritet zemlje pa na čelu Povjerenstva (koje svakako mora biti, i to općenacionalno) treba biti premijer ili njegov zamjenik, a članovi ministri - smatraju zastupnici ovog kluba. Uz

obrazloženje kako je potrebna institucija koja će moći narediti što činiti i u vojsci i u carini, i u obrazovanju, i u zdravstvu da bi se razbila narkomafija.

Replicirajući prethodniku, **Jadranka Kosor (HDZ)** ustvrdila je da se ne radi hitro i zakon ne donosi hitno (donosi ga se već godinu dana), a on uz to nije ono najbolje što se moglo iznjedruti. Da bi ilustrirala odnos prema ovoj problematici zastupnica je upitala gdje je 19 milijuna kuna potrebnih za hitnu provedbu ovog zakona. Rebalansom Proračuna za prošlu godinu s pozicije sredstava za program izvršenja Nacionalne strategije skinuto je 850 tisuća kuna. Ove godine plan je bio 8,2 milijuna kuna, a do 31. listopada izvršeno je manje od 2 milijuna kuna. U 2000. godini plan je bio oko 6,5 milijuna kuna, a izvršeno je jedva 900 tisuća kuna.

Uvijek treba raditi hitro, ali ne nauštrb vrsnosti - bio je odgovor dr. **Ante Simonića**, koji je napomenuo kako bi osobno volio da se ovo učinilo i ranije, ali da podržava sve koji omogućili da se učini i danas.

I **Tonči Tadić (HSP)** imao je primjedbu Simoniću. Za šverc (droge) prijevoznim sredstvima odgovorno je Ministarstvo financija (pod kojim je Carinska uprava), a ne Ministarstvo prometa i veza.

Odgovarajući, dr. **Ante Simonić** je rekao da se radi o multidisciplinarnom pristupu. Neprijeporno je da su pomorci, vozači ili avijatičari profesijom, radnim mjestom, vezani uz Ministarstvo prometa, ali tiče se to i drugih službi.

Sve snage u prevenciju

I **Klub zastupnika SDP-a** podržao je Izvješće i Konačni prijedlog. Njegova predstavnica, **Snježana Biga-Friganović**, započela je izlaganje upozorenjem kako u razvijenim zemljama još nema značajnijeg pokazatelja smanjenja zlorabe sredstava ovisnosti, iako se više ulaže u prevenciju, liječenje i sprječavanje prodaje droge. Ocjena je međunarodnih institucija da sve snage valja usmjeriti u prevenciju, jer dugogodišnje iskustvo pokazuje da isključivo represivne mjere ne postižu dostatne pomake u smanjenju broja narkotika, oboljelih, odnosno ovisnika.

Ustvrdivši da su rezultati po donošenju Nacionalne strategije (1996.) izuzetno mršavi, zastupnica je

izjavila da nije bilo stvarne volje ni političke podrške od izvršne vlasti za kvalitetno rješenje problema. Prave aktivnosti započele su, rekla je, tek kad je Ministarstvo zdravstva počelo koordinirati te aktivnosti (isprva je odbijalo).

Predstavnica Kluba zastupnika SDP-a zatim je upozorila da ovisnici nisu adekvatno ni registrirani. Prema registru Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo ima ih 2700, dok ih je pod nadzorom Ministarstva zdravstva (14 županijskih i gradskih centara za prevenciju ovisnosti) registrirano više od 4100.

Ona je zatim ukazala na porast trenda konzumiranja i eksperimentiranja sa svim sredstvima ovisnosti među petnaestogodišnjacima (s marihuanom je eksperimentiralo čak 15 posto učenika te dobi).

Snježana Biga-Friganović ustvrdila je da je uz zemljopisni položaj i rat na problem zluporabe opojnih droga djelovalo i nepostojanje institucija pravne države.

Rasvijetliti

Zastupnica je inzistirala u ime svog kluba da se u okviru MUP-a i Državnog odvjetništva poduzmu sve potrebne radnje (u suradnji s Interpolom) za rasvijetljivanje situacije na koju je nedavno ukazao jedan, kako reče, izuzetno zabrinjavajući članak u tjednom listu. U njemu je stajalo da se u sudskom procesu u prethodne dvije godine u Južnoafričkoj Republici - u kojemu se sudi tzv. afričkom Mengeleu (voditelju projekta u sklopu kojeg se vodio biološko-kemijski rat protiv obojenog stanovništva u toj zemlji) spominju, kao suradnici u proizvodnji i trgovini s optuženim - bivši ministar u hrvatskoj Vladi, osobe iz vrha MUP-a te osobe iz Ministarstva obrane.

Govoreći zatim o Konačnom prijedlogu, zastupnica je rekla da će novi zakon biti velika podrška u predstojećoj borbi protiv narkomafije. Podržala je formiranje Vladinog ureda te Državnog zavoda za prevenciju ovisnosti, uz napomenu da je nedostajala upravo koordinacija među ministarstvima.

Zastupnica je pohvalila aktivnosti i Komisije i predsjednika Komisije Vlade RH u proteklom razdoblju, jer je mnogo učinjeno u organizacijskom smislu što je nedostajalo od donošenja Nacionalne strategije. Upozorila je zatim da rad terapijskih zajednica

mora biti u skladu s nacionalnim programom, da moraju čvrsto surađivati sa stručnjacima na tom planu, a svakako sa centrima koji će se i dalje osnivati.

Snježana Biga-Friganović završila je izlaganje ukazivanjem na potrebu prevencije i kad je riječ o ovisnosti o nikotinu i alkoholu te pohvalom revitaliziranju rada pojedinih klubova odnosno otvaranju novih klubova liječenih alkoholičara (uz ostalo i u Petrinji).

Zatvoreni krug neefikasnosti

Klub zastupnika DC-a nije dao prolaznu ocjenu postojećoj politici borbe protiv droge, a niti Izvješću. Zahtijevaju daleko veći angažman te veća sredstva. Govoreći u ime Kluba, **Vesna Škare-Ožbolt** najprije je ustvrdila da Hrvatska nema efikasan

Predloženim zakonom problem neefikasnosti sustava nastoji se riješiti tako da se nadležnost jednog zavoda prebaci na drugi, novoosnovani. Ova već ustaljena praksa "rješavanja" problema neprihvatljiva je, jer će se osnivanjem novih tijela samo dodatno zakomplicirati sustav i povećati troškovi državne uprave, a problem neefikasnosti će ostati. Pravo je rješenje - otklanjanje blokada unutar sustava.

sustav prikupljanja podataka i praćenja kretanja ovisnosti, što je osnovni element za izradu strategije i provedbu politike. Predloženim zakonom problem neefikasnosti sustava nastoji se riješiti tako da se nadležnost jednog zavoda prebaci na drugi, novoosnovani. Ovu već ustaljenu praksu "rješavanja" problema DC smatra neprihvatljivom, jer će se osnivanjem novih tijela samo dodatno zakomplicirati sustav i povećati troškovi državne uprave, a problem neefikasnosti će ostati. Pravo je rješenje, po ocjeni zastupnika ovog kluba - otklanjanje blokada unutar sustava. Treba, konkretno, vidjeti zašto Zavod za javno zdravstvo ne obavlja kvalitetno svoju funkciju, a ne osnivati novi zavod, jer se bez odlučne

reformе ostaje u zatvorenom krugu neefikasnosti.

Da pristup problemu ovisnosti nije odgovarajući vidi se, po riječima zastupnice Škare-Ožbolt, i iz nesposobnosti sistema da prati kretanje ovisnosti i po terminologiji, etiketama. O ovisnicima se govori kao o bolesnicima koji na neprihvatljiv i visokorizičan način zadovoljavaju ljudske potrebe, a uzroci se olako pronalaze u "moralnoj krizi, poremećenom sustavu vrijednosti, povodljivoj, isfrustriranoj, hedonistički usmjerenoj mladeži".

Korisnici nisu bolesnici iz mračnih ulica, droga je naša stvarnost, a ljudi koji je koriste su mladići i djevojke koje svakodnevno susrećemo na ulicama, u studentskim domovima, u školama - rekla je zastupnica, naglasivši kako droga nije "nešto što se događa nekom drugom". Predrasuda je, naglasila je Vesna Škare-Ožbolt, da se ovisnici regrutiraju iz neskladnih obitelji - oni većinom dolaze iz srednjeg društvenog sloja, za večernji izlazak mladih dovoljno je 60 kuna za tabletu ekstazija i nema tog roditelja koji može biti siguran da će njegovo dijete odoljeti kad mu ponude višesatni bijeg od stvarnosti. To nisu dometnula je, glupa djeca koja žele uništiti živote već, naprotiv, mladi ljudi suočeni s pritiskom problema o kojima nitko ne govori ili eksperimentiraju s drogom vjerujući da mogu kontrolirati situaciju.

Komentirajući zatim iznos sredstava predviđen Proračunom za borbu protiv droge, zastupnica je rekla da se DC-u nameće upit - postoji li upoće politička volja za suzbijanje droge s obzirom na to da su sredstva više nego skromna (lani 12 milijuna 592 tisuće, a za 2002. godinu 17 milijuna kuna).

Ne čini se dovoljno za reintegraciju ovisnika

Ovaj Klub zastupnika smatra da nije dovoljno napravljeno za reintegraciju ovisnika u društvo - nisu dostatna sredstva ili nisu usmjerena na prave adrese. Od 17 milijuna i 160

Udruge koje se bave problemom ovisnosti dobivaju neznatnu pomoć, iako je njihova uloga u cijelom sistemu nezamjenjiva, to više što u njima rade bivši ovisnici.

tisuća kuna za 2001. godinu 11 milijuna 160 tisuća 738 kuna otpada na plaće. Odbiju li se još sredstva namijenjena edukaciji - za liječenje ostane oko 3 milijuna kuna, što podijeljeno na 4179 ovisnika znači 2 kune dnevno po ovisniku, a to i desetminutna terapija svakako se ne mogu ocijeniti kao poticaj borbi protiv ovisnosti - rekla je zastupnica.

Iz njezina izlaganja o Izvješću u ime Kluba zastupnika DC-a još izdvajamo upozorenje da udruge koje se bave problemom ovisnosti dobivaju neznatnu pomoć, iako je njihova uloga u cijelom sistemu nezamjenjiva, to više što u njima rade bivši ovisnici.

Kad je riječ o Konačnom prijedlogu, zastupnica DC-a ustvrdila je da se od njega očekivalo mnogo, a nije dobilo ništa novo. Zamjena postojeće Komisije Povjerenstvom nije velika novina. Valjalo bi ipak odrediti koja će ministarstva u njemu biti predstavljena (zdravstva, socijalne skrbi, pravosuđa i unutarnjih poslova), s tim da se imenovanje na razdoblje od četiri godine ne može odnositi na ministre i njihove zamjenike, jer njihovo članstvo prvenstveno ovisi o političkoj volji birača.

Članovi Kluba zastupnika DC-a ocijenili su da bi stručne članove povjerenstva trebao predlagati predsjednik, a ne ministar zdravstva i upozorili da izmjena naziva (Komisije u Povjerenstvo) neće donijeti ništa novo ako jedini kriterij za izbor članova ne bude stručnost.

Nakon ponovljenog upozorenja o neprihvatljivoj praksi neprestanog osnivanja novih tijela jer postojeća ne izvršavaju funkcije, zastupnica DC-a rekla je da je prikupljanje podataka moglo ostati u nadležnosti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, a analiza stanja, oblikovanje doktrina i planiranje mjera moglo se uklopiti među zadatke Povjerenstva. Kad je već predložen, uloga Zavoda ne bi smjela biti administrativna i analitička već koordinacijska (da u mrežu poveže sve subjekte koji se bave tom problematikom). Obrazloženje da je pitanje rada komuna i terapijskih zajednica regulirano Zakonom o udrugama ne zadovoljava, naglasila je Vesna Škare-Ožbolt, rekavši da nemaju sve udruge istu ulogu u društvu (ove zaslužuju posebnu pažnju, radi njihovog financiranja te sustavnog zapošljavanja bivših ovisnika u njima). Na kraju spomenimo i upozorenje neće li evidencija ovisnika i povremenih uzimatelja imati kontraproduktivan

učinak - teško da će takve osobe zatražiti pomoć kad znaju da će na taj način biti evidentirane i obilježene.

Jedan od najurgentnijih problema hrvatskog društva

Konačno - ovim je komentarom **Tonči Tadić** najkraće izrazio opći stav **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a**. Koji na predloženi zakon nisu imali bitnih primjedbi. Izvješće o provedbi Nacionalne strategije potakao je, međutim, cijeli niz komentara. Ponajprije da je droga jedan od najurgentnijih problema u hrvatskom društvu, koji valja hitno rješavati. Zabrinjava što se s eksperimentalnim, a potom i ozbiljnim uzimanjem droge kreće sve češće i sve ranije. Zastrašujući je podatak da je u Hrvatskoj 20 posto tinejdžera poslije 16. godine barem jednom probalo drogu.

Po riječima zastupnika Tadića, Hrvatska bi trebala u borbu protiv narkomafije investirati otprilike isto koliko ova (200 milijuna dolara) u borbu protiv hrvatske države i njezine mladeži, a investira se - upozorio je - sto puta manje. Zastupnik je povukao i paralelu sa Sjedinjenim Američkim Državama, koji u borbu protiv droge investiraju 17 milijardi dolara. Hrvatska bi, u odnosu prema broju stanovnika trebala barem 85 milijuna dolara, ili, kako reče, barem 80 milijuna kuna, a i od toga je planirano deset puta manje.

Ukazavši na potrebu maksimalne efikasnosti MUP-a, zastupnik je rekao kako je uzaludno to a i efikasnost državnog odvjetništva ako dolazi do nedopustivih pomilovanja dilera (čemu se svjedočilo u proteklih godinu dana). Što, kako reče, izvrgava ruglu svu borbu ove države i sva nastojanja parlamenta i Vlade RH.

Pomilovanja dilera nedopustiva su, dometnuo je, jer ti ljudi rade izravno protiv djece, budućnosti ove nacije i zemlje.

Predstavnik Kluba zastupnika HSP-HKDU-a zatim je rekao da treba poraditi na sekundarnoj prevenciji, na edukaciji, apeliravši da se ne ostane na deklarativnoj podršci centrima. Ustvrdivši kako bi, prema nekim prijedlozima, na čelu Povjerenstva bio predsjednik Vlade - "čovjek koji je u predizbornoj kampanji rekao da je probao marihuanu i da se time ponosi (koju poruku, mi zapravo, šaljemo našoj djeci - ako se u mladosti napuštite

danas-sutra ćete postati premijer Republike Hrvatske"), Tonči Tadić je rekao da "ne može dopustiti činjenicu da se u hrvatskoj javnosti pozitivno govori o ljudima koji su liječeni narkomani i koji su i nakon toga uspješno nastavili karijeru". To je, po njegovoj ocjeni, poruka mladeži da se drogira, a centri za liječenje ovisnika dovest će ih u red.

Ne može se dopustiti da se u hrvatskoj javnosti pozitivno govori o ljudima koji su liječeni narkomani i koji su i nakon toga uspješno nastavili karijeru. To je poruka mladeži da se drogira.

Zaključivši tvrdnjom da je potrebno pojačati borbu protiv droge, predstavnik Kluba zastupnika HSP-HKDU rekao je da se mora razmisliti - kakva se to poruka upućuje hrvatskoj mladeži kroz postupke izvršne vlasti i kroz pisanje hrvatskih medija.

Replicirajući Tadiću, dr. **Zrinjka Glovacki-Bernardi** zamjerila je Tadiću što na takav način dovodi u pitanje rad centara, u kojima se, kako reče, svi bore za svakog čovjeka, a i to što preziranjem govori o ljudima koji su smogli snage izvući se iz droge. **Tonči Tadić** uzvratilo je da nije omalovažao rad centara niti doveo u pitanje njihovo postojanje već samo rekao da se ne može sve osloniti na centre. Uz to je, dometnuo je upozorio kakve se poruke iz izvršne vlasti i sustava zdravstvene zaštite upućuju mladima.

Podrška uključivanju nevladinih organizacija

Nastavljajući u ime **Kluba zastupnika HSLS-a**, dr. **Zrinjka Glovacki-Bernardi** rekla je da su, kad je riječ o Izvješću o Nacionalnoj strategiji temeljni problemi postavljene veoma dobro - što bolje i sustavno uključivanje nevladinih organizacija (koje su učinile izuzetno mnogo na poboljšanju uvjeta liječenja i skrbi o ovisnicima) u borbu protiv droge.

Kad je riječ o zakonu ovaj klub je pozdravio decentralizaciju brige o ovisnicima, uključivanje terapijskih zajednica u sustav te davanje školama posve druge uloge (i nastavnici i roditelji suočavali su se s problemom da nisu imali ni prava ni dužnosti kad je riječ o borbi protiv droge).

Zastupnica HSLS-a obrazložila je HSLS-ove amandmane i zatim zastupnike upoznala s prijedlogom zaključka što ga je parlamentu ponudio ovaj klub. Riječ je o utvrđivanju obveze Vladi da u roku šest mjeseci po stupanju zakona na snagu predloži mrežu ustanova (udruge i terapijske zajednice) koje dosad nisu bile u sustavu koje će preuzeti i skrb za resocijalizaciju.

Valja liječiti uzroke

Da **Klub zastupnika HNS-PGS-SBHS** podržava donošenje predloženog zakona zastupnike je izvijestio mr. **Nikola Ivaniš**. Nakon ocjene o dobroj sistematizaciji rješenja (od kontrole proizvodnje do terapijskih zajednica i uvođenja mreže centara), zastupnik je ustvrdio da ovime nije napravljen ključan korak u zausustavljanju epidemije širenja droge. Valja, naime, liječiti uzroke, odnosno "kanale" kojima je to zlo tako masovno ušlo u hrvatsko društvo.

U kampanji protiv droge angažirati sustav predškolskog odgoja, ukupni obrazovni sustav, sustav sporta (masovnog i profesionalnog), sustav kulture (profesionalne i masovne) te sustav nevladinih udruga. Dakle, cjelokupni civilni sektor i, nezaobilazno - sve vjerske zajednice, čija je uloga veoma važna. Važna je i uloga Hrvatske vojske.

Po ocjeni zastupnika ovog kluba ni velike količine novca neće same po sebi riješiti problem, jer ukloniti drogu iz društva može se samo uz angažman svih segmenata društva, ne samo zdravstva (inače, Ministarstvo zdravstva se, ocjenjuju, u ovom sazivu znatno ozbiljnije nego ranije bavi problematikom). Zdravstvo bi se čak moglo naći na kraju "lanca" važnog za suzbijanje droge, dok je policija kao izvršni organ vrlo važna, ali ne i jedina. Mora se, naglasio je zastupnik, programski razradeno u okvirima kampanje protiv droge, angažirati sustav predškolskog odgoja, ukupni obrazovni sustav, sustav sporta (masovnog i profesionalnog), sustav kulture (profesionalne i masovne) te sustav nevladinih udru-

ga. Dakle, cjelokupni civilni sektor i, nezaobilazno - sve vjerske zajednice, čija je uloga veoma važna. Veoma važna je i uloga Hrvatske vojske.

U nastavku izlaganja, Ivaniš je rekao da je plodno tlo za širenje droge - društvo s ovako niskim ekonomskim rastom, u kojem je u pravilu od dvoje roditelja jedno nezaposleno i u kojem mladi pri kraju školovanja izražavaju želju (njih 70-80 posto) za odlaskom iz zemlje.

Testiranje mokraće na droge trebalo bi biti sastavni dio zdravstvenog pregleda u školi, a trebalo bi ga obavljati i kod zdravstvenog pregleda za vozački ispit i za oružni list, kod svake prometne nezgode, kod zasnivanja radnog odnosa te pri regrutaciji, odnosno, do određene dobi (svaku godinu-dvije) kod zdravstvenog pregleda časnike i dočasnika Hrvatske vojske.

Zastupnik je u ime svog kluba zatim predložio da sastavni dio sistematskog pregleda u osnovnoj školi bude testiranje mokraće na droge, a i kod vozačkog ispita, kod pregleda za oružni list, kod svake prometne nezgode, kod zasnivanja radnog odnosa te pri regrutaciji, odnosno, do određene dobi, svaku godinu-dvije i časnike te dočasnike Hrvatske vojske.

Izlaganje je zastupnik završio napomenom o revnosti Hrvatske policije kad je riječ o kaznama za nepropisno parkiranje, a ne i kod fizičke zaštite osnovnih škola od raspačivača droge. Njihova fizička prisutnost dala bi sigurnost i učiteljima da se aktivnije sami suprotstave drogi. Sustavom malih prepreka može se mnogo učiniti, napomenuo je Ivaniš, uz zahtjev za većim sredstvima.

Bez većih sredstava situacija se neće bitno popraviti

Bude li zakon popraćen iznosom o kojem se govori nećemo bitno popraviti situaciju, rekao je **Dino Debeljuh** u ime **Kluba zastupnika IDS-a**, dometnuvši da bi trebali uistinu biti "supermeni ili genijalci da učinimo nešto što Zapad nije mogao učiniti sa

100 do 150 puta većim sredstvima". Zastupnik je zatim upozorio da nešto ne štima u podatku kako su od 8 milijuna predviđenih sredstava za 2001. potrošena samo 2 milijuna. Evidentno je da je netko u krugu birokrata zakazao, da ne radi svoj posao, jer istovremeno centri za suzbijanje i prevenciju ovisnosti nemaju novca ni za najosnovnije stvari (primjerice, skupljaju od roditelja, obraćaju se općini i raznim udrugama da bi dobili sredstva za pločice, za ličenje zidova, za kupnju jednog kreveta) ili komune nemaju sredstva niti za hranu ovisnicima.

Zastupnik Debeljuh uputio je kritiku Tadiću, rekavši kako je bilo žalosno slušati ga kako negativno govori o ljudima koji su se riješili droge. Svaka čast onima koji su uspjeli izaći iz začaranog kruga, rekao je, ustvrdivši kako "nije snažan onaj koji nikad ne padne, nego onaj koji padne i zna se nakon toga dignuti".

Nešto ne štima u podatku kako su od 8 milijuna predviđenih sredstava za 2001. potrošena samo 2 milijuna. Evidentno je da je netko u krugu birokrata zakazao, da ne radi svoj posao, jer istovremeno centri za suzbijanje i prevenciju ovisnosti nemaju novca ni za najosnovnije.

Zastupnik Debeljuh pridružio se zahtjevima da struka razriješiti vječite dileme (metadon da ili ne, komune da ili ne). Treba krenuti jasnim putem, u pravcu decentralizacije - uz stvaranje, ako treba, i takmičarskog duha među jedinicama lokalne samouprave, rekao je, zaključno ustvrdivši kako će zakon ostati mrtvo slovo na papiru ako se centrima i zdravstvenim institucijama ne osigura barem minimalan standard.

Izvešće - samo na znanje; podrška Konačnom prijedlogu

Zašto **Klub zastupnika HDZ-a** podupire Konačni prijedlog, a Izvešće samo prima na znanje objasnila je **Jadranka Kosor**. Najprije je rekla da bi se o problematici droge trebalo u

Hrvatskom saboru raspravljati češće i argumentiranije te da bi potezi Vlade i parlamenta trebali biti učinkovitiji. Napomenu da drogiranje nije nedužna mladenačka zabava ni pojava, zastupnica je potkrijepila podacima iz prošlogodišnjeg izvješća. Prema kojem, 35.000 mladih dnevno puši marihuanu, njih 7000 heroin dnevno kupi najmanje 10.000 doza heroina), a 1000 kokain, dok 30 posto mladih do kraja srednje škole ima neki kontakt s drogama, a svaki treći

O problematici droge trebalo bi u Hrvatskom saboru raspravljati češće i argumentiranije. Uz to, potezi Vlade i parlamenta trebali bi biti učinkovitiji, a i trebalo bi obvezati sve državne dužnosnike da u javnim nastupima ni na koji način ne propagiraju uživanje droga.

dječak i svaka četvrta djevojčica u dobi od 15 godina puši. Iz preostalih podataka na koje je ukazala zastupnica još izdvajamo sljedeće podatke: u 1999. godine 40 osoba umrlo je od predoziranja, a 2000. godine 74 osobe; 150.000 osoba u dobi između 15 i 30 godina povremeno ili stalno uživa marihuanu; u 2000. godini je 23 posto više (u odnosu na 1999.) maloljetnika bilo prijavljeno zbog kaznenog djela posjedovanja droge. Zbog svega toga izuzetno je važno donijeti zakon, rekla je **Jadranka Kosor**, izvjestivši zastupnice da Klub zastupnika HDZ-a podržava osnivanje Ureda, ali uz upozorenje o "inflaciji ureda" - uvijek kad Vlada ne nađe prava rješenja za određene probleme.

Po ocjeni ovog kluba, ni predloženih 19 milijuna kuna neće biti dovoljno za ostvarivanje zakona. Ne fali dobrih želja i namjera, ali one se ne realiziraju. Primjerice, za Program izvršenja Nacionalne strategije suzbijanja zloporabe droge bilo je predviđeno nešto više od 8 milijuna kuna, a do 31. listopada izvršeno je milijun 926 tisuća 820 kuna, a rebalansom je s te pozicije skinuto 850 tisuća kuna. I za rad Nacionalnog centra za suzbijanje droge bila su planirana 3 milijuna kuna, a izvršen je (do 31. listopada) samo jedan.

Zastupnica je obrazložila zahtjev za izmjenom članka 4. (zabrana izravne i neizravne promidžbe droge) te ustvrdila da parlament treba kontrolirati provedbu Nacionalne strategije. Ciničnom je nazvala napomenu iz Izvješća o posebnim naporima Državnog zavoda u provedbi programa afirmacije uspješnog roditeljstva. Jer, riječ je o godini u kojoj su smanjene porodične naknade, kad je ukinut dodatak na treće i svako sljedeće dijete te granica za doplatak snižena na 19 godina. Iako je bilo rečeno da će doplaci biti nadomješteni stipendijama njih nema na vidiku - rekla je zastupnica HDZ-a.

Ona je još izvjestila zastupnike da HDZ podupire prijedloge za poboljšanje provedbe Nacionalne strategije, ali smatra da bi trebalo obvezati sve državne dužnosnike da u javnim nastupima ni na koji način ne propagiraju uživanje droga. S tim u svezi upozorila je na izjavu "glasnogovornice jednog ministarstva" koja je kazala da ne bi imala ništa protiv dekriminalizacije marihuane.

Predloženo - osnova za druge propise

U ime **Kluba zastupnika LS-a dr. Tibor Santo** je rekao da se zakon podržava, s obzirom na to da je on tek početak izgradnje ozbiljnog sustava i legislative i drugih dokumenata. Na kompleksno pitanje (problem) ovog zakona ne može očekivati kompleksan odgovor, jer je riječ o zakonu koji predlaže jedno ministarstvo. A takav zakon, ili sustav zakona mora biti nacionalni projekt prvog prioriteta i ne bi se smio vezati ni uz jedno ministarstvo već da ga prezentira Vlada RH. U tom kontekstu i ne treba biti kritičan već predloženo valja shvatiti kao osnovu za donošenje drugih propisa koji bi materiju kompletirali i omogućili sveobuhvatan pristup problematici zloporabe opojnih droga - rekao je zastupnik LS-a.

Povodom kritičnosti Izvješća o stanju na planu ovisnosti, naročito evidencije i prikupljanja podataka u sustavu, zastupnik je rekao da bi se tek temeljem međunarodnog upitnika u kojem bi obvezu prijavljivanja imala svaka jedinica zdravstvene zaštite (i primarna i sekundarna) mogao izraditi sustav koji bi odgovorio na

pitanja koliki je problem te kakva dinamika promjene problema. Daka-ko, prisutan je i fenomen "sante leda"

Multisektorski pristup, koji je ovdje nužan, nema dovoljno uporišta. Sredstva su nedostatna, ali postojeći sustav i mreža nisu bili u stanju potrošiti ni mala sredstva, pa stoga ona moraju biti u funkciji razvijanja sustava (s vremenom će se utvrditi stvarna potreba za sredstvima).

koji se izračunava temeljem dugogodišnjih iskustava.

Prigovori i prijedlozi Kluba zastupnika LS-a Izvješću i Konačnom prijedlogu su sljedeći: metodološki - ne brkati primarnu i sekundarnu prevenciju jer se to odražava na rješenja u Zakonu; nema razloga da si već i u registraciji djelovanja Hrvatski zavod za prevenciju ovisnosti isključujući mogućnost izvanbolničkog liječenja (ustrojbene jedinice će to raditi, jer je inače njihov smisao dvojbena); zakon bi morao definirati plaće kako bi se izbjegli nesporazumi; multisektorski pristup koji je ovdje nužan nema dovoljno uporišta; sredstva su nedostatna, ali postojeći sustav i mreža nisu bili u stanju potrošiti ni mala sredstva, pa stoga ona moraju biti u funkciji razvijanja sustava (s vremenom će se utvrditi stvarna potreba za sredstvima).

Na kraju izlaganja zastupnik Santo je izrazio nadu da će Predsjednik Republike i predsjednik Vlade u novogodišnjim nastupima u istu ravan staviti problem zloporabe droge s najznačajnijim socijalnim i gospodarskim problemima.

U ime predlagatelja

Uslijedilo je izlaganje predsjednika Komisije za suzbijanje zloporabe droga, dr. **Ante Barbira**. Komentirajući upite oko nejasnoća u financiranju izvjestio je zastupnike da su sredstva za Program prevencije ovisnosti u Ministarstvu zdravstva (2 milijuna 600 tisuća kuna) potrošena, odnosno potrošit će se tijekom godine. Ostalih 6 milijuna su drugi programi.

Napredak je - pojasnio je - što će biti jedna stavka za programe, a druga za

plaće djelatnika (više od 11 milijuna kuna, što je praktički povećanje za 11 i nešto milijuna kuna).

Za rad Komisije predviđena su 4,4 milijuna kuna umjesto 3,4, a županije i gradovi su i dosad izdvajali velika sredstva i za plaće i za tekuće investicije, s tim da je i dalje ista tendencija. To je, naglasio je nacionalni problem ne samo Vlade odnosno Proračuna već kompletne države, jednako i županija i gradova.

Zahvalivši županijama na pomoći, dr. Barbir ukazao je na prijedlog prema kojem bi Vlada RH iz Proračuna, zajedno sa županijama i gradovima načinila ugovor o snošenju troškova rada svih centara. On je, zatim, rekao da i druga ministarstva imaju stavku za druge programe. Cilj je - da postoji jedna stavka da se prema programima financiraju određeni programi.

Dosad nije bilo kontrole financiranja sredstava koja su trošila ministarstva, napomenuo je predsjednik Komisije, dometnuvši da bi sada Ured obavljao tu kontrolu, prema izvedbenim programima ministarstava. Hrvatski zavod za javno zdravstvo radi registar ovisnika o drogi te niz drugih registara, kao i analize bolesti.

Iz činjenice da neki centri nemaju pravni ustroj, da nisu informatizirani, niti imaju regulirano radno vrijeme nije se moglo dopustiti da se broj ovisnika u 2000. godini ne kontrolira, naglasio je dr. Barbir, kazavši kako su vidljive razlike između podataka iz centara i iz Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Po toj osnovi se, kako reče, učinila inspekcija i činjenica je da su se utvrdili pravi podaci o onima uistinu prisutnim u centrima. Ti brojevi, međutim nisu konačni, jer isto tako nitko nije tražio koliki je broj ovisnika u terapijskim zajednicama, u komunama, gdje su ti ovisnici i kojim su putem otišli - ta brojka uopće ne postoji.

Branislav Tušek (SDP) rekao je da predstoji teška dugogodišnja borba da bi se otklonili uzroci koji dovode do pojava koje smatraju i društveno neprihvatljivim i društveno opasnim.

Nakon upozorenja o epidemiji ovisnosti u Zadru, Rijeci i Puli, zastupnik je ustvrdio da zabrinjava to što zabrinjavajuće rast bilježe i drogi nekad nepristupačne zone kao što je Slavonija. Od ključne važnosti je, rekao je, prevencija, prepoznavanje kod djece i mladih elemenata koji stvaraju pretpostavke za društveno neprihvatljive pojave.

Zastupnik je upozorio da prema publikaciji Ministarstva zdravstva "Zdravstveno stanje i zdravstvena zaštita u Republici Hrvatskoj" broj novih ovisnika nije doživio eksploziju od 1991. do 1995, kako se ističe u Izvješću. U 1991. bilo je 250 novih ovisnika, a 1994. ih se pojavilo 300 novih. Porast za 300 posto u odnosu na 1991. a za 200 posto u odnosu na 1994. dogodio se 1996 (800 novih ovisnika). Prošle godine porast je prema 1991. iznosio 800 posto. Kad je riječ o ženama, lani je zabilježen porast veći od 1000 posto (1991. ih je bilo 40).

Sve to govori, rekao je zastupnik, da se moraju stvoriti vrhunski timovi (liječnika, sociologa, psihologa, predstavnika Hrvatskog olimpijskog odbora) koji će, smješteni na odgovarajućim područjima, dati odgovore na otvorena pitanja i ponuditi rješenja i program izlaska iz "dugog narkomanskog marša kroz Hrvatsku". Da bi potkrijepio svoju procjenu zastupnik je spomenuo i podatak kako je od ovisnosti o drogi u razdoblju 1976-1995. bolnički bilo liječeno 5800 osoba, da bi ih samo u jednoj godini (lani) bolnički liječeno 4000.

Iz njegova izlaganja još izdvajamo prijedlog o obradi tematike droge kroz sve nastavne programe.

Zaustaviti eroziju morala i pogubni utjecaj negativnosti potrošačkog društva

Petar Žitnik (HSS) zastupnicima je ponovio svoje (skraćeno) izlaganje iz 1996, kod donošenja Nacionalne strategije. Badava svi programi, rekao je, ako se ozbiljno ne promijeni način života, ne zaustavi poguban utjecaj loših navika i običaja potrošačkog društva i ne vrate prave vrijednosti. Napomenuvši da je Hrvatska presiromašna da bi se oduprla pogubnim utjecajima sa strane (od Amerike i Europe loši se običaji brzo preuzimaju, a dobri sporo), zastupnik je rekao da se mora poduzeti sve kako bi se mladima omogućilo da žive normalan i ugodan život od svog rada, da se razvije normalan život na obiteljskom gospodarstvu, mlade vrati prirodi, poštovanju pravih vrijednosti, poštovanju rada i obitelji. Ne može se to, dometnuo je, učiniti preko noći, ali uz relativno malo ulaganja mogu se otvarati programi moderne poljopriv-

redne proizvodnje, "a ne da se svi žele baviti trgovinom, ili još gore švercom, ili se obogatiti na poker aparatima. Kad se zdravo živi, kad se u znoju lica svoga zarađuje za kruh, kad se voli priroda, poštuje Bog i roditelji tada u takvu društvu nema mjesta drogi" - ustvrdio je zastupnik HSS-a.

Badava svi programi ako se ozbiljno ne promijeni način života, ne zaustavi poguban utjecaj loših navika i običaja potrošačkog društva i ne vrate prave vrijednosti.

U nastavku izlaganja on je rekao da se ne može očekivati kako će nastavnici, koji zbog malih plaća, a velikih nastavnih programa, stalno smišljaju kako pobjeći iz prosvjete, preuzeti još i dodatne obveze prevencije ili odvikavanja učenika od droge. Slično je i s liječnicima, kojima je namijenjena jedna od glavnih uloga u Programu, a zaboravlja se u kakvom je stanju cijelo zdravstvo.

Nakon napomene kako su mladima prema Programu namijenjeni zatvori, bolnice, terapijske zajednice, centri, liječnici specijalisti i metadon, zastupnik Petar Žitnik je rekao:

"A gdje su programi zapošljavanja mladih, dodjeljivanje stanova mladima, programi raznih korisnih aktivnosti. Amaterski šport smo uništili, umjesto kulturno-umjetničkih društava otvorili smo skupe disko-barove, umjesto ljubavi naučili smo ih seksu na sto načina."

Nakon prisjećanja na mladost u kojoj se nije znalo što je to droga i u kojoj se svatko bavio "s barem dva športa", na plesne večeri koje su završavale kada ove današnje započnu, zastupnik je ustvrdio da današnje ponašanje mladih dovodi do zasićenosti, do dekadencije, do traženja novih uzbuđenja, a kad se na to složeni socijalni problemi otvoreni je put propasti i teren za drogu.

Krajnje je vrijeme da se poduzmu sve efikasne mjere da se zaustavi erozija morala i pogubni utjecaj svih negativnosti potrošačkog društva - rekao je Petar Žitnik, dometnuvši kako ideal mladima ne smiju biti snalazljivi šverceri i lopovi u skupim limuzinama.

Napomenuvši, na kraju, da je ponovio svoj raniji govor zastupnik je rekao da zastupnicima prepušta ocjenu što se u proteklih šest godina promijenilo nabolje.

Strogo definirati prevenciju

Božidar Kalmeta (HDZ) ustvrdio je najprije da je ovisnost samo na razini posljedica medicinsko-zdravstveni problem te da je više riječ o duševnim, psihološkim i sociološkim problemima, u kojima se kriju i uzrok i posljedica i resursi za liječenje. Zato je, po njegovoj ocjeni, medikamentima ili sličnim zdravstvenim metodama teško zamislivo konačno izlječenje i izlazak iz droge - rekao je.

Ovisnost je samo na razini posljedica medicinsko-zdravstveni problem, a više je riječ o duševnom, psihološkom i sociološkom problemu, u kojem se kriju i uzrok i posljedica te resursi za liječenje.

Nakon napomene kako će se mnoge stvari tek morati rješavati podzakonskim aktima ili ugovorima, zastupnik je upozorio da će se bez strogo definirane prevencije (od prilagodbe školskih odgojno-obrazovnih programa, medijske prezentacije štetnosti droge te promicanja zdravog načina života do određenijeg definiranja metadonskog programa i financiranja terapijskih zajednica) i dalje događati da su liječnici nemotivirani, roditelji prepušteni sami sebi, da komune djeluju u neodređenim uvjetima, da ovisnici pod pritiskom okoline odlaze u inozemstvo ili lutaju ulicama s dijagnozom hepatitis B ili C.

Zastupnik HDZ-a prigovorio je što u Konačnom prijedlogu zakona nema preciznih odredbi o resocijalizaciji izliječenih ovisnika, a zatim predložio da se Nacionalna strategija dopuni konkretnijim provedbenim mjerama (sa svodenjem odgovornosti za što manji broj subjekata za istovjetnu djelatnost).

Zastupnik smatra da je jedan od glavnih uzroka sadašnjeg stanja u provedbi Nacionalne strategije njezina neplanska i neorganizirana provedba. Centri nemaju pravno reguliran status, ali su i prepušteni sami sebi kad je riječ o planiranju programa, sadržaja, metoda i oblika rada te vođenja evidencije.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: ocjenu da je provedbeni program trebalo dostaviti barem prije godinu dana i izraženu zabrinutost što do

dan danas nije predložen Provedbeni program Nacionalne strategije za 2002. (a Proračun je na pragu prihvaćanja); upite kada će biti pravno reguliran status županijskih centara i kada će jedinice lokalne i područne samouprave točno znati koje će se mjere financirati iz Državnog, a koje iz njihovog proračuna; kada će započeti planska i organizirana provedba Nacionalne strategije; ocjenu da su se već odavno trebale otvoriti najmanje četiri terapijske zajednice, odnosno državne komune (jednu svakako treba dobiti Zadar).

Omogućiti izdržavanje kazne - u komuni

Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSLŠ), koja surađuje s nekoliko humanitarnih udruga i komuna koje se bave problematikom ovisnosti na području Istre, najprije je izvjestila zastupnike da je u Puli ove godine od predoziranja umrlo 12 mladih osoba te da i Pula i Istarska županija imaju uzlazni trend.

Po ocjeni zastupnice, ni u Istri ni u cijeloj Republici Hrvatskoj nije izgrađena svijest o stvarnom značenju - ozbiljnosti i složenosti problema, zbog čega ni dosadašnje aktivnosti nisu adekvatne.

Prijedlog da se izmjenom zakona omogućiti da u komuni odsluže kaznu zatvora ovisnici koji su u stanju ovisnosti počinili kazneno djelo zastupnica je potkrijepila tvrdnjom da je velika razlika između njih i klasičnog kriminalca te pismom Varije Matošević, koja se zbog kaznenih djela počinjenih zbog ovisnosti o heroinu nalazi na izdržavanju kazne zatvora u Kaznenom zavodu u Požegi.

Zastupnica je još predložila da se u borbu protiv ovisnosti uključe i izliječeni ovisnici.

Agresija drogom

Dr. **Jure Radić (HDZ)** izjavio je da je nakon velikosrpske agresije za Hrvatsku najveća agresija drogom, koja će imati kataklizmine posljedice po mladost i budućnost. Brojnih onih koji su duboko zaglibili u pakao droge jednak je broju poginulih u ratu, naglasio je.

Zastupnik je ustvrdio da je premalo napravljeno kroz 10 godina HDZ-ove vlasti i kroz protekle dvije godine. Hrvatska je dobar medij za razvoj

droge zbog rata i geografskog položaja, rekao je dr. Radić, uz ocjenu da bi se o ovoj temi trebalo raspravljati u Hrvatskom saboru i više puta godišnje.

Izvješću je zastupnik HDZ-a zamjerio što želi pokriti i 2000. i 2001. kako bi se sakrilo da se za 2000. kasni. Kad je riječ o toj godini, ono je previše formalno, spominje se samo broj održanih sastanaka, a to nije bit problema.

Osobito je važno - potaknuti rad terapijskih zajednica. Mnogi prazni prostori diljem Hrvatske mogli bi poslužiti u te svrhe.

Prethodnicu koja je napomenula kako govori zbog javnosti, dr. Jure Radić upozorio je da kamere nisu uključene, iako je malo tema koje su tako važne kao ova. Zastupnik je zatim ustvrdio da je u Izvješću premalo podataka o problemu (zlu) dilera, a mnogi govore da su javna tajna imena narkomafije, imena ubojica djece. Kao što se krenulo u rat protiv velikosrpskog agresora, ovaj narod mora krenuti u "rat" protiv ubojica hrvatske mladosti, rekao je zastupnik.

Zakon, naglasio je, neće riješiti sve probleme, ovdje je potrebna suradnja obitelji, škola, vjerskih institucija te angažman sportskih, kulturno-umjetničkih, folklornih i drugih društava koja okupljaju mladež.

Izrazivši čuđenje što institucije koje rade na suzbijanju ovisnosti ne zahtijevaju veći novac - za ozbiljnije i intenzivnije programe, zastupnik HDZ-a upozorio je da se za borbu protiv droge izdvaja jednako kao i za korištenje državnog aviona.

Iz njegova izlaganja još izdvajamo: ocjenu da je osobito važno potaknuti rad terapijskih zajednica i napomenu s tim u vezi kako bi mnogi prazni prostori diljem Hrvatske mogli poslužiti u te svrhe (tako je, primjerice, iskorišten bivši pogon "jugovojске" blizu Okučana).

U Splitu sada udarnički "rade" - alkoholičari

Mr. Marin Jurjević (SDP) najprije se osvrnuo na, kako reče, neke nespretne izjave, ustvrdivši da je svaki izliječeni ovisnik pobjeda principa dobra nad zlom, života nad

bесmислом, афирмативног принципа према животу над његовом негацијом.

Svaki izliječeni ovisnik pobjeda je principa dobra nad zlom, života nad бесmислом, афирмативног принципа према животу над његовом негацијом.

Tekstu Konačnog prijedloga zastupnik je zamjerio zbog nerazumljivosti i ponavljanja kod nekih definicija te zatražio da se kao i za drogu zabrani promidžba izrade, posjedovanja, uporaba i prometa alkohola. U koliko je to mjeri nužno potkrijepio je primjerom Splita, u kojem je u protekle dvije godine smanjen broj narkomana, ali zato, kako reče, udarnički "rade" alkoholičari. Više od 20 tisuća Dalmatinaca pije prekomjerno, dok u Hrvatskoj to čini oko 250 tisuća građana, zbog čega je ugroženo ili pati oko milijun ljudi (tlačenje najbližih). Pijan je bio svaki 18-ti krivac za saobraćajnu nesreću, rekao je zastupnik, ustvrdivši kako je licemjerno zanemarivati ovaj problem, posebno kad je riječ o reklamiranju.

Zastupnik se založio za povećanje predložene, po njegovoj ocjeni, izuzetno male novčane kazne (20-50 tisuća kuna) za pravne osobe ako javnim oglašavanjem ili na drugi način promiču izradu, posjedovanje, uporabu ili promet opojnom drogom.

Tko je autor Izvješća ?

Zoran Šimatović (SDP) prigovorio je što se iz Izvješća nigdje ne vidi tko mu je autor. Vlada RH ga je podnijela, ali nigdje ne stoji tko ga je pripremio da bi se moglo s njime polemizirati, rekao je kako u kontaktima s pojedinim članovima proizlazi informacija da Komisija nije Izvješće komentirala ni recenzirala ni prihvatila. A ona je bila formirana temeljem Nacionalne strategije i bila je, na neki način, nosilac filozofije i doktrine Nacionalne strategije. Ako ona nije prihvatila Izvješće onda je ono pomalo upitno i zbunjujuće, odnosno neuvjerljivo - rekao je zastupnik, ustvrdivši da je to kvalitetan propust.

Zastupnik je izrazio neslaganje s ocjenom iz Izvješća kao je glavni pokazatelj epidemiološkog trenda broj

prvi put otkrivenih i liječenih opijatskih ovisnika te napomenom o blagom porastu, sa 1998. na 1999. Ako je riječ o porastu od 15 posto opijatskih (heroinskih) ovisnika onda je to znak za uzbunu - naglasio je zastupnik, uz ocjenu o nekonzistentnoj metodologiji, a i terminološkoj nekonzistentnosti.

S obzirom na to da komuna može imati najviše pedeset ili stotinjak članova u programu socijalizacije, od godine do dvije, a godišnje je oko tisuću novevidentiranih ovisnika očito je koliko komuna može u suštini pomoći da se suzbije epidemiološki trend. Zato je veoma važno da zastupnici u svim svojim javnim nastupima daju naglasak na odgovornost državnih institucija, koje su nosioci Nacionalne strategije i da ih se učini što je moguće odgovornijima.

Izvješće je na Komisiji trebalo biti i stoga što je iznad svega struka - rekao je Zoran Šimatović, izrazivši uvjerenje da će se Komisija očitovati.

Iz njegova izlaganja još izdvajamo: upozorenje kako je svaka komuna - koja kao socijalni primjer, princip solidarnosti ima duboko humanu poruku - zapravo tercijarna preventiva, dok čitava Nacionalna strategija zapravo tendira prema sekundarnoj preventivi, koja donosi najviše koristi. S obzirom na to da komuna može imati najviše pedeset ili stotinjak članova u programu socijalizacije od godine do dvije, a godišnje je oko tisuću novevidentiranih ovisnika onda je očito koliko komuna može u suštini pomoći da se suzbije epidemiološki trend. Zato je veoma važno da zastupnici u svim svojim javnim nastupima daju naglasak na odgovornost državnih institucija, koje su nosioci Nacionalne strategije i da ih se učini što je moguće odgovornijima.

Zastupnik je na kraju napomenuo da izvještaj kasni godinu dana te da bi se ubuduće parlamentu trebalo podnositi svakih šest mjeseci.

Neće pomoći gomilanje upravnih tijela na razini Vlade

Nakon osvrta na "šokantne" podatke iz Izvješća - da je svaki šesti hrvatski srednjoškolac probao drogu, da u Hrvatskoj ima oko 15 ili 17 tisuća registriranih ovisnika, od kojih čak 50 posto nije uključeno ni u jedan program liječenja, dr. Ljerka Mintas-Hodak (HDZ) rekla je da je riječ o najvećem javnozdravstvenom problemu.

Sustav mjera za provođenje Nacionalne strategije po ocjeni zastupnice, presporo se ustrojava i u tom smislu prigovorila je jednako i bivšoj i sadašnjoj vlasti. Stječe se dojam, rekla je, da represivni aparat države (MUP i Državno odvjetništvo pa i sudovi sve bolje obavlja svoj dio posla, dok drugi segmenti za njima ozbiljno kaskaju u izvršavanju svojih obveza, posebno u prevenciji, liječenju i resocijalizaciji ovisnika.

Mreža centara zaokružiti će se uspostavljanjem Hrvatskog zavoda za prevenciju bolesti ovisnosti, rekla je zastupnica, izrazivši nadu da će Zavod s centrima posebnu pažnju posvetiti prevenciji. Neučinkovitost centara neće se, nakon zakonskog definiranja, moći više tolerirati, ustvrdila je, podržavši osnivanje državnih terapijskih zajednica (uz nevladine), iako problem može riješiti tek zajedničko djelovanje svih institucija sustava.

To što nema dovoljno detoks-jedinica u velikom broju županijskih bolnica prvenstveno je rezultat negativnog odnosa određenih zdravstvenih krugova prema liječenju od droge kao tzv. nezdravstvenom problemu.

Dr. Mintas-Hodak upozorila je da gomilanje upravnih tijela na razini Vlade neće pridonijeti kvalitetnom provođenju Strategije niti učinkovitosti borbe protiv droge na terenu, napose među mladima. Bilo bi važnije, ocijenila je, da svako ministarstvo predvidi dostatna sredstva i kvalitetno obavlja svoj dio posla, u koordinaciji s ostalim tijelima državne vlasti te tijelima lokalne samouprave i nevladinim udrugama. Vlada može najbolje pomoći - otvaranjem novih radnih mjesta i životne perspektive

mladima, koji se nerijetko odaju drogi baš zato što nemaju perspektivu.

To što nema dovoljno detoks-jednica u velikom broju županijskih bolnica prvenstveno je, po ocjeni zastupnice, rezultat negativnog odnosa određenih zdravstvenih krugova prema liječenju od droge kao tzv. nezdravstvenom problemu. A ne može se reći da ovisnost o drogi nije bolest i da zdravstvo s time osim u akutnim situacijama ne bi trebalo imati ništa, rekla je zastupnica Mintas-Hodak, naglasivši da taj stav treba konačno napokon promijeniti.

Iz njena izlaganja izdvajamo još zahtjev da se za borbu protiv ovisnosti u 2002. izdvoje veća sredstva.

Više uložiti u prevenciju protiv svih vrsta ovisnosti

Marija Lugarić (SDP) predložila je da se, iako je već dosta dobrih aktivnosti i projekata, još više ulaže u prevenciju i suzbijanje svih vrsta ovisnosti. Zakonski stoga treba precizno utvrditi, i u praksi provoditi, zabranu prodaje alkohola i cigareta maloljetnicima. Zabrana u ugostiteljskim objektima uglavnom se ne provodi i slabo kontrolira, a zakonskih zapreka za kupovanje alkohola u trgovinama i nema, upozorila je.

Upozorivši da je broj ovisnika konzumenata ilegalnih droga znatno manji i gotovo zanemariv uspoređi li se s brojem ovisnika o legalnim drogama - duhanu i alkoholu, zastupnica je naglasila da je alkoholizam izrazito opasna ovisnost upravo zato što je pijenje alkohola prešutno dopušteno i društveno prihvaćena norma ponašanja. Društvo javno osuđuje i stigmatizira, kažnjava i obezvređuje ovisnike o drogama, a istovremeno licemjerno dopušta i prihvaća ovisnost o alkoholu, rekla je Marija Lugarić, potkrijepivši tvrdnju s nekoliko šokantnih brojčanih pokazatelja. O alkoholu je ovisno 5 posto pučanstva, 20 posto prekomjerno pije, 40 posto samoubojica srlja u smrt zbog alkoholnih problema, 50 posto pučanstava s obitelji pati zbog alkohola, 50 posto svih smrtonosnih prometnih nesreća uzrokovano je alkoholom, a 80 posto kriminala posredno je ili neposredno uzrokovano ili popraćeno alkoholom.

Nakon napomene kako se danas pije 5 do 15 puta više od javnozdravstveno podnošljive granice,

zastupnica je još, među ostalim, iznijela podatak da se za alkoholom najčešće poseže u dobi od 14 godine (41 posto učenika I. razreda srednje škole pili su (osobno priznanje) u proteklih mjesec dana, a čak 68 posto maturanata, zatim da je alkohol na trećem mjestu uzroka smrtnosti, 10 puta češće od uporabe nezakonitih droga, a i dva najčešća uzroka smrtnosti (krvožilne i zloćudne bolesti) dobrim su dijelom posljedica prekomjernog pijenja alkohola, da je alkoholizam zlo i za cijelu obitelj, da od njega izravno ili neizravno pati oko milijun građana Hrvatske.

Broj ovisnika konzumenata ilegalnih droga znatno je manji i gotovo zanemariv uspoređi li se s brojem ovisnika o legalnim drogama - duhanu i alkoholu.

Alkoholizam je izrazito opasna ovisnost upravo zato što je pijenje alkohola prešutno dopušteno i društveno prihvaćena norma ponašanja.

Zastrašujuće je da je 62 posto dječaka i 44 posto djevojčica priznalo da se barem jednom opilo, a barem tri opijanja u životu priznaje 37 posto dječaka i 19 posto djevojčica. Ispijanje pet ili više pića u grupi, isključivo radi opijanja, priznaje 38 posto dječaka i 24 posto djevojčica.

Važno je dobro se i produktivno zamisliti nad ovim brojkama, posebno u kontekstu suzbijanja zloporabe droge - rekla je Marija Lugarić, napomenuvši kako brojna istraživanja pokazuju da djeca koja eksperimentiraju s cigaretama i alkoholom mnogo češće eksperimentiraju s psihoaktivnim drogama. Ako smanjimo broj ovisnika o alkoholu i broj djece koja snifaju ljepilo, koja uzimaju tablete onda se nadam da ćemo u budućnosti imati i manji broj ovisnika o ilegalnim drogama - zaključila je zastupnica Lugarić.

Za strože kazne

Vladimir Šeks (HDZ) podržao je Konačni prijedlog zakona, založivši se za znatno strože (prekršajno) kažnjavanje pravne osobe koja svjesno, namjerno, javnim oglašavanjem ili na drugi način promiče izradu, posje-

dovanje, uporabu i promet opojnom drogom. Obrazloženje - ona potstrekač, poticatelj izvršenja kažnjivih djela. Suvišan je, po ocjeni zastupnika, članak 61. kojim se predviđa novčano kažnjavanje fizičke osobe koja stavljanjem u hranu ili na drugi način drugoga izlaže djelovanju opojne droge. Obrazloženje - to je pokriveno člankom 173. Kaznenog zakona.

Zaštitnu mjeru zabrane obavljanja djelatnosti (tri mjeseca do godinu dana) u slučaju da počinitelj može zloporabom zvanja počinuti novi prekršaj trebalo bi obvezatno primjenjivati (za sve vrste prekršaja predviđene člancima 55. do 64, a ne ostavljati diskreciono pravo sucu za prekršaje primjenu te zaštitne mjere - daljnji je zahtjev ovog zastupnika.

Nejasno definirana zloporaba

Ljubica Lalić (HSS) uvodno je ustvrdila da je žalosno što je pojavnost ovisnika o drogama u Hrvatskoj dosegla razinu nekih zemalja zapadne Europe, dok je razina ovisnika o heroinu viša nego u nekima od tih zemalja. Očito je, naglasila je, da je moralna kriza hrvatskog društva, poremećeni sustav vrijednosti te gospodarska situacija utjecala na porast ponude droge i potražnju za njom.

Očito je da su - moralna kriza hrvatskog društva, poremećeni sustav vrijednosti te gospodarska situacija utjecali na porast ponude droge i potražnju za njom.

Zastupnica je na tekst Konačnog prijedloga uputila više primjedbi i zahtjeva: jasno definirati pojam zloporabe - proširiti značenje tako da se odnosi i na štetnu uporabu u smislu uzimanja (u tom bi slučaju naziv zakona bio odgovarajući); koristiti pojam liječenje, jer su i skrb i oslobodjenje od ovisnosti, osiguranje stalne stručne pomoći dio dugotrajnog procesa liječenja i rehabilitacije ovisnika; razmisliti o opravdanosti definiranja pojma primarne prevencije (koja obuhvaća zaštitu zdravih kako ne bi započeli s uzimanjem), zatim mjera sekundarne prevencije (rano otkrivanje povremenih uzimatelja i ovisnika i odgovarajući tretman kako bi se

spriječio razvoj ovisnosti onih koji nisu ovisni ili spriječilo produbljivanje bolesti kod onih koji su već ovisni) te tercijarne mjere (rehabilitacija i socijalna integracija ovisnika). Pritom ne trebaju biti izostavljene ni mjere za smanjenje štetnih posljedica.

Ljubica Lalić upozorila je, nadalje, kako se Hrvatskom zavodu za prevenciju bolesti ovisnosti - iako je, prema članku 36, zdravstvena ustanova - eksplicitno ne povjerava liječenje (dijagnostika), ono što centri već rade, sukladno Nacionalnoj strategiji već prevencija i neki "specifični postupci za oslobađanje od ovisnosti", što bi značilo da druge zdravstvene ustanove i u njima zaposleni djelatnici provode neke nespecifične postupke - rekla je.

Konačni prijedlog nije potpuno jasan da bi mogao biti bezrezervno podržan, zaključila je na kraju zastupnica, ukazavši na to da se, uz ostalo, nameće upit bavi li se Zavod više ovisnicima ili je administrativna ustanova, te da nije jasno tko plaća zaposlene u županijskim i gradskim centrima.

Policijske ophodnje ukinute su baš u područjima koja mogu postati rizična. U Dalmaciji odnosno na jugu Hrvatske ima i po 300 kilometara bez policijskih postaja (nekoliko puteva na području Dalmatinske zagore nazivaju "putevima za Kurdistan").

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) najprije se kritički osvrnula na nedavno objavljen članak (po njenim riječima, članak Ante Barbira) u "Jutarnjem listu" pod nazivom "U očekivanju rata protiv narkomanije". Ustvrdivši da takav rat nije zaustavila nijedna druga država pa ni hrvatski narod, zastupnica je predsjedniku Komisije prigovorila što je, kako reče, tražeći opravdanje za svoje izvješće posegnuo za tvrdnjama kako je prijedlog novog zakona za HDZ-ove vladavine čamio u ladici i kako je osobno naišao na kaos.

Ustvrdivši da je "kaos" uobičajena riječ koju upotrebljava nova vlast, zastupnica je rekla kako zatečeno zasigurno nije bilo u najboljem redu, ali da ni Izvješće o radu Vladine Komisije za 2000. ne bi smjelo biti ovako "blijedo, škrto" (spominju se

samo održani sastanci). Znači, gotovo dvije godine potrošene su na sastančenje, edukaciju ljudi.

Zdenka Babić-Petričević prigovorila je zbog ukidanja policijskih ophodnji baš u područjima koja mogu postati rizična, rekavši kako zahvaljujući tome ni izvješće za 2002. godinu neće biti drugačije. U Dalmaciji, odnosno na jugu Hrvatske ima po 300 kilometara bez policijskih postaja (nekoliko puteva na području Dalmatinske zagore nazivaju putevima za Kurdistan, napomenula je).

Iz ovog izlaganja još izdvajamo upit zastupnice zašto u zakon nisu uključene i udruge roditelja (kojima treba dati veću podršku, pa i financijsku); ocjenu da treba financijski podržati i županijske centre jer imaju rezultate iza sebe. Ona je skeptična radi reorganizacije (ukidanje jednog, osnivanje drugog zavoda), rekavši kako se tako troši i vrijeme i sredstva (koja će ionako biti nedostatna, jer rat protiv narkomanije zasigurno iziskuje više).

Predsjednik Komisije za suzbijanje zloporabe droga, dr. Ante Barbir odgovorio je da novinarski komentar nije njegov te se još osvrnuo na niz predviđenih mjera. Potrebna je koordinacija na razini ministarstava u suzbijanju zloporabe opojnih droga. Potrebno je, nadalje, informirati Hrvatski zavod za prevenciju bolesti ovisnosti, s područnim jedinicama, i otvoriti detoks-jedinice u predviđenim bolnicama. Potrebno je i koordinirati mrežu terapijskih zajednica s planom i programom rada terapijskih zajednica i planom društvene resocijalizacije, koja je dosad bila u samo jednoj terapijskoj zajednici - "Susret". Nužna je čvršća koordinacija MUP-a, carine i inspekcija te valja ustrojiti sustav liječenja i resocijalizacije ovisnika u zatvorima, jačati preventivne školske programe, s naglaskom na ulogu roditelja, nastavnika, psihologa itd. U preventivne programe i programe resocijalizacije valja uključiti hrvatske branitelje ovisnike i ročnike MORH-a.

GLASOVANJE

O Zakonu ...

Zakon o suzbijanju zloporabe opojnih droga donesen je jednoglasno - u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s njegovim

amandmanima, koji su postali sastavni dio Konačnog prijedloga, te s amandmanima drugih podnositelja. Jednoglasno je i Vlada RH dobila obvezu da u roku šest mjeseci po stupanju zakona na snagu Hrvatskom saboru predloži mrežu ustanova (udruge, terapijskih zajednica) za skrb i resocijalizaciju ovisnika.

Sastavnim dijelom Konačnog prijedloga postali su amandmani Vlade RH na članke: 5. (stavak 4), 7, 8, 38. (stavak 1), 39. (stavak 3), 43 (stavci 1-3 i 5), 49 (stavak 3), 50 (stavci 1-4) i 67 (stavak 1)

U cijelosti su prihvaćeni gotovo svi amandmani **Odbora za zakonodavstvo**. Prihvaćeni su, uz to, amandman **Jadranke Kosor** na članak 7, **Branislava Tušeka** na članak 20, **Katice Sedmak** i **Lucije Debeljuh** na članak 27, **Kluba zastupnika HSLS-a** na članak 44 (stavak 1), **Branislava Tušeka** na članak 44 (stavak 2).

U izmijenjenom obliku prihvaćeni su amandmani: Odbora za zakonodavstvo na članak 2. (stavak 1), članak 7, **Darija Vasilica** na članak 50 (novi stavak 5).

Formalno su odbijeni, ali im je sadržaj uvažen kroz amandmane drugih podnositelja amandmani: **Jadranke Kosor** na članak 2, **Dubravke Šuice** na članak 2. (točka 5), 8 (točka 1), 43 (točka 1), članak 49 (točka 1), **Kluba zastupnika HSLS-a** na članak 4.

Povućeni su, jer im je sadržaj uvažen kroz amandmane drugih podnositelja, amandmani: **Odbora za obitelj, mladež i šport** na članke 5 (stavak 4), 7, 38. (stavak 1), 39. (stavak 3), 43, 49. (stavak 3), 50 (stavci 1-4), članak 67. (novi stavak 1) **Darija Vasilica** na članak 7, **Branislava Tušeka** na članak 43.

Katica Sedmak i **Lucija Debeljuh** povukle su amandman na članak 39. (stavak 1) nakon obrazloženja predstavnika predlagatelja **mr. Andre Vlahušića** da se ne želi izrijekom i članove obitelji poistovjećivati s ovisnicima ili ih tretirati kao njih, ali da centri za savjetovanište tretiraju obitelj, a ne samo ovisnike. **Branislav Tušek** povukao je amandman nakon obrazloženja predstavnika predlagatelja da se ne može u Zakon o drogama postaviti pitanje odgovornosti drugih službi, posebno redarstva, jer oni trebaju biti uređeni drugim propisima. **Branislav Tušek** povukao je amandman na članak 50. Nakon obrazloženja predstavnika predlagatelja da bi se prema predloženoj dvostruko vodili podaci te da vođenje

evidencije u smislu toga amandmana nije sukladno nadležnostima navedenih ministarstava. **Odbor za obitelj, mladež i šport** povukao je amandman na članak 54. stavak 1. nakon obrazloženja da je skrb o izvršavanju međunarodnih obveza Republike Hrvatske u području primjene ovoga zakona u nadležnosti Ministarstva vanjskih poslova.

Odbijeni su amandmani: Dubravke Šuice (naziv zakona; na članak 6. na glavu IV, na naziv Glave V (predlagatelj je objasnio da je pojam "suzbijanje" širi od pojma "sprječavanje"), članak 67 (točka 4).

... O Nacionalnoj strategiji

Izješće o provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zloporabe droga u Republici Hrvatskoj prihvaćeno je većinom glasova (61 "za", dva "protiv" i 16 "suzdržano"). Izglasana su i četiri zaključka (uz 54 glasa "za", 24 "protiv" i 10 "suzdržano"). Vlada RH dobila je sljedeća zaduženja: osigurati uvjete kako bi se što prije dovršio ustroj i počeo rad centara za sprječavanje i liječenje ovisnosti na cijelom području Republike; kontrolu granica te prometa osoba i roba preko državnog teritorija podići na najvišu moguću razinu radi sprječavanja

unosna i raspačavanja droga, kao posljedice američke vojne akcije u Afganistanu; osigurati u Državnom proračunu sredstva za preventivne programe i potporu nevladinim udrugama koje se skrbe o ovisnicima i zbrinjavaju ih; osigurati sredstva za izradu programa resocijalizacije ovisnika u penalnim ustanovama. Podržani su provedbeni programi izvršenja Nacionalne strategije, koje bi trebalo realizirati preko Državnog zavoda za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, s posebnim naglaskom na organizaciju kvalitetnijeg provođenja slobodnog vremena mladih.

J.R.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O RUDARSTVU

Sabor zadužio Vladu da predloži novi Zakon o rudarstvu

Zastupnici Hrvatskoga sabora jednoglasno su donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o rudarstvu, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj - Vlada RH - i korigiran usvojenim amandmanima. Posebnim zaključkom Vlada je dobila zaduženje da u roku od 90 dana, od dana donošenja Zakona o građenju i Zakona o prostornom uređenju, predloži Saboru novi Zakon o rudarstvu. Sabor je također zadužio Vladu da pristupi izmjeni i dopuni odredaba Kaznenog zakona koje se odnose na sprječavanje zloporabe eksploatacije rudnog bogatstva.

O PRIJEDLOGU

Saborskim zastupnicima s tumačenjem zakonskog teksta obratila se zamjenica ministra gospodarstva, **Maja Brinar**, pa ćemo se njezinim izlaganjem poslužiti za upoznavanje s najnovijim rješenjima.

Vladina je predstavница ukazala na činjenicu da posljednjih nekoliko godina rudarstvo kao gospodarska grana doživljava značajan napredak. Osnivaju se nova trgovačka društva i

obrta koji se bave eksploatacijom mineralnih sirovina. Eksploatacija mnogih sirovina nadmašila je predratnu proizvodnju, ali se uz povećanu legalnu eksploataciju javila i nelegalna eksploatacija mineralnih sirovina, a nije se dosad uspješno suzbijala. Takvim je postupanjem oštećen državni proračun, nepovratno devastiran okoliš i zagađivana voda.

Postojećom zakonskom regulativom na nespretn i nejasan način izjednačavala su se odobrenja za istraživanje i eksploatacijsko polje s koncesijama, što je u suprotnosti sa Zakonom o koncesijama, jer nije bilo jasno iskazano da gospodarsko korištenje prirodnog bogatstva, za što je jedino potrebna koncesija započinje tek s ishodenim odobrenjem za izvođenje rudarskih radova na odobrenom eksploatacijskom polju. Do ishodenja odobrenja za izvođenje rudarskih radova gospodarski subjekti ne ostvaruju nikakvu materijalnu korist nego samo ulazu u buduću eksploataciju mineralnih sirovina.

U novije vrijeme grade se rudarski objekti za eksploataciju nafte i prirodnog plina na moru, za što ne postoji dovoljno jasna zakonska regulativa pa javljaju se određene

dileme i nesporazumi glede izdavanja dozvola za njihovu izgradnju.

Donošenjem Zakona o normizaciji i prestankom važenja Zakona o standardizaciji došlo je do određenih teškoća jer u Zakonu o normizaciji nije više bila propisana ovlast za donošenje tehničkih propisa za siguran rad u rudarstvu. Premda stari propisi još važe, ne mogu se donositi novi koji su neophodno potrebni jer se uvode nove tehnologije kao na primjer: eksploatacija nafte i plina na moru, podzemna eksploatacija arhitektonsko građevnog kame- na i sl.

S ciljem uspješnijeg suzbijanja nelegalne eksploatacije mineralnih sirovina predlaže se povećati novčane kazne, propisati zaštitne mjere s mogućim oduzimanjem predmeta korištenih pri izvršavanju prekršaja nelegalne eksploatacije i nelegalnog istraživanja mineralnih sirovina, te uvesti obvezu saniranja nelegalnim istraživanjem ili nelegalnom eksploatacijom devastiranog zemljišta na trošak počinitelja prekršaja.

Jasnim uvođenjem i određivanjem koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, kao i prava i obveza koja iz nje proizlaze, pored otklanjanja

dilema i nesporazuma koji su se do sada javljali, uvelike će se unaprijediti i ubrzati postupak početka eksploatacije mineralnih sirovina, a poglavito snažnije će se zaštititi vlasništvo nad nekretninama gdje se obavlja eksploatacija, a time i uvelike zaštititi okoliš od neprimjerenog devastiranja - podvukla je zamjenica ministra.

Zakonskim propisivanjem nadležnosti glede izgradnje rudarskih objekata za istraživanje i eksploataciju nafte i prirodnog plina na moru otklonit će se sve dileme pa i nesporazumi koji su se, ponekad, do sada javljali. Osim toga, određivanjem ovlasti za donošenje tehničkih propisa za siguran rad u rudarstvu, osigurat će se mogućnost da se pravovremenim donošenjem propisa za siguran rad u rudarstvu spriječe nesreće i povrede koje su relativno česte pri izvođenju rudarskih radova. Napominje da je postojeći Zakon o rudarstvu kompatibilan sa sličnim zakonima najvećeg broja zemalja Europske unije. Neke manje razlike, posebno kod zaštite uposlenih i okoliša trebat će naknadno obaviti, no kako za ta usuglašavanja s Europskom rudarskom regulativom još nemamo dovoljno saznanja te će se izmjene predložiti kasnije, zaključila je Vladina predstavnica.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovoga Zakona uz dvije amandmanske intervencije nomotehnički uređujući izričaj članka 1. i članka 42. Članovi **Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu** podržali su potrebu donošenja ovoga Zakona kojim će se djelotvornije urediti obavljanje rudarske djelatnosti, kao značajne gospodarske grane. **Odbor za prostorno uređenje i zaštitu okoliša** razmatrao je zakonski prijedlog u svojstvu zainteresiranoga radnog tijela, posebno o pitanjima sanacije prostora nakon završetka ili trajnog obustavljanja rudarskih radova te o sprječavanju bespravne eksploatacije mineralnih sirovina. Slijedom toga Odbor je podržao novo zakonsko rješenje u članku 12. koje obvezuje trgovačko društvo i obrtnika da provedu sanaciju terena na kojem su obavljani istražni radovi, ukoliko se nakon tih radova ne nastavi postupak za ishođenje odobrenja eksploatacijskog polja ili se takav

zahtjev odbije. Međutim, Odbor je utvrdio da nedostaju odredbe o tome tko utvrđuje, odobrava i nadzire provedbu projekta sanacije. S tim u vezi Odbor amandmanski intervenira u spomenutom članku preciznije utvrđujući obvezu sanacije devastiranog terena nakon istražnih radova držeći da nije dovoljno da način sanacije ovisi, isključivo, o volji trgovačkog društva ili obrtnika.

Daljnja primjedba Odbora odnosila se na odredbe članka 18. kojim se nepotrebno duplira nadležnost za dodjelu koncesije za rudarske radove, odnosno eksploataciju arhitektonsko-gradevnog kamena. U raspravi je predloženo da se precizira i pojam "pojednostavljeni rudarski projekt" na temelju kojeg bi se, iznimno, izvodili rudarski radovi. Stoga Odbor amandmanskom intervencijom u članku 18. predlaže pojednostavljenje postupka dodjele rudarske koncesije za eksploataciju arhitektonsko-gradevnog kamena, i ovlašćuje nadležnog ministra da pobliže propiše obvezni sadržaj pojednostavljenog rudarskog projekta, specifičnog za rudarstvo.

U eksploataciji mineralnih sirovina carevalo je bezakonje koje su mnogi koristili da bi stekli bogatstvo na račun države i poreznih obveznika.

Odbor je također suglasan da predlagatelj vlastitim amandmanom na članak 25. intervenira na stavak 1. članak 51. Zakona radi terminološkog usklađivanja s pozitivnim pravnim normama, odnosno da pojam "uvjeti uređenja prostora" zamijeni s "lokacijskom dozvolom".

AMANDMANI KLUBA ZASTUPNIKA I ZASTUPNIKA

Amandmanskim zahtjevom **Kluba zastupnika HSLŠ-a** u članku 6. povećava se naknada za eksploataciju mineralnih sirovina sa 2,5 na 5 posto. Ta je naknada prihod države, i ustupa se općini ili gradu, odnosno Gradu Zagrebu, a visina postojeće naknade (2,5 posto) nedovoljna da bi se ostvarila njezina zakonska svrha tj. ubrzao gospodarski razvoj i kvalitetno zaštitio okoliš i priroda, kaže se u obrazloženju amandmana.

U članku 43. propisan je rok od dvije godine u kojem ministar

gospodarstva treba donijeti propise kojima se utvrđuju uvjeti za siguran rad, zaštitu okoliša i zdravlje uposlenih pri izvođenju rudarskih radova. S obzirom na važnost tih propisa, Klub je mišljenja da je predloženi rok od dvije godine predug, pa predlaže da se on skрати na jednu godinu.

S dvanaest amandmana javio se zastupnik **Franjo Kučar (SDP)**. Uz konstataciju da predloženi tekst ne uvažava dovoljno stručno i jednoznačno tehnološki proces u naftnom rudarstvu zastupnik amandmanski intervenira u člancima 2. i 3. Konačnog prijedloga zakona. Amandmanom na članak 14. zastupnik predlaže da se za eksploataciju mineralnih sirovina umjesto rudarske koncesije za izvođenje rudarskih radova predvidi rudarska koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, umjesto dozvole za upotrebu rudarskih objekata i postrojenja građevna dozvola za uporabu rudarskih objekata i postrojenja te dozvola za uporabu rudarskih objekata i postrojenja. Obrazloženje - uvođenje pojma "rudarska koncesija za izvođenje rudarskih radova" nema smisla niti uporište u Zakonu. Rudarski se radovi izvode u svrhu istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina, nisu tehnološki proces izgradnje nekih rudarskih objekata ili tehnološki proces kojim se obavlja eksploatacija mineralnih sirovina, dakle "alat" kojim se gospodarski ostvaruje koncesija. Uz to, izvođenje rudarskih radova se tijekom vijeka trajanja koncesije, dakle tijekom trajanja prava gospodarskog korištenja rudnog blaga kao neobnovljivog prirodnog bogatstva u vlasništvu države, često mijenja, te se za svaku bitnu promjenu tehnologije, opsega radova ili gradnju određenih novih rudarskih objekata u okviru iste dodijeljene koncesije rade projekti i dobivaju potrebna "odobrenja za izvođenje rudarskih radova", a nikako uvijek nove rudarske koncesije za izvođenje rudarskih radova.

Uz isto obrazloženje zastupnik je podnio još osam amandmanskih zahtjeva kojima je zatražio brisanje članaka 18, 19, 22, i 27. odnosno izmjenu članaka 23, 24, 28, 33. i 34. Konačnog prijedloga zakona. O čemu se radi? U članku 18. posebno se navodi potrebna dokumentacija, koja se prilaže uz zahtjev za ishođenje rudarske koncesije za izvođenje rudarskih radova, određuju tijela

državne uprave koja izdaju rudarsku koncesiju za izvođenje rudarskih radova, a ovisno o vrsti mineralne sirovine. Odredbama članka 19. propisuje se postupak utvrđivanja kriterija za stjecanje rudarske koncesije za izvođenje rudarskih radova, te se propisuje najduži rok na koji se ista može dodijeliti. Također se propisuje sadržaj koji mora sadržavati rudarska koncesija za izvođenje rudarskih radova, te komu se ona dostavlja. Odredbom članka 22. potanko se propisuje komu je korisnik koncesije dužan prijaviti početak ostvarivanja rudarske koncesije za izvođenje rudarskih radova, a u članku 27. slučajevi kada je moguće oduzeti odobrenje za eksploatacijsko polje i rudarsku koncesiju za izvođenje rudarskih radova.

Člancima 23. i 24. obavlja se terminološko usklađivanje s hrvatskim jezikom, odnosno s odredbama ovoga Zakona u člancima 33. 34. A odredbom članka 28. određeno se navodi čiju suglasnost je potrebno pribaviti pri donošenju određenih pravilnika. Uz konstataciju da je MUP nadležno ministarstvo za propise iz područja protupožarne zaštite, eksploziva i zapaljivih tekućina zastupnik posljednjim svojim amandmanom intervenira u članku 36.

Poput Kluba zastupnika HSLŠ-a i **Stjepan Dehin (HSS)** je zatražio povećanje naknade za eksploataciju mineralnih sirovina, ali sa 2,5 na 10 posto. To je potkrijepio konstatacijom da se zbog modernizacije opreme koja se koristi u rudarenju, a posebno u šljunčarenju, cijena rada višestruko smanjila, a eksploatacija minerala po jedinici vremena povećala za više od 50 posto u odnosu na ranija vremena.

Amandmanom na članak 16. **dr. Zdenko Franić (SDP)** preciznije određuje koji propisi vrijede za gradnju rudarskih objekata i postrojenja na moru.

AMANDMANI VLADE

Amandmanom na članak 6. Konačnog prijedloga zakona Vlada RH mijenja naknadu za eksploataciju mineralnih sirovina sa sadašnjih 2,5 i do 2,5 posto iz članka 11. stavak 2. postojećeg Zakona o rudarstvu na 2,6 i do 2,6 posto ukupnog prihoda ostvarenog njihovom prodajom. Amandmanom se želi popraviti činjenica da je u Republici Hrvatskoj

naknada za eksploataciju mineralnih sirovina relativno niska u odnosu na ostale razvijene europske države. Kako je već spomenuto ta naknada predstavlja prihod jedinica lokalne samouprave pa je samim time potrebno pronaći ravnotežu između tog prihoda i prihoda proračuna RH od rudarskih i gospodarskih subjekata kroz porez na dobit, a koji se u slučaju drastičnog povećanja naknade za eksploataciju mineralnih sirovina jako smanjuje. Nije zanemariv niti utjecaj prekomjernog povećanja naknade za eksploataciju mineralnih sirovina na poslovanje rudarskih gospodarskih subjekata kod eksploatacije relativno "manje vrijednih" mineralnih sirovina (izvoda nafte i plina), kao i na moguće poskupljenje svih finalnih proizvoda koji se temelje na preradi eksploatiranih mineralnih sirovina (stanogradnja, cestogradnja, svi vidovi upotrebe energetskih mineralnih sirovina).

Amandmanskom intervencijom u članku 12. preciznije se utvrđuju obveze ureda državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave nadležnim za poslove rudarstva iz članka 25. postojećeg Zakona o rudarstvu, a u članku 15. obavlja usklađivanje članka 31. postojećeg Zakona o rudarstvu, što je posljedica prihvaćanja prvog dijela amandmana Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša na članak 18. Konačnog prijedloga zakona.

I sljedeća dva amandmanska zahtjeva (na članke 18. i 20. Konačnog prijedloga zakona) posljedica su prihvaćanja prvog dijela amandmana ovog Odbora na članak 18. Konačnog prijedloga zakona usklađuje članak 42. postojećeg Zakona o rudarstvu, odnosno članak 43. u članku 20. Konačno amandmanom na članak 25. Konačnog prijedloga zakona, obavlja se terminološko usklađivanje članka 51. stavak 1. postojećeg Zakona o rudarstvu, što je bilo potrebno poradi dodavanja novih stavaka 2. i 3. - tumači Vlada.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja Vladine predstavnice, govorio je **Franjo Kučar**. Istupajući u ime **Kluba zastupnika SDP-a** primijetio je da je u drugom čitanju zakona Vlada uvela neke nove pojmove kojih nije bilo u

prvom čitanju pa se broj odredbi zakona popeo sa 11 na 44. Uvođenje pojma "rudarska koncesija za izvođenje rudarskih radova" nema smisla niti uporišta u zakonu. Rudarski se radovi izvode u svrhu istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina i tehnološki su proces izgradnje kod nekih rudarskih objekata (plinske bušotine npr.) ili proces kojim se obavlja eksploatacija mineralnih sirovina, dakle alat kojim se gospodarski ostvaruje koncesija, podvlači Kučar. Izvođenje rudarskih radova tijekom trajanja prava gospodarskog korištenja rudnog blaga često se mijenja te se za svaku bitnu promjenu tehnologije opsega radova ili gradnje novih rudarskih objekata u okviru iste dodijeljene koncesije rade projekti i dobivaju potrebna odobrenja, a ne koncesija za izvođenje rudarskih radova, kaže Kučar. Stoga Klub smatra da bi trebalo razmisliti o trećem čitanju zakona kako bi se uskladila nejasna situacija oko koncesija. U prilog tom prijedlogu je i činjenica skorog donošenja Zakona o prostornom uređenju i Zakona o gradnji, a napose usklađivanje s upravu donesenim zakonima u oblasti energetike i direktivama EU-a koje se odnose na izdvajanje i korištenje autorizacije za istraživanje i proizvodnju ugljiko-vodika.

U ime **Kluba zastupnika HSLŠ-a Željko Pavlic** podržao je ovaj zakon tj. njegovu osnovnu intenciju da se iskorijeni nelegalna eksploatacija mineralnih sirovina. To je značajan zadatak s obzirom na to da je u ovom

U dosad važećem zakonu propisane kazne za prekršaje bile su smiješno male i stimulirajuće za one koji su na nelegalni način vadili šljunak.

segmentu gospodarstva carevalo bezakonje koje su mnogi iskoristili kako bi stekli bogatstvo na račun naših općina, gradova, države, a zapravo na račun svih poreznih obveznika. Klub se nada da će se strogom primjenom zakona u kojem će veliku ulogu imati inspeksijske službe, nelegalan način eksploatacije mineralnih sirovina svesti na najmanju mjeru. Da bi se to ostvarilo nužno je prihvatiti predloženi zakon jer je u postojećim zakonskim okvirima bilo različitih slučajeva manipulacije i zloupotreba eksploatacije mineralnih sirovina. Uz to, u dosad važećem zakonu propisane

kazne za prekršaje bile su smiješno male i stimulirajuće za one koji su na nelegalan način vadili šljunak. Prema službenim podacima na području Zagrebačke županije od 1996. do 2000. npr. eksploatirano je oko tri milijuna kubičnih metara šljunka, a od toga 1,3 milijuna nelegalno, iako je za očekivati da je toga bilo daleko više. Zbog toga su gradovi ostajali bez 52 milijuna kuna godišnje, izbjegavala se plaćati naknada od 2,5 posto za tu eksploataciju, i porezi. Nije plaćana niti prenamjena zemljišta zbog čega je izgubljeno 43 milijuna kuna. A neke procjene govore da je ukupna šteta koju je imala država iznosila milijardu kuna, te da se za taj novac moglo izgraditi 50 km autoceste, kaže Pavlic. Uz to, posao se obavljao nestručno pa bi nakon svega ostajao devastiran prostor i šljunčare se pretvarale u divlje deponije smeća. Na kraju izrazio je žaljenje što ovaj zakon nije izglasan i donesen ranije, te što se čekalo dvije godine od dolaska koalicije na vlast. U dvije minule godine mnoge su općine, gradovi i županije, naime, ostale bez značajnih sredstava, a priroda i okoliš nepovratno devastirani. Zastupnik je izrazio nezadovoljstvo odredbom članka 44. po kojoj će se postupci za privredne prijestupe pokrenuti do dana stupanja na snagu ovog Zakona, dovršiti prema propisima po kojima su pokrenuti. Na taj način, smatra Klub, amnestiraju se svi koji su se bezobzirno ponašali prema društvu i prirodi. Umjesto toga u Konačnom prijedlogu zakona trebalo je precizirati da se svi postupci za privredne prijestupe koji traju tretiraju po ovom zakonu.

U nastavku sjednice u ime **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a** govorio je **dr. Anto Kovačević (HKDU)**. Kazao je kako postojeći Zakon o rudarstvu nije riješio niti jedan od gorućih problema za većinu obrtnika zbog čega je na Upravnom sudu desetak tužbi protiv pojedinačnih rješenja Državnog inspektorata i Ministarstva gospodarstva, a na Ustavnom sudu zahtjev za ocjenu ustavnosti odredbe koja kaže da je rudno blago dobro od interesa za RH, ima njezinu osobitu zaštitu i u vlasništvu je države. Zahtjev za ocjenu ustavnosti odnosi se na koliziju te odredbe s odredbom članka 2. točke 3. Zakona o vlasništvu. Prema toj odredbi predmet vlasništva i drugih stvarnih prava su i nekretnine, a u tom sklopu i "čestice zemljine površine, zajedno sa svime

što je sa zemljištem trajno spojeno na površini ili ispod nje, ako zakonom nije drukčije određeno". Kolizija tih odredbi možda ne bi postojala da u rudno blago nisu uvršteni i šljunak, tehnički građevni kamen, građevni pijesak, i opekarska glina, tj. osnovne sirovine za građevinski obrt. Za naftu i prirodni plin s razlogom se postavljaju uvjeti koje njihov vlasnik ili korisnik mora zadovoljiti da bi dobio odobrenje za eksploataciju. Razlog - radi se o zaštiti okoliša i opće sigurnosti stanovništva, a napose prirode koja može biti ugrožena neodgovarajućom opremom i nestručnim izvođenjem radova. Međutim, vađenje šljunka i građevnog kamena ne može se svrstati u red opasnih i zahtjevnih tehnoloških procesa pa se spomenutom klasifikacijom izravno šteti vlasnicima zemljišta koji za svoj građevinski obrt koriste svoje pravo na prirodna bogatstva, upozorava Kovačević. Ukoliko se ipak prihvati takva nelogičnost, potrebno je pronaći model kojim bi vlasnici zemljišta bili razvlašteni i obeštećeni od države koja se proklamira vlasnikom i nad šljunkom. Primjedba zastupnika odnosi se i na odredbu članka 41. Konačnog prijedloga zakona kojom je propisana za najteže prekršaje zaštitna mjera oduzimanja predmeta kojim su ti prekršaji učinjeni. Kaže kako se na tu zastarjelu i nepravednu metodu sankcioniranja ne bi trebali ni osvrtni kada bi se jasno definiralo pitanje vlasništva šljunka kao građevne odnosno mineralne sirovine, a time i rudnog blaga, i pitanje njegova iskorištavanja. Ukoliko predlagatelj uvaži ove primjedbe Klub će rado podržati ovaj zakonski prijedlog, zaključio je zastupnik Kovačević.

Stav **Kluba zastupnika HSS-a** prenio je **Stjepan Dehin**, riječima da Klub podržava predloženi zakon kao i stav Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša na članke 12. i 18. Konačnog prijedloga zakona. Ilegalno je iskorištavanje rudnih bogatstava premašilo legalno od čega država ima višestruke štete kao što su devastacija okoliša, uništavanje prometnica, izbjegavanje obveze plaćanja poreza, zagađivanje vode i pojava divljih smetlišta.

U nastavku zastupnik je obrazložio amandmanski zahtjev kojim je zatražio povećanje naknade za eksploataciju mineralnih sirovina sa 2,5 na 10 posto. Ocjena je Klub da bez uvažavanja tog prijedloga zakon neće u potpunosti postići svoj cilj, i

zadovoljiti interese lokalnog stanovništva. Smatra također kako zakon nedovoljno regulira instrumente praćenja iskopa i prometa sirovinama u rudarstvu pa je sve prepušteno onima koji to eksploatiraju i prihodi od rudarenja u najmanju su ruku smiješni, a šteta na terenu višestruka. Pojasnio je to na primjeru najveće šoder-grabe u Velikoj Gorici koja je lani dala samo 120.000 kuna prihoda u gradsku kasu, a šteta od razbijenih cesta procjenjuje se na blizu 2 milijuna kuna. Zato u Zakonu uz obveznu opremu treba predvidjeti i odgovarajuću elektronsku kolnu vagu kroz koje vozilo mora proći pri ulasku i izlasku, kako bi ostali trajno zabilježeni podaci o istinitosti eksploatacije.

U zaključnom dijelu rasprave osvrnuo se i na Vladin stav da ne uvaži prijedlog o povećanju naknada za eksploataciju mineralnih sirovina. Ne možemo više, kaže Dehin, uspoređivati vrijeme kada je 10 radnika pola dana lopatama tovarilo jedan kamion, i sada kada se samo u pola minute utovarivačem može zgrabiti u površinskom kopu 8 i 12 kubika materijala. Kod izrade zakona ili Vlada nije bila detaljno upoznata s tim problemom na terenu ili za takvo što nije imala dovoljno vremena. U svezi s iznesenim primjedbama Dehin je najavio podnošenje amandmana kako bi se uvelo više reda u rudarenju mineralnim sirovinama tj. u šljunčarenju.

U nastavku sjednice prešlo se na pojedinačnu raspravu. Predloženi zakon nije usklađen sa zakonodavstvom EU-a što je posebice važno u svjetlu činjenice potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, naglasio je **dr. Zdenko Franić (SDP)**. Ilustrirao je to konkretnim primjerom eksploatacije mineralnih sirovina. Za tu se eksploataciju kod nas plaća naknada u visini od 2,5 posto prihoda ostvarenog prodajom mineralne sirovine što je, po mišljenju ovog zastupnika, zaista malo s obzirom na to da se u pravilu radi o neobnovljivim sirovinama, a naknada određuje prema veličini eksploatacijskog polja. Prihvaćanjem amandmanskog zahtjeva (zastupnika Pavlica) o povećanju te naknade sa 2,5 na 5 posto financijski gledano znatno bi se popravio državni proračun, podvlači Franić pa bi ga Vlada trebala prihvatiti. Uz to, trebalo bi usvojiti praksu EU-a prema kojoj se naknada naplaćuje prema količini izvađene sirovine.

Pod krinkom ribnjaka najčešće se eksploatira šljunak

U nastavku zastupnik je ukazao na praksu da se pod firmom gradnje ribnjaka u Hrvatskoj često eksploatira sirovina pa bi prema broju izdatih dozvola za gradnju ribnjaka u nekim krajevima Hrvatske bili ribnjak do ribnjaka, ali ih nema jer je primaran cilj vađenje šljunka, a ne gradnja ribnjaka. Na taj se način šteti državi, devastira zemljište i okoliš, nakon eksploatacije sirovina nastaje baruština i pojavljuje leglo komaraca. S tim u vezi u zakonski bi tekst trebalo ugraditi rješenje po kojem bi sirovinu koja se vadi na temelju nekih drugih zakona (npr. Zakona o gradnji ili Zakona o prostornom uređenju) trebalo potrošiti na licu mjesta odnosno predati lokalnoj samoupravi da s njome radi što hoće, kaže Franić. Takvo bi rješenje, odnosno njegovu kompatibilnost trebalo ugraditi i u Zakon o prostornom planiranju. Zastupnik je pozdravio potrebu donošenja novog zakona o rudarstvu kojim bi se uklonile sve nedoumice oko uvođenja i određivanja koncesije pa bi kod promjene tehnologije rudarskih radova trebalo načiniti odgovarajući novi projekt, a ne novu koncesiju.

U kraćem istupu **Miroslav Korenika (SDP)** je upozorio na problem nelegalnog eksploatiranja mineralnih sirovina, koji je posljednjih nekoliko godina poprimio izuzetne razmjere u

Ilegalan je način iskorištavanje rudnih bogatstava premašio legalan zbog čega država ima višestruke štete.

RH. Takav je slučaj i s Varaždinskom županijom gdje je niklo niz ilegalnih eksploatacijskih polja, i gdje se ilegalna eksploatacija često provodi vikendom i pod okriljem noći. Poput prethodnika i Korenika je ustvrdio da se često puta pod krinkom otvaranja ribnjaka radi zapravo o eksploataciji najčešće šljunka, te sa žaljenjem istaknuo nedovoljnu suradnju određenih inspeksijskih službi u državi. Jednako tako izrazio je žaljenje što Vlada nije uvažila zahtjeve zastupnika iz prvog čitanja zakonskog teksta i drastično povisila kazne vezane uz prijestupe za što se ovaj zastupnik zalaže pozivajući se na ustavnu

odredbu po kojoj mineralna bogatstva imaju osobitu zaštitu Republike Hrvatske. Ne slaže se s konstatacijom zastupnika Kovačevića da vlasnici zemljišta mogu za svoje potrebe (obr) iskorištavati mineralno blago jer će se u županijama koje su bliže velikim rijekama eksploatacijom šljunka uvelike devastirati poljoprivredna zemljišta, a pritom će država imati malo koristi. Najviše ga, kaže, boli prijedlog što određeni privredni prijestupi postaju samo prekršajni, i kao takvi se gone. Ilegalna pljačka nacionalnog bogatstva u kojoj se ostvaruje ekstra profit mora ostati kazneno djelo, jer će u protivnom biti izazov pojedincima (fizičkim ili pravnim osobama) da i dalje pljačkaju državu, podvlači zastupnik. Rado bi u zakonu vidio jednu imperativnu odredbu da se u slučaju ilegalne eksploatacije šljunka, pijeska ili neke druge vrste mineralnih sirovina mogu oduzeti sredstva za to kao npr. u slučaju zatvaranja ugostiteljskih objekata ako rade mimo propisanog radnog vremena. Zalaže se da predloženi zakon ide u treće čitanje i usput usuglasi s propisima EU-a. Upozorava, međutim, na opseg predloženih izmjena i dopuna zbog čega bi valjalo pristupiti izradi novog zakona.

Po ocjeni **Branislava Tušeka (SDP)** važno je, prije svega, izraditi novi zakon o rudarstvu koji će biti u službi zaštite ekoloških prava ljudi. Svoje je izlaganje usmjerio na tri pitanja koja su indirektno vezana uz ovaj zakon odnosno aktivnosti koje se pojavljuju u svezi s eksploatacijom mineralnih sirovina (šljunka, pijeska i kamena). Prvo se pitanje odnosi na kaznene odredbe. Dosad važeće kazne za nelegalnu eksploataciju bile su veoma skromne i mnogi su koristeći to "s osmijehom eksploatirali mineralne sirovine, i ako je bilo potrebno plaćali simbolične kazne" za vrhunsku zaradu. Primjera radi - modernom mehanizacijom u 8 sati može se iskopati šljunak u vrijednosti 160 tisuća kuna ili 40 tisuća DEM. Prema procjeni stručnjaka, godišnje se u Hrvatskoj nezakonito iskopa i prodava oko 5 milijuna kuna vrijednosti mineralnih sirovina, prometne vrijednosti oko 60 milijuna kuna ili 15 milijuna DEM. Zastupnik misli da su brojke drastično veće, i upozorava da su ovo brojevi pokazatelji koje se po nalazima stručnjaka odnose samo na potez od Županje do Siska. Dosad važeće kazne za privredne prijestupe

zapravo su stimulirale ljude da se bave nelegalnom eksploatacijom, pa zato zastupnik pozdravlja Vladin prijedlog o većim novčanim kaznama. Drži kako je strašno važno što prije pristupiti praktičnoj primjeni ovoga zakona jer se usprkos inspeksijskom nalogu o zatvaranju šljunčara na potezu od Županje do Slavenskog Broda npr. nastavlja njihova ilegalna eksploatacija. Nužne su, dakle, maksimalne novčane kazne za privredne prijestupe, i oduzimanje strojeva koji se za eksploataciju koriste. Stoga se Tušek ne slaže sa zastupnikom Kovačevićem koji kaže da takvo što nije primjereno demokratskim zemljama. Tušek baš obrnuto misli, i pritom se poziva na primjer Francuske, Mađarske i Austrije gdje se strojevi oduzimaju i slijede visoke novčane kazne.

Kada je u pitanju eksploatacija mineralnih sirovina tada se neizbježno postavlja pitanje devastacije prirode i našeg okoliša, nastavlja Tušek. Naše društvo ulazi u ambicioznije projekte, a napose one vezane uz autoceste pa o tome valja voditi brigu. Uz eksploataciju mineralnih sirovina ruku u ruku ide zabrinjavajuća masovna pojava devastacije prirode, a mnogi već upozoravaju na ozbiljno narušavanje prirodnog krajolika i promjenu strukture podzemnih tokova rijeka. Poljoprivredni stručnjaci upozoravaju na legalno izdane dozvole za eksploataciju tih sirovina kojima se na taj način poljoprivredna zemljišta pretvaraju u eksploatacijska polja. Sve to valja uzeti u obzir kod izrade novog zakona o rudarstvu, podvlači Tušek. Govoreći o narušenim ekološkim pravima ljudi zastupnik se pozvao na ekologe, razno-razne udruge za zaštitu prirode i okoliša, na građanske udruge, a napose na resorno Ministarstvo za prostorno uređenje i zaštitu okoliša i njihovo upozorenje na opasnost od nelegalne, ali i legalne eksploatacije mineralnih sirovina za prirodu i ljudsku okolinu. Mnogi stručnjaci upozoravaju da je ponekad za zaštitu prirode i ljudske okoline opasnija legalna eksploatacija jer se radi bez dovoljno istraživanja, pa ubuduće tome i analizama treba posvetiti veću pažnju. Mnoge europske države u tome imaju loša iskustva, ali su uspjeli riješiti taj problem drugačijim zakonskim rješenjima. A mi kao moderno demokratsko društvo moramo biti svjesni da je zaštita prirode i ljudske okoline danas prvorazredno

pitanje, ravno značenju kojega ima gospodarski razvoj, ali i razvoj demokracije u Hrvatskoj, zaključio je Tušek.

Replicirajući **dr. Anto Kovačević** ustvrdio je, uz ostalo, da nije za sankcioniranje nezakonitih prekršaja ali je za državni nadzor do one mjere dok to ne šteti okolišu, a čuva poduzetništvo.

Svi oni koju mogu kupovati strojeve visoke tehnologije i spremni su za to platiti i do 300.000 DEM te više od milijun kuna da bi potom nelegalno eksploatirali mineralna bogatstva potkrađaju državu, uzvratilo je zastupnik **Tušek (SDP)**. Stoga moraju platiti ne samo visoku kaznu već im se trebaju oduzeti i strojevi. Na to je **dr. Kovačević (HKDU)** pojasnio kako nije govorio o legalnoj nego nelegalnoj eksploataciji koju on i Klub u čije ime istupa ne odobrava.

O problemima kod dobivanja odobrenja za eksploataciju mineralnih sirovina, a napose potrebnih dokumenata za dodjelu koncesija govorio je **Tonči Žuvela (SDP)**. To je konkretno pojasnio na primjeru jednog poduzetnika s Korčule koji se već šest godina muči s administracijom u postupku ishoda odobrenja za izvođenje rudarskih radova tvrtke "Kamen" iz Lumbarde. Nakon provedenih istražnih radova tvrtka je s Ministarstvom gospodarstva sklopila ugovor o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina. No, sve to, kaže, nije bilo dovoljno da se započne s gospodarskom djelatnošću unatoč činjenici da je poduzetnik dobio kredit od županije odnosno od Ministarstva za obrt, malo i srednje poduzetništvo, i sada ga već mora vraćati, a da nije počeo gospodarsku aktivnost. Na djelu je, kaže Žuvela, birokratski pristup u postupku ishoda odobrenja, ali i kontradiktornost između riječi i djela, napose kada su u pitanju otoci. Unatoč odredbi članka 14. Konačnog prijedloga zakona da je za eksploataciju mineralnih sirovina potrebno, među ostalim, ishoditi i rudarsku koncesiju za izvođenje rudarskih radova, spomenuti poduzetnik vjerojatno neće moći u dogledno vrijeme izvoditi te radove. Zastupnik smatra da se predloženim izmjenama i dopunama ovoga zakona ne postiže ono što bi trebao biti njegov cilj, a to je da postupak dobivanja svih potrebnih koncesija i odobrenja bude što jednostavniji, brži i jasniji jer je to jedino jamstvo da se poduzetnici neće zaplesti u mrežu zakona, pravilnika i

uredbi. Na kraju je zastupnik pozdravio promjenu kaznenih odredbi odnosno povećanje kazni za prijestupe naglašavajući da se neovlašteno iskorištavanje mineralnih sirovina ne može riješiti bez efikasne pravne države, i inspekcije.

Željko Pavlic (HSL) podsjetio je na amandmane Kluba zastupnika svoje stranke, pa tako i na zahtjev da se poveća naknada za eksploataciju mineralnih sirovina sa sadašnjih 2,5 na 5 posto. To bi, kaže, omogućilo općinama da osnaže i iz te naknade same saniraju eventualne posljedice eksploatacije šljunka (oštećenje cesta i druge infrastrukture npr.), a napose pokrenu inicijativu za legaliziranje eksploatacijskih polja koja sada nisu legalizirana. U Hrvatskoj, kaže Pavlic, nema općine u kojoj ne postoji polje gdje se provodi nelegalna eksploatacija mineralnih sirovina. Samo između Mure i Drave (Malo Međimurje) ima ih više od 50 od kojih je samo nekoliko legalizirano. Prilikom izgradnje autoceste kroz Međimursku županiju ista je dala besplatno šljunak gotovo za cijelu dionicu te ceste, ali je iza toga ostalo dosta oštećenih cesta koje ni do dana današnjeg nisu sanirane. S tim u vezi Skupština ove županije donijela je neke zaključke, među ostalim, i onaj da Financijska policija Čakovec prekontrolira jesu li u trgovačka društva i obrtnici kojima je izdano odobrenje za eksploataciju mineralnih sirovina plaćali nadoknadu od 2,5 posto.

Slučaj Knin-gipsa

Drago Krpina (HDZ) najprije je načelno rekao da se postavlja pitanje jesu li, uvjetno rečeno, narudžbe raznih zakona koji se od raznih međunarodnih institucija preko Vlade dostavljaju u Hrvatski sabor, baš uvijek u hrvatskim gospodarskim i nacionalnim interesima. Nažalost, stvorena je klima da se samo postavljanje ovakvih pitanja odmah

Ilegalna pljačka nacionalnog bogatstva u kojoj se ostvaruje ekstra - profit mora ostati kazneno djelo.

etiketira kao tobožnji euroskepticizam, otpor integracijama Hrvatske EU itd. a oni koji se propituju o ovim stvarima proglašavaju čak Talibanima, kazao je zastupnik.

Vlada stvara jedan dogmatski odnos prema spomenutim narudžbama i zahtjevima jer kako drugačije objasniti da Vlada skriva već godinu dana sporazum s MMF-om ali šalje u Sabor hrpe prijedloga zakona koje treba donositi na temelju tog skrivenog sporazuma, rekao je zastupnik dodajući da ga je na postavljanje ovih pitanja ponukao konkretan slučaj iz Knina.

U okolici Knina postoji veliko nalazište gipsa i prije rata postojala je tvornica koja je proizvodila gipsane ploče, traženi materijal u građevinarstvu, a kupila ju je jedna austrijska firma koja je kao uvjet za kupnju zatražila koncesiju na šire područje nalazišta gipsa. No nikad nije pokrenuta proizvodnja gipsanih ploča u Kninu ali je hrvatsko tržište preplavljeno gipsanim pločama iz uvoza i cilj je te kupnje bio, zaključuje zastupnik, traženje koncesija za to rudno bogatstvo.

I prema ovim izmjenama Zakona dovoljno je da se neka strana firma registrira sa sjedištem u Hrvatskoj i da dobije ovakve koncesije. Na to zastupnik stoga upozorava zastupnik kako se s našim rudnim bogatstvom ne bi dogodilo kao s Knin-gipsom gdje je sada moglo raditi nekoliko stotina hrvatskih radnika. A to je osobito važno je nezaposlenost na područjima od posebne državne skrbi viša od 60 posto.

Treba odustati od dogmatskog, nekritičkog pristupa prema svim tim narudžbama koje se hrvatskoj Vladi i Saboru ispostavljaju iz inozemstva kao da je to u hrvatskom nacionalnom interesu a često se ostvaruje suprotno i na štetu hrvatskih gospodarskih i nacionalnih interesa. Što prije raspraviti i jedan novi zakon o rudarstvu ali i o koncesijama, rekao je, među ostalim.

Ilegalno šljučarenje od milijardu DEM

Ivan Šuker (HDZ) smatra da predloženi zakon ne rješava probleme rudarstva, eksploatacije mineralnih sirovina, a što je osnovno pitanje. Razlog - sve dok (inspekcijske službe) se ne bude saniralo sve ono što je ilegalno neće se ništa promijeniti, rekao je dodajući da predloženi zakon neće riješiti ni stvarne i životne probleme na području Zagrebačke županije, Velike Gorice.

Na tom području ima desetak ilegalnih šljunčara a na kraj im ne mogu stati ni državni inspektorat niti krim-policija a potreba za šljunkom bit će velika (gradnja cesta). No što će se dogoditi kada se zagade podzemne vode (tu su dva vodocrpilišta) i kada Grad Zagreb i okolica ostanu bez pitke vode jer već se sada zbog pojačane eksploatacije šljunka na šljunčari Čičerazina podzemnih voda spustila sa šest na 18 metara. Nadalje, kako se može govoriti o toj djelatnosti kao gospodarskoj ako Grad Velika Gorica u svoj proračun od 100 milijuna kuna dobije godišnje od eksploatacije 300.000 kuna, pri čemu su daleko veće štete od devastacije prostora i prometnica, rekao je, među ostalim založivši se da se ne bi smjela izdavati dozvola (niti jedno tijelo) za eksploataciju mineralnih sirovina bez prostornog plana jedinice lokalne samouprave i njene odluke. Upozorio je i na problem sanacije takvih područja te zatražio (predložene odredbe) da za nadzor nad eksploatacijom mineralne sirovine bude nadležna samo jedna inspekcija (a ne primjerice, za šljunak i rudarska, vodna, šumarska) ali i doradu ovog zakona i treće čitanje.

Zastupnicima je pak predočio podatak, a za razmišljanje povodom raspravi o proračunu, glavnog državnog inspektora da je u 1999. godine na području RH ilegalnim šljunčarenjem i kamenolomom izvađeno sirovine u vrijednosti više od milijardu DEM.

Za **Antu Đapića (HSP)** predloženi zakon je u osnovi prilično dobar uradak i u načelu ga podupire (i u HSP-u) ali se i slaže s ocjenom da djelomično rješava dio problema koji su u ovom trenutku i stvarno rješivi. No Ministarstvo nije moglo "zagristi" u cijeli niz problema jer nemamo strategiju razvitka Hrvatske. Rasprava je pokazala jasan problem -pokušati ostvariti ravnotežu između ekološki održivog razvoja Hrvatske i poticanja poduzetništva pa treba pripaziti, smatra zastupnik, da se ne bi iz jedne krajnosti otišlo u drugu i da ne bi zbog ilegalnog šljunčarenja došli u poziciju da se čak i uvoze pijesak i šljunak po visokim cijenama za hrvatske građane, rekao je među ostalim, predloživši više reda na ovom području i potpore Vladi, Ministarstvu da pokuša ove stvari pomaknuti s mrtve točke.

Zatim je završnu riječ s osvrtnom na mišljenja iz rasprave dobila zamjenica

ministra gospodarstva **Maja Brinar** i složila se da se rad državnog inspektorata mora unaprijediti u smislu brojnosti ljudi koji operativno rade na ovim problemima kao i da se mora raspravljati o zakonu o koncesijama. Predloženi zakon drži dobrim, maksimalno štiti okoliš i daje osnovne mjere za pospješivanje poduzetništva, kazala je i predložila je da ne ide u treće čitanje upravo vodeći računa o hrvatskim nacionalnim interesima (regulirati područje gdje je bilo puno lova u mutnom).

Rasprava je zatim bila zaključena.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

Zamjenica ministra gospodarstva **Maja Brinar** najprije je prihvatila amandmanski zahtjev Odbora za zakonodavstvo na članak 1. ali ne i amandman Franje Kučara na članak 2. uz objašnjenje da Vlada smatra kako je ta odredba zadovoljavajuća i da je ne treba širiti i mijenjati. Iako misli da je svojim amandmanom pobliže odredio ono što se htjelo tom odredbom urediti, zastupnik **Kučar (SDP)** uvažio je Vladino mišljenje i povukao svoj amandman. Uz isto je obrazloženo Vladina predstavnica odbila prihvatiti amandman zastupnika Kučara na članak 3, a zastupnik je i u ovom slučaju povukao svoj amandman.

U nastavku sjednice zamjenica ministra gospodarstva odbila je prihvatiti amandman Stjepana Dehina na članak 11. stavak 2. Vlada je, kaže, ponudila takvo rješenje koje ostavlja prostor za rješavanje postotka naknade za eksploataciju mineralnih sirovina te smatra da je dostatna naknada do 5 posto.

Za takvo tumačenje Vlade zastupnik **Dehin (HSS)** rekao je da je paušalno i pokazuje nedovoljno poznavanje problematike na terenu. Odbijajući da prihvati Vladin stav zastupnik je ponovio da se eksploatacija minerala po jedinici vremena povećala za više od 50 posto u odnosu na ranije, tako da sada važeća naknada za tu eksploataciju nije odgovarajuća. Stoga je zatražio da se glasuje o njegovom amandmanu. Većinom glasova (82 "za", 12 "protiv" i 8 "suzdržanih") zastupnici su prihvatili amandman zastupnika Dehina.

Na red je došao amandman zastupnika Željka Pavlica na isti

članak i stavak. **Vladina** je predstavnica kazala kako prihvaća amandman na način da glasi: "Naknada za eksploataciju mineralnih sirovina nafte i plina iznosi 5 posto, a za ostale mineralne sirovine u rasponu do 5 posto ukupnog prihoda ostvarenog njihovom prodajom". Nakon tog Vladina prijedloga zastupnik **Pavlic** je povukao svoj amandman na članak 11. stavak 2.

Na red je došao amandmanski zahtjev Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša. Gospođa **Brinar** je kazala da Vlada prihvaća amandman, ali u drugačijoj formulaciji ustvrdivši da se njime preciznije utvrđuju obveze Ureda državne uprave u jedinicama područne, odnosno regionalne samouprave nadležne za poslove rudarstva iz članka 25. važećeg zakona o rudarstvu.

Uslijedila je poslovnička primjedba **Vladimira Šeksa (HDZ)**. Zastupnik se pozvao na Poslovnik po kojem iznim-

Neovlašteno iskorištavanje mineralnih sirovina ne može se riješiti bez efikasne pravne države, odnosno efikasne inspekcije.

no, ako se većina zastupnika s tim složila, ovlaštenu predlagatelj može podnijeti amandman na konačni prijedlog zakona do odlučivanja o podnesenim amandmanima na sjednici, a takav se amandman podnosi u pisanom obliku uz potrebno obrazloženje. Ovakav Vladin amandman ne može se podnijeti u usmenoj formi jer nije u skladu s Poslovnikom, rekao je Šeks, pa ga slijedom toga ne bi trebalo prihvatiti.

Predsjednik **Tomčić** uvažio je ovu primjedbu i zamolio zamjenicu ministra gospodarstva da te izmjene u članku 12. Vlada dostavi u pisanoj formi kako bi se Sabor o tome očitovao, a do tada privremeno prekine glasovanje o amandmanima, odnosno o ovom zakonu.

Radi poslovničke primjedbe javio se **Stjepan Henezi (SDP)**. Zastupnik smatra da je prilikom glasovanja o amandmanu zastupnika Pavlica na članak 11. stavak 2. Konačnog prijedloga zakona povrijeđen članak 175. Poslovnika Sabora. Amandman je prihvaćen onda kada ga prihvate predlagatelji, tumači zastupnik, a u slučaju spomenutog amandmana Vlada je isti prihvatila nakon čega je

Pavlic povukao svoj amandman. To nije u redu, zaključio je Henezi. No, predsjednik **Tomčić** objasnio je da je amandman prihvaćen onda kada ga prihvati Sabor. To znači da nakon što Vlada prihvati amandman predsjedavajući sjednice mora konstatirati da je prihvaćen amandman Vlade i da ulazi u sastav zakona. U spornoj situaciji predlagatelj je povukao svoj amandman prije te konstatacije, zaključio je Tomčić, te rekao kako se o svemu može konzultirati Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav, ali da misli kako to nije potrebno. Nakon toga predsjednik Tomčić privremeno je prekinuo glasovanje o amandmanima dok u pisanoj formi ne stignu amandmani iz Vlade.

U nastavku izjašnjavanja o amandmanima zamjenica ministra gospodarstva, **Maja Brinar**, odbila je prihvatiti amandman Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša na članak 12, a jednako tako su postupili i zastupnici.

Nakon što je Vladina predstavница odbila prihvatiti amandman Franje Kučara na članak 14. kojim se mijenja članak 30, ovaj je SDP-ov zastupnik kazao kako je njegov amandmanski zahtjev jedno konceptijski drugačije viđenje zakona s obzirom na dvije vrste djelatnosti u rudarstvu (proizvodnju nafte i plina) pa će stoga povući ovaj i amandman koji su s njim u vezi (na članke 18, 19, 22, 23, 24. i 27.). To će učiniti i zbog jednog zaključka kojeg će kod izglasavanja ovoga Zakona predložiti Klub zastupnika SDP-a, a vezan je uz izradu novog Zakona o rudarstvu, i izmjeni odredaba Kaznenog zakona.

U nastavku sjednice gospođa **Brinar** obrazložila je amandmane što ih je podnijela Vlada kao predlagatelj, a zastupnik **Dino Debeljuh (IDS)** primijetio kako je vrlo teško pratiti takvo obrazloženje amandmana. Uz to mu se čini da Vlada daje amandmane na već usvojene amandmane, i tako u principu mijenja ono što je već izglasano.

Uvijek je važeći zadnji izglasani amandman, odgovorio je predsjednik Tomčić, objašnjavajući zašto je malo odstupio od procedure. Želio je, kaže, zapravo da se kroz jednu opću prezentaciju svih Vladinih amandmana stekne ukupni dojam o čemu se radi, i drži da je u odnosu na Poslovnik takav postupak korektan. Od zastupnika je zatražio da se glasovanjem izjasne jesu li za to da se na temelju članka 171. vodi rasprava o Vladinim

amandmanima. Većinom glasova zastupnici su prihvatili taj prijedlog.

U nastavku sjednice Vladina je predstavница prihvatila amandmanski zahtjev zastupnika **Zdenka Franića (SDP)** na članak 16, a tek djelomično amandman Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša na članak 18. (samo stavak 4.) dok je za odredbu stavka 6. kazala da je već iskazana u članku 28. Konačnog prijedloga zakona kojim se mijenja članak 56. važećeg Zakona o rudarstvu. Predstavница Odbora, zastupnica **Vesna Podlipec (SDP)** nije inzistirala na glasovanju o stavku 6. članka 18. naglašavajući da se radi samo o poboljšanju zakonskog teksta. Glasovalo se, međutim, o onom dijelu amandmana kojega Vlada nije prihvatila. Pokazalo se da su zastupnici bili drugačijeg mišljenja jer su za razliku od Vlade glasovanjem prihvatili taj dio amandmanskog prijedloga Odbora.

Na red je došao amandman zastupnika Franje Kučara na članak 28, ali ga je zastupnik povukao pa se o tome nije glasovalo. Vlada nije prihvatila amandman zastupnika **Stjepana Dehina (HSS)** na članak 30. stavak 2. Kako je objasnila **Maja Brinar** Vlada smatra da bi tim amandmanom rudarski i gospodarski subjekti došli u neravnopravan položaj u odnosu na druge gospodarske subjekte kojima nije propisan takav način kontrole proizvedenih proizvoda. Prema odredbi članka 61. Zakona o rudarstvu, rudarski i gospodarski subjekti dužni su izrađivati rudarske planove i karte iz kojih je moguće utvrditi stanje rudarskih radova, pa time i količinu izvađene mineralne sirovine.

Zastupnik **Dehin (HSS)** ustrajao je na svom amandmanu tvrdeći da je uz rudarsku opremu neizbježna elektronska vaga s memorijom, jer iz prostora eksploatacije na različite izlaze nekontrolirano izlaze vozila. Kako se radi o državnoj imovini, takva je oprema potrebna zbog kontrole iskorištavanja sirovina i obveze poreznih davanja. Većinom glasova zastupnici su prihvatili amandman HSS-ova zastupnika.

Potom je zastupnik **Franjo Kučar (SDP)** povukao svoje amandmanske zahtjeve na članke 33. i 34, te prihvatio obrazloženje Vladine predstavnice na amandmanski zahtjev koji je imao na članak 36. Kako je objasnila gospođa **Brinar** Vlada ne može prihvatiti taj amandman jer ministar gospodarstva nije nadležan

za donošenje propisa iz područja protupožarne zaštite, eksploziva i zapaljivih tekućina već je nadležan za donošenje propisa određenih Zakonom o rudarstvu, pa u tom smislu nije ni potrebno tražiti suglasnost ministra unutarnjih poslova.

Vlada je prihvatila amandman Odbora za zakonodavstvo na članak 42, ali ne i amandmanski zahtjev zastupnika **Željka Pavlica (HSL)** na članak 43. uz konstataciju da Ministarstvo gospodarstva nema mogućnost prihvatiti taj amandman poradi velikog broja pravilnika koje treba donijeti ili izmijeniti. Glasovanjem zastupnici su samo potvrdili Vladin stav.

U nastavku glasovalo se o amandmanima predlagatelja - **Vlade RH**. Najprije je gospođa **Brinar** obrazložila Vladin amandman na članak 6. kojim, podsjetimo, Vlada predlaže minimalno povećanje naknade za eksploataciju mineralnih sirovina sa sadašnjih 2,5 posto i do 2,5 posto iz članka 11. stavak 2. Zakona o rudarstvu na 2,6 posto i do 2,6 posto. Prethodno usvajanje amandmanskog prijedloga zastupnika Dehina na isti članak, a kojom se naknada za eksploataciju mineralnih sirovina povećava na 10 posto izazvalo je brojne usmene i pisane prsjede te negodovanja koja su, prije svega, Ministarstvu gospodarstva upućivali rudarski i gospodarski subjekti. Vlada drži da u postojećoj gospodarskoj situaciji ne treba povećavati troškove eksploatacije mineralnih sirovina jer predstavljaju trošak obavljanja rudarskih djelatnosti koji se prebacuje na cijene proizvoda temeljenih na mineralnim sirovinama te direktno utječu na poslovanje rudarskih gospodarskih subjekata, te poskupljuju stanogradnju, cestogradnju, energetiku i druge industrijske grane. Stoga Vlada inzistira na prihvaćanju svog amandmanskog prijedloga.

Braneći amandman zastupnik **Dehin (HSS)** nije se složio s Vladinim stavom tj. da bi prihvaćanjem njegovog amandmana došlo do povećanja cijena mineralnih sirovina. I pored tog obrazloženja većinom glasova zastupnici su se priklonili Vladinom amandmanu.

Isto su učinili i u slučaju amandmana na članak 12. kojim se, kako je objasnila gospođa **Brinar**, preciznije utvrđuju obveze ureda državne uprave u jedinicama područne odnosno regionalne samouprave nadležnim za poslove rudarstva.

Uz konstataciju da se slijedećim amandmanskim zahtjevom (na članak 15.) zapravo obavlja usklađivanje članka 31. postojećeg Zakona o rudarstvu, što je posljedica prihvaćanja prvog dijela amandmana Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša na članak 18. Konačnog prijedloga zakona, Vladina je predstavnicima predložila zastupnicima da prihvate i ovaj amandman predlagatelja zakona. Većinom glasova zastupnici su prihvatili taj Vladin

amandman, a jednako tako prihvatili su i ostale Vladine amandmane i to na članke 18, 20. i 25.

Time je okončano izjašnjavanje o amandmanima. **U nastavku zastupnici su jednoglasno (98 glasova "za") donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o rudarstvu u tekstu kako ga je predložila Vlada i zajedno s prihvaćenim amandmanima. Sukladno prijedlogu Kluba zastupnika SDP-a zastupnici su**

većinom glasova (98 "za" i 1 "protiv") zadužili Vladu da u roku od 90 dana, od dana donošenja Zakona o građenju i Zakona o prostornom uređenju, predloži Hrvatskom saboru novi Zakon o rudarstvu. Vlada je također dobila zaduženje da pristupi izmjeni i dopuni odredaba Kaznenog zakona koje se odnose na sprječavanje zloporabe eksploatacije rudnog bogatstva.

J.Š; Đ.K.

IZVJEŠĆE MANDATNO - IMUNITETNOG POVJERENSTVA

Na svojoj 21. sjednici Povjerenstvo je razmotrilo obavijest koalicije stranaka - HSLS-a i SDP-a kojim su izvijestile da je zastupniku dr. **Andri Vlahušiću** imenovanom za ministra zdravstva započelo mirovanje zastupničkog mandata. Umjesto njega zastupničku će dužnost obnašati njegov zamjenik, gospodin **Željko Dragović (HSLS)**.

Nakon što je Povjerenstvo utvrdilo da su ispunjeni zakonom utvrđeni

uvjeti, predložili su Hrvatskom saboru donošenje odluke o mirovanju zastupničkog mandata i početku obnašanja zastupničke dužnosti zamjenika zastupnika. Njome se utvrđuje da je 22. studenoga 2001. godine započelo mirovanje zastupničkog mandata dr. Andre Vlahušića a da je zastupničku dužnost sukladno Poslovničkim odredbama počeo obnašati njegov zamjenik Željko Dragović.

Izvješće je zastupnicima Hrvatskog sabora pročitala predsjednica Mandatno - imunitetnog povjerenstva, **Milanka Opačić**. Budući da nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedavajući je pozvao zastupnike da se očituju, **te nakon brojanja glasova konstatirao da su jednoglasno donijeli rečenu odluku.** Gospodin Željko Dragović dao je zatim prisegu, i nakon toga započeo obnašati zastupničku dužnost.

V.Ž.

IZBORI - IMENOVANJA - RAZRJEŠENJA

Prijedlog kandidata za izbor člana Državnoodvjetničkog vijeća

O utvrđivanju i prijedlogu kandidata za izbor članova Državnoodvjetničkog vijeća pisali smo u IHS-u, broj 312 na strani 46. pod naslovom "Izabrano deset članova - 1 naknadno". Iz naslova je vidljivo kako je saborskom Odboru za pravosuđe ostao zadatak da predloži kandidata za izbor posljednjeg člana te institucije.

U uvodnom izlaganju predsjednik Odbora za pravosuđe **Luka Tronić** osvrnuo se na zbivanja o kojima smo već pisali predloživši da član Državnoodvjetničkog vijeća iz redova zastupnika oporbe Hrvatskog sabora bude zastupnica DC-a Vesna Škare-Ožbolt.

Za raspravu se potom javio **Vladimir Šeks (HDZ)**. Rekao je kako

je gđa Škare-Ožbolt iz stranke koja u Saboru ima samo tri zastupnika što potpuno derogira načelo da član Državnoodvjetničkog vijeća bude pripadnik oporbe, tim više što je mimoiden kandidat HDZ-a, stranke koja ima 41 zastupnika u Hrvatskom saboru. Iz tog razloga Klub zastupnika HDZ-a bit će suzdržan prilikom glasovanja o ovom prijedlogu Odbora za pravosuđe, zaključio je zastupnik.

Dr. Mate Granić (DC) je pojasnio kako se trebao održati sastanak predsjednika klubova oporbenih stranaka, međutim nije. Iz tog razloga, dodao je, DC je ostao kod ovog prijedloga.

Voljom saborske većine odlučeno je da jedan član Državnoodvjetničkog vijeća bude iz redova oporbe čime se odstupa od utvrđene prakse HDZ-a, rekao je **Mladen Godek (HSLS)**, dodavši kako ima logike da taj član

bude kandidat HDZ-a. Smatra, međutim, da Vesna Škare-Ožbolt ispunjava i taj kriterij, budući da je izabrana za zastupnicu putem liste HDZ-a i bila je jedini nositelj liste te stranke koji je pobijedio u svojoj izbornoj jedinici. Dodao je kako ona zadovoljava i uvjet da u Državnoodvjetničkom vijeću bude što više žena. Mišljenja je da rad Državnog odvjetništva u razdoblju dok je HDZ bio na vlasti, te na čelu tog tijela bio i Vladimir Šeks, ne zaslužuje pozitivnu ocjenu i bilo bi, kaže, sasvim neprikladno da bude izabran njihov kandidat.

Za repliku se javila **Jadranka Kosor (HDZ)**. Smatra da se Hrvatski sabor mora pridržavati Zakona o Državnoodvjetništvu koji predviđa da dva člana Državnoodvjetničkog vijeća budu saborski zastupnici. Tada je,

kaže, Odbor za pravosuđe utvrdio da jedan član bude iz redova vladajuće koalicije, a drugi iz oporbe. Osvrnula se i na izjavu kako je lista gđe Škare-Ožbolt bila jedina lista HDZ-a koja je pobijedila. Naglasila je da je HDZ pobijedio i na listi za dijasporu.

Jedan od uvjeta za izbor članova Državnoodvjetničkog vijeća bio je da se izabere što veći broj žena, a ja se ne sjećam da se u vrijeme vladavine HDZ-a ikada o tom kriteriju raspravljalo, odgovorio je **Mladen Godek**.

U vrijeme HDZ-a itekako se držalo kriterija da najjače parlamentarne stranke imaju svoje kandidate u državnim tijelima čije članove bira Sabor, ispravio je **Vladimir Šeks**. Što se tiče njegovog rada kao javnog tužitelja, rekao je da gospodin Godek o tome ne može ništa govoriti jer u to nije upućen.

Gotovo cijelo razdoblje od 1990. pa nadalje bio sam odvjetnik i imao sam prilike vidjeti kako se radi u Državnom odvjetništvu, odgovorio je **Mladen Godek**.

O nekoliko mjeseci, koliko sam bio Javni tužitelj, možete raspraviti samo na jedan argumentirani način, dodao je **Vladimir Šeks**.

Rasprava je time završena i zastupnici su prešli na glasovanje.

Većinom glasova (73 "za", jedan "protiv" i 19 "suzdržanih") zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt** postala je članom Državnoodvjetničkog vijeća.

Članovi Komisije za vrijednosne papire

* Na prijedlog Vlade i uz pozitivno mišljenje Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove Hrvatski sabor donio je odluku o razrješenju **Ivice Smiljana** dužnosti člana Komisije za vrijednosne papire Republike Hrvatske. Ujedno je odlučeno da članovima navedene Komisije s mandatima od šest godina postanu **Ivan Erdelez** i **mr. Nada Merkaš**.

Članovi saborskih odbora

* Na prijedlog Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove donesene su sljedeće odluke:

* **Mr. Miroslav Rožić (HSP)** izabran je za zamjenika člana Nadzornog odbora Hrvatske banke za obnovu i razvitak.

* **Mr. Miroslav Rožić (HSP)** izabran je i za člana Odbora za pravosuđe.

* **Mr. Miljenko Kovač** razriješen je članstva u Odboru za pravosuđe iz reda javnih znanstvenih i stručnih djelatnika.

* **Jadranka Kosor** i **Marija Bajt (HDZ)** izabrane su za članove Odbora za informiranje, informatizaciju i medije.

* **Željko Pavlic (HSL)** izabran je za potpredsjednika Odbora za turizam umjesto **Andre Vlahušića** kojem miruje zastupnički mandat zbog izbora za ministra zdravstva. Ujedno je gospodin Pavlic razriješen dužnosti člana Odbora za turizam.

Izaslanstvo u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe

* Za voditelja izaslanstva Hrvatskog sabora u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe za 2002. godinu izabrana je **Mirjana Ferić-Vac (SDP)**. Članovi izaslanstva bit će **Snježana Biga-Friganović, Zdravka Bušić, Dražen Budiša** i **Stjepan Radić**, dok su njihovi zamjenici **Ivo Škrabalo, Milan Đukić, Anto Kovačević, Ljerka Mintas-Hodak** i **Damir Jurić**. Za stalnog tajnika izaslanstva Hrvatskog sabora u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe izabran je **Igor Šribar**, državni službenik u Stručnoj službi Hrvatskog sabora.

Prilikom donošenja odluke, temeljem prijedloga Vlade, o izboru predsjednika, zamjenika predsjednika i članova Vijeća za regulaciju energetske djelatnosti i Vijeća za telekomunikacije **Jadranka Kosor (HDZ)** je smatrala da bi to trebalo

prolongirati dok nadležni odbor ne da svoje mišljenje, a u svrhu zaštite kandidata. Naime, istaknula je kako su se navedeni kandidati za članstvo u Vijeću za telekomunikacije javili na natječaj sukladno Zakonu o telekomunikacijama koji više nije na snazi te bi sada bili izabrani umjesto na pet samo na dvije godine.

Mr. Ivo Škrabalo (HSL) je bio mišljenja kako se s izborom članova u Vijeće za telekomunikacije čekalo jako dugo te je predložio da se o nastavku rasprave glasuje.

Većinom glasova zastupnici su odlučili da Sabor nastavi s radom glede te točke dnevnog reda.

Vijeće za regulaciju energetske djelatnosti

* Za predsjednika Vijeća za regulaciju energetske djelatnosti izabran je **dr. Mičo Klepo**, njegov zamjenik je **mr. Eraldo Banovac**, dok će članovi Vijeća biti: **mr. Ana-Maria Boromisa, Darko Pavlović** i **Ivona Štritof**.

Prije glasovanja o donošenju odluke o izboru predsjednika, zamjenika predsjednika i članova Vijeća za telekomunikacije za riječ se javio u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a **Tonči Tadić**. Naglasio je da je gospodin **Željko Debanić** savjetnik Deutsche Telekomu u privatizaciji Hrvatskih telekomunikacija te smatra kako kao takav neće biti neutralan u svom radu. Zastupnici su potom glasovali i prihvatili Vladin prijedlog.

Vijeće za telekomunikacije

* Za predsjednika Vijeća za telekomunikacije izabran je **Željko Debanić**, zamjenica predsjednika Vijeća je **dr. Dina Šimunić**, dok su članovi Vijeća za telekomunikacije: **dr. Dinko Begušić, mr. Darko Dvornik, mr. Josip Kasum, mr. Nikola Popović** i **mr. Dubravko Sabolić**.

M.S.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

INVESTICIJE

O izgradnji Doma umirovljenika "Medarevo" u Dubrovniku

Na pitanje **Dubravke Šuice (HDZ)** u vezi s radom Općinskog suda u Zagrebu **po tužbi Republičkog fonda mirovinskog i invalidskog osiguranja Republike Hrvatske protiv tužene "Coning"** - odgovor je dala **Vlada RH**.

Odluka o odobrenju izgradnje Doma umirovljenika Medarevo donesena je na Skupštini samoupravne interesne zajednice mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika Hrvatske (SIZ MIORH), održanoj 3. lipnja 1987. godine, s predviđenim početkom izgradnje u srpnju 1987. godine, a s dovršetkom u ožujku 1989. godine. Međutim, zbog nedostatka financijskih sredstava, tek krajem 1990, tadašnji Republički fond mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika Hrvatske (bivši SIZ MIORH), pristupio je realizaciji investicijskog programa izgradnje Doma.

Republički fond mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika Hrvatske (dalje: RFMIORH), je s tvrtkom DP "Coning" iz Varaždina zaključio, 22. studenoga 1990. godine, Ugovor o inženjeringu i konzalting uslugama, prema kojem je uglavljena fiksna cijena-ključ u ruke. Predračunska investicijska vrijednost izgradnje objekta, prema članku 7. navedenog Ugovora, bila je 138.370.000,00 dinara. Temeljem te predračunske vrijednosti ugovorena je orijentacijska cijena izgradnje objekta i drugih ugovorenih radova u svoti od 140.000.000,00 dinara, u kojoj je bila sadržana vrijednost inženjering usluga izvršitelja u svoti 5% od ukupno procijenjene vrijednosti radova.

S RO "Croatiaplan" zaključen je, 18. prosinca 1990. godine, Ugovor o obavljanju projektantskog nadzora nad gradnjom objekta.

Dana 27. veljače 1991. godine zaključen je Ugovor o izvođenju

radova između DP "Coning" i GP "Tehnika". Prema tom Ugovoru obvezuje se DP "Coning", kao naručitelj, platiti GP "Tehnika", kao izvođaču radova, svotu od 183.139.974,00 dinara, obračunato po sistemu "ključ u ruke" (cijene fiksne i nepromjenjive). Kao rok početka radova ugovoreno je odmah (dakle, 28. veljače 1991. godine), a kao plaćanje je ugovoreno:

- 40% (73.255.989,00 dinara) u vidu beskamatnog avansa;
- 30% (54.941.922,00 dinara), odobranjem robnog kredita naručitelju, te kao ostatak;
- 30% u roku od 15 dana po ispostavljanju privremenih mjesečnih situacija.

Na temelju Ugovora o izvođenju radova od 27. veljače 1991. godine, zaključen je, 28. veljače 1991. godine, Ugovor o robnom kreditu između GP "Tehnika" (kao kreditora) i DP "Coning" (kao korisnika), na rok od 2 godine, u vrijednosti od 54.941.992,00 dinara (30% vrijednosti izvođenja ugovorenih radova), s rokovima vraćanja u 8 rata, i to od 15. ožujka 1991. godine do 15. ožujka 1993. godine.

Prema podacima, iznesenih u Izvješću od 5. svibnja 1997. godine, koje je u vezi s izgradnjom Doma umirovljenika Medarevo Stručna služba RFMIORH-a uputila Upravnom odboru, RFMIORH je DP "Coning"- u, u razdoblju od 13. prosinca 1990. godine od 24. svibnja 1991. godine, doznačio u 8 rata ukupnu svotu od 192.962.972,70 dinara (20.990.672 DEM).

Tako je četiri mjeseca prije prekida gradnje, zbog početka agresije na Dubrovnik (agresija je započela 5. listopada 1991. godine), isplaćeno ukupno 192.962.972,70 dinara, iako je bilo izgrađeno svega 35% objekta, dok je prema terminskom planu trebalo biti izgrađeno 50% do 55% objekta. Do prekida radova ispostavljeno je i obračunato 6 privremenih situacija prema kojima je vrijednost izvedenih radova 57.961.005,00 HRD.

Pred Općinskim sudom u Zagrebu pokrenut je 22. listopada 1997.

godine, sudski spor (predmet broj: P-6306/97), radi ispunjenja Ugovora o izgradnji Doma umirovljenika "Medarevo" u Dubrovniku, a protiv:

1. DP "Coning", Varaždin (prvotučeni, kao glavni izvođač radova) i njegovih pravnih sljednika (devet tvrtki, sve iz Varaždina, povezanih s CONING-om) i to:
2. Coning Holding
3. Congama d.d.
4. Ingprojekt d.d.
5. Condoleta d.d.
6. Coning inženjering d.d.
7. Coning ekologija d.d.
8. Coning informatika d.d.
9. Coning turizam d.d.
10. Coning d.d. te poduzeća
11. "tehnika" d.d., kao jedanaesto tuženog, iz razloga što je s njim prvotučeni (Coning) zaključio Ugovor o izvođenju radova.

Vođenje tog spora u ime RFMIORH povjerenje je odvjetničkoj kancelariji Zvezdana Znidarčić-Begović iz Zagreba, Ksaverska cesta 35 a.

Tužbeni zahtjev je upravljen na izvršenje ugovora, a potkrijepljen je Ugovorom o inženjeringu, sklopljenim 22. studenoga 1990. godine i Ugovorom o izvođenju radova, sklopljenim, 27. veljače 1991. godine, između DP "Coning" i GP "Tehnika".

Odgovori na tužbu 4. tuženika (ing. Projekt d.d.), te 5, 6, 7, 8, 9. 10. tuženika upravljeni su u dva smjera:

- istaknuti su prigovori zastare i
- prigovori promašene pasivne legitimacije.

Nadalje, u odgovoru na tužbu tvrdi se da 1. tuženik DP "Coning", 2. tuženik Coning Holding i 3. tuženik Congama d.d. više ne postoje.

Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave je dopisom, od 16. listopada 2001. godine, sukladno ovlastima iz članka 38. Zakona o sudovima, zatražilo od predsjednika Općinskog suda u Zagrebu i iscrpno izvješće o predmetu P-6306/97.

Iz izvješća predsjednika suda, broj: 10 Su-1503/01, od 19. listopada 2001. godine, razvidno je kako slijedi:

Dana 22. listopada 1997. godine, zaprimljena je tužba kod Općinskog suda u Zagrebu tužitelja Republičkog fonda mirovinskog i invalidskog

osiguranja Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: tužitelj), zastupan po Zvezdani Znidarić-Begović, odvjetnici iz Zagreba, protiv I-tuženika DP "Coning" INŽENJERING, II-tuženika "Coning-Holding", III-tuženika DP "Congama", IV-tuženika "Ingo-projekt", V-tuženika "Condelta", VI-tuženika "Coning-inženjering", VII-tuženika "coning-Ekologija", VIII-tuženika "Coning-Informatika", IX-tuženika "Coning-Turizam", X-tuženika "Coning" i XI-tuženika GP "Tehnika" (u daljnjem tekstu: tuženik).

Postavljenim tužbenim zahtjevom tužitelja, tužitelj od tuženika traži izvršenje činidbe koja se sastoji u izgradnji objekta Doma umirovljenika Medarevo u Dubrovniku, i to do potpune funkcionalnosti, a u skladu sa tehničkom i projektnom dokumentacijom i građevinskom dozvolom.

U ovom predmetu sudac je odredio pripremno ročište za 19. ožujka 1998. godine.

U vremenu od zakazivanja pripremnog ročišta do njegovog održavanja pismeni odgovor na tužbu podnijeli su IV-tuženik, te V-X tuženik, zastupani po odvjetniku Ratku Žuriću.

Na pripremnom ročištu od 19. ožujka 1998. godine, utvrđeno je da dostava poziva nije uredno iskazala I, II i III-tuženiku, odnosno dostava je vraćena s naznakom da ti tuženici više ne postoje.

Na ovom ročištu upravo je tužitelj, putem svog opunomoćenika, zatražio da mu Sud dodijeli rok u kojem će se moći očitovati na navode odgovora na tužbu IV-tuženika, te V-X tuženika, te za daljnju "dispoziciju tužbenim zahtjevom" (citirano iz zapisnika od 19. ožujka 2001. godine), kao i za određivanje tko su pravni sljednici I, II i III-tuženika i stavljanja daljnjih dokaznih prijedloga.

Sud je raspravnim rješenjem udovoljio prijedlogu tužitelja i dodijelio mu rok od 30 dana radi očitovanja na navode odgovora na tužbu i da odredi tko su pravni sljednici I, II i III-tuženika.

Tužitelj nije poduzeo niti jednu procesnu radnju radi koje je tražio da mu Sud dodijeli rok, sve do 5. lipnja 2001. godine, s time da je prethodno Sud dva puta rješenjem pozvao tužitelja da ispravi tužbu i pravilno odredi I, II i III-tuženika, te dostavi dokaze na temelju kojih temelji tužbeni zahtjev, u smislu članka 109. stavka 1. u vezi s člankom 186.

stavkom 1. i člankom 106. stavcima 2. i 3. Zakona o parničnom postupku. Tužitelj je, u međuvremenu, tražio da mu se produlji rok za dopunu i ispravak tužbe.

Nakon što je tužitelj, podneskom od 5. lipnja 2001. godine, konačno udovoljio traženju Suda u ovom predmetu, Sud je naredbom od 19. srpnja 2001. godine, zakazao ročište za 8. veljače 2002. godine.

S obzirom na kronologiju postupanja Suda u ovome predmetu i procesne dispozicije tužitelja, u izvješću predsjednika Suda se navodi da ne stoji konstatacija iz zastupničkog pitanja da Sud u predmetu do sada nije postupio, s obzirom da je prvo ročište u ovom predmetu zakazao u uobičajenim i standardnim vremenskim intervalima od dana podnošenja tužbe do pripremnog ročišta.

Eventualno potrebna dodatna obrazloženja u vezi s pitanjem zastupnice, dat će Davorko Vidović, ministar rada i socijalne skrbi i Ingrid Antičević-Marinović, ministrica pravosuđa, uprave i lokalne samouprave - stoji na kraju odgovora Vlade RH.

M.M.

UNUTARNJI POSLOVI

Obavljanje obavijesnih razgovora

Zastupnik u Hrvatskom saboru **Vladimir Šeks (HDZ)** u svom je pitanju upućenom ministru unutarnjih poslova, Šimi Lučinu, uvodno napomenuo da je od 14. 09. i u nekoliko slijedećih dana **policija u Virovitici privela na obavijesne razgovore najmanje 24 osobe, hrvatske branitelje**. Upozorio je da su privedene i osobe koje su bile na istaknutim mjestima u vojnim postrojbama tijekom Domovinskog rata. Dodao je da se radilo o prisilnom privođenju, a bilo je slučajeva da je 40-tak policajaca opkolilo kuće nekih privedenih osoba. Zakon precizno regulira pozivanje na obavijesni razgovor, istaknuo je zastupnik, dodajući da je policija nakon davanja poziva, bez pristanka i volje te osobe, privodila na obavijesni razgovor. Napomenuo je da treba razjasniti i okolnosti privođenja pojedinih osoba na poligrafsko ispitivanje u Varaždin ili Zagreb. Na kraju je **zatražio**

detaljni pisani odgovor za sve konkretne osobe koje su privedene na obavijesne razgovore. Ujedno traži da se razjasne i navedu zakonska uporišta i osnova obavljenih razgovora, kao i njihovo vrijeme trajanja.

U svom odgovoru **Ministarstvo unutarnjih poslova**, odnosno Ravnateljstvo policije uvodno navodi da je 6. studenog 2000. godine PU virovitičko - podravska od Županijskog državnog odvjetništva u Bjelovaru zaprimila Zahtjev za prikupljanje potrebnih obavijesti broj DO-KR-398/00, povodom podneska Ljubice Mudrinić, iz Virovitice, u svezi s nestankom njenog supruga Bogdana Mudrinića. U podnesku se navodi da je, prema njezinim saznanjima, dana 11. prosinca 1991. godine oko 14,15 sati, pripadnici Vojne policije iz Virovitice, odveli Bogdana Mudrinića iz njegove obiteljske kuće, od kada mu se gubi svaki trag. Budući da su, prema Zahtjevu Županijsko državno odvjetništvo Bjelovar i podnesku gospođe Ljubice Mudrinić, nestalog Bogdana Mudrinića odveli pripadnici Vojne policije, u rad na ovom predmetu uključena je Služba vojne policije, MORH-a, kojoj je Županijsko državno odvjetništvo u Bjelovaru također dostavio Zahtjev za prikupljanje potrebnih obavijesti. U ovom se izvješću analizira zakonitost postupanja policijskih službenika PU virovitičko-podravske prema civilnim osobama.

U odgovoru se navodi "da je nakon analize do tada prikupljenih operativnih saznanja, utvrđeno da je na obavijesne razgovore ukupno pozvana 21 osoba, od kojih su 3 osobe pozvane u dva navrata iz različitih razloga, a u skladu sa člankom 177. st. 3. ZKP-a. Temeljem naloga za pretragu stana i drugih prostorija, koje je izdao Istražni centar; Županijskog suda u Bjelovaru, pretrage stana i drugih prostorija obavljene su kod 8 osoba. Tijekom obavljanja obavijesnih razgovora, jednoj je osobi ponudeno poligrafsko ispitivanje u Policijskoj upravi varaždinskoj u Varaždinu, na koje je osoba i pristala. Međutim, nakon što ju je ovlaštenu poligrafski ispitivač upoznao s načinom rada uređaja i ponudio da potpiše pismenu suglasnost da se podvrgne poligrafskom ispitivanju, osoba je to odbila, nakon čega se odustalo od daljnjeg postupka. Tijekom obavljanja obavijesnog razgovora, 3 su osobe dale obavijesti važne za rasvjetljavanje okolnosti nestanka Bogdana Mudri-

nića, te su dragovoljno dale iskaz u svojstvu svjedoka istražnom sucu u Istražnom centru Županijskog suda u Bjelovaru. Nakon provedene kriminalističke obrade, tijekom koje su prikupljena saznanja, na osnovu članka 120. Osnovnog kaznenog zakona (sadašnji čl. 158. KZ) Republike Hrvatske, dana 18. i 19. rujna 2001. godine uhićene su i uz kaznenu prijavu, u Istražni centar Županijskog suda u Bjelovaru, privedene 4 osobe. Pozivanje svih osoba izvršeno je temeljem članka 177. stavka 3. Zakona o kaznenom postupku i članaka 29 - 31. Zakona o policiji, uz pismeni poziv na kojem je bilo naznačeno ime i prezime osobe koja se poziva, njen JMBG, mjesto prebivališta osobe, vrijeme odaziva na poziv, odnosno kada se trebaju javiti u prostorije policijske

uprave. Kao razlog pozivanja, bilo je naznačeno davanje obavijesti u svezi nestankom Bogdana Mudrinića. Svim osobama je uručen poziv uz dostavnicu, koju je svaka od tih osoba potpisala. Budući da je vrijeme za odaziv u pozivu naznačeno riječju "odmah", pozivanim su osobama policijski službenici ponudili prijevoz policijskim vozilom. Osobe koje su na to pristale, u službenim su vozilima i prevezene u službene prostorije PU virovitičko-podravске. Pozive su uručivala dvojica policijskih službenika, a samo jednoj osobi je poziv uručen na njegovom radnom mjestu.

Ministarstvo unutarnjih poslova RH, kao ni Policijska uprava virovitičko-podravska nisu zaprimili bilo kakav prigovor, prijavu ili pritužbu na postupanje policijskih službenika,

kako prilikom pozivanja, tako i prilikom prikupljanja obavijesti tijekom ove kriminalističke obrade. Prema raspoloživim saznanjima, nakon uhićenja i privođenja u Istražni centar Županijskog suda u Bjelovaru, Željka Iharoša, Ivana Vrbana, Antuna Fereže i Nikole Teskere, zbog postojanja opravdane sumnje da su počinili kazneno djelo "ratnog zločina protiv civilnog stanovništva" iz članka 120 OKZ RH, određen im je pritvor u trajanju od 30 dana. S obzirom na izloženo, odnosno na rezultate provedenih provjera, mišljenja smo da je postupanje policijskih službenika u ovom predmetu utemeljeno na pozitivnim zakonskim propisima, kojima je određen djelokrug rada policije", zaključuje u odgovoru Ravnateljstvo policije.

v.ž.

**SRETAN BOŽIĆ I USPJEŠNU NOVU 2002. GODINU ŽELI VAM
REDAKCIJA "IZVJEŠĆA HRVATSKOGA SABORA"**

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Sanja Fleischer, Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehneć, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 30102-637-2650,

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskog sabora